

**Yesus Jara Lamaanitti  
Mul'achuu Isaa**  
(Luq 24:13-35)

12 Kana booddee jarreen lama diida utuu dhaqanii Yesus bifa biraatiin isaanitti mul'ate. <sup>13</sup> Jarreen kun deebi'anii warra kaanitti himan; isaan garuu dubbii isaan kanaas hin amanne.

**Yesus Bartoota Kudha  
Tokkonitti Mul'achuu Isaa**  
(Mat 28:16-20; Luq 24:36-49;  
Yoh 20:19-23; HoE 1:6-8)

14 Ergasii immoo Yesus, bartoota kudha tokko warra maaddiitti taa'anitti mul'ate. Warri isa du'aa ka'e kana argan; yommuu isaanitti himan, waan bartoonni kun hin amaniniif amanti-dhabina isaaniitii fi mata-jabina isaanitti dheekkame\*. <sup>15</sup> Inni, "Gara biyya lafaa hundumaa dhaqaa! Uumama hundumaattis wangeela lallabaa! <sup>16</sup> Namni amane namni cuuphames in fayya; namni hin amanne garuu itti in faradama\*. <sup>17</sup> Warra anatti amanaman birattis milikkitoonni kun in argamu; warri anatti amanaman kun maqaa kootiin hafuurota hamoota in baasu, afaanota

haaraadhaanis in dubbatu\*. <sup>18</sup> Bofa yoo qaban yookiis waan nama ajjeesu yoo dhugan isaan hin miidhu; harka isaaniis warra dhukkubsatan irra in kaa'u, isaanis in fayyu" isaaniin jedhe\*.

\*14 1Qor 15:5; Luq 24:25; Yoh 20:26-29  
\*16 Yoh 3:18; HoE 2:38; 16:31,33  
\*17 6:7,13; HoE 8:7; 16:18; 2:4,11; 10:46;  
19:6; Luq 9:1; 10:17; 1Qor 14:2-40  
\*18 Luq 10:19; HoE 28:3-6; 4:30; 5:16;  
Yaq 5:14-15

**Yesus Gara Waaqa Keessaatti  
Ol Fudhatamuu Isaa**  
(Luq 24:50-53; HoE 1:9-11)

19 Yesus gooftaan isaanii wajjin erga dubbatee booddee, gara waaqa keessaatti ol fudhatamee mirga Waaqayyoo taa'e\*. <sup>20</sup> Ergasii bartoonni dhaqanii iddoo halletti lallaban; gooftaan immoo isaanii wajjin hojjete, dubbichas milikkitoota argamaniin in cimse\*.

\*19 1Xim 3:16; Far 110:1; Rom 8:54;  
Efe 1:20; Qol 3:1; Ibr 1:3,13; 1Phe 3:22  
\*20 HoE 3:16; 5:12; 14:3; Ibr 2:3-4

**Wangeela Gooftaa Keenyaa  
Yesus Kristos  
Isa Qulqulluu Isa  
Luqaas Caafe**

**Ittiin Lixa**

1 <sup>1</sup> Yaa ulfaatuu fi jaallatamaa Te-wofilos! Waa'ee dubbii nu gid-duutti raawwatame kanaa namoonni baay'een odeessuu yaalaniiru\*. <sup>2</sup> Kanas immoo qopheessuun isaanii akka warri jalqabaa jalqabanii duukaa turan, ija isaaniitiin kan argan, dubbichaafis kan hojjetan nutti dabarsanitti\*. <sup>3</sup> Anis immoo dubbii kana jalqaba isaatii jalqabee, keessa lixee qoraa waanan tureef, tarreetti galchee siif caafuun gaarii fakkaatee anatti mul'ate\*. <sup>4</sup> Kana gochuun koos, dubbiin sitti himame kun dhugaa dhaf fi amanamaa ta'uu isaa akka hubattuuf\*.

\*1 HoE 1:1  
\*2 Yoh 1:14; 15:27; 1Yoh 1:1-3; HoE 1:8; 1:21  
\*3 Qol 4:14  
\*4 Yoh 20:31

**Dura Himamuu Dhaloota  
Yohannis Cuuphaa**

5 Bara Herodis biyya Yihudaa bulchaa turetti, balbala lubootaa kutata Abiiyaa keessaa lubni Zakaariyaas jedhamu tokko ture; haati manaa isaas sanyii lubootaa keessaa, maqaan ishees Elsaabex jedhama\*. <sup>6</sup> Lachuun isaanii abboommii gooftaatiif fi seera isaa raawwachaa fuula Waaqayyoo duratti jireenya qajeelaa jiraatan\*. <sup>7</sup> Haa ta'u iyyuu malee, Elsaabex dhabduu waan turteef, dhala hin godhanne; lacbanuu immoo lafa guuraniiiru turan\*.

\*5 Mat 2:1; 1Sen 24:10  
\*6 Kes 10:12; Iyo 1:1  
\*7 Uma 18:11; Abo 13:2-5; 1Sam 1:5-6

8 Darabeen balbala isaatii geenyaanis, gaaf tokko Zakaariyaas warra kaanitti wajjin fuula Waaqayyoo duratti hojii lubummaa isaa hojjechuudhaaf dhi'aate. <sup>9</sup> Akka amala hojii hirmaachuun isaaniitti Zakaariyaas aarsaa akka dhi'eessuuf, buufata mukaatiin irra buunaan, gara mana qulqullummaatti ol gale\*. <sup>10</sup> Yeroo aarsaa ixaanaa ka-

nattis sabni baay'een alaa in kadhata ture.

\*9 Bau 30:7

11 Yommuu ergamaan Waaqayyoo iddoo itti ixaanni aarfamu gara mirgaatiin dhaabatee, Zakaariyaasitti mul'ate\*. <sup>12</sup> Zakaariyaas yommuu isa arge, na'ee sodaate. <sup>13</sup> Ergamichi immoo itti dubbatee, "Yaa Zakaariyaas hin sodaatin! Waaqayyoo kadhannaa kee dhaga'eera'o, Elsaabex haati manaa kee ilma siif in deessi, maqaa isaas Yohannis jettee in moggaafaa. <sup>14</sup> Ati guddaa in gammadda, dhalaachuun isaas namoota baay'eetiif gammachuun in ta'a. <sup>15</sup> Inni guddaa in ta'a, daadhii waynii yookiis dhugaatii macheessu hundumaa matumaa hin dhu-gu, garaa haadha isaatii jalqabees hafuura qulqulluudhaan in guutama\*. <sup>16</sup> Saba Israa'el keessaas danuu gara Waaqayyoo gooftaa isaaniitti deebisee isaan in fida. <sup>17</sup> Inni bafuura fi humna, Eliyaas raajichi qaha ture in argata; yaada abbootaatiif fi kan ijool-lotaa walitti deebisuudhaaf, kan warra hin abboommamees gara warra tolootaatti harkisuudhaaf, saba isaa gooftaa isaaniitiif kan qophaa'an gochuudhaafis gooftaa dura in adeema" jedhe\*.

\*11 2:9; HoE 10:3  
\*15 7:33; Mat 11:18; Lak 6:3; Gal 1:15  
\*17 Mat 11:14; 17:11-13; Mil 3:1; 4:5-6

18 Zakaariyaas yommuu ergamichaan, "Kun akka ta'u attamittan beeka? Anoo dulloomeera, haati manaa koos harri ishee darbeera" jedhe\*. <sup>19</sup> Ergamichi immoo, "Ani Gabri'elii dha, fuula Waaqayyoo dura kanan dhaabadhu, misraachoo kana sitti himuudhaafan ergame\*. <sup>20</sup> Ati garuu ergaa ani sitti hime yeroo isaatti isa raawwatamuuf jiru hin amanne; kanaafis hamma kun ta'utti arrabni kee didaa in ta'a" jedhee deebiseef.

\*18 Uma 15:8; Luq 1:34  
\*19 Dan 8:16; 9:21; Ibr 1:14

21 Sabni gad ba'uu Zakaariyaas eeggachaa ture sun, mana qulqullummaa keessa hamma kana waan inni tureef in dinqifate. <sup>22</sup>Yommuu gad ba'es inni dubbachuu dadhabnaan, mana qulqullummaa keessatti mul'ata argee akka ture hubatan; arrabni isaa didaa waan ta'eef, harka isaatiin milikita duwwaa isaanii kennuu danda'e. <sup>23</sup>Guyyoonni darabee isaa raawwatamnaan, Zakaariyaas gara mana isaatti deebi'e. <sup>24</sup>Kana booddees haati manaa isaa Elsaabex ulfooftee, hamma ji'a shaniitti manaa hin baane turte. <sup>25</sup>Isheen, "Kun bojjii gooftaa ti, amma gara booddeetti na yaadatee, namoota gidduutti ceephoo na irra ture ana irraa fageesse" jette\*.

\*25 Uma 30:23

### Dura Himamuu Dbaloota Yesus

26 Elsaabex ulfooftee ji'a ja'afaatti, ergamichi Gabri'el Waaqayyo biraa kutaa biyya Galiilaa mandara Naazireet jedhamutti ergame. <sup>27</sup>Ergaan isaas gara durba Maariyaam jedhamtu tokkootti ture; isheen nama Yoseef jedhamu, sanyii Daawit keessaa dbalate tokkoof, kaadhimatamtee turte\*.

\*27 Mat 1:16,18

28 Ergamichi isheetti mul'atee, "Waaqayyo gooftaan sii wajjin jira'o, nagaan siif haa ta'u, yaa ayyaana-qabeetti!" ittiin jedhe. <sup>29</sup>Maariyaam nagaa kana yommuu dhageesse, yaadaan dhi-phattee, "Kun maal jecbun dha?" jettee of gaafatte. <sup>30</sup>Yommuu ergamichi isheedhaan, "Yaa Maariyaam, Waaqayyo biraa ayyaana argatteetta hin sodaatin!" <sup>31</sup>Kunoo, in ulfoofta ilmas in deessa, maqaa isaa immoo Yesus jedhii moggaasi\*! <sup>32</sup>Inni guddaa in ta'a ilma aabaas jedhamee in waamama, Waaqayyo gooftaanis teessoo abaabilii isaa Daawit in kennaaf. <sup>33</sup>Mana Yaaqoob irratti baraaraan in mo'a, barri mootummaa isaas dhuma hin qabu" jedhe\*.

\*30 Luq 1:13; HoE 7:46

\*31 Mat 1:21; Isa 7:14; Luq 2:21

\*32-33 2Sam 7:12,13,16; Isa 9:6; Dan 7:14

34 Maariyaam yommuu, "Anoo amma illee durba, kun attamitti ta'uu danda'a?" jettee ergamicha gaafatte. <sup>35</sup>Ergamichi immoo, "Hafuurri qulqullun si irra in bu'a, humni aabbaas si golbooba, kanaafis mucichi si irraa dhalatu kun

qulqulludhaa fi ilma Waaqayyoo jedhamee in waamama\*." <sup>36</sup>Kunoo, firri kee isheen sitti aantu Elsaabex, dhabduu jedhamaa kan turte, bara dulluma isheetti ilma godhachuudhaaf erga ulfooftee, ji'a ja'afaa ishee ti. <sup>37</sup>Waaqayyooof wanti dadhabamu hin jiru" jedhee deebiseef\*.

\*35 Mat 1:20

\*37 Uma 18:14; Mat 19:26; Rom 4:21

38 Kana irratti Maariyaam, "Ani garbittiin gooftaa kunoo, asan jira, akka ati dubbatte anaaf haa ta'u!" jetteen. Kana boodde ergamichi iddoo dhufetti in deebi'e.

### Maariyaam Elsaabexin Dubbisuu Isbee

39 Kana booddee utun hin turin Maariyaam kaatee ariifatee baddaatti ol baatee, gara mandara Yibudaa dhaqxe. <sup>40</sup>Mana Zakaariyaasitti ol galtee, Elsaabexin nagaa gaafatte. <sup>41</sup>Yeroo Elsaabex nagaa Maariyaam dhageessetti, mucichi gammachuudhaan garaa ishee keessa burraaqe. Elsaabex yommuu hafuura qulqulluudhaan in guutamte. <sup>42</sup>Sagalee isbee ol fudhattee dhageessiftee, "Ati dubartoota bundumaa irra cebbifamtuu dha; mucaan ati garaatti baattus eebbifamaa dha\*."

\*42 Abo 5:24

43 "Amma garuu baati gooftaa kootii dhuftee akka na dubbiftuuf, ulfinni hammana ga'u eessaa anaaf ta'e?" <sup>44</sup>Akkuma sagaleen nagaa kee gurra koo keessa bu'een, mucichi gammachuudhaan garaa koo keessa burraaqe. <sup>45</sup>Abdiin gooftaan kenne akka raawwamuu beektee, kan amante, attam kan ayyaanomtee dha!" jette\*.

\*45 Yoh 20:29

### Faarfannaa Maariyaam (1Sam 2:1-10)

46 Maariyaam yommuu, "Garaan koo gooftaa kootiif hooqubaa dhi'eessa; <sup>47</sup>hafuurri koos Waaqayyo fayyisaa kooti in ililcha\*." <sup>48</sup>Inni gad deebii garbittii isaa yaadateera'o; egaa, ammaa jalqabee dhaloonni hundinuu ayyaana-qabeettii anaan jedhu\*.

49 Waaqayyo inni darida'aan, waan guddaa anaaf godhe; <sup>50</sup>maqaa isaa qulqulluu dha\*.

50 Araarri isaa dhalootaa hamma dhalootaatti, warra isa sodaatan irratti\*.

51 Irree isaatiin aangoo isaa mul'ise; warra kooranis yaada garaa isaanii wajjin bittimse\*.

52 Gooftota ol of qaban teessoo isaanii irraa isaan buuse;

warra gad deebi'anis ol isaan kaase\*.

53 Warra beela'an waan gaariidhaan quufse; sooresoota harka duwwaa isaan gad dhiise\*.

54 Garbicha isaa Israa'elin gargaaruufis birmate; araara gochuudhaaf qopheesse, in yaadate\*;

55 abboota keenya isa abdachiise, Abrahaami fi ijoollee, ijoollee isaatiifis bara baraan eege" jettee faarfatte\*.

56 Maariyaam ji'a sadii kan ga'u Elsaabex bira turte, kana booddee gara mana isbeetti deebite.

\*47 1Xim 2:3; Tit 2:10

\*48 1Sam 1:11

\*49 Far 111:9

\*50 Far 103:13,17

\*51 Far 89:10; 2Sam 22:28

\*52 Iyo 12:19; 5:11

\*53 1Sam 2:5; Far 107:9

\*54 Far 98:3; Isa 41:8

\*55 Uma 17:7; Mik 7:20

### Dhaloota Yobannis Cuupbaa

57 Elsaabex yeroon da'umsa ishee geenyaan, ilma deesse. <sup>58</sup>Olooonni isheetti fi firoonni ishee araara guddaa gooftaan isheedhaaf buuse yommuu dbaga'an, ishee wajjin gammadan.

59 Guyyaa saddeettaffaa isaatti mucicha dhagna qabuudhaaf warri dhufan, akka maqaa abbaa isaatti Zakaariyaas jedhanii moggaasuuf turan\*. <sup>60</sup>Haati isaa Elsaabex garuu, "Waawuu, maqaan isaa Yohannis haa jedhamu malee" jettee didde. <sup>61</sup>Isaan immoo, "Firoota kee keessaa maqaa kanaan tokko illee hin waamamne" jedhan. <sup>62</sup>Rakkannaanis

mucicha eenyu jedhee waamun akka fedhu abbaa isaa milikkitaan gaafatan.

63 Zakaariyaas waan irratti caafu akka isaaf kennaniif gaafatee maqaan isaa Yobannis jedhama, jedhee caafnaan, hundumti isaanii raajeffatan\*. <sup>64</sup>Achu-maan Zakaariyaas arrabni isaa hiikamnaan dubbachuu danda'e, hundumaa duras Waaqayyoon galateeffachuu jalqabe. <sup>65</sup>Olooonni isaanis hundinuu in na'an; dubbii kun baddaa Yibudaa guutummaatti dhaga'amee, bal'aattis dubbata-me. <sup>66</sup>Warri kana dhaga'an bundinuu immoo dubbicha garaatti qabatanii, "Mucaan kun maal ta'inna laata? Dhugumaan harki Waaqayyoo hamma ammaatti isaa wajjin ture" jechaa turan\*.

\*59 Uma 17:12; Lew 12:3; Luq 2:21

\*63 1:13

\*66 HoE 11:21

### Raajil Zakaariyaas Dubbate

67 Zakaariyaas abbaan mucichaa hafuura qulqulluudhaan guutamee raajii dubbate;

68 "Waaqayyo gooftaan Israa'el, kan galateeffamuu dha, saba isaa furuudhaaf dhufe\*;

69 fayyisaa aango-qabeessas' nuuf kaase, lataa garbicha isaa Daawit keessaa\*.

70 Afaan qulqulloota raajota isaatiin dubbachaa akka ture, bara durii duriitii jalqabee\*.

71 harka diinota keenyaa akka nu oolchu, qabaa warra nu jibban hundumaa keessaas akka nu baasu\*;

72 abboota keenyaafis araara akka godbuuf, kakuu isaa isa qulqullaa'aa akka yaadatuuf\*;

73 abbaa keenya Abrahaamiif isa dhaabe nuuf kennuudhaaf, kakundhaan akka jabeesse;

74 barka diinota keenyaa nu oolchuudhaaf, nus sodaa malee akka isaaf bojjennu gochuudhaaf\*;

75 qulqullummaa fi tolatti fuula isaa dura jiraachuudhaaf, bara jireenya keenya hundumaatti\*.

1 Luq 1:69 "Aango-qabeessa" Grii "Gaanfa fayyinaa".

<sup>76</sup> Ati immoo yaa mucaa nana,  
raajii aabbaa in jedhamta;  
karaa isaa qopheessuudhaaf  
fuula gooftaa dura in adeemta\*;

<sup>77</sup> beekumsa fayyinaa saba  
Waaqayyoo kennuudhaaf,  
dhiifannu cubbuu isaanis  
argachiisuudhaaf\*;

<sup>78</sup> Waaqayyoo keenya, araara isaa isa  
oo'aan guuteen,

barrii fayyinaa nuuf bariisisa\*;  
<sup>79</sup> warra dukkanaa fi gaaddisa du'aa  
keessatti

argamanitti mul'achuudhaaf,  
miilla keenyas daandii nagaa  
irra geggeessuudhaaf\*  
jedhe\*.

<sup>80</sup> Mucichi guddachaa, hubachaas in  
adeema ture; hamma  
guyyaa mul'inatti hojii  
isaa saba Israa'el keessatti  
jalqabetti; lafa onaa  
keessa in jiraata ture\*.

\*68 Far 41:13; 72:18; 106:48; 111:9

\*69 Far 18:2

\*70 HoE 3:21; Er 23:5-6

\*71 Far 106:10; 132:24

\*72 Far 106:45

\*73-74 Far 105:8-9; Uma 22:16-18

\*75 Tit 2:12

\*76 Mil 3:1; Isa 40:3; Mat 3:3

\*77 Isa 43:11; Mar 1:4

\*78 Mil 4:2; 2Pe 1:19

\*79 Yoh 8:12; Isa 9:1-2; 11:6; Mat 4:16

\*80 2:40; 3:1-18

### Dhalootaa Yesus

(Mat 1:18-25)

**2** <sup>1</sup> Yeroo sanatti mootummaa warra  
Roomaa keessa kan jiraatan hun-  
dinuu akka caafamaniif, Awugusxos  
mooticha biraa abboommiiin ba'e.  
<sup>2</sup> Caafamuun namaa kun isa jalqabaa  
ture; innis bara Qereenewos Soori-  
yaatti abbaa biyyaa turetti ta'e\*. <sup>3</sup> Ka-  
naaf namni hundinuu adduma addaan  
of caafsisuudhaaf gara mandara kutaa  
biyya itti dhalatee dhaqe.  
\*2 HoE 5:37

<sup>4</sup> Yoseef sanyii mooticha Daawit  
keessaa waan tureef, Galiilaadhaa man-  
dara Naazireetii ba'ee, Yihudaa kees-  
saa Betlihem mandara Daawit ga'e\*.  
<sup>5</sup> Kaadhuma isaa Maariyaamii wajjin  
caafamuudhaaf dhaqe; isheen immoo  
ulfa ture\*. <sup>6</sup> Betlihem utuu jiraniis,  
yeroon Maariyaam itti deessu ga'e;

<sup>7</sup> angafa ilma ishee deessee, lafa bultii  
kara-deemuutii iddoo hin arganne  
waan turaniif, wayyaa itti martee, siree  
horiin keessaa nyaatu irra ciibsite.

\*4 1:27; Mik 5:1; Yoh 7:42

\*5 1:27,31

### Tiksootaa Fi Ergamoota

#### Waaqayyoo

<sup>8</sup> Tiksoonni tokko immoo naan-  
na'aa sanaa bakkeetti halkan darabee  
dammaqanii, hoolota isaanii in eegu  
turan. <sup>9</sup> Ergamaan Waaqayyoo dingata  
isaan dura dhaabatee, ifni surraa goof-  
tichaas naannoo isaanitti ibse; kana  
irratti isaan na'anii, guddaa sodaatan\*.  
<sup>10</sup> Ergamichi garuu, "Hin sodaatinaa!  
Kunoo, ani misraachoo gammachuu  
guddaa isinittan bima'o, kunis saba  
hundumaaf kan ta'uu dha. <sup>11</sup> Har'a  
mandara Daawititti fayyisaan isiniif  
dhalateera; inni immoo Kristos goofti-  
cha\*. <sup>12</sup> Milikkinni isaa immoo kana,  
mucaa wayyaan itti maramee siree  
horiin keessaa nyaatu irra ciisu in  
argitu" isaaniiin jedhe.

\*9 1:11

\*11 Yoh 4:25,42

<sup>13</sup> Achumaanis kutata ergamoota  
Waaqayyoo keessaa baay'een ergami-  
cha kanaa wajjin turan\*. <sup>14</sup> Isaan im-  
moo, "Hooqubaan Waaqayyooof waaqa  
gubbaatti, nagaanis namoota Waaqay-  
yo itti gammaduuf, lafa irratti" jedha-  
nii Waaqayyoon in faarfatu turan\*.

\*13 Dan 7:10

\*14 19:38; Efe 2:14

<sup>15</sup> Ergamoonni Waaqayyoo isaan  
biraa deebi'anii gara waaqaatti erga ol  
ba'anii tiksoonni, "Kottaa Betlihem in  
dhaqnaa, dubbii achitti ta'e, Waaqayyoo  
nutti beeksise kanas in ilaallaa" waliin  
jedhan. <sup>16</sup> Ariifachaa yommuu dhaqan  
Maariyaamii fi Yoseefin, mucichas,  
siree horiin keessaa nyaatu irra ciisee  
argatan. <sup>17</sup> Tiksoonni sun mucicha  
yommuu argan, waan ergamoonni  
Waaqayyoo waa'ee isaaf isaanitti hi-  
man hundumaa mul'isan. <sup>18</sup> Warri dha-  
ga'an hundinuu immoo waan tiksoonni  
isaanitti himanitti baay'ee dinqifatan.  
<sup>19</sup> Maariyaam garuu dubbii kana hun-  
dumaa garaatti qabatee, itti yaaddi  
ture\*. <sup>20</sup> Tiksoonni sun, isa ergamoon-  
ni Waaqayyoo itti himan hundumaa  
dhaga'anii, akkuma itti dubbatametti

ija isaanittiin waan arganiif, Waaqay-  
yoof hooqubaa dhi'eessaa galateeffa-  
chaas gara iddoo isaanitti deebi'an.

\*19 2:51

### Maqaa Moggaafannu Yesus

<sup>21</sup> Guyyaan saddeettaffaan erga  
darbee mucicha dhagna qabuun in  
ga'e; akkuma ergamaan Waaqayyoo  
utuu isheen hin ulfaa'in dura, haadha  
isaatti himee turetti maqaa isaa "Ye-  
sus" jedhan\*.

\*21 1:31; Lew 12:3

### Mana Qulqullummaatti

#### Geeffannu Yesus

<sup>22</sup> Akka seera Museen abboometti  
yeroon qullaa'ummaa isaanii geenyaan,  
Waaqayyoo gooftaa duratti isa dhi'eess-  
suudhaaf, mucicha gara Yerusaleemitti  
fidan. <sup>23</sup> Seera gooftichaa keessatti,  
"Dhiirri angafni karra saaqu hundinuu  
Waaqayyooof qulqullaa'ee addaan kan  
ba'ee dha" kan jedhu caafamee jira.  
<sup>24</sup> Kana malees immoo akka seera goof-  
tichaatti aarsaadhaaf, "Gugee horaa la-  
ma yookiis gugee sosookkee lama"  
dhi'eessuuf, isa fidan\*.

\*22-24 Lew 12:6-8; Bau 13:2,12

<sup>25</sup> Bara sanatti namni maqaan isaa  
Simi'oon jedhamu tokko Yerusaleem  
ture; namni kun abboommii Waaqayyoo  
kan eege, Waaqayyoon sodaachaa kan  
jiraate, fayyina isa Israa'eliif dhufu kan  
eeggatu ture; hafuuri qulqulluunis isa  
irra boqotee ture. <sup>26</sup> Kanaan duras fayyi-  
saa gooftichaa isa abdachiifame utuu  
hin argin akka hin duune hafuura qul-  
qulluudhaan isatti mul'ifamee ture.  
<sup>27</sup> Amma immoo hafuura qulqulluu-  
dhaan geggeeffamee mana qulqullum-  
maatti ol gale; Maariyaamii fi Yoseef  
akka seeraatti isaaf raawwachuudhaaf  
mucieha Yesusin mana qulqullummaatti  
ol galchan.

<sup>28</sup> Yommuu Simi'oon mucicha  
fuudhee, kaasuutti baatee  
Waaqayyoon galateeffatee,

<sup>29</sup> "Egaa, yaa gooftaa, akkuma  
dubbattee ture

garbicha kee nagaadhaan  
jireenya kanattii hiiki\*!

<sup>30</sup> Fayyisuu kee ija kootiin argeera\*;

<sup>31</sup> sabni hundinuu akka arguuf kan  
qopheessite,

<sup>32</sup> innis ifa;

warra saba Waaqayyoo hin  
ta'initti akka mul'atuuf,  
saba kee Israa'eliifis  
ulfina akka ta'uuf" jedhe\*.

\*29 Uma 46:30

\*30 3:6; Isa 52:10

\*32 Isa 42:6; 49:6; 52:10; HoE 13:47

<sup>33</sup> Abbaan mucichaa fi haati isaas  
waan Simi'oon waa'ee mucichaaf dub-  
bate hundumaa in raajeffatan. <sup>34</sup> Si-  
mi'oon yommuu isaan eebbisee, Maari-  
yaam haadha mucichaatiin immoo, "Ku-  
noo, mucaan kun dhaabatee jira. Saba  
Israa'el keessaa baay'een isatti gufatani  
in kufu, baay'een immoo isaan in ka'u;  
akkasumas namoonni baay'een milikkita  
dhaabatee jiru kanaan mormanii, irratti  
in dubbatu\*. <sup>35</sup> Yaadni inni dhokataan  
garaa namoota baay'ee keessaa bak-  
keetti ba'ee akka mul'atuuf; si immoo  
gaddi akka billaa qaramaa onnee kee si  
waraana" jedhe.

\*34 Isa 8:14; HoE 28:32

<sup>36</sup> Raajittiin Haannaa jedhamtu  
tokko, intala Faanu'el, gosa Aseer  
keessaa ture; isheen lafa guurteetti;  
durbummaa ishee booddee waggaa tor-  
ba duwwaa abbaa manaa ishee wajjin  
jiraatte. <sup>37</sup> Abbaan manaa ishee irraa  
duunaan, hamma yeroo barri ishee  
waggaa saddeettamii afur guute sanatti  
haadha hiyyeessaa taatee jiraatte; ye-  
roo yerootti soomaa, halkanii fi guyyaa  
kadhachaa, mana qulqullummaa kees-  
saa utuu hin dhabamin Waaqayyooof  
sagadaa in hojjetti ture\*. <sup>38</sup> Yeroo  
kanatti dhi'aatee, Waaqayyoon gala-  
teeffachaa warra furii Yerusaleem eeg-  
gatan hundumaatti waa'ee mucichaa  
dubbatte.

\*37 IXim 5:5

### Naazireetitti Deebi'uu Isaanii

<sup>39</sup> Yoseefii fi Maariyaam akka see-  
ra gooftaatti waan hojjetamu hundu-  
maa erga raawwatani, gara biyya Ga-  
liilaa gara mandara isaanii Naaziree-  
titti deebi'an\*. <sup>40</sup> Mucichi unmuu  
guddachaa, jabaachaa, ogummaadhaa-  
nis guutaa adeeme; ayyaanni Waaqay-  
yoos isa irra ture\*.

\*39 Mat 2:23

\*40 1:80; 2:52; 4:16

### Mucichi Yesus Mana Qulqullummaa Keessatti

41 Abbaanii fi haati mucichaa wagguma waggaa ayyaana Faasiikaa ayyaanessuudhaaf gara Yerusaleem in dhaqu turan\*. 42 Mucichi waggaa kudha lama yeroo guutetti, akkuma amala isaanii ayyaanichaaf ol ba'an. 43 Ayyaanichi erga darbee gara mana isaanitti yommuu deebi'anitti, mucichi Yesus Yerusaleemitti hafe; abbaan isaa fi haati isaa garuu akka inni biraa hafe hin beekne. 44 Miitoo wajjin waan jiru se'anii adeemsa guyyaa tokkoo erga adeemanii, firoota isaanii bira warra ijaan beekan biras in iyyaafatan. 45 Dhabnaanis isa barbaaduuf Yerusaleemitti deebi'an. 46 Guyyaa sadii booddee immoo mucicha mana qulqullummaa keessa, barsiisota gidduu taa'ee isaan unu dhaggeeffatuu gaaffiis utuu isaan gaafatuu, argatan. 47 Warri isa dhaggeeffatan hundinuu immoo hubannaa isaa fi deebii deddeebisuu isaatiif in dinqifatan\*. 48 Abbaan isaa fi haati isaa achitti yommuu isa argan in rifatan; haati isaa yommuu, "Yaa ilma ko, maaliif akkana nu goote? Kunoo, abbaan kec anis baay'ee yaaddofnee si barbaadaa turre" jetteen. 49 Mucichi immoo deebisee, "Maali, attamitti na barbaaddan? Mana abbaa koo keessatti argamuun akka ana irra jiru hin heektan turtanii?" isaanii jedhe\*. 50 Isaan garuu maal jechuu isaa akka ture hin hubanne. 51 Kana booddee mucichi abbaa isaa fi haadha isaa wajjin Naazireetitti deebi'ee, isaaniiif abboomamaas jiraate; haati isaa garuu dubbii kana hundumaa garaatti in qabatti turte\*. 52 Yesus immoo Waaqayyoo fi nannoota irraa ayyaana argachaa, namummaadhaa fi ogummaatti in guddata ture\*.

\*41 Bau 12:1-27; Kes 16:1-8

\*47 Yoh 7:15

\*49 Yoh 2:16; Far 26:8

\*51 2:19

\*52 1:80; 2:40; 1Sam 2:26; Fak 3:4

### Lallaba Yohannis Cuuphaa

(Mat 3:1-12; Mar 1:1-8; Yoh 1:19-28)

3 <sup>1</sup> Xiberiyos mootichi mo'ee waggaa kudha shanaffaatti, Phonxos Philaaxos biyya Yihudaa bulche; Herodis immoo biyya Galilaatti, Filiphos obboleessi isaa biyya Ixuriyaa fi Xraakonixisitti, Lisaaniyaasis biyya Abiliinyaatti

abboota biyyaa turan\*. <sup>2</sup> Haannaasii fi Qayyaafaan angafoota lubootaa turan; bara sanatti Yohannis ilmi Zakaariyaas lafa onaa keessa unu jiruu, sagaleen Waaqayyoo isa bira ga'e\*. <sup>3</sup> Yohannis biyya naannoo Yordaanos keessa adeemee, "Cuuphamaa, yaada garaa geddarachuu keessan mul'isaa; Waaqayyos cubbuu keessan isiniif in balleessa" jedhee labse\*.

\*4 Kunis macaafa Isaayaas raajichaa keessatti,

"Sagaleen lafa onaa keessaa in iyya;

dhaga'aa dhaggeeffadhaa,

gooftichaaf karaa tolchaatii haraa,

daandii inni irra adeemus

qajeelchaa.

\*5 Dachaan hundinuu haa guutam;

tulluun; gaarris hundinuu haa

kuffifamu;

karaan jajal'aan haa qajeelfamu,

wal caalaanis wal haa

qixxeeffamu.

\*6 Namoonni hundinuu fayyisuu

Waaqayyoo in argu"

kan jedhu caafamee jira\*.

\*1 23:1; Mat 27:2

\*2 1:80; Yoh 18:13

\*3 HoE 13:24; 19:4

\*4-6 Isa 40:3-5; Luq 2:30; HoE 28:28

7 Akkuma kanaattis Yohannis, nannoota cuuphamuudhaaf baay'atanii gara isaatti ba'an, gorsuutti ka'ee, "Isin ijoollee mar'ataa nana, dheekamsa isinitti bu'uuf jiru jalaa akka baqattaniif, eenyutu isin yaadachiise\*? <sup>8</sup> Ammas yaada garaa geddarachuun keessan ija gaarii haa godhatu! Abbaan keenya Abrahaamii dha jettanii of hin jabeessinaa; Waaqayyoo, Abrahaamiif dhagoota kanattii ijoollee kaasuu akka danda'u isinittan hima\*. <sup>9</sup> Ammuma iyyuu qottoon hidda muka hundumaa irra kaa'amee jira; mukti ija gaarii hin godhanne hundinuu muramee ibiddatti in naqama" jedhe\*.

\*7 Mat 12:34; 23:33

\*8 Yoh 8:33,39; HoE 26:20

\*9 Mat 7:19; Yoh 15:6

10 Kana irratti jarreen sun, "Egaa maal goonu ree?" jedhanii Yohannisin gaafatan\*. <sup>11</sup> Inni immoo, "Uffata lama kan qabu kan hin qabneef haa kennu; nyaata kan qabu warra dhabaaniin haa ga'u!" jedhee deebiseef\*.

<sup>12</sup> Warri qaraxa fuudhan immoo cuuphamuudhaaf dhufanii, "Yaa barsiisaa, nu'oo maal goonu?" ittiin jennaan\*, <sup>13</sup> inni immoo, "Kan murame irra caalchiftanii hin fuudhmaa!" jedheen. <sup>14</sup> Warri loltuunis, "Nu immoo maal goonu ree?" jedhanii gaafatan; inni immoo, "Giddisiiftanii horii nama tokko irraa illee hin fudhatinaa; sobaanis nama tokko iyyuu gara abbaa firdiitti hin geessinaa; qallabni keessan inni isin fudhattan isin haa ga'u!" jedheen.

\*10 HoE 2:37

\*11 Yaq 2:15-17

\*12 7:29

15 Jarreen waa eeggachaa waan turaniif, Yohannis kun Kristos ta'inna jaataa? jedhanii hundumti isaanii garaa isaanitti gaafatan. <sup>16</sup> Yohannis waan isaan yaadan kanaaf yommuu deebii hunduma isaanittiif kennutti, "Ani biishaaniinan isin cuupha; garuu ana irra kan jabaatu hidhaa kophee isaatii illee hiikuudhaaf kanan hin taane dhufaa jira; inni hafuura qulqulluudhaa fi ibiddaan isin in cuupha\*. <sup>17</sup> Oohdii isaa keessatti midhaan kan ittiin qulleessu hafarsaa of harkaa qaba; midhaan isa qulleeffames gombisaa isaatti in sassaaba; habaqqii isaa garuu ibidda hin dhaamneen in guba" jedhee barsiise.

\*16 HoE 13:25

18 Kana malees gorsa garaa garaa isaaniiif kennaa wangeela jaratti lallabe. <sup>19</sup> Yohannis Herodisiin abbaa biyyaa iyyuu halleessaa isaa itti mul'isee ifate; kunis Herodiyas kan jedhamu niitii obboleessa isaa Filiphos fuudhuu isaatiif, jal'ama umi raawwate hundumaatiifis ture. <sup>20</sup> Herodis garuu hammina isaa ittuma dabalee, Yohaannisin mana hidhaatti galche\*.

\*19-20 Mat 14:3-4; Mar 6:17-18

### Cuuphamuu Yesus

(Mat 3:13-17; Mar 1:9-11)

21 Yeroo namoonni hundinuu cuuphamanitti, Yesusis in cuuphame; utuu inni kadhachuutti jiruus waaqni baname. <sup>22</sup> Hafuurri qulqulluun bifa gugeetiin mul'atee irra bu'e; sagaleenis waaqa irraa dubbatee, "Ati ilma koo isa jaallatamaa dha; gammachuun koos sitti in raawwatama" jedhe\*.

\*22 Uma 22:2; Far 2:7; Isa 42:1; Luq 9:35; 2Phe 2:17

### Hidda Dhaloota Yesus

(Mat 1:1-17)

23 Yesus hojii isaa yommuu jalqabe, dhalatee akka waggaa soddomaa ti; hidda dhaloota isaa yeroo lakkaa'anis ilma Yoseef jedhaniin; Yoseef ilma Elii\*, <sup>24</sup> ilma Maataat, ilma Lewwii, ilma Malkii, ilma Yaanaayi, ilma Yoseef, <sup>25</sup> ilma Maataatiyaas, ilma Amos, ilma Naahom, ilma Eslui, ilma Naagee, <sup>26</sup> ilma Maa'at, ilma Maataatiyaas, ilma Seeme'i, ilma Yosee, ilma Yihudaa, <sup>27</sup> ilma Yo'anaan, ilma Resaa, ilma Zarubaabel, ilma Salaati'el, ilma Neri\*, <sup>28</sup> ilma Melkii, ilma Adii, ilma Qosaam, ilma Elmaadaam, ilma Eer, <sup>29</sup> ilma Yoshu'aa, ilma Elii'azaar, ilma Yooraa, ilma Maataat, ilma Lewwii, <sup>30</sup> ilma Simi'oon, ilma Yihudaa, ilma Yoseef, ilma Yoonaa, ilma Eliyaaqim, <sup>31</sup> ilma Meleyaa, ilma Maayinaan, ilma Maaxaataa, ilma Naataan, ilma Daawit\*, <sup>32</sup> ilma Iseyi, ilma Yooheed, ilma Boaz, ilma Salmoon, ilma Naha-soon\*, <sup>33</sup> ilma Aminaadaab, ilma Aaram, ilma Arnii, ilma Hesron, ilma Faares, ilma Yihudaa\*, <sup>34</sup> ilma Yaaqoob, ilma Yisihaa, ilma Abrahaam, ilma Taaraa, ilma Naahor\*, <sup>35</sup> ilma Seruug, ilma Raagaawu, ilma Feleg, ilma Ebeer, ilma Shalaa, <sup>36</sup> ilma Qaayinaam, ilma Arfaaksaad, ilma Seem, ilma Nohi, ilma Laamek\*, <sup>37</sup> ilma Matusaalaa, ilma Henok, ilma Yaared, ilma Mahalalel, ilma Qaayinaan, <sup>38</sup> ilma Enosh, ilma Sheet, ilma Addaam, ilma Waaqayyoo\*.

\*23 4:22; Yoh 6:42

\*27 1Sen 3:17; Iz 3:2

\*31 2Sam 5:14; 1Sam 16:1,13

\*32 Rut 4:17-22

\*33 1Sen 2:1-14; Uma 29:35

\*34 Uma 11:10-26; 1Sen 1:24-27

\*36 Uma 5:3-32; 1Sen 1:1-4

\*38 Uma 4:25,26

### Qoramuu Yesus

(Mat 4:1-11; Mar 1:12-13)

4 <sup>1</sup> Yesus hafuura qulqulluudhaan erga guutamee booddee Yordaanosii deebi'ee, hafuura mana sanaan lafa onaa keessa guyyaa afurtama geggeeffame, <sup>2</sup> Seexanaanis qoramaa ture. Guyyaa sana hundaa homaa iyyuu hin

nyaanne; dhuma guyyoota sanaattis in beela'e\*. <sup>3</sup>Seexanichi yommuu Yesu-siin, "Dhugumaan ilma Waaqayyoo yoo taate, dhagaa, kanaan buudeena ta'i jedhiitti abboomi!" jedhe. <sup>4</sup>Yesus immoo deebiseefii, "Caaffata qulqul-laa'aa keessatti, 'Namni nyaata duw-waadhaan hin jiraatu' kan jedhu caafa-meera" jedhe\*. <sup>5</sup>Seexanichi itti aansee iddoo ol jedhaatti isa geessee, hamma liphsuu ijaatti mootummoota biyya la-faa guutummaatti isatti argisiise. <sup>6</sup>Achumaan immoo, "Kana hundumaa irratti aboo siif nan kenna, ulfina isaaniis siif nan dabala, isaan kun hundinuu anatti dabarfamaniiru; anis immoo abbaa ani jaalladheef nan ken-na". <sup>7</sup>Kanaafis jilbeenfattee yoo anaaf sagadde hundinuu kan kee in ta'a" jedheen. <sup>8</sup>Yesus immoo deebisee, "Waaqayyoo gooftaa keetiif jilbeenfat-tee sagadi, isa duwwaafis hojjedhu!" kan jedhu caafameera" jedheen\*. <sup>9</sup>Seexanichi ammoo Yerusaleemitti isa geessee, fittee guutuu mana qulqullum-maa irra isa dhaabachiisee, "Dhugu-maan ilma Waaqayyoo yoo taate as irraa gad of darbadihu!

<sup>10</sup> 'Dhimmanii akka si eeganiif ergamoota isaa siif in abbooma\*,

<sup>11</sup> isaanis miilli kee dhagaatti akka hin buunetti harka isaanii irratti si baatu' kan jedhu caafameera" jedheen\*.

<sup>12</sup> Yesus yommuu, "Waaqayyoon gooftaa kee gar-malee hin eeggatin' jedhameera" jedhee deebiseef\*. <sup>13</sup>Seexanichi immoo Yesusin karaa garaa garaatiin erga qorree, hamma yerootti isa biraa sokke\*.

\*2 Ibr 4:15  
\*4 Kes 8:3  
\*6 Mat 28:18; 1Yoh 2:15-17  
\*8 Kes 6:13  
\*10 Far 91:11  
\*11 Far 91:12  
\*12 Kes 6:16; 1Qor 10:9  
\*13 Ibr 4:15

#### Yesus Galiilaatti Hojii Isaa Jalqabuu Isaa

(Mat 4:12-17; Mar 1:14-15)

<sup>14</sup> Kana booddee Yesus humna ba-fuura qulqulluutiin gara Galiilaatti deebi'e. Oduun isaas biyya naannoo

sana jiru hundumaatti odeeffame. <sup>15</sup>In-nis manneen sagadaa isaanitti in barsiisa, bundinnuu isa in jaja ture.

#### Yesus Naazireetitti Tuffatamuu Isaa (Mat 13:53-58; Mar 6:1-6)

<sup>16</sup> Naazireet, lafa itti guddate dhufee, guyyaa Sanbataattis akkuma amala isaa mana sagadaa isaanii dhaqee, macaafa dubbisuudhaafis ka'e. <sup>17</sup>Macaafa raajicha Isaayaas itti keenninaan, maraa macaafichaa diigee kutaa dubbiin kanatti fufee jiru itti caafame argatee dubbises.

<sup>18</sup> Inni, "Hafuurri gooftichaa ana irra jira,

sagalee misraachoo warra gadadamootti

himuudhaaf na dibeera;

warra booji'amanitti

akka gad dhiifaman

labsuudhaaf;

warra jaamaniif agartuu isaanii deebisuudhaaf;

warra cunqurfaman luba baasuudhaaf;

<sup>19</sup> waggaa ayyaana jaalala gooftaa labsuudhaaf na ergeera\*" kan jedhu ture.

\*18-19 Isa 61:1-2

<sup>20</sup> Macaafichas maree, isa mana sagadaa sana keessa ergamutti kennee taa'e; warri mana sagadaa sana keessa turan bundinnuu ija isaanii isa irratti irraanfatan. <sup>21</sup>Yommuu Yesus, "Kunoo, dubbiin macaafaa kun akkuma dhageessanitti har'a raawwatame" isaaniin jechuu jalqabe. <sup>22</sup>Kana irratti hundinuu dhugaa galchaniifii, dubbii gaarii afaan isaa keessaa ba'utti dinqifachaa, "Kun ilma Yoseef-miti moo?" jedhanii gaafatan\*. <sup>23</sup>Inni immoo, "Yaa abbaa qorichaa, ofii kee fayyisi, dura si irratti ilaallaa, jettanii anatti mammaaktanii, akka isa Qifirnaahomitti hojjechuu kee dhageenye, akka-suma biyya abbaa keettis bojjedhu naan jechuun keessan bin oolu" ittiin jedhe\*. <sup>24</sup>Itti dabalees immoo, "Raa-jiin tokko illee biyya abbaa isaatti akka bin fudhatamne dhuguman isinitti hima". <sup>25</sup>Bara Eliyaas raajichaatti yommuu waggaa sadii fi ji'a ja'a bokkaan bade, biyya sana bundumaattis beelli guddaan ta'e, haadhotiin biyyeessaa baay'een Israa'el keessa akka turan

dhugaa dba\*. <sup>26</sup>Garuu Eliyaas gara haadha hiyyeessaa mandara Saraaph-taa, kutaa biyya Sidoon keessa jiraa-tutti malee, warra kaan keessaa gara tokkootti illee hin ergamne\*. <sup>27</sup>Akka-sumas bara Elsa'i raajichaatti Israa'el keessa dhukkuba lamxii kan qaban namoota baay'eetu ture; garuu Na'a-maan namicha Sooriyaa sana duwwaa malee, warra kaan keessaa tokko illee hin qulloofne" jedhe\*. <sup>28</sup>Mana sagadaa keessa kan turan hundinuu kana dubbachuu isaa yommuu dhaga'an, baay'ee isatti aaran. <sup>29</sup>Kanaafis ka'anii Yesusin daddarbachaa, gara gubbee gaara mandari isaanii irratti ijaarametti ol isa baasan; kana gochuun isaanis fittee sana irraa ha'anii, gad isa darbachuudhaaf ture\*. <sup>30</sup>Inni garuu isaanuma gidduu darbee karaa isaa irra bu'e\*.

\*22 3:23; Yoh 6:42

\*23 Mat 4:13; Yoh 2:12

\*24 Yoh 4:44

\*25 1Mot 17:1,9; 18:1; Yaq 5:17

\*26 1Mot 17:8-16

\*27 2Mot 5:1-14

\*29 HoE 7:58

\*30 Yoh 8:59; 10:39

#### Yesus Qifirnaahomitti Hafuura Hamaa Ifachuu Isaa (Mar 1:21-28)

<sup>31</sup> Ergasii Yesus biyya Galiilaa keessaa, gara mandara Qifirnaahom jedhamu tokkootti gad bu'ee, guyyaa Sanbataatti immoo namoota in barsiisa ture\*. <sup>32</sup>Waan inni dubbate aboodhaan waan tureef, barsiisa isaatiin garaan isaanii in rukutame\*. <sup>33</sup>Kunoo, namni hafuura hamaadhaan<sup>2</sup> qabame tokko mana sagadaa sana keessa ture; inni sagalee guddaadhaan caraanee, <sup>34</sup>"Aye, yaa Yesus nama Naazireet, dhimma keenya keessa maaltu si buuse? Silaa nu balleessuu yaaddee dhuf-te? Anoo cennyu akka ati taate si beeka, yaa qulqulluu Waaqayyoo" jedhe\*. <sup>35</sup>Yesus immoo, "Gab jedhi, keessaas ba'i!" jedhee hafuuricha hamaa ifate. Yommuu hafuurri hamaan sun namoota giddutti namicha kuffisee, waan tokkoon illee utuu isa hin miidhin keessaa ba'e. <sup>36</sup>Kana irratti isaan hundinuu na'anii dinqifatanii,

"Maal dubbiin akkasii? Hafuurota hamootas aboodhaa fi humnaan abboota; isaanis in ba'u" waliin jedhan. <sup>37</sup>Oduun isaas naanna'aa sana iddoo jiru hundumaatti dhaga'ame.

\*31 Mat 4:13; Yoh 2:12

\*32 Mat 7:28-29; Yoh 7:46

\*34 4:41; 8:28; Mat 8:29; Yoh 6:69

#### Yesus Dhukkubsatoota Baay'ee Fayyisuu Isaa (Mat 8:14-17; Mar 1:29-34)

<sup>38</sup> Yesus mana sagadaatii ba'ee, mana Simoonitti ol gale; amaatiin Simoon dhukkuba dhagna-gubaa jabaadhaan qabamtee waan ciifunf, akka ishee fayyisuuf itti himaniif. <sup>39</sup>Kanaaf itti dhi'aatee siree ishee bukkee dhaabatee, dhukkuba dhagna-gubaa sana ifate. Dhukkubichis ishee dhiise; isheen immoo yommuuma kaatee isaan keessumsiiite. <sup>40</sup>Aduun yommuu lixxe, dhukkubsatoota dhukkuba garaa garaatiin rakkachaa turan kan manaa qaban hundinuu, gara isaatti fidan; inni yeroo sana harka isaa tokkon tokkon isaanii irra kaa'ee isaan in fayyise. <sup>41</sup>Yommuu hafuuronni hamoonni Kristos akka inni ta'e beeku waan turaniif, iyyanii, "Ati ilma Waaqayyoo ti" isaan jechaa, namoota baay'ee keessaa in ba'u turan; inni garuu isaan in ifata, kana dubbachuus isaan in dhowwa ture\*.

\*41 4:34; Mat 8:29; Mar 3:11-12

#### Yesus Manneen Sagadaa Keessatti Lallabuu Isaa (Mar 1:35-39)

<sup>42</sup> Yommuu bari'es achii adeemee gara iddoo namni hin jirree dhaqee; tuuti jaraa garuu isa in barbaadu turan. Yeroo isa argatan immoo, deebi'ee isaan dhiisee akka hin adeemne gochuudhaaf yaalaa turan. <sup>43</sup>Inni garuu, "Misraachoo mootummaa Waaqayyoo mandaroota warra kaanittis lallabuu ana irra jira, kanaaf anuu ergame" isaaniin jedhe\*. <sup>44</sup>Akkasitti manneen sagadaa warra Yihudootaatti lallabaa ture\*.

\*43 8:1

\*44 Mat 4:23; 9:35

<sup>2</sup> Luq 4:33 "Hafuura hamaadhaan" yookiis "Hafuura xuraa'adhaan".

### Waamamuu Phexrosii Fi Ilmaan Zabdwos

(Mat 4:18-22; Mar 1:16-20)

**5** <sup>1</sup> Gaaf tokko Yesus bishaan ciisaa Genesarex jedhamu bukkee in dhaabata ture; namoonni baay'een immoo dubbii Waaqayyoo isa irraa dhaaga'uudhaaf wal dhiibuudhaan isatti bu'an. <sup>2</sup> Bidiruu lama qarqara bishaanichaatti hidhamanii arge; qurxummii-qabduunis keessaa ba'anii kiyyoo isaanii in dhiqu turan. <sup>3</sup> Bidiroota sana keessaa isa kan Simoon yaabee, Simoonin bidiruu isaa bishaanitti bunsee, qarqara irraa xinnoo ishee gara gidduutti akka butuuf gaafate; achumaan taa'ee, bidiricha irraa jara in barsiisaa ture\*. <sup>4</sup> Dubbii isaa erga dhaabee booddee, Simooniin, "Gara tuujjubichaatti hiiqi; qurxummii qabuudhaafis kiyyoo keessan darbadhaa!" jedhe. <sup>5</sup> Simoon immoo deebisee, "Yaa barsiisaa, eda halkan guutuu baay'ee itti dadhabne, homaas hin qabne, amma garuu erga ati dubbattee dubbii keetiif jedhee kiyyicha nan darbadha" jedheen\*. <sup>6</sup> Isaan kiyyoo isaanii yommuu darbatan, kiyyoon isaanii hamma tarsa'uu ga'utti, qurxummii danuu qabatan\*. <sup>7</sup> Hiriyooni isaanii bidiruu biraa keessa kan turan dhufanii akka isaan gargaaraniiif hawwatan; isaanis dhufaniifii, baay'ina qurxummiiif liqimfamuu hamma ga'anitti, bidiroota lachuu qurxummii-dhaan guutan. <sup>8</sup> Simoon Phexros waan ta'e kana yommuu arge, jilba Yesusitti kufee, "Yaa gooftaa sitti dhi'aachuun anaaf hin ta'u, ani nama cubbamaa dha" jedhe. <sup>9</sup> Simoonii fi isaa wajjin kan turan hundinuu waa'ee qurxummii danuu qabuu isaaniitiif na'anii, dinqifatan. <sup>10</sup> Yaaqoobii fi Yohannis, ilmaan Zabdwos warri hojiidhaan hiriyoota Simoon turan, dubbii kana akkuma warra kaanii raajeffatan. Yesus yommuu Simooniin, "Hin sodaatin, si'achi immoo nama kan walitti qabdu in taata" jedhe. <sup>11</sup> Bidiroota isaanii gara qarqaraatti erga baasanii booddee, hundumaa dhiisanii Yesus duukaa bu'an\*.   
\*1-3 Mat 13:1-2; Mar 3:9-10; 4:1  
\*5 Yoh 21:3  
\*6 Yoh 21:6  
\*11 Mat 19:27

### Yesus Namicha Lamxaa'aa Qulleessuu Isaa

(Mat 8:1-4; Mar 1:40-45)

**12** Yesus mandara tokkotti argame. Namichi dhagni isaa guutuun lamxaa'e tokkos achi ture; inni Yesusin yommuu arge, adda isaatiin lafa dha'ee, "Yaa gooftaa, fedha kee yoo ta'e na qulleessuu in dandeessa" jedhee isa kadhate. <sup>13</sup> Yesus hiixatee qabees, "Fedheera qullaa'ii!" jedhe; achumaan namichi lamxii isaa irraa qullaa'e. <sup>14</sup> Yesus immoo, "Kana homaattuu hin himin, garuu dhaqi luba of ilaalchisi, akka Museen abboomettis fayyuun kee hundumaattuu haa mul'atuuf qullaa'uu keetiif kennaa kee dhi'eessii!" jedhee isa abboome\*. <sup>15</sup> Haa ta'u iyyuu malee, waa'een isaa caalaatti odeeffamnaan, namoonni lakkoobsa hin qabne isa dhaga'uudhaa fi dhukkuba isaaniittiis fayyifamuudhaaf gara isaatti dacha'an. <sup>16</sup> Inni garuu kadhachuuf gara lafa namni hin jirreetti jalaa sokke\*.   
\*14 8:56; Mar 7:36; Lew 14:1-32  
\*16 Mar 1:35

### Yesus Namicha Dhagni Isaa Gar Tokko Du'e Fayyisuu Isaa

(Mat 9:1-8; Mar 2:1-12)

**17** Gaaf tokko Yesus in barsiisaa ture. Fariisonnii fi barsiisonni seeraas gandeen kutaa biyya Galilaatii fi Yihudaatii, mandara Yerusaleemiis dhufanii, achi in taa'u turan. Humni Waaqayyoo gooftaa inni fayyisus Yesusii wajjin ture. <sup>18</sup> Kunoos jarreen tokko nama dhagni isaa gar tokko du'e siree-dhaan fidan; ol galchaniis Yesus dura kaa'uu yaalan. <sup>19</sup> Garuu baay'ina namootaatiif karaa dhabnaan, mana yaabsisan; bantii mana [biyya sanaa isa diriiraa] saaqanii, akkuma siree irra ciisetti Yesus duratti gad buusan. <sup>20</sup> Yesus amantii jarreen kanaa yommuu arge isa dhukkubsataadhaan, "Namicha nana, cubbuun kee hundinuu siif dhiifameera" jedhe\*. <sup>21</sup> Barsiisonni seeraatii fi Fariisonni, "Eenyu namichi Waaqayyoon arrabsu kun? Waaqayyo duwwaa malee eenyutu cubbuu namaaf dhiisuu danda'a?" jedhanii guungumuu jalqaban\*. <sup>22</sup> Yesus yaada isaanii yommuu hubate, gaaffii isaan gaafate; "Maaliif kana garaa keessanitti yaaddu?" <sup>23</sup> Kamtu salphaa dha? Cubbuun

kee siif dhiifameera jechuu moo yookiis ka'itii adeemi jechuu? <sup>24</sup> Garuu ilmi namaa lafa irratti dhiifamuu cubbuu kennuudhaaf aboo akka qabu beekaal" jedhe. Achumaanis isa dhagni isaa gar tokko du'een, "Sittan hima, ka'itii siree kee fudhadhuu mana keetti gali!" jedheen\*. <sup>25</sup> Si'uma sana utuma isaan ilaalanii, ka'ee siree irra ciisaa tures fudhatee, Waaqayyoof hooqubaa dhi'eessaa mana isaatti gale. <sup>26</sup> Yommuu hundumti isaanii abjuu ta'anii, Waaqayyoof hooqubaa dhi'eessan; naasuunis isaan qabate, "Har'a dinqii takkaa hin ta'in argine" jedhan.   
\*20 7:48  
\*21 7:49; Isa 43:25  
\*22 6:8  
\*24 Yoh 5:8

### Waamamuu Lewwii

(Mat 9:9-13; Mar 2:13-17)

**27** Yesus kana booddee achii ba'ee utuu adeemuu, qaraxxuu Lewwii jedhamu tokko iddoo qaraxaa utuu taa'uu argee, "Na duukaa bu'ii!" jedheen. <sup>28</sup> Kana irratti Lewwiiin hundumaa dhiisee ka'ee, duukaa bu'e. <sup>29</sup> Ergasii Lewwiiin Yesusin simachuudhaaf mana isaatti cidha guddaa qopheesse; qaraxxoonnii fi namoonni biraa baay'atanii isaanii wajjin maaddiitti taa'anii turan. <sup>30</sup> Yommuu Fariisonnii fi barsiisonni seeraa bartoota Yesus irratti guungumani, "Warra qaraxxuudhaa fi warra akka seeraatti hin jiraannee wajjin maaliif nyaattu? Maaliif dhugdus?" jedhanii gaafatan\*. <sup>31</sup> Yesus deebisee, "Namoonni fayyaan ogeessa qorichaa hin barbaadan, dhukkubsatootatu barbaada malee. <sup>32</sup> Ani warra jireenya qajeeltoo jiraatan waamuu hin dhufne, cubbamoota gara yaada garaa isaanii geddarchuutti waamuun dhufe malee" isaaniiin jedhe.   
\*29-30 15:1-2; 19:7

### Gaaffii Waa'ee Soomii

(Mat 9:14-17; Mar 2:18-22)

**33** Yommuu jarreen kun deebisanii Yesusitti dubbatanii, "Bartoonni Yohannis si'a baay'ee in soomu, in kadhatus, bartoonni Fariisotaas immoo akkasuma godhu, bartoonni kee garuu in nyaatu, in dhugus" jedhan.

<sup>34</sup> Yesus immoo, "Utuu dhirsi misirroo isaanii wajjin jiruu warra cidhaa soomsisuu dandeessuu-rec\*? <sup>35</sup> Guyyaan dhirsi misirroo isaan duraa itti fudhatamu dhufuuf jira; yommuu in soomu" isaaniiin jedhe.   
\*34 Yoh 3:29

**36** Yesus fakkeenya kana immoo isaanitti hime, "Homtinuu erbee uffata haaraa irraa tarsaasee uffata moofaatti hin erbu. Kana yoo godhe, uffata haaraa isa irraa tarsaase sana in balleessa; erbeen isaas isa moofaa wajjin wal hin fudhatu. <sup>37</sup> Homtinuus daadhii waynii haaraa qodaa bosa-saatti hin naqu; kana yoo godhe daadhichii qodicha in dhoosa in dhanga-la'as, lachanuus in badu. <sup>38</sup> Daadhii waynii haaraa qodaa jabaatti in naqu. <sup>39</sup> Namni daadhii ba'aa erga dhugee booddee daadhii xobbee hin barbaadu, isa ba'aatu wayya in jedha" jedhe.

### Gaaffii Waa'ee Sanbataa

(Mat 12:1-8; Mar 2:23-28)

**6** <sup>1</sup> Guyyaa Sanbataa tokkos Yesus maasii qamadii keessa darba ture; bartoonni isaa immoo asheetii ciraanii, sukkuumanii nyaatan\*. <sup>2</sup> Yommuu Fariisota keessaa jarreen tokko, "Guyyaa Sanbataatti gochuun seeraan kan dhowwame maaliif gootu?" jedhanii isaan in gaafatan\*. <sup>3</sup> Yesus isaaniiif deebisee, "Daawit namoota isaa wajjin yommuu beela'e waan godhe hin dubbifne moo isin\*? <sup>4</sup> Innoo mana Waaqayyootti galee, buddeena ilaalchaa Waaqayyoof kan dhi'aate fudhatee nyaatee, namoota isaa wajjin turaniifis kenne; kun immoo luboota duwwaa irraa kan hafe warri kaan nyaachuun seeraan dhowwamee ture" jedhe\*. <sup>5</sup> Itti dabalees, "Ilmi namaa Sanbata irratti iyyuu gooftaa dha" isaaniiin jedhe.   
\*1 Kes 23:25  
\*2 Yoh 5:10  
\*3-4 1Sam 21:1-6; Lew 24:9

### Yesus Namicha Harka

Naafaa Fayyisuu Isaa

(Mat 12:9-14; Mar 3:1-6)

**6** Sanbata biraa tokkottis Yesus gara mana sagadaatti galee barsiise; namni harki isaa mirgaa naafate tokkos achi keessa ture. <sup>7</sup> Barsiisonni seeraa fi Fariisonni ittiin Yesusin hadheessuudhaaf,



mee Sanbataan namicha kana fayyisa yoo ta'e, jedhanii isa gaadan\*. \*Yesus garuu waan jarri garaatti yaadan beekke, namicha harki isaa naafate sanaan, "Ka'ii, as gara fuula duraa kottu!" jennaan, namichi ke'ee fuula dura dhaabate\*. \*Yommuus Yesus jaraan, "Isinuman gaafadha, seerri keenya guyyaa Sanbataatti maal akka goonu nu abboota? Gaarii hojjechuu moo hamaa? Lubbuu namaa oolchuu moo yookiis ballessuu?" jedhe\*. \*Naannoo isaa kan turan hundumaas tokko tokkoon erga ilaalee booddee namichaan, "Harka kee diriirsi!" jedhe; kana irratti inni harka isaa diriirse, harki isaas deebi'ee fayye.

11 Isaan garuu baay'ee aaran, achumaanis Yesusin maal gochuu akka danda'an walii wajjin mari'atan\*.

\*7 14:1

\*8 5:22; 9:47; Mat 9:4; 12:25

\*9 14:3

\*11 Yoh 11:47

### Yesus Bartoota Kudha Lamaan Fo'achuu Isaa (Mat 10:1-4; Mar 3:13-19)

12 Yeroo sanatti Yesus gara gaaraatti ol ba'ee, achitti halkan guutuu Waaqayyoon kadhachaa bule. <sup>13</sup> Bariinaan bartoota isaa kan turan hundumaa ofitti waamee, isaan keessaas kudha lama fo'ate; warri inni ergamoota jedhee waame isaan kana\*. <sup>14</sup> Maqaan isaaniis Simoon isa inni Phexros jedhee moggaase, Indriiyaas obboleessa Phexros, Yaaqoob, Yohannis, Filiphos, Bartolomewos, <sup>15</sup> Maatewos, Toomaas, Yaaqoob ilma Alfewos, Simoon isa "Hinaafticha" jedhamee beekame, <sup>16</sup> Yihudaa ilma Yaaqoob, Yihudaa nama biyya Keriyyot; inni immoo booddee Yesusin dabarsee isa kennee dha\*.

\*13 Yoh 6:70

\*14-16 HoE 1:13

### Yesus Barslisuu Isaa Fi Fayyisuu Isaa (Mat 4:23-25)

17 Yesus isaani wajjin gaaricha irraa gad bu'ee, iddoo diriiraa tokko dhaabate. Bartoota isaa warra hafan keessaa baay'een, Yihudaa hundumaa keessaa Yerusaleem keessaa akkasumas mandaroota galaana bukkee, Xiirrosii fi Sidoon keessaas sabni lakkoobsa hin qabne isaanii wajjin turan. <sup>18</sup> Isaan

kun isa dhaga'uudhaa fi, dhukkuba isaanittiis fayyuuudhaaf dhufan; warri hafuura hamaadhaan rakkachaa turanis in fayyan. <sup>19</sup> Tuuti jaraas humni isa biraa ba'ee, hunduma isaanii in fayyisa waan tureef, bundinuu harka isaanittiin isa tuquudhaaf in yaalu turan\*.

\*19 5:17; 8:46

### Waa'ee Warra Gammadaniil Fi Warra Gaddaniil (Mat 5:1-12)

<sup>20</sup> Yommuus inni gara isaaniitti garagalee bartoota isaa do'atee, isaanitti dubbate; "Gammadada isin gadadamoota nana, mootummaan Waaqayyoo kan keessan\*.

<sup>21</sup> Gammadada isin amma kan becloftan, quufuudhaaf jirtu; gammadada isin amma kan boossan, kolfuudhaaf jirtu\*.

<sup>22</sup> Ilma namaatiif jedhanii namoonni yommuu isin jibban, yommuu isin qoodan, yommuu isin arrabsan, yommuu maqaa keessan hadheessanis gammadada\*!

<sup>23</sup> Abaabiliin isaaniis raajota akkasuma gochaa turan; egaa, yeroo sanatti gammadada, quruphisaa, waaqa irratti gatiin keessan guddaa in ta'a\*.

<sup>24</sup> Garuu wayyoo isin warra geessifattaniif, qannoo keessaniif kan ta'u argattaniitu\*.

<sup>25</sup> Wayyoo isin warra amma quuftaniif, beela'udhaaf jirtu; wayyoo isin amma kan kolfittaniif, wawwaachuuf, boo'uufis jirtu\*.

<sup>26</sup> Wayyoo isiniif namni hundinuu yoo isin jajate, abaabiliin isaaniis raajota sobduu akkasuma gochaa turan" jedhe\*.

\*20 Yaq 2:5

\*21 Mul 7:16-17; Far 126:5-6; Isa 61:3

\*22 Yoh 15:18-19; 16:2; 1Phe 4:14

\*23 2Sen 36:16; HoE 7:52

\*24 Yaq 5:1

\*25 Yaq 4:9

\*26 Yaq 4:4

### Waa'ee Diinota Jaallachuu

(Mat 5:38-48)

<sup>27</sup> Yesus itti fufee, "Ani garuu isin warra na dhageessaniin, diinota keessan jaalladhaa warra isin jibbaniifis gaarii godhaafan isiniin jedha\*." <sup>28</sup> Warra isin abaaran eebbisa, warra isin arrabsaniifis kadhadaa\*! <sup>29</sup> Namni maddii kee gara tokko yoo si kabale, isa gara kaaniis itti qabi! Namni kootii kee yoo si irraa fudhate, qomee kee iyyuu isa hin dhowwatini\*! <sup>30</sup> Abbuma si kadhateef kenni, qabeenya kee isa si duraa fudhate, naa deebisi jettee, hin gaafatin! <sup>31</sup> Namnoonni akka isinii godhaniif kan jaallattan, isinis akkasuma isaaniif godhaa\*! <sup>32</sup> Warra isin jaallattan duwaa yoo jaallattan, galanni keessan maali ree? Warri hin amanne iyyuu warra isaan jaallattan in jaallatu. <sup>33</sup> Warra gaarii isiniif godhan duwaaadhaaf gaarii yoo gootan, galanni keessan maali ree? Warri hin amanne iyyuu akkasuma in godhu. <sup>34</sup> Warra isinii baasan duwaaadhaaf yoo liqeessitan galanni keessan maali ree? Warri hin amanne iyyuu isuma liqeessan deebisanii argachuudhaaf cubbamoota akka isaaniif in liqeessu\*.

<sup>35</sup> Isin garuu diinota keessan jaalladhaa, gaariis godhaa, nuuf baasu jettanii utuu hin abdatinis liqeessaa! Gatiin keessan guddaa in ta'a, ijoollee aabbaas in taatu; innoo warra galata hin qabnee fi warra hamootaaf iyyuu arjaa dha. <sup>36</sup> Abbaan keessan oo'a-qabeessa akka ta'e isinis oo'a-qabeeyyii ta'aa!" jedhe.

\*27 Rom 12:20

\*28 Rom 12:14

\*29 Yoh 18:22-23; HoE 23:3

\*31 Mat 7:12

\*34 Lew 25:35-37

### Waa'ee Namatti Faraduu

(Mat 7:1-5)

<sup>37</sup> Yesus itti fufee, "Namatti hin faradinaa isinittis hin faradamu; yakka hin murinaa yakki isinitti hin muramu; haa hafu jedhaa, Waaqayyos isiniif haa hafu in jedha\*." <sup>38</sup> Kennaa, Waaqayyos isiniif in kenna; qodaa safaraa gaariitti dhiidhiibamee kan nam'u, guutees kan irra dhangala'utu isiniif kennama; qo-

daa safaraa isin itti namaaf safartanitti, isiniif in safarama" jedhe\*.

\*37 Mat 6:14

\*38 Mar 4:24; 2Qor 9:6

<sup>39</sup> Yesus ammoo fakkeenya kana isaanitti bime; "Namni jaamaan jaamaa akka isaatii karaa argisiisuu danda'aa? Lachanuus wal fudhatanii bowwaa keessa hin bu'anii ree\*?" <sup>40</sup> Bartuun tokko barsiisaa isaa hin caalu; yoo ta'e illee guntummaatti erga barsiifamee, akka barsiisaa isaa ta'a\*. <sup>41</sup> Maaliif huuba ija obboleessa kee keessa jiru ilaaltu? Utubaa isa ija kee keessa jiru hin hubattuu? <sup>42</sup> Obboleessa keetinis attamitti, 'Yaa obboleessa ko, lakkii huuba ija kee keessaa sanan sii baasa' jettaan ree? Atoot utubicha ija kee keessa jiru hin argine iyyuu dha; ati of hin arginee nana, duraan dursitee utubaa ija ofii keetii keessaa baasi, isa booddee huuba ija obboleessa kee keessa jiru, hubatee baasuu in dan-deessa" jedhe.

\*39 Mat 15:14; 23:16

\*40 Mat 10:24-25; Yoh 13:16; 15:20

### Muka Tokkoo Fi Ija Isaa (Mat 7:17-20)

<sup>43</sup> Yesus barsiisa isaa itti fufee, "Mukti ba'eessi ija gadhee hin godhatu, akkasumas mukti gadheen ija ba'eessa hin godhatu. <sup>44</sup> Mukti hundinuu ija inni godhatuun in beekama; harbuun baalaanwaraanteettii, iji wayniis kombolchattii hin ciramu\*." <sup>45</sup> Namni gaariin gaarummaa garaa isaa keessaa waan gaarii in baasa; namni hamaanis hammina garaa isaa keessaa waan hamaa in baasa. Namni waan garaa isaa keessa guute afaaniin in dubbata" jedhe\*.

\*44 Mat 12:33

\*45 Mat 12:34-35

### Mana Ijaartota Lamaan (Mat 7:24-27)

<sup>46</sup> Yesus itti dabalee, "Maaliif waanan isinitti himu utuu hin godhin, yaa gooftaa, yaa gooftaa naan jettu\*?" <sup>47</sup> Gara koo kan dhufu, dubbii koos kan dhaggeeffatu, kan isa raawwatus, waan inni fakkaatu isiniitan mul'isa. <sup>48</sup> Inni nama boolla gad fageessee qotee, hundee mana isaa dhagaa irra dhaabee ijaarrate fakkaata. Bishaanis guutee,

manii isaa irra danbali'ee, manichattis bu'e; garuu isa sochoosuu hin dandeenye, hundeen isaa jabaatee ijaarameer. <sup>49</sup>Namni dubbii koo dhaggeeffatee hin raawwanne garuu, nama hundee mana isaa gad fageesse utuu hin dhaabin, biyyoo irratti ijaarrate fakkaata. Bishaanis guutee yommuu itti bu'etti, manichi tokkichumaan jige, jiguun isaas badduu baasa ta'e" jedhe. <sup>\*46 Mil 1:6; Mat 7:21; Yaq 1:22-25</sup>

### Yesus Naa'oo Angafa Dhibhaa Fayyisuu Isaa (Mat 8:5-13; Yoh 4:43-54)

<sup>7</sup> <sup>1</sup>Yesus waan dubbachuu fedhe hundumaa erga jara dhageessisee booddee, Qifirmaahomitti gale. <sup>2</sup>Naa'oon angafa dhibbaa tokko, kan inni baay'ee mararfatu, duraa dhukkubsatee du'atti dhi'aatee ture. <sup>3</sup>Angafichi waa'ee Yesus dhaga'ee, inni dhufee naa'oo isaa akka isaaf oolchuuf maanguddoota Yihudoota itti ergate. <sup>4</sup>Kanaaf isaan gara Yesus dhufanii, jabeessanii isa kadhataniifii, "Namni kun kana si irraa argachuun in ta'aaf. <sup>5</sup>Saba keenya in jaallata, mana sagadaas kan muuf ijaare isa" jedhaniin\*. <sup>\*5 HoE 10:2</sup>

<sup>6</sup>Yeroo sanatti Yesus ka'ee maanguddoota sanaa wajjin adeeme. Angafichi garuu Yesus mana isaatti yommuu dhi'aate dhaamsa akka itti himaniif firoota isaa itti ergee, "Yaa gooftaa of hin dhamaasin, ati bantii mana koo jala lixuun anaaf hin ta'u. <sup>7</sup>Kanaafis ani ofii koo si bira dhufuun akka anaaf ta'utti of hin lakkoofne; achumaa dubbii tokkicha duwwaa dubbadhu, naa'oon koos in fayya. <sup>8</sup>Anis immoo of irraa nama na abboomu qaba, of jalaa loltuu qaba. Isa tokkoon dhaqi yoon jedhe in dhaqa, isa kaaniinis kottu yoon jedhe in dhufa; naa'oo kootiin kana raawwadhu yoon jedhe in raawwata" jedhe.

<sup>9</sup>Yesus kana yommuu dhaga'e dinqifatee, namoota isa duukaa jiranitti garagalee, "Ani Israa'el keessatti illee amanti guddaa akkasii gonkuma hin argine" jedheen. <sup>10</sup>Warri ergamanis mana angafichaatti yommuu deebi'an naa'ichi fayyee ege.

### Yesus Dargaggeessa Tokko Du'aa Kaasuu Isaa

<sup>11</sup>Ergasiis Yesus gara mandara Naayin jedhamuu in dhaqe; bartoonni isaa fi namoonni danuun isaa wajjin dhaqan. <sup>12</sup>Inni balbala kellaa mandariichaatti yommuu dhi'aate, kunoo namoonni reeffa baatanii itti dhufan; inni du'e immoo haadha hiyyeessaa tokkoof ilma tokkicha ture. Namoonni baay'eenis mandariicha keessaa haadha isaa wajjin duukaa in bu'u turan\*. <sup>13</sup>Gooftaan yommuu ishee arge oo'ceffii, "Hin boo'ini!" jedheen\*. <sup>14</sup>Itti hiqqee siricha harkaan qabnaan, warri baatan in dhaabatan; inni immoo, "Dargaggeessa nama, siin nan jedha ka'ii!" jedheen\*. <sup>15</sup>Achumaan inni du'ee ture ol jedhee taa'ee, dubbachuus jalqabe; Yesus akkasitti haadha isaatiif isa deebise\*. <sup>16</sup>Hundumti isaaniis na'anii, "Raajiin guddaan nu keessaa ka'eera; Waaqayyo saba isaa ilaaleera" jedhanii Waaqayyoof hooqubaa dhi'eessan\*. <sup>17</sup>Dubbiin kunis guutummaa biyya Yihudaa fi naannoo biyya sana hundaa ga'e.

<sup>\*12 8:42; 1Mot 17:17</sup>

<sup>\*13 8:52; Mul 5:5</sup>

<sup>\*14 8:54</sup>

<sup>\*15 1Mot 17:23; 2Mot 4:36</sup>

<sup>\*16 1:68; 19:44</sup>

### Warra Yohannis Cuuphaa Biraa Ergaman (Mat 11:2-19)

<sup>18</sup>Bartoonni Yohannis waan kana hundumaa isatti himan; kana irratti Yohannis bartoota isaa keessaa lama ofitti waamee, <sup>19</sup>gootaatti isaan ergee, "Si'i moo kan dhufuudhaaf jiru yookiis kan biraa ceggannu?" jedhe. <sup>20</sup>Yommuu warri ergaman gara Yesus dhufanii, "Yohannis cuuphaan, 'Kan dhufuudhaaf jiru si'i moo yookiis kan biraa ceggannu?' jedhee gara keetti nu ergeera" jedhaniin. <sup>21</sup>Yeroodhuma sanatti Yesus namoota baay'ee dhukkuba isaaniitti, dha'icha isaaniitti, hafuurota hamaattiis fayyise; jaamota baay'eeitiif agartuu isaani bane. <sup>22</sup>Warra ergamaniinis, "Deebi'aa, waan argitan waan dhageessanis Yohannisitti himaa! Kan jaaman in argu, kan hokkolaa in adeemu, kan lamxaa'an in qullaa'u, kan duudan in dhaga'u, kan du'anis in ka'u, gadadamootaafis wangeelli in lallabama\*.

<sup>23</sup>Namni waa'ee kootiif abdii hin kutanne, gammachuu attamii qaba!" jedhe.

<sup>\*19 Mil 3:1; Mul 1:8</sup>

<sup>\*22 Isa 35:5-6; 61:1</sup>

<sup>24</sup>Ergamoonni Yohannis erga adeemanii booddee, inni waa'ee Yohannis cuuphaa namootatti dubbachuu jalqabe; "Maal arguu gara lafa onaa dhaqan? Jajjaba qilleensi raasuu? <sup>25</sup>Yookiis maal ilaaluudhaaf baatan? Nama uffata miidhagaadhaa fi dhagnatti tolu uffatee? Warri uffata miidhaga uffatanii fi qannooti jiraatanoo mana moototaa jiru. <sup>26</sup>Anatti himaa, maal ilaaluudhaaf baatan? Raajii dha moo? Eyyee, isiniinan jedha, raajii irra iyyuu kan caaluu dha". <sup>27</sup>Caaffanni qulqullaa'aan waa'ee isa kanaatiif, 'Ilaa ergamaa koo karaa kee akka siif qopheessuuf si dura nan erga\*" jedhee dubbateera.

<sup>\*26 1:76</sup>

<sup>\*27 Mil 3:1</sup>

<sup>28</sup>"Ani isinittan hima, nama ta'ee lafa irratti kan dhalate keessaa, Yohannis irra kan caalu hin jiru; garuu mootummaa Waaqayyooti inni hundumaa irra xinnaatu iyyuu isa irra in caala" jedhe. <sup>29</sup>Namoonni hundinuu kana yommuu dhaga'an, warri qaraxa fuudhan iyyuu Waaqayyoof dhugaa galchanii, cuuphaa Yohannisin cuuphaaman. <sup>30</sup>Fariisonnii fi barsiisonni seeraa garuu, Yohannis biraa cuuphaa argachuu diduudhaan waan Waaqayyo isaaniif yaade tuffatan\*.

<sup>\*29-30 3:12; Mat 21:32</sup>

<sup>31</sup>Yesus itti dabalee, "Dhaloota si'anaa kana maalittan fakkeessa? Maal fakkaatus? <sup>32</sup>Isaan akka ijoollee lafa gabaa taa'anii, 'Faaggaa isiniif afuufnaan, sirbuu diddan; faaruu isin dhageessifnaan, boo'uu diddan' jedhanii walitti wacanii ti. <sup>33</sup>Yohannis cuuphaan yommuu dhufe, buddeena hin nyaatu daadhiis hin dhugu ture; isin immoo, 'Seexana qaba' jettan\*. <sup>34</sup>Ilmi namaa yommuu dhufe, in nyaatu in dhugas; isin immoo 'Ilaa nama albaadheessaa fi machaa'aa kana, hidhata warra qaraxxuutii fi warra akka seeraatti hin jiraannee ti' jettu\*. <sup>35</sup>Haa ta'u iyyuu malee, ogummaan Waaqayyoo ijoollee ogummaa hundumaa biratti dhugaa argate" jedhe.

<sup>\*33 1:15</sup>

<sup>\*34 15:2</sup>

### Baay'een Kan Dhiifameef Jaalala Guddaa Argisiisa

<sup>36</sup>Fariisota keessaa tokko nyaataaf isa waamnaan, Yesus mana Fariisichaatti galee maaddiitti dhi'aate\*. <sup>37</sup>Mandara sanas dubartiin cubbamtuun tokko turte; Yesus mana Fariisichaa maaddiitti dhi'aatee akka jiru yommuu dhageesse, urgooftuu dibataa shurrubbeetti fudhattee dhufte. <sup>38</sup>Achumaanis boo'aa gara miilla isaa jalaa dhaabattee, imimmaan isheetiin miilla isaa jiisaa, rifeensa mataa isheetiinis haxaa'uu jalqabde; kana booddees miilla isaa in dhungatti, urgooftuus in dibdi turte\*.

<sup>\*36 11:37</sup>

<sup>\*37-38 Mat 26:7; Mar 14:3; Yoh 12:3</sup>

<sup>39</sup>Fariisichi isa waame sun kana yommuu arge, "Namni kun dhugumaan raajii utuu ta'ee, isheen miilla isaa qaqqabdu kun dubartii attamii akka taate in beeka ture; isheenoo cubbamtuu dha" jedhee garaa isaatti yaade. <sup>40</sup>Yesus immoo deebiseffii, "Yaa Simoon waanan sitti hinu qaba" jennaan, inni immoo, "Maal inni? Yaa barsiisaa" jedhe. <sup>41</sup>"Namni tokko jara lama irraa horii qaba ture, isa duraa irra birrii dhibba shan, isa lammaffaa irra immoo birrii shantamatu ture. <sup>42</sup>Isaan lachuu waan baasaniif dhabnaan akkasumatti dhiiseef; jara lamaan sana keessaa kamtu abbaa horii kana caalaa jaallata?" jedhe. <sup>43</sup>Simoon yommuu deebiseffii, "Namicha isa birriin dhibbi shan dhiifameeffu caalaa jaallata anatti fakkaata" jedhe. Yesus immoo, "Dhugaa dubbatte"; <sup>44</sup>gara dubartiitti argisiise immoo Simooniin, "Dubartii kana argitaa? Ani mana keen dhufe bishaan miillaa illee anaaf hin fichisiifne; isheen garuu, imimmaan isheetiin miilla koo jiiftee, rifeensa mataa isheetiinis haxooftu\*. <sup>45</sup>Ati yommuu na simatte ana hin dhunganee, isheen garuu, erga asitti na argitee jalqabdee, miilla koo dhungachuu hin dhaabne\*. <sup>46</sup>Ati mataa koo homaa hin dibne, isheen garuu, urgooftuu gati-jabeessa miilla koo dibde\*. <sup>47</sup>Kanaafis sittan hima, jaalalli ishee inni guddaan kun, cubbuun ishee inni baay'een akka



dhiifameef mul'isa; xinnoon kan dhiifamuuf garuu, jaalala xinnoo argisiisa" jedhe. <sup>48</sup>Yommusuma dubartittiidhaan, "Cubbuun kee siif dhiifameera" jedhe. <sup>49</sup>Isaa wajjin maaddiitti dhi'aatanii kan turan guungumuu jalqabanii, "Cubbuu namaa iyyuu kan dhiisuuf kun eenyu?" jedhan\*. <sup>50</sup>Kana booddee Yesus dubartittiidhaan, "Amantiin kee si fayyiseera, nagaadhaan dhaqi!" jedhe\*.

\*44 Uma 18:4

\*45 Rom 16:16; 1Qor 16:20

\*46 Far 23:5

\*48-49 5:20-21

\*50 8:48; 17:19; 18:42; Mar 5:34

### Dubartoota Yesus Duukaa Bu'an

**8** <sup>1</sup>Yeroo gabaabaa booddee Yesus mandarootaa fi gandeen keessa adeemee, mootummaa Waaqayyoo lab-saa misraachoo himaa ture; bartoonni isaa kudha lamaanis isaa wajjin turan\*. <sup>2</sup>Akkasumas immoo dubartoonni hafuurota hamootaa fi dhukkuba garaa garaattii fayyifaman duukaa in bu'u turan; isaanis Maariyaam ishee Magdala kan jedhamtu, ishee hafuuronni bamoonni torba keessaa baafaman; <sup>3</sup>Yo'anaa haadha manaa Kuuzaa, isa mana eegduu Herodis ture; Susanaa, baay'eenis kan biraa turan. Isaan immoo qabeenya isaanittiin Yesusii fi bartoota isaatiif in-bojjetu turan\*.

\*1 4:43; 13:22

\*2-3 23:49; Mat 27:55-56; Mar 15:40-41

### Fakkeenya Namicha Sanyii Facaasuu

(Mat 13:1-9; Mar 4:1-9)

4 Namoonni yommus mandara garaa garaatii gara Yesusitti in yaa'u turan. Tuuti gobbuun yeroo walitti qabametti, Yesus fakkeenya kana itti hime; <sup>5</sup>"Namichi tokko sanyii facaafachuudhaaf ba'e; utuu facaasuu kaan karaa bukkee bu'anii, acbitti namni irra ejette; simbir-roonnis funaananii nyaatan. <sup>6</sup>Kaan immoo lafa dhagaa qabu irra bu'an; erga biqilaniis biyyoon isaa jiidha waan hin qabneef gogan. <sup>7</sup>Sanyii faca'e keessaa kaan qoraattii keessa bu'an; qoraattichis wajjin biqilee isaan hudhe. <sup>8</sup>Kaan garuu biyyoo gaarii keessa bu'an; biqilani, guddatanis tokkon tokkon isaanii dachaa dhibba ija godhatan" jedhe.

Yesus sagalee isaa ol fuudhee, "Gurra ittiin dhaga'u kan qabu haa dhaggeeffatu!" jedheen\*.

\*8 14:35; Mat 11:15; 13:43; Mar 4:23

### Fakkeenya Maallif Akka Barbaachise

(Mat 13:10-17; Mar 4:10-12)

9 Ergasii bartoonni isaa, "Hiikaan fakkeenya kanaa maali?" jedhanii Yesusin gaafatan. <sup>10</sup>Yesus deebisee, "Dboksaa mootummaa Waaqayyoo beekuun isiniif kennameera; warra kaaniif garuu, utuma ilaalanii akka hin arginetti, utuma dhaga'anii akka hin hubannetti, fakkeenyaan in kennama" isaaniiin jedhe\*.

\*10 Isa 6:9-10

### Hiika Fakkeenya Namicha Sanyii Facaasuu

(Mat 13:18-23; Mar 4:13-20)

11 "Hiikaan fakkeenya namicha sanyii facaasuu isa kana; sanyichi dubbii Waaqayyoo ti\*. <sup>12</sup>Karaa bukkeen, fakkeenya warra dubbii Waaqayyoo dhaga'anii, yommusumas Seexanni dhufee akka isaan amananii ittiin hin fayyineef, dubbicha garaa isaanii keessaa butatu ti. <sup>13</sup>Lafti dhagaa, fakkeenya warra dubbicha dhaga'anii gamma-chuudhaan fudhatanii ti; garuu hidda gad fagoo waan hin qabaanneef, yeroo-dhaaf in amanu; yommuu qoramni dhufuttis irraa kufu. <sup>14</sup>Lafti qoraattii, fakkeenya warra dubbicha dhaga'anii, yaaddoon, soorumnii fi qannoon jireenya dacha'anii isaan huunaan, ija utuu hin godhatan hudhaatti hafanii ti. <sup>15</sup>Lafti gaariin, fakkeenya warra dubbicha dhaga'anii, garaa gaariidhaa fi abboomamaadhaan fudhatanii, rakkina hundumaa obsanii ija godhatanii ti" jedhe\*.

\*11 1Phe 1:23

\*15 HoE 16:14

### Fakkeenya Ibsaa Guuboo Jalaa

(Mar 4:21-25)

16 "Homtinuu ibsaa qabsiisee, guuboo jala yookiis sirree jala hin kea'u; warri mana sanatti ol galan hundinuu ificha akka arganiif, baattuu ibsaa irra kaa'a malee\*. <sup>17</sup>Waan tokko illee dhokatee utuu hin mul'atin kan hafu hin jiru, dhoksaatti kan eegames bakkeetti

ba'ee utuu bin dhaga'amin kan bafu hin jiru\*.

18 "Kanaafis akka itti dhageessa-nitti akeekkadhaa! Isa qabuuf, itti dabalamee in kennamaaf; kan hin qabne garuu, innumti inni qaba se'u iyyuu isa duraa in fudhatama" jedhe\*.

\*16 11:33; Mat 5:15

\*17 12:2; Mat 10:26

\*18 19:26; Mat 25:29

### Haadha Yesusii Fi Obboloota Isaa

(Mat 12:46-50; Mar 3:31-35)

19 Yommus haati Yesusii fi obboloonni isaa isa barbaacha dhufan; garuu baay'ina namaatiif isa bira ga'uu hin dandeenye. <sup>20</sup>Kanaaf namni tokko, "Haati kee fi obboloonni kee ala dhaabatanii jiru, si arguu barbaadus" ittiin jedhe. <sup>21</sup>Yesus immoo deebisee, "Haati koo fi obboloonni koo warra dubbii Waaqayyoo dhaga'anii fi raawwatanii dha" jedhe.

### Yesus Qilleensa Jabaa Gab Gochuu Isaa

(Mat 8:23-27; Mar 4:35-41)

22 Gaaf tokko Yesus bartoota isaatii wajjin bidiruu yaabbatee, "Kottaa bishaan ciisaa kana gamatti ceenaa" isaaniiin jedhe; achumaanis bishaanicha irra bu'an. <sup>23</sup>Utuu bidiruudhaan ce'aa jiranii, Yesus achuma keessa rafe. Qilleensi jabaan immoo gara bishaanichaatti gad bubbisaa dhufe; bidiruu isaaniittis bishaan itti guutuu jalqabnaan, jireenya isaaniiitiif sodaatan. <sup>24</sup>Yommus bartoonni gara Yesusitti dhi'aatanii, dammaqsanii, "Barsiisa, barsiisa, ka'i nu'oo dhumuuf" jedhan. Achumaan dammaqee, qilleensichaa fi dha'aa bishaanichaa, isa hunkuramaa ture sana, ifate; qilleensichii fi dha'aa bishaanichaa dhaabannaan, gabiin guddaan isaa ta'e. <sup>25</sup>Kana booddee inni bartoota isaatiin, "Meerree amantiin keessan?" jedhe; isaan garuu naasuu-dhaaf dinqifachuudhaan, "Namni kun eenyu? Innoo qilleensaa fi bishaan in abbooma; isaanis isaaf in abboomamu" waliin jedhan.

<sup>1</sup> Luq 8:26 "Gergeesaatti" kaan "Gadareenee" jedhu.

### Yesus Hafuura Hamaa Baasuu Isaa (Mat 8:28-34; Mar 5:1-20)

26 Bidirichaan gara kutaa biyya Gergeesaatti<sup>1</sup> ce'an; innis fuullee Galilaa ture. <sup>27</sup>Yesus qarqara bishaaniitti yommuu bu'etti, kunoo, namni mandara sanaa, hafuuronni hamoonni keessa turan tokko itti dhufe. Namichi yeroo dheeraadhaa jalqabee qullaa isaa in adeema, awwaalota gidduu jiraata malees, manatti hin galu ture. <sup>28</sup>Inni yeroo Yesusin arge caraanee, fuula isaa durattis lafa dha'ee, sagalee guddaadbaanis, "Yaa Yesus ilma Waaqayyoo aabbaa, maal nattii qabda? Maaltus dhimma koo keessa si buuse? Sin kadhada ana hin dhiphisin" jedhe\*. <sup>29</sup>Kana jechuun isaas, hafuuriichi hamaan namicha keessaa akka ba'uuf, Yesus waan abboomee tureef. Yeroo baay'ee hafuuriichi hamaan yommuu isa qabu, funyoo sibiilaatii fi hidhaa barkaatiin isa hidhanii eeguu utuma yaalanii, bidhaa sana ciree, humna hafuuriicha hamaatiin gara lafa namni hin jirreetti in oofama ture\*.

\*28 4:34

\*29 9:39,42

30 Yesus, "Maqaan kee eenyu?" jedhee gaafannaan, "Maqaan koo 'Legewoon" jedhee deebise; sababiin isaas hafuuronni hamoonni baay'een namichatti galanii waan turaniif. <sup>31</sup>Hafuuronni hamoonni qileetti akka isaan hin ergine Yesusin kadhahan. <sup>32</sup>Dirree gaaricba sanaa irras, kunoo, hoomaan booyyee bobba'anii turan; hafuuronni hamoonni booyyee sanatti galuudhaaf isa kadhannaan, haa dhaqaniif isaan dhiise. <sup>33</sup>Kanaafis hafuuronni hamoonni namicha keessaa ba'an, booyyota sanatti waan galaniif, boomaan sun hundinuu hallayyaa irraa harootti gad konkolaatanii, liqimfaman.

34 Warri booyyee tiksan waan ta'e yommuu argan baqatanii, warra mandara keessaa fi warra biyyaattis odeessan. <sup>35</sup>Sabni dhaga'anis waan ta'e ilaaluudhaaf ba'anii, gara Yesus dhufan. Achittis namicha, hafuuronni hamoonni keessaa ba'an, wayyaa ufatee qalbiif isaattis deebi'ee, miilla Yesus jala taa'ee argan; yommuu hundumti isaanii in sodaatan. <sup>36</sup>Warri

duraan achi turanii, akka namichi itti fayye arganis, jaratti himan. <sup>37</sup> Kana booddee sabni kutaa biyya Gergeesaa hundinuu gar-malee waan sodaataniif, Yesus isaan biraa akka adeemuuf gaafatan; kana irratti inni bidiruu yaabbatee achii in adeeme. <sup>38</sup> Yesus utuu hin adeemin, namichi inni hafuuronni hamoonni keessaa ba'an, "Sii wajjinan adeema" jedhee isa kadhatee ture; Yesus garuu, of biraa isa deebisee, <sup>39</sup> "Mana keetti deebi'ii waan Waaqayyo siif godhes himi!" ittiin jedhe. Namichi yommuu Yesus biraa deebi'ee, guutummaa mandariichaa keessa naanna'ee waan inni godheef dhugaa ba'e\*.

\*39 Mat 12:16; Mar 7:36

### Intala Yaayirosl Fi Dubartii Ishee Uffata Yesus Tuqxe (Mat 9:18-26; Mar 5:21-43)

40 Yeroo Yesus bishaan ciisaa gamatti deebi'etti, tuuti jaraa isa siman; hundumti isaanii isa egaa turani'o. <sup>41</sup> Keessumaa immoo, geggeessituum mana sagadaa tokko, Yaayiros kan jedhamu dhufee, miilla Yesus jalatti kufee, gara mana isaatii akka dhaquuf kadhate. <sup>42</sup> Intalli tokkittiin inni qabu, waggaa kudha lama kan geesse, duraa du'uuf jetti turte\*.

\*42 7:12

Yommuu Yesus dhaquudhaaf karaa irra bu'ettis, namoonni isatti tuuta'anii hafuura kutu turan. <sup>43</sup> Kana gidduus dubartiin tokko turte. Isheen waggaa kudha lamaaf dhiigni ishee dhaabachuu diduudhaan rakkachaa turte, ogeessota qorichaa biras dhaquudhaan horii ishee hundumaa fixxe; baa ta'u iyyuu malee, namni tokko ishee fayyisuu hin dandeenye. <sup>44</sup> Isheen kun dugda isaa duubaan dhuftee andaara uffata Yesus tuqxe; achumaanis lolaan dhiiga ishee dhaabate. <sup>45</sup> Yesus immoo, "Eenyutu na tuqe?" jedhee gaafate. Adduma addaan ana miti jennaan, Phexros, "Yaa barsiisaa, sabni kunoo, si marsee jira, si cunqursas" jedheen. <sup>46</sup> Yesus garuu, "Lakkii, namni na tuqe jira, bumni fayyisu akka na biraa ba'e anatti dhaga'ameera" jedhe\*. <sup>47</sup> Yommuu dubartiitiin akka dhokachuu hin dandeenye bubatee, rom'aa dhuftee miilla Yesus jalatti lafa dhoofte; achumaanis

jarreen sana hundumaa duratti, maaliif akka isa tuqxe, battaluma sanattis akka fayyite dhugaa baate. <sup>48</sup> Yommuu Yesus, "Yaa intala ko, amantiin kee si fayyiseera, nagaadhaan dhaqi!" ishee dhaan jedhe\*.

\*46 5:17; 6:19

\*48 7:50

49 Utuu inni kana dubbachaa jiruu immoo namni geggeessituu mana sagadaa sanaa tokko, ergaa himuu dhufee, Yaayiroslin, "Intalli kee duuteetti si'achi barsiisicha hin dhamaasin!" jedhe. <sup>50</sup> Yesus garuu kana dhaga'ee Yaayiroslin, "Hin sodaatin, amani duwwaa! Isheen in fayyiti" jedheen. <sup>51</sup> Manicha bira yommuu ga'e Phexros, Yohannis, Yaaqoob akkasumas abbaa mucaatii fi haadha ishee malee, namni kan biraa isaa wajjio akka ol lixu hin barbaanne\*. <sup>52</sup> Achis hundinuu mucaattiidhaaf in boo'u, in wawwaatus turan. Yesus immoo, "Hin boo'inaa! Intalatiin hin duune, rafuutti jirti malee" jedhe\*. <sup>53</sup> Isaan bundumti isaanii garuu intalatiin akka duute beeku waan turaniif, itti kolfan. <sup>54</sup> Haa ta'u iyyuu malee, Yesus harka isbee qabee, "Intalo, ka'ii!" jedhee waame\*. <sup>55</sup> Yommuu lubbuun ishee keessa deebitee, achumaanis kaate; inni immoo waan nyaattu akka kennaniif abboome. <sup>56</sup> Abbaan isheetii fi haati ishee gamadaniif of wallaalan; Yesus garuu, waan ta'e eenyutti illee akka hin himne isaan dhowwe\*.

\*51 9:28

\*52 7:13

\*54 7:14

\*56 5:14; Mar 7:36

### Ergamuu Bartoota Kudha Lamaanli (Mat 10:5-15; Mar 6:7-13)

**9** <sup>1</sup> Yesus bartoota kudha lamaan walitti waamee, Seexanoota haa baasaniif dhukkubsatootas haa fayyisaniif, bumnaa fi aboo isaaniif kenne. <sup>2</sup> Mootummaa Waaqayyoo haa labsaniif kan dhukkubsatanis baa fayyisaniif isaan erge. <sup>3</sup> Inni isaaniin, "Karaa dhaaf homaa hin fudhatinaa, ulee qabannaa yookiis korojoo, nyaata yookiis bori, qomee lama illee hin baatinaa! <sup>4</sup> Hamma iddoo sanaa adeemtanitti, manuma itti lixan taa'aa! <sup>5</sup> Mandara warra isin hin simannee

keessaa ba'aa; yommuu baatan immoo isaanitti dhugaa ba'uuf awwaara mandara sanaa miilla keessan irraa dhaga'adhaa!" jedhe\*. <sup>6</sup> Bartoonnis ka'anii gandaa gara gandaatti darbanii, iddoo hundumaatti wangeela lallaban; kan dhukkubsatanis in fayyisan.

\*3-5 10:4-11; HoE 13:51

### Herodis Waa'ee Yesus Dbaga'ee Walil Wallaaluu Isaa

(Mat 14:1-12; Mar 6:14-29)

7 Herodis abbaan biyya Galiilaa, waan Yesus hojjetee fi dubbate hundumaa dhaga'ee, gargar baasee hubachuu dadhabe. Sababiin isaa immoo kaan Yohannis cuuphaatu du'aa ka'e jedhan; <sup>8</sup> kaan immoo Eliyaastu deebi'ee mul'ate, warri biraa immoo raajota warra durii keessaa tokkotu ka'e, jedhu turan\*. <sup>9</sup> Herodis, "Ani Yohannisin mataa isaa mursiiseen ture, egaa namichi inni ani waa'ee isaatiif dubbii akkasii dhaga'u kun eenyu inni?" jedhee gaafate; innoo Yesusin arguu in yaala ture\*.

\*7-8 9:19; Mat 16:14; Mar 8:28

\*9 23:8

### Yesus Namoota Kuma Shan Nyaachisuu Isaa

(Mat 14:13-21; Mar 6:30-44; Yoh 6:1-14)

10 Ergamoonnis deebi'anii, waanuma hojjetan hundumaa Yesusitti human; inni immoo isaan fudhatee, karaa mandara Betsayidaa jedhamu tokkoo qoofniitti ba'e. <sup>11</sup> Namoonnis gara kam akka dhaqe yommuu dhaga'an, duukaa bu'an; inni isaan simatee, waa'ee mootummaa Waaqayyoo isaanitti hime; warra fayyuun isaaniif barbaachisee fayyise.

12 Aduun yommuu gad sokkite, bartoonni kudha lamaan gara isaa dhufanii, "Namoonni kun gara gandeennii fi manneen nutti aanan kana dhaqanii, lafa bultiitii fi waan nyaataa akka barbaadataniiif gad dhiisi; iddoon nuyi jirru kun lafa onaa dha" jedhaniin. <sup>13</sup> Inni immoo, "Isin ofii keessanii waan isaan nyaatan kennaa!" isaaniin jedhe. Bartoonni immoo, "Yoo dhaqnee namoota kana hundumaaf nyaata binne malee, kan nuyi qabnu buddeena shanii fi qurxummii lama duwwaa dha" jedhan. <sup>14</sup> Namoonni achitti argaman dhiironni

duwwaan iyyuu kuma shan ga'u turan; inni garuu bartoota isaatiin, "Shantama shantamaan birtanii kutataan teessisaa!" jedhe.

15 Isaan akka inni abboometti hunda isaanii teessisan. <sup>16</sup> Inni yommuu buddeena shananiif fi qurxummii lamaan fudhee, gara waaqaatti ol ilaalee eebbisee, cabsees jaraaf haa dhi'cessaniif, bartoota isaatti kekkenne. <sup>17</sup> Hundumti isaanii nyaatanii quufan; bartoonni immoo hurraa hafe walitti qabani gundoo kudha lama guutan\*.

\*13-17 2Mot 4:42-44

### Phexros Waa'ee Yesus Dhugaa Ba'uu Isaa

(Mat 16:13-19; Mar 8:27-29)

18 Gaaf tokko Yesus kophaa isaa utuu kadhatuu, bartoonni isaa isatti dhi'oo turan; inni immoo, "Namoonni kun eenyu anaan jedhu?" jedhee bartoota isaa gaafate. <sup>19</sup> Isaanis, "Yohannis cuuphaa dha siin jedhu, kaan immoo raajota durii keessaa tokko siin jedhu" jedhanii deebisaniif\*. <sup>20</sup> Inni immoo, "Isinoo, eenyu anaan jettu?" jedhee gaafate; Phexros, "Ati Mastiitii Waaqayyoo ti" jedhee deebise\*.

\*19 9:7-8; Mat 14:1-2; Mar 6:14-15

\*20 Yoh 6:68-69

### Yesus Waa'ee Dhiphina Isaatii Fi Du'a Isaa Dubbachuu Isaa

(Mat 16:20-28; Mar 8:30-9:1)

21 Yesus yommuu, "Kana eenyutti iyyuu hin himinaa!" jedhee jabeessee isaan abboome. <sup>22</sup> Kana irratti, "Ilmi namaa maanguddootaa fi luboota warra angafootaatiin, barsiisota seeraatiinis guddaa dhiphachuunii fi raawwatee ruffatamuun, du'atti kennamuun in ta'a; guyyaa sadaffaatti immoo du'aa in ka'a" jedhee isaanitti in hime\*.

\*22 17:25; 18:32-33

23 Hunduma isaaniitiinis, "Eenyu illee na duukaa bu'uu yoo fedhe, waa'ee ofii isaa dhiisee fannoo isaa baatee, yeroo hundaa ana duukaa haa bu'u". <sup>24</sup> Namni jireenya isaa oolfachuu yoo barbaade, jireenya isaa duraa in fudhatama; garuu anaaf jedhee jireenya isaa kan kennu, isa oolfata\*. <sup>25</sup> Egaa namni biyya lafaa guutummaatti buufatee, lubbuu isaatti yoo

hir'ise, yoo of balleesses, bu'aan isaa maali ree? <sup>26</sup>Eenyu illee anatti, dubbii koottis yoo yeella'a'e, ilmi namaa ulfina isaatti, kan abbaa isaatti, kan qulquloota ergamootaattis yommuu dhufu, isatti in yeella'a\*. <sup>27</sup>Dhuguman isinitti hima, namoota as dhaabatanii jiran keessa utuu hin du'in, mootummaa Waaqayyoo kan argan jiru" jedhe.

\*23 14:27; Mat 10:38

\*24 17:33; Mat 10:39; Yoh 12:25

\*26 12:9; Mat 10:33; 2Xim 2:12

### Yesus Ulfina Isaa Mul'isnu Isaa (Mat 17:1-8; Mar 9:2-8)

28 Kana dubbatee akka guyyaa saddeetii booddee, Phexrosii fi Yohannis, Yaaqoobinis fudhatee kadhachuudhaaf gara gaaraatti ol ba'e\*. <sup>29</sup>Inni utuu kadhata fuulli isaa diddiirame; uffanni isaas adii qaqqee ta'e. <sup>30</sup>Kunoo, namoonni lama, isaanis Museedhaa fi Eliyaas, isaa wajjin in dubbatu turan. <sup>31</sup>Ulfina mul'atanii, waa'ee waan inni du'a isaatiin Yerusaleemitti raawwachuudhaaf jiruu dubbatan\*. <sup>32</sup>Yommuu Phexrosii fi isaa wajjin kan jiran in mugu turan; isaan yommuu dammaqanis, ulfina Yesus, namoota isaa wajjin dhaabachaa turan lamaanis in argan\*. <sup>33</sup>Museenii fi Eliyaas yommuu Yesusittii gargar ba'an, Phexros, "Yaa barsiisaa, asitti argamuun keenya attam gaarii dha, kottaa asitti godoo sadii in ijaaraa, tokko siif, tokko Museedhaaf tokkos Eliyaasiif" jedhe; waan dubbatu garuu hin beeku ture. <sup>34</sup>Utuu inni kana dubbachaa jiruu duumessi dhufee hunduma isaaniitti uffise; bartoonnis duumessicha keessa yommuu lixan in sodaatan. <sup>35</sup>Sagaleen immoo duumessicha keessaa dubbatee, "Kun ilma koo isa ani fo'adhee dha, isa dhaga'aa!" jedhe\*. <sup>36</sup>Sagaleen sun erga dubbatee booddee, Yesus kophaa isaa ta'ee argame. Bartoonnis calluma jedhan malee, waan argan keessaa tokko iyyuu yeroo sanatti namatti hin himne turan.

\*28 8:51

\*31 9:22; 13:33; 18:31

\*32 2Phe 1:16-18; Yoh 1:14

\*35 3:22; Far 2:7; Isa 42:1

Mat 3:17; 12:18; Mar 1:11

### Yesus Gurbaa Hafuura Hamaatiin Qabame Fayyisnu Isaa (Mat 17:14-18; Mar 9:14-27)

37 Borumtaas gaaricha irraa yommuu gad bu'an, namoonni baay'een Yesusii wajjin wal argan. <sup>38</sup>Jarreen sana keessaa namni tokko sagalee isaa ol fuudhee, "Yaa barsiisaa, ilma koo tokkicha koo kana, akka anaaf ilaaltuuf sin kadhada". <sup>39</sup>Kunoo, hafuurri hamaan mucaa koo ammaa amma qabee achumaan in caraansisa, lafaan dha'ee dhidhiitachiisee, hoomachas afaaniin baasee, rakkisee irra turee isa dhiisa. <sup>40</sup>Isa akka baasaniif bartoota kee kadhadeen ture, isaan garuu hin dandeenye" jedhe. <sup>41</sup>Kana irratti Yesus, "Isin dhaloota hin amannee fi jajal'aa nana, hamma yoomiitti isinii wajjin jiraachuun anaaf ta'a? Hamma yoomiittis ba'aa anatti taatu?" jedhee deebiseef; ergasii abbaa mucichaatiin, "Ilma kee as fidi!" jedhe. <sup>42</sup>Mucichi gara Yesus dhufaa utuu jiruu, hafuurichi hamaan lafaan isa dha'ee dhidhiitachiise; Yesus garuu hafuuricha hamaa sana ifatee, mucicha fayyisee abbaa isaatiif galche. <sup>43</sup>Humna Waaqayyoo isa danda'aatti hundumti isaanii abjuu ta'an.

### Yesus Ammoo Waa'ee Du'a Isaa Dubbachuu Isaa (Mat 17:22-23; Mar 9:30-32)

Namoonni hundinuu waan Yesus hojjete hundumaa dinqifachaa utuu jiranii, inni bartoota isaatti dubbatee, <sup>44</sup>"Kanan isinitti himuudhaaf jedhu kana gurratti fudhadhaa! Ilmi namaa harka namootaatti kennamuuf jira" jedhe\*. <sup>45</sup>Isaan garuu dubbii kana hin hubanne, akka isaaniif hin galleef duraa dhokfamee ture; waa'ee dubbii kanaa isa gaafachuudhaafis sodaatanii turan\*.

\*44 9:22; 18:32; Mat 16:21

\*45 18:34

### Inni Caalu Eenyu? (Mat 18:1-5; Mar 9:33-37)

46 Bartoota gidduutti yaadni tokko ka'ee, isaan keessaa eenyutu caalinsa laataa? jedhanii wal gaafatan\*. <sup>47</sup>Yesus garuu yaada garaa isaanii beekke, mucaa tokko ofitti waamee, ofii isaa bukkee dhaabachiise. <sup>48</sup>Isaaniin immoo, "Mucaa kana maqaa kootiin kan

simu ana sima, kan na simus isa na erge sima; isin keessaa hundumaa irra kan xinnaatu, inni guddaa in ta'a" jedhe\*.

\*46 22:24

\*48 10:16; 22:26; Mat 10:40; Yoh 13:20

### Kan Isiniin Hin Mormine Gara Keessan (Mar 9:38-40)

49 Ergasii Yohannis, "Yaa barsiisaa, namni tokko maqaa keetiin hafuura hamaa utuu baasuu arginee, waan inni nuu wajjin si duukaa hin bu'iniif, isa dhowwine" jedhee Yesusitti dubbate. <sup>50</sup>Yesus garuu, "Isa hin dhowwina! Kan isiniin hin mormine gara keessan in ta'a" isaaniin jedhe\*.

\*50 11:23; Filp 1:18

### Yesus Mandara Samaariyaatti Hin Simatamne

51 Yeroon gara waaqaatti ol ba'uu isaatii dhi'aannaan, Yesus Yerusaleem dhaquudhaaf murtoo godhee ka'e\*. <sup>52</sup>Ergamoonni warri inni of dura erge, iddoo isaaf qopheessuudhaaf ganda warra Samaariyaa tokkotti galan. <sup>53</sup>Namoonni ganda sanaa garuu Yerusaleem dhaquudhaaf murtoo gochuu isaa waan dhaga'aniif, isa simachuu didan\*. <sup>54</sup>Bartoonni isaa Yaaqoobii fi Yohannis kana yommuu hubatan, "Yaa gooftaa, [akka Eliyaas godhe] ibiddi waaqa irraa bu'ee isaan haa fixu, jennee akka jarreen kanatti waamnu in barbaad-daa?" jedhaniin\*. <sup>55</sup>Yesus garuu gara isaaniitti garagalee, isaan ifatee, ["Hafuura attamiitiin akka geggeeffamtan hin beektanii?"] <sup>56</sup>Ilmi namaa jireenya namaa balleessuu hin dhufne'o, oolchuudhaaf malee" jedheen. Kana booddee darbanii ganda biraa dhaqan.

\*51 13:22; 17:11; Mat 19:1; Mar 10:32

\*53 Yoh 4:9

\*54 2Mot 1:9-16

### Attamitti Yesus Duukaa Bn'uu (Mat 8:19-22)

57 Utuu isaan karaa irra adeemaa jiranii, namni tokko, "Iddoo kam illee yoo dhaqxe si duukaan bu'a" jedhee Yesusitti hime. <sup>58</sup>Yesus immoo, "Waangonni boolla qabu, simbirroonnis mann'ee qabu; ilmi namaa garuu

iddoo mataa isaa itti hirkifatu hin qabu" jedhee deebiseef. <sup>59</sup>Nama biraa tokkoon immoo, "Na duukaa bu'il" jedhe; inni garuu, "Haa ta'u yaa gooftaa, garuu dura dhaqee abbaa koo akkan awwaalladhu sin kadhada" jedheen. <sup>60</sup>Yesus immoo deebisee, "Warra du'an dhiisi, du'aa isaanii haa awwaallatan; ati garuu dhaqii, mootummaa Waaqayyoo iddoo hundumaatti lallabi!" jedheen\*. <sup>61</sup>Ergasii namni biraa tokko, "Yaa gooftaa, si duukaa nan bu'a, garuu dura dhaqee warra mana kootti nagaa akkan dhaamuuf sin kadhada" jedhe\*. <sup>62</sup>Yesus immoo, "Eenyu illee hordaa harkaan qabatee gara booddee isaa ilanlaa hin qotu, akkasumas namni kana fakkaatu, hojii mootummaa Waaqayyoo keessatti hin ta'u" jedheen.

\*60 Lak 6:6-7

\*61 1Mot 19:20

### Yesus Torbaatamii Lamaanuu Erguu Isaa

(Mat 10:7-14; Mar 6:8-11; Luq 9:3-5)

10 <sup>1</sup>Kana booddee immoo gooftichi kan biraa namoota torbaatamii lama\* mul'innatti hojiidhaaf kennee, gara mandaraa fi iddoo inni ofii dhaquuf jira hundumaatti, lama laamaan of dura isaan erge\*. <sup>2</sup>Inni isaaniin, "Midhaan sassaabanu danuu dha; hojjetoonni sassaaban garuu muraasa. Kanaafis hojjetoota midhaan sassaaban itti haa yaafatuuf, abbaa midhaanichaa kadhadaa\*.

\*1 Mar 6:7

\*2 Mat 9:37-38; Yoh 4:35

3 "Ammas beenaa, kunoo, akka ilmoolee hoolaa yeeyyii keessaattan isin erga\*. <sup>4</sup>Horri, qalqalloo, kophees hin baatinaa, karaa irrattis eenyuun illee nagaa gaafachuuf hin dhaabatinaa\*. <sup>5</sup>Mana tokko yommuu lixan, duraan dursaatii 'Nagaan mana kanaaf haa ta'u' jedhaa. <sup>6</sup>Achi ilmi nagaa yoo jiraate, nagaan keessan isa irra in boqota; kanaa achis nagaan keessan isiniif deebi'a. <sup>7</sup>Manichuma sana keessa turaa, waan isaan isiniif dhi'eesan nyaadhaa, dhugaas, hojjetadhaaf gatii dadhabii isaatii argachuun in ta'a; manaa mana hin labinnaa\*! <sup>8</sup>Mandara

\*Luq 10:1 "Torbaatamii lama" yookiis "Torbaatama".

tokkotti galtanii yoo isin siman, waan isiniif dhi'aate nyaadhaa\*! <sup>1</sup>Dbukkub-sataa achi keessaa fayyisaa, saba achi jiraniinis, 'Mootummaan Waaqayyoo isinitti dhi'aateera' jedhaa! <sup>10</sup>Mandara tokkotti galtanii, yoo isin simuu didan garuu, gara karaatti achi ba'aa; <sup>11</sup>'Awwaara mandara keessan keessaa miilla keenyatti qabate illee of irraa in dha-dhoofna; garuu mootummaan Waaqayyoo akka dhi'aate beekaa! jedhaan\*.

<sup>12</sup>Guyyaa sanatti firdiin warra Sodoom kan mandara kanaa irra akka salphatu isinittan hima" jedhe\*.

<sup>3</sup>Mat 10:16

<sup>4</sup>9:3; 22:35; 2Mot 4:29

<sup>7</sup>9:4; 1Qor 9:14; 1Xim 5:18

<sup>8</sup>1Qor 10:27

<sup>11</sup>HoE 13:51; 18:6

<sup>12</sup>Uma 19:24-28; Mat 10:15; 11:24

### Mandaroota Hin Amanne (Mat 11:20-24)

<sup>13</sup>Yesus itti fufee, "Siif wayyoo yaa Koraaizin, siif wayyoo yaa Betsayidaa, hojiin humna Waaqayyoo isin keessatti godhame, utuu Xiirsoosii fi Sidoonaa keessatti godhameera ta'ee, sabni isaan keessa jiraatu silaa yowwana, uffata gaddaa uffatee, daaraa keessas ta'ee, geddarannaa yaada garaa isaa in mul'isa ture\*." <sup>14</sup>Egaa, guyyaa sanatti isin irra kan caalu Xiirsoosii fi Sidooniif firdiin in salphata. <sup>15</sup>Ati immoo yaa Qifirnaahom, hamma waaqaatti ol ol kaafamuu barbaaddee? Badduu baasa iyyuu gara lafa jalaatti gad in darbatamta" jedhe\*.

<sup>13</sup>Isa 23:1-18; His 26:1-28:26; Yoe 3:4-8; Amo 1:9-10; Zak 9:2-4

<sup>15</sup>Isa 14:13-15

<sup>16</sup>Bartoota isaatiin immoo, "Namni isin dhaga'uu, ana dhaga'a; namni isin dhaga'uu didu, ana dhaga'uu dida, namni ana dhaga'uu didus, isa na erge dhaga'uu dida" jedhe\*.

<sup>16</sup>9:48; Mat 10:40; Mar 9:37; Yoh 5:23; 13:20; 15:23

### Jarreen Torbaatamii Lamaan Lafa Dhaqanii Deebi'uu Isaanli

<sup>17</sup>Jarreen torbaatamii lamaanis guddaa gammadaa deebi'anii dhufanii, "Yaa gooftaa, maqaa keetiin yommuu isaan abbootanne, hafuuronni hamoonni

iyyuu nuuf abbootamaman" jedhaniin\*.

<sup>18</sup>Yesus immoo deebisee, "Seexanni akka bakakkaa waaqa keessaa bu'uutti, utuu inni kufuun arge\*." <sup>19</sup>Ani, kunoo, mar'ataa irra, torbaanqabaa irra, aangoo diinaa hundumaa irras ejjechuu akka dandeessaniif, gooftummaa isiniif kenneera; homtinuus isin hin miidhu\*.

<sup>20</sup>Haa ta'u iyyuu malee, hafuuronni bamoonni isiniif abbootamamuu isaanitti hin gammadinaa; maqaan keessan waaqa irratti waan caafameef, guddisaa gammadaa malee" isaaniin jedhe\*.

<sup>17</sup>Mar 16:17

<sup>18</sup>Yoh 12:31; Mul 12:8-9; Isa 14:12

<sup>19</sup>Mar 16:18; HoE 28:6; Far 9:13

<sup>20</sup>Mat 7:22; Filp 4:3; Mul 3:5; 20:12

### Yesus Gammaduu Isaa (Mat 11:25-27; 13:16-17)

<sup>21</sup>Yeroo sanatti Yesus hafuura qulqulluutti gammadee, "Yaa abbaa, gooftaa waaqaatii fi lafaa, isa kana warra ogeessotaa fi hubattoota jalaa dhoksitee, wallaalotatti waan mul'ifteef sin jajadha; eyyee, yaa abbaa isa kanatti gammaddeetta" jedhe\*." <sup>22</sup>Itti fufee namoota: achi turanitti, "Abbaan koo waan hundumaa dabarsee anatti kenneera: Abbaa isaa duwwaatu beeka malee, ilmi eenyu akka ta'e kan beeku hin jiru; ilma isaati fi warra ilmi isaa itti mul'isuu barbaadetu abbaa beeka malee, abbaan eenyu akka ta'e kan beekus hin jiru" jedhee dubbate\*.

<sup>23</sup>Kana booddee immoo gara bartoota isaatti garagalee kophaatti, "Iji waan isin amma argitan kana argu ayyaantuu dha\*." <sup>24</sup>Raajonnii fi mootonni baay'een isa isin argitan kana arguu akka kajeelan akka hin argin hafanis, waan isin dhageessanis dhaga'uu akka kajeelan, akka hin dhaga'uu hafanis, isinittan hima" ittiin jedhe\*.

<sup>21</sup>1Qor 1:26-28

<sup>22</sup>Yoh 3:35; 10:15

<sup>23</sup>Mat 13:16

<sup>24</sup>1Phe 1:10

### Fakkeenya Namicba Samaariyaa

<sup>25</sup>Kunoo, barsiisaan seeraa tokko ka'ee, Yesusin qoruudhaaf, "Yaa barsiisaa, jireenya bara baraatti galundhaaf maal gochuutu anaaf ta'a?" jedhee gaafate\*." <sup>26</sup>Yesus immoo deebisee,

"Seera keessatti maaltu caafamee jira? Namootaaf attamitti dubbifta?" jedhee isuma gaafate. <sup>27</sup>Kana irratti namichii, "Garaa kee guutuudhaan jireenya kee guutuudhaan, bumna kee guutuudhaan, yaada kee guutuudhaanis Waaqayyoo kee goofticha jaallachuutu siif ta'a; namas akka ofii keetiitti jaallachuun siif in ta'a" jedhee deebise\*." <sup>28</sup>Yesus immoo, "Deebiin kee qajeelaa dha, atis in jiraatta kana raawwadhu!" jedheen\*.

<sup>25</sup>18:18-20; Mat 22:35; 19:16; Mar 10:17

<sup>27</sup>Lew 19:18; Kes 6:5

<sup>28</sup>Lew 18:5; Rom 10:5

<sup>25-28</sup>Mat 22:35-40; Mar 12:28-40

<sup>29</sup>Barsiisichi seeraa garuu, nama qajeelaa of gochuu barbaadee, "Nama isa kam?" jedhee Yesusin gaafate.

<sup>30</sup>Yesus immoo deebiseefii, "Namni tokko Yerusaleemii gara Yerikootti utuu gad bu'uu, warra saamtuu afaan bu'e; uffata isaas isa irraa baafatanii, erga reebanii isa butuchanii, du'aa fi jircenya gidduutti isa dhiisanii adeeman." <sup>31</sup>Lubni tokko karaa sana utuu darbuu, namicha yommuu lafatti arge irraa gorce darbe. <sup>32</sup>Akkasumas namni gosa Lewwii tokko, iddoo sana dhufee yommuu isa arge, irraa gorce darbe.

<sup>33</sup>Namni Samaariyaa tokko garuu, utuu karaa adeemuu achi ga'ee, yommuu isa arge in oo'eef\*." <sup>34</sup>Itti dhi'aatees, madaa isaa dibataan mucceessee, daadhii wayniis itti naqee erga hidheefii, horii ofii isaatii yaabee adeemaa ture irra teessisee, mana buufata keessummaatti isa geesse; achittis isa gargaare. <sup>35</sup>Borumtaas meetii lama fiudhee, isa buufata keessummaa sana eegutti kennee, 'Hadaraa ittiin wal'aani; kana irra caalaa yoo baaftes, yommuun deebi'u siifan kenna' ittiin jedhe" jedhe.

<sup>33</sup>17:16; Yoh 4:9; 8:48

<sup>36</sup>Yesus itti fufee, "Egaa jarreen sadan kana keessaa, isa kamtu namicha warra saamtuu afaan bu'e kana akka ofii isaatiitti ilaale sitti fakkaata?" jedhee gaafate. <sup>37</sup>Barsiisaan seeraa sun immoo deebisee "Isa oo'eef" jedhe; Yesus immoo, "Atis dhaqii, akkasuma godhi!" ittiin jedhe.

<sup>33</sup>17:16; Yoh 4:9; 8:48

<sup>36</sup>Yesus itti fufee, "Egaa jarreen sadan kana keessaa, isa kamtu namicha warra saamtuu afaan bu'e kana akka ofii isaatiitti ilaale sitti fakkaata?" jedhee gaafate. <sup>37</sup>Barsiisaan seeraa sun immoo deebisee "Isa oo'eef" jedhe; Yesus immoo, "Atis dhaqii, akkasuma godhi!" ittiin jedhe.

### Yesus Mana Maartaa Fi Maariyaamitti Simatamuu Isaa

<sup>38</sup>Yesus bartoota isaa wajjin adeemsa isaa itti fufee, gara ganda

tokkoo yommuu dhufe, dubartiin Maartaa jedhamtu mana isheetti isa simte\*." <sup>39</sup>Isheen obboleettii Maariyaam jedhamtu, tokko qabdi; Maariyaam kun miilla gooftichaa jala teessee, dubbii isaa dhaggeeffachaa turte. <sup>40</sup>Maartaan hojii mana keessaatti qabamtee waan kurkurtuuf, gara isaatti baatee, "Yaa gooftaa obboleettiin koo kophaa akkan hojjedhuuf isa na dhiifteef anaaf hin yaadduu ree? Egaa akka na gargaartuuf itti naa himi kaal!" jette. <sup>41</sup>Gooftaan garuu deebiseefii, "Yaa Maartaa, yaa Maartaa, ati in yaaddofta, waan baay'eettis hammaamta. <sup>42</sup>Kan barbaachisu waan tokkicha, Maariyaam qooda gaarii isa ishee duraa hin fudhatamne sana fo'atte" jedhe\*.

<sup>38</sup>Yoh 11:1; 12:2-3

<sup>42</sup>Mat 6:33

### Waa'ee Kadhataa Barsiisuu Isaa (Mat 6:9-15; 7:7-11)

**11** <sup>1</sup>Yesus iddoo tokkotti in kadhata ture; kadhannaa isaa erga dhaabee booddee, bartoota isaa keessaa tokko, "Yaa gooftaa, Yohannis bartoota isaa akkuma barsiise kadhachuu nu barsiisi!" jedheen\*." <sup>2</sup>Kana irratti inni, "Yommuu kadhattan akka kanatti fufee jirutti kadhachaa!

'Yaa abbaa, [yaa isa waaqa irra jirtu abbaa keenyaa!]

Maqaan kee haa qulqullaa'u!

Mootummaan kee haa dhufu

[jaalalli kee waaqa irratti akka ta'u

akkasuma immoo lafa irratti haa ta'u!]

<sup>3</sup>Soora har'aa bor nu barbaachisu guyyuma guyyaan nuuf kenni!

<sup>4</sup>Cubbuu keenyas nuuf dhiisi, nus immoo warra nu yakkan hundumaaf in dhiifna;

qoramattis nu hin galchin,

[hamaa nu oolchi malee] jedhaa!"

jedhee isaan barsiise.

<sup>7</sup>5:33

<sup>5</sup>Yesus yommuu bartoota isaatiin, "Isin keessaa tokko fira yoo qabaate, firri isaa sun immoo halkan walakkaa gara isaa dhaqee, 'Yaa hiriya ko buddeena sadii anaaf liqeessi. <sup>6</sup>Firri koo tokko karaa utuu adeemuu, ammuu kana mana kootti gorraan, waanan

<sup>5</sup>Luq 10:17 "Torbaatamii lama" yookiis "Torbaatama".

dhi'eessuuf dhabe' in jedhaan. <sup>7</sup>Hiriyaan isaa sun immoo mana keessaa, 'Obboleessa ko ana hin dhamaasin, balballi cufameera, ijoolleen koos anaa wajjin siree irra jiru, rafaniirus, ani immoo danda'ee ka'ee siif bin kennu' in jedhaan ture. <sup>8</sup>Isinittan hima, firummaa isaa ilaalce ka'ee yoo buddeenicha kennuufii baate iyyuu waan inni deddeebisee ija jabaatee kadhateef, ka'ee kan isa barbaachise in kennaaf" jedhe\*.

\*8 18:5

<sup>9</sup>Egaa isinittan hima, kadhadaa isiniif in kennamaa, barbaadaa in argatuu, balbala rukuraa isiniif in banama. <sup>10</sup>Kan kadhata hundinuu in fudhata, kan barbaadus in argata, balbala kan rukuuufis in banama\*. <sup>11</sup>Isin keessaa abbaa kan ta'e, ilmi isaa [buddeena yoo kadhate, isa inni kadhate dhowwatee, dhagaa kennaafii ree?] Qurxummii yoo kadhate, qurxummii isa inni kadhate dhowwatee, bofa kan kennuuf jiraa ree? <sup>12</sup>Yookiis ilmi isaa hanqaaquu yoo kadhate, torbaanqabaa in kennaafii ree? <sup>13</sup>Egaa isin hamoota taatanii utuu jirtanii, ijoollee keessaniif kennaa gaarii kennuu erga beektanii, abbaan keessan inni waaqa irraa immoo, hammam isin caalaa warra isa kadhataaniif hafuura qulqulluu kenna!" jedhe.

\*10 13:25

### Yesus Humna Maaliitiin Hafuurota Hamoota Akka Baasu

(Mat 12:22-30; Mar 3:20-27)

<sup>14</sup>Yesus hafuura, isa nama tokko arraba hidhee ture baase. Erga hafuuriichi hamaan keessaa ba'ees, namichi arrabni isaa bidhamee ture dubbachuu jalqabe; namoonnis guddaa dinqisiifatan. <sup>15</sup>Jara keessaa kaan garuu, "Inni humna Bi'el Zebul angafa Seexanootaatiin hafuurota hamoota baasa" jedhan\*.

\*15 Mat 9:34; 10:25

<sup>16</sup>Warri kaan immoo isa qorru-dhaaf milikkita waaqa irraa akka isaan argisiisunf gaafatan\*. <sup>17</sup>Inni garuu waan isaan yaadan yommuu beeke, "Biyya kam illee taanaan tokkummaan isaa yoo gargar cabe, mootummaan isaa dhaabatee hin turu; maatiin tokko wal didee yoo gargar ba'e, manni sun in diigama. <sup>18</sup>Egaa Seexanni Seexana irratti yoo ka'e, mootummaan isaa

attamitti dhaabachuu danda'a? Kana jechuun koos isin, 'Humna Bi'el Zebuliin hafuurota hamoota baasa' waan anaa jettaniif. <sup>19</sup>Yoo ani humna Bi'el Zebuliin hafuurota hamoota baase, ijoolleen keessan immoo maaliin baasu? Kanaaf ijoolleedhumti keessan isinitti in farachiisu. <sup>20</sup>Ani garuu humna Waaqayyootiin hafuurota hamoota kaanan baasu erga ta'ee, mootummaan Waaqayyoo isin irratti dhufee. <sup>21</sup>Namni jabaan mi'a lolaa qabu hundumaa qopheeffatee mana isaa yommuu eeggatu, qabeenyi isaa hundinuu nagaatti eegamaaf. <sup>22</sup>Garuu namni isa irra jabaatu itti dhufee, yoo isa mo'e, mi'a lolaa inni amanate hundumaa isa irraa in fudhata, galees boojuu isaa in hirmaata\*. <sup>23</sup>Benyu illee gara koo yoo ta'uu dhaabaate mormituu koo ti; akkasumas na gargaaree kan walitti bin qabne, in bittimsa" jedheen\*.

\*16 Mat 12:38; 16:1; Mar 8:11

\*22 Qal 2:15; 1Yoh 4:4

\*23 9:50; Mar 9:40

### Hafuuri Hamaan Ba'ee Deebi'uu Isaa

(Mat 12:43-45)

<sup>24</sup>"Hafuuri hamaan nama keessaa yommuu ba'u, iddoo itti aara galfatu barbaaduuf, lafa bishaan hin jirre keessa deddeebi'a; iddoo barbaaddatees yommuu dhabu, 'Mana koo isan keessaa ba'ettan deebi'ee gala' jedha. <sup>25</sup>Yommuu deebi'ee dhufus, manicha haramnee qopheeffamee argata. <sup>26</sup>Kana booddees dhaqee hafuurota torba kan isa irra hammaatan ofitti dabalee in dhufa; isaanis manichatti galanii keessa taa'u. Jireenyi namicha sanaa inni gara booddee isa duraa irra kan itti hammaatu in ta'a" jedhe\*.

\*26 Yoh 5:14; Ibr 6:4-6; 2Phe 2:20

### Gammachuu Isa Dhugaa

<sup>27</sup>Yesus utuu kana dubbachaa jiruu, namoota achi turan keessaa, dubbatiin tokko sagalee ishee dhageessiftee, "Gadameessi si baatee fi harmi ati hoote haa gammadan!" jette\*. <sup>28</sup>Inni garuu deebiseefii, "Keessumatti immoo dubbii Waaqayyoo dhaga'anii kan raawwatan haa gammadan!" jedheen\*.

\*27 1:28,42,48

\*28 8:15; Yaq 1:22-25

### Milikkita Gaafachuu Namootaa

(Mat 12:38-42; Mar 8:11-13)

<sup>29</sup>Namoonni baay'atanii gara isaatti yommuu dacha'an, Yesus, "Dhaloonni kun dhaloota hamaa dha, milikkita barbaada, garuu milikkita Yoonas raajichaa irraa kan hafe milikinni biraa hin kennamuuf\*. <sup>30</sup>Yoonas warra Nanawweetiif milikkita akka ta'e akkasumas ilmi namaa dhaloota si'anaatiif milikkita in ta'a\*. <sup>31</sup>Mootuun biyya gara mirgaa guyyaa firdiitti dhaloota si'anaa kanaa wajjin kaatee in mul'atti, ittis in farachiifti. Isheen ogummaa Solomoon dhaggeeffachuudhaaf biyya fa-goodhaa dhufteetti; amma garuu, kunoo Solomoon irra kan caalu as jira\*. <sup>32</sup>Namoonni Nanawwee guyyaa firdiitti dhaloota si'anaa wajjin ka'anii in dhi'aatu, ittis in farachiisu. Isaanis lallaba Yoonas raajichaa dhaga'anii, yaada garaa isaanii geddarataniiru; amma garuu kunoo, Yoonas irra kan caalu as jira" isaanin jedhe\*.

\*29 Mat 16:4; Mar 8:12; 1Qor 1:22

\*30 Yon 3:4

\*31 1Mot 10:1-10; 2Sen 9:1-12

\*32 Yon 3:5

### Ibsaa Dhagnaa

(Mat 5:15; 6:22-23)

<sup>33</sup>"Homtimuu ibsaa qabsiisee, boolla keessa yookiis guuboo jala hin kaa'u; warri mana sanatti ol galan ificha akka arganiif, baattuu ibsaa irra kaa'u malee\*. <sup>34</sup>Iji kee ibsaa dhagna keetii ti; iji kee fayyaa yoo ta'e, dhagnii kee hundinuu ifaa in ta'a; garuu iji kee dhukkubataa yoo ta'e, dhagnii kee dukkanaa'aa ta'a. <sup>35</sup>Kanaafis ifni si keessa jiru dukkana akka bin taaneef eeggadhu! <sup>36</sup>Egaa dhagnii kee guutummaatti ibsaa erga argatee, kutaa dukkanaa'aa tokko illees hin qabu erga ta'ee, akkuma ibsaan qara isaatiin siif ibsutti dhagnii kee guutummaatti ifaa in ta'a" jedhe.

\*33 8:16; Mat 5:15; Mar 4:21

### Fariisotaa Fi Barsiisota Seeraatiif Boo'uu Isaa

(Mat 23:1-36; Mar 12:38-40;

Luq 20:45-47)

<sup>37</sup>Yesus dubbicha afaanii yommuu fixe, Fariisichi tokko nyaataaf

mana isaatti isa waame. Inni yommuu ol galee maaddiitti taa'e\*. <sup>38</sup>Fariisichi sun Yesus akka amala isaaniiitti utuu harka hin dhiqatin nyaatatti akka dhi'aate, yommuu arge in dinqifate\*. <sup>39</sup>Gooftaan garuu, "Yaa Fariisota nana, kubbayyaadhaa fi waciitii duuba duuba isaa in qulleessitu, garuu keessi keessan sassataa fi hammeenyaan guutuu dha. <sup>40</sup>Isin gowwota nana, duuba isaa isa uumetu keessa isaas immoo uume mitii ree? <sup>41</sup>Qodicha keessa isa jiru biyyeessaaf kennaa, kanaa achi hundumti isaa qulqulluu isiniif ta'a. <sup>42</sup>Garuu Fariisota nana isiniif wayyoo, kan baala kefoo, kan inchilaalaa kan raafuus kudhan keessaa tokko Waaqayyoo in kennitu, garuu namaaf dhimmuu akkasumas jaalala Waaqayyoo in dhiiftu. Kudhan keessaa tokko baasuu utuu hin dhiisin, isa kanas immoo raawwachuun isiniif ta'a ture\*. <sup>43</sup>Fariisota nana isiniif wayyoo, mana sagadaa keessaa taa'umsa olaanu in jaallattu, gabaattis gugguufanii nagaa akka isin gaafatan in feetu. <sup>44</sup>Isiniif wayyoo, isin akka awwaala lafti isaa hin beekamnee ti, namni utuu hin hubatin irra adeemee of xureessa" jedheen.

\*37 7:36; 14:1

\*38 Mat 15:2

\*42 Lew 27:30

<sup>45</sup>Barsiisota seeraa keessaa tokko, "Yaa barsiisaa, dubbii kana hundumaa yommuu dubbattu. nus immoo tuquu kee ti" jedheen. <sup>46</sup>Deebisee Yesus, "Yaa barsiisota seeraa nana isiniifis wayyoo, ba'aa ulfaataa dugda namaatti fectu, ofii keessanii garuu quba iyyuu itti hin buuftan. <sup>47</sup>Isiniif wayyoo, raajota warra abboonni keessan ajjeesaniif isin immoo awwaala ijaartu\*. <sup>48</sup>Isin ofii keessanii kan abboonni keessan bojjetan dhugaa itti baatan, ittis walii galtan; isaan raajota ajjeesan, isin immoo warra du'an sanaaf awwaala ijaartu. <sup>49</sup>Waaqayyoo ogummaa isaatiin akkuma dubbate, 'Raajotaa fi ergamoota isaanittan erga; kan ergaman keessaa kaan in ajjeesu kaanis in ari'atu' jedhe. <sup>50</sup>Kunis immoo dhiigni raajota hundumaa inni uumama biyya lafaatii jalqabee dhangala'e dhaloota si'anaa irraa akka barbaadamuuf. <sup>51</sup>Dbiiga Abeelii jalqabee hamma dhiiga Zakaariyaas isa



iddoo aarsaa fi balbala mana qulqul-lummaa gidduutti harka namaatti du'eetti, dhugumaan isinittan bima, dhiigni isaanii dhaloota kana irraa in barbaadama\*.

\*47 HoE 7:52

\*51 Uma 4:8; 2Sen 24:20-21

52 "Barsiisota seeraa nana isiniif wayyoo, banaa balbala beekumsaa namoota duraa funtaniittu; ofii keessanii banattanii ol hin galle, warra ol galuu barbaadan immoo akka hin galleef dhowwitaniittu" jedhe. 53 Yesus yommuu achii adeeme, barsiisonni seeraa Fariisonnis itti aaranii, waan baay'ee irratti isa dubbachiisuu yaalan. 54 Kana gochuun isaanii immoo riphaniid dubbii afaanii fuudhuudhaaf ture\*.

\*54 20:20; Yoh 8:6

#### Of Arguu Dhabuu Irraa Of Eggachisuu Isaa

12 1 Namoonni hamma wal irra ej-jetanitti kumaatama baay'ee ta'anii, yeroo walitti qabamanitti, Yesus duraan dursee bartoota isaatiin, "Raacitii warra Fariisotaa irraa, kana jechuun koos 'Of arguu dhabuu isaanii irraa' of eeggadhaa\*." 2 Waan baguugamee jiru hundinuu in mul'ifama, waan dhoksaatti eegamaa jirus in beeksifama\*. 3 Kanaafis waan isin dukkana keessatti dubbattan, ifa guyyaatti ba'ee in dhaga'ama; mana cufamaa keessatti gurra namaatti kan hasaaffan, iddoo ol jedhaa irratti lallabamee in dhageessifama" jedhe.

\*1 Mat 16:6; Mar 8:15

\*2 8:17; Mat 10:26; Mar 4:22

#### Sodaachuun Kan Namaaf Ta'u (Mat 10:28-31)

4 Itti fufees, "Yaa firoota ko, ani isinittan hima, isin ajjeesaniis isa booddee isa irra kan hammaatu waan godhan warra hin qabne hin sodaatinaa. 5 Sodaachuun kan isiniif ta'u isinittan mul'isa; erga ajjeesee booddee adaba bara baraatiif qililleetti darbachuudhaaf aboo isa qabu sodaadhaa; eyyee, isinittan hima isa sodaadhaa! 6 Simbirroonni shan akka saantiima lamaatti in gurguramu mitii? Garuu isaan keessaa tokko iyyuu Waaqayyo duratti kan dagatamu hin jiru. 7 Rifeensi mataa keessanii hundi-

nuu iyyuu lakkaa'amaa dha; kanaafis hin sodaatinaa, isinoo simbirroota baay'ee irra guddaa in caaltu\*.

\*7 21:18; HoE 27:34

#### Kristosin Amanachuu Yookiis Ganuu

(Mat 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

8 "Ani isinittan hima, eenyu illee namoota duratti eenyu akkan ta'e dhugaa ba'ee yoo mul'ise, anis ilmi namaa ergamoota Waaqayyoo duratti akkasuma dhogaa nan ba'aaf. 9 Garuu namoota duratti kan na ganu, ergamoota Waaqayyoo duratti in ganama\*. 10 Ittiin mormee ilma namaa irratti waa kan dubbatu hundinuu, dhiifama in argata; hafuura qulqulluu salphisee kan arrabsu garuu dhiifama hin argatu\*.

11 "Mana sagadaatti yookiis abboota biyyaatti, yookiis warra biyya seerratanitti yoo isin geessan, attamitti falmanna? Yookiis maal jenna? jettanii hin yaadda'inaa! 12 Yeroodhuma sanatti maal jechuun akka isiniif ta'u, hafuurri qulqulluun isin in barsiisa" jedhe\*.

\*9 9:26

\*10 Mat 12:32; 3:29

\*11-12 21:12-15; Mar 13:11

#### Fakkeenya Soorressicha Gowwaa

13 Tuuta jaraa keessaa namni tokko, "Yaa barsiisaa, dhaala abbaan keenya nuuf dhiisee du'e, anaaf baa hiruuf obboleessa kootti anaaf himi!" jedheen. 14 Yesus immoo deebiseefii, "Namicha nana, eenyutu isin lamaan gidduutti abbaa firdii ta'uutti yookiis dhaala bir'uutti na fo'e?" jedhe\*. 15 Kanatti fufee hunduma isaanitiin, "Ilaalladhaa, sassata hundumaattiis of eeggadhaa! Jireenyi eenyuu illee baay'ina qabeenya isaa irra hin dhaabatu" jedhe\*. 16 Kana booddee Yesus fakkeenya kana isaanitti bimee, "Kunoo, namni soorressi, midhaan isaa baay'isee toleef tokko nire. 17 Inni, 'Midhaan koo lafan itti galfadhu hin qabu'o maal godhu?' jedhee of gaafate. 18 'Akkasan godha, gombisaa koo hundumaa jigsee, midhaan koo hundumaa mi'a biraas akkan itti naqadhuutti gudidisee nan ijaara. 19 Ofiinis, yaa namummaa ko, waggaa baay'eedhaaf kan si

ga'u waan gaarii hundumaa lafaa qabada; amma egaa dhimma hin qabaatin, taa'ii, nyaadhuu, dhugii, gammadis!" nan jedhaan. 20 Waaqayyo garuu 'Yaa gowwaa, edana lubbuu kee si duraa fudhachuuf jiru; egaa kan ati qophees-site kun hundinuu eenyuuf ta'a ree?' ittiin jedhe. 21 Namni badhaadhummaa ofii isaatiif tuullatee, Waaqayyo biratti immoo badhaadhaa hin ta'in, kunoo, akkas in ta'a" jedhe\*.

\*14 Bau 2:14; HoE 7:27

\*15 1Xim 6:9-10

\*21 Mat 6:20; 1Xim 6:17-19

#### Hin Yaadda'inaa

(Mat 6:25-34)

22 Ergasii Yesus bartoota isaatiin, "Kanaafis isinittan hima jireenya keessaniif waan nyaattaniif, yookiis dhagna keessanitti waan uffattaniif hin yaadda'inaa! 23 Jireenyi nyaata irra guddaa in caala, dhagnis uffata irra guddaa in caala. 24 Qurruu ilaalaa, hin facaasan, hin haamanis; gombisaa hin qaban, gumbiis, garuu Waaqayyo isaan in soora; isin immoo allaattii irra guddaa in caaltu\*. 25 Isin keessaa namni tokko hammam yaadda'u illee, bara jireenya isaatiitti yeroo gabaabaa kan dabalachuu danda'u jiraa ree? 26 Egaa waan xinnoo akkasii iyyuu godhachuu erga hin dandeenye, isa kaaniif maaliif yaaddoftu ree? 27 Daraaronni bakkee attamitti akka biqilanii guddatan ilaalaa! Hin soqan hin fo'anis; haa ta'u iyyuu malee, Solomoon mootichi inni ulfina guddaa qaba ture illee, isaan keessaa hamma isa tokkoo akka hin uffatin isinittan hima\*. 28 Egaa Waaqayyo biqiltuu har'a bakkeetti argamee, bor ibiddatti nam'utti akkana barreechee itti uffisa erga ta'ee, isiniif immoo hammam caalchisee haa uffisu ree! Isin warra amantiin itti hir'atee dha malee. 29 Isinoo, yaada keessan waan nyaattanii fi waan dhugdan barbaaduutti hin hidhinaa! Yaaddoodhaanis hin dhiibhatinaa! 30 Warri biyya lafaa irraa Waaqayyoon hin beekne hundinuu, yaada isaanii isaan kanatti hidhanii jiru; soora kana argachuun akka isin barbaachisu abbaan keessan in beeka. 31 Duraan duritanii yaada keessan mootummaa isaa barbaaduutti hidhaa! Kana malees kan

barbaachisu hundinuu immoo isiniif in kennama" jedhe.

\*24 Far 147:9

\*27 1Mot 10:4-7; 2Sen 9:3-6

#### Badhaadhummaa Waaqa Irraa

(Mat 6:19-21)

32 Yesus itti dabalee, "Isin yaa warra karra xinnayyoo nana! Kana keessaa hin sodaatinaa; abbaan keessan mootummaa isaa isiniif kennuu jaallateera\*. 33 Qabeenya keessan gurguraa, warra dhabaniifis gargaarsa kennaa! Koroo hin moofofne, badhaadhummaa dhuma hin qabnes waaqa irratti iddoo hattuun hin hannetti, biliinis hin balleessinetti walitti qabadhaa\*! 34 Gaaraan keessan lafa badhaadhummaan keessan jirutti hidhama" jedhe.

\*32 22:29; Isa 41:14; Dan 7:27

\*33 18:22; Mat 19:21; Mar 10:21

#### Hojjetoota Dammaqoo

(Mat 24:45-51)

35 Itti fufees, "Mudhiin keessan hidhatamaa, ibsaan keessanis ifaa haa ta'u\*! 36 Mana eegduu gooftaan isaanii hamaamota dhaqnaan yommuu dhufu akkuma inni balbala rukuteen isaaf banuudhaaf qophaa'anii, isa eegan fakkaadhaa\*! 37 Hojjetoonni gooftaan isaanii yommuu dhufu dammaqanii isaan argatu kun, attam gammadu! Dhuguman isinitti hima, gooftaan isaanii wayyaa isaa sassaabbatee, isaan teessisee, ofii isaatii dhaabatee isaan in nyaachisa\*. 38 Hamma halkan walakkaatti yookiis hamma iyya indaanqootti niree yoo dhufe iyyuu, dammaqanii warri inni isaan argatu sun attam haa gammadan. 39 Kanas immoo yaadadhaa, abbaan manaa yeroo hattuun itti dhufu utuu beekce, qottee akka lixxuuf hin dhiisu ture\*. 40 Akkasuma ilmi namaa yeroo isin isa hin eegnetti waan dhufuuf, isinis immoo qophoofaanii taa'uutu isin irra jira!" jedhe\*.

\*35 Bau 12:11; 1Phe 1:13

\*36 Mar 13:34-36

\*37 17:7-8; Yoh 13:4

\*39 1Tas 5:2

\*39-40 Mat 24:43-44

6 Luq 12:25 "Yeroo gabaabaa" yookiis "Dhunduma tokko hojjaa isaa irratti".



### Hojjetoota Amanaman Yookiis Hin Amaanamne

41 Yommuus Phexros, "Yaa gooftaa, fakkeenya kana nu duwwaadhaaf dubbatta moo yookiis hundumaaf?" jedhee gaafate. 42 Gooftaan immoo deebiseefii, "Egaa hojjetaan amanamaanii fi ogeessi, gooftaan isaa naa'ota isaa warra kaaniif yeroodhaan nyaata isaan ga'u haa kennuuf, mana isaa irratti hojii adeemsiftuu godhatu, isa kam ree?" 43 Egaa hojjetaan kun gooftaan isaa dhufee akkanuma utuu hojjetuu kan isa argu gammachuu qaba. 44 Dhuguman isiniin jedha, gooftaan isaa qabeenya isaa hundumaa irratti ajajuu isa godhata. 45 Garuu hojjetaan sun yaada isaa keessatti, "Gooftaan koo dhufuu in tura" jedhee dhiiraa fi dubartii warra isaa wajjin hojjetan reebuu, ofii isaatii immoo nyaachuu, dhuguu, machaa'uus yoo jalqabe, 46 gooftaan isaa guyyaa inni hin yaadatinii fi yeroo inni itti hin maminitti in dhufa, mataa isaas in tarsiisa; guyyaa isa dhumaattis ga'aa warra hin amaninii in hiraaf. 47 Hojjetaan waan gooftaan isaa isa irraa barbaadu beeku, akka irraa barbaadame sanatti immoo hin qopheessine yookiis hin hojjenne kun, rukutaa baay'ee in rukutama. 48 Waan irraa eeggatamu kan hin beekin garuu, kan isa rukuchiisu yoo hojjete iyyuu, rukutaa xinnoo in rukutama; nama baay'een itti kenname harkaa baay'eetu barbaadama; nama hadaraa baay'een bira kaa'ame irraa kan caalu in gaafatu" jedhe.

\*44 Mat 25:21,23

\*47 Yaq 4:17

### Namoonni Waa'ee Yesusiif Wal Diduu Isaaniin

(Mat 10:34-36)

49 Yesus, "Ani ibidda lafa irra buusudhaafan dhufe; ibiddichi utuu kanaan dura bobeeffameera ta'ee attaman hawwan ture. 50 Cuuphaan ani cuuphamuun ta'u tokko jira, hamma inni raawwatamuttiis attaman dhiphadha laata! 51 Biyya lafaa irratti nagaa buusudhaaf waanan dhufe isinitti fakkaataa? Waawuu, caalaatti wal diduu malee. 52 Ammaa jalqabee maatiin mana tokkoo wal didu, shan yoo ta'an sadii warra lamaan didu, warri lamaanis warra sadan didu. 53 Abbaan ilma dida,

ilmis abbaa dida, haati intala diddi, intallis haadha diddi, amaatiin haadha manaa ilmaa diddi, haati manaa ilmaas amaati diddi" jedhe.

\*50 Mar 10:38

\*51 2:14

\*53 Mik 7:6

### Yeroo Ilaalanii Hubachuu

(Mat 16:2-3)

54 Yesus ammoo tuuta jaraatti dubatee, "Karaa lixa-biiftuu duumesaa'aa yommuu dhufu, 'Bokkaatu rooba' jettu, in roobas. 55 Qilleensi gara mirgaa yommuu qilleensa'u immoo, 'Buluqatu dhufa' jettu, akkasuma ta'as. 56 Warra of hin arginee nana, bifa lafaa kan waaqaas ilaaltanii waan ta'u himuu in dandessu, bara araaraa kana immoo attamitti hubachuu dadhabdan?"

### Utuu Yaa'ii Hin Dhaqin Waliif Galuu

(Mat 5:25-26)

57 "Waan qajeelaan isa kam akka ta'e isinumti maaliif hin faraddan ree? 58 Fakkeenyaaf namni tokko gatii waan si irraa qabuuf abbaa firdii duratti si badheessudhaaf yoo ka'e, amma illee karaa irra utuu jirtuu isaa wajjin waliif galuudhaaf dhama'i! Kanaa achi gara abbaa firdiitti si harkifata, abbaan firdiis eegduu mana hidhaatti si kenna, inni immoo mana hidhaatti si galcha. 59 Kana booddees gatii sana keessaa saantiimni tokko illee utuu bin hafin hamma baafutti, matumaa mana hidhaa sana keessaa akka ati hin baane sittan hima" jedhe.

### Yaada Garaa Geddarachuu

13 1 Yeroo sana jarreen tokko gara Yesus dhufanii, waa'ee Galililota utuu isaan aarsaa dhi'eessanii, Philaaxos isaan ajjeesisee dhiiga isaanii dhiiga qalma isaanii wajjin waliin make itti himan. 2 Yesus immoo deebisee, "Jarreen Galililaa kun Galililota warra kaan hundumaa irra kan caalu cubbamoota waan turaniif dhiphinni akkasii isaan irra ga'e isinitti fakkaataa? 3 Waawuu, ani isinittan hima, hundumti keessan yoo yaada garaa keessanii geddarachuu dhaabaattan akkuma kanatti in dhumtu. 4 Yookiis jarreen kudha saddeet bishaan Siilo'am

bukkeetti, masaraan dhagaa ol dheeraan jige isaan fixe sun, saba Yerusaalem jiraatan hundumaa irra caalaa kan yakkan isinitti fakkaataa ree? 5 Waawuu, ani isinittan hima, hundumti keessan yoo yaada garaa keessanii geddarachuu dhaabaattan, akkuma kanatti in dhumtu" isaaniin jedhe.

\*2 Yoh 9:2

### Fakkeenya Muka Ija Hin Qabnee

6 Kana irratti Yesus fakkeenya kana isaanitti hime; "Namni tokko muka harbuu maasii isaa keessa dhaabame tokko qaba ture; inni ija irraa barbaadachuu dhaqee homaa irraa dhabe. 7 Yommuus namicha isa maasii isaa eeguun, 'Ilaa waggoota sadiin muka kana irraa ija barbaaddachuudhaaf dhufe; garuu homaa irraa hin arganne; kanaaf muri, maaliif lafa balleessa?' jedheen. 8 Namichi sun garuu deebiseefii, 'Yaa gooftaa, mee waggaa kanaaf hamma ani naannoo isaa soqee xaa'oo itti naqutti haa taa'u! 9 Bara eger tolee yoo ija godhateef ba'eessa; yoo dide garuu in murta' jedheen" jedhe.

\*6 Mat 21:19; Mar 11:13

\*8 2Phe 3:9

### Yesus Guyyaa Sanbataatti Dubartii Goophoo Tokko Fayyisuu Isaa

10 Yesus guyyaa Sanbataatti mana sagadaa tokkotti in barsiisa ture. 11 Ku-noos dubartiin hafuura hamaadhaan qabamtee, waggaa kudha saddeet dhukkubsatte tokko achi turte; isheen goophotee ol qajeeluu hin dandeenye. 12 Yesus yommuu ishee arge, ofitti ishee waamee, "Dubartii nana, dhukkuba keettii hiikamteetta" jedhe. 13 Harka isaas ishee irra kaa'e; isheen achumaan ol qajeelte dhaabatee, Waaqayyoo hooqubaa dhi'eessite. 14 Angafni mana sagadichaa garuu, Yesus guyyaa Sanbataatti fayyisuu isaa waan jibbeef, jarreen achi turaniin, "Guyyoonni ja'a hojii itti hojjechuun kan namaaf ta'u jiru; guyyoota sanatti kottaatii fayyifamaa malee, guyyaa Sanbataatti miti" jedhe. 15 Kana boodde gooftichi angafichaan, "Isin of tuultuu nana, isin keessaa guyyaa Sanbataatti saawwa isaa yookiis harree isaa hidhaattii hiikee, bishaanitti kan

hin geessine eenyu inni? 16 Egaa dubartiin kunis, hafuurri hamaan waggaa kudha saddeet ishee hidhee kan ture, intalli Abrahaam, guyyaa Sanbataatti hijkamuun hin ta'uufi ree?" jedhe. 17 Yommuu inni kana dubbate, warri isaan morman hundinuu in yeella'an; namoonni hundinuu waan dinqisiisaa inni hojjete hundumaatti in gammadan. 14 Bau 20:9-10; Kes 5:13-14; Mat 12:10; Mar 3:2; Yoh 5:16

\*16 19:9

### Fakkeenya Ija Sanaaficaa Fi Fakkeenya Raacitii

(Mat 13:31-33; Mar 4:30-32)

18 Yommuus Yesus, "Mootummaan Waaqayyoo maal fakkaata? Maalitanis isa fakkeessa?" jedhee gaafate. 19 "Mootummaan Waaqayyoo ija sanaaficaa namni fuudhee maasii isaa keessa buusee, inni immoo biqilee, guddatee mukas ta'ee, simbirroonni dhufanii damee isaa irratti mann'ee ijaarratan fakkaata" jedhe.

20 Yesus ammas, "Mootummaa Waaqayyoo maalittan fakkeessa?" jedhee gaafate. 21 "Mootummaan Waaqayyoo raacitii dubartiin fuutee daakuu quunnaa sadiin maktee, raacitichis hunduma isaa bukeessu fakkaata" jedhe.

\*19 His 17:23

### Balbalicha Dhiphaa

(Mat 7:13-14, 21-23)

22 Yesus mandarootaa fi gandeem keessa darbe hundumaatti barsiisaa, gara Yerusaaleemitti in adeema ture. 23 Namni tokko, "Yaa gooftaa, fayyuuf kan jiran muraasa ta'u moo?" jedhee gaafate. 24 Yesus garuu hunduma isaanitiin, "Balbala isa dhiphaadhaan ol galuudhaaf wal dorgomaa, isinittan hima'o, namoonni baay'een kanaan ol galuudhaaf karaa barbaadu, garuu hin danda'an. 25 Egaa abbaan manaa ka'ee balbalicha erga cufee, isin immoo ala dhaabattanii balbala rukutaa, 'Yaa gooftaa nuuf bani!' jettanii in waamtu; abbaan manichaa immoo, 'Ani isin hin beeku, lafa isin dhufanis hin hubadhu' jedhee, isiniif deebisa. 26 Achumaanis, 'Sii wajjin nyaanneerra dhugneerras, karaa irrattis nu barsiifteetta' jettanii in falmattu. 27 Inni garuu, 'Ani isin hin

beeku, lafa isin dhuftanis ani hin hubadhu; argaa koo duraa adeemaa isin hamaa kan gootan hundinuu' isiniin jedha\*. <sup>28</sup> Abrahaamii fi Yisihai-qin Yaaqoobin, raajota hundumaas mootummaa Waaqayyoo keessatti akka fudhataman, ofii keessanii immoo alatti akka darbatamtan yommuu argitan, achitti boo'ichaa fi ilkaan qaruu isin irra ga'a. <sup>29</sup> Namoonni ba'a-biiftuutii fi lixa-biiftuutii, gara bitaatii fi gara mirgaatii mootummaa Waaqayyoo keessatti, maaddiitti dhi'aachuudhaaf in dhufu\*. <sup>30</sup> Egaa warra hundumaa booddee jiran keessaa warra duraa kan ta'an jiru, warra dura jiran keessaas warra hundumaa booddee kan ta'an jiru" jedhe\*.

\*22 9:51

\*25 Mat 25:10-12

\*27 Mat 25:41; Far 6:8

\*28 Mat 22:13; 25:30

\*28-29 Mat 8:11-12; Isa 49:12; Far 107:3

\*30 Mat 19:30; 20:16; Mar 10:31

### Herodis Yesusin Ajjeesuu Barbaaduu Isaa

31 Yeroodhuma sana warra Fariisota keessaa namoonni tokko gara Yesu dhufanii, "Herodis waan si ajjeesuu barbaaduu asii adeemi, iddoo biraas dhaqii!" ittiin jedhan. <sup>32</sup> Inni immoo, "Dhaqaatii haxxee sanaan, 'Kunoo, ani har'aa fi bor hafuurota hamoota nan baasa, kan dhukkubsatanis nan fayyisa, guyyaa sadaffaattis hojii koo nan raawwadha. <sup>33</sup> Haa ta'u tyyuu malee, har'aa fi bor iftaanis adeemsa koo ittan fufa, raajiin Yerusaleem keessatti du'uun in ta'aafio" jedhaa!" isaniin jedhe.

### Yesus Yerusaleemiif Boo'uu Isaa (Mat 23:37-39)

34 Yesus itti fufees, "Yaa Yerusaleem, yaa Yerusaleem, ati raajota kan ajjeefu, sitti kan ergamanis dhagaadhaan kan rukuttu, si'a meeqa indaan-qoon cuucota ishee qoochoo ishee jalatti akkuma walitti qabattutti, ijoollee kee walitti qabuun barbaade; atii fi ijoolleen kee garuu hin barbaanne. <sup>35</sup> Ilaa, manni keessan onnee in hafa; isinittan hima hamma guyyaa, 'Maqaa Waaqayyootiin kan dhufu galateeffa-

maa dha' itti jettanitti ana hin argitan" ittiin jedhe\*.

\*35 Far 118:26; Mat 21:9; Luq 19:38

### Yesus Namicha Dhagni Isaa Bobboko Fayyisuu Isaa

14 <sup>1</sup> Sanbata tokkotti immoo Yesus, angafoota warra Fariisota keessaa mana isa tokkoo nyaataaf dhaqe; warri achi jiran immoo isa in gaadu turan\*. <sup>2</sup> Kunoo, namni dhukkuba dhagna bobbokoksuun rakkatu tokko, fuula isaa dura ture. <sup>3</sup> Yommuu Yesus, "Guyyaa Sanbataatti fayyisuun seera moo, seera miti?" jedhee barsiisota seeraatii fi Fariisota gaafate\*. <sup>4</sup> Isaan garuu calluma jedhan. Inni immoo namicha dhukkubsataa sana harkaan qabee fayyisee, isa galches. <sup>5</sup> Kana booddee Yesus gara isaaniitti garagalee, "Isin keessaa mucaan isaa? yookiis horiin isaa boolla bishaanii keessa yoo duraa bu'e, guyyaa Sanbataatti iyyuu achumaan kan hin baafne jiraa ree?" jedheen\*. <sup>6</sup> Isaan garuu kana irrattis deebii kennuufii hin dandeenye.

\*1 11:37

\*3 6:9

\*5 13:15; Mat 12:11

### Waa'ee Warra Waamibatti Waamamanii Fi Warra Waamamuun Ta'uuf

7 Yesus iddoo ulfinaa fo'achuu isaanii yommuu hubate, fakkeenya tokkoon keessumoota warra waamamanitti dubbate\*. <sup>8</sup> "Mana cidhaatti yommuu waamamtu, iddoo ol aanu ofii keetii fo'atee hin taa'in; inni si waame sun nama si irra caalu waameera ta'a. <sup>9</sup> Inni sin, namichas waame sun dhufee, 'Iddoo kana nama kanaaf gad dhiisi' yoo siin jedhe, qaana'aa iddicha namichaaf dhiiftee, iddoo hundumaa irra gad aanu dhaqxee in teessa. <sup>10</sup> Ati garuu yommuu waamamtu, dhaqiitii iddoo hundumaa irra gad aanu taa'i, inni si waames dhufee, 'Fira ko, as iddoo kana ol kottu' siin haa jedhuuf. Yommuu namoota sii wajjin maaddiitti taa'an hundumaa duratti ulfina in argatta\*. <sup>11</sup> Ol kan of qabu hundinuu gad in

deebifama, gad kan of deebisuu hundinuu ol in qabama" jedhe\*.

\*7 Mat 23:6

\*8-10 Fak 25:6-7

\*11 18:14; Mat 23:12

12 Yesus namicha nyaataaf isa waameenis immoo, "Irbaata yookiis cidha yommuu godhattu, fira kee yookiis obboluta kee yookiis aantii kee yookiis soressota ollaa keetii hin waamin, isaanis immoo darabee isaanii si waamanii, gatii akka siif hin deebifnetti. <sup>13</sup> Ati garuu waamicha yommuu godhattu, warra waan nyaatan hin qabne, warra bu'aan dhagna isaanii hir'ate, warra naafatan, warra jaaman waami! <sup>14</sup> Ayyaana in argatta, isaan waan siif deebisan hin qaban; Waaqayyoo garuu du'aa ka'uu warra qajeeltotaatti siif in deebisa" jedhe\*.

\*14 Yoh 5:29

### Fakkeenya Cidha Isa Guddichaa (Mat 22:1-10)

15 Warra isaa wajjin maaddiitti taa'an keessaa tokko, kana yommuu dhaga'e Yesusiin, "Maaddii mootummaa Waaqayyooti kan dhi'aatu ayyaantuu dha" jedhe\*. <sup>16</sup> Yesus garuu, "Namni tokko cidha guddaa isaa godhatee, namoota baay'ees waame. <sup>17</sup> Yeroon nyaataa yommuu ga'e, 'Amma kottaa hundinuu qophaa'eera' jedhee warra waamaman haa yaadachiisuuf hojjetaa isaa itti erge. <sup>18</sup> Warri waamaman garuu hundumti isaanii, 'Akka itti dhufuu hin qabnu' jedhanii hojjetichatti dhimma garaa garaa himachuun jalqaban. Inni duraa, 'Lafa biteen jira, dhaqee lafa kana ilaaluun anaaf ta'a, dhimman dhufuu dadhabeef itti anaaf himi!' jedheen. <sup>19</sup> Inni lammafaanis, 'Qotiyyoo cimtii shan biteen jira, in qotuu fi hin qotanii isaanii ilaaluudhaaf kunoo, karaa irrann jira, dhimman dhufuu dadhabeef itti anaaf himi!' jedheen. <sup>20</sup> Inni kaanis, 'Dhi'oon niitii fuudhe, kanaafis qaqqabee hin dhufu' jedheen. <sup>21</sup> Hojjetichi galee kana gooftaa isaatti hime. Kana irratti abbaan cidhichaa aaree hojjetaa isaatiin, 'Ariifadhuu gara karaa gurguddaati fi karaa qaxxaamuraa mandara keessaa dhaqiitii warra waan nyaatan hin qabneef, warra bu'aan dhagna isaanii hir'ate, warra jaaman, warra naafatanis ol

galchi!" jedheen. <sup>22</sup> Yommuu hojjetichi, 'Yaa gooftaa, akka ati abboomtetti raawwatameera, garuu amma iyyuu iddoon jira!' jedheen. <sup>23</sup> Gooftichi immoo hojjetichaan, 'Gara karaa gurguddaa biyya keessaatti, kelloota duubattis ba'itti, manni koo hamma guututti ol haa galaniif nuffisiisi!' jedhe. <sup>24</sup> Ani isinittan hima'o, jarreen dura waamanii didan sana keessaa tokko illee maaddii koo irraa waa afaaniin hin qaban!" jedheen.

\*15 13:29

### Bartuu Yesus Irraa Kan Barbaadamu (Mat 10:37-38)

25 Ammoo namoonni lakkoobsa hin qabne isaa wajjin utuu adeemanii, Yesus gara isaantiitti garagalee, <sup>16</sup> "Namni gara koo dhufu, abbaa isaatii fi haadha isaa, haadha manaa isaatii fi ijoollee isaa, obboluta isaatii fi obboleettota isaa, ofii isaas ana caalaatti kan jaallatu bartuu koo ta'uu hin danda'u\*. <sup>27</sup> Fannoo isaa anaaf jedhee baatee na duukaa kan hin buune, bartuu koo ta'uu hin danda'u\*.

\*26 18:29; Kes 33:9; Yoh 12:25

\*27 9:23; Mat 16:24; Mar 8:34

28 "Isin keessaa namni mana dhagaa ijaaruu barbaadu, duraan dursee horii ittiin mana kana ijaaree raawwatu qaba yoo ta'eef, taa'ee kan hin shallagne eenyu? <sup>29</sup> Kanaa achi hundee isaa kaa'ee ijaarsa manichaa yoo raawwachuun dadhabe, kan kana argan hundinuu itti in ga'isu; <sup>30</sup> 'Ilaa namni kun ijaaruu jalqabe garuu duuchuu dadhabe' jedhuun. <sup>31</sup> Yookiis mootii kam mootii kan biraa wajjin kan walitti duulu, isa loltuu kuma digdamaan itti dhufu kanas loltuu kuma kudhaniin ittiin qabuu danda'a yoo ta'eef, duraan dursee taa'ee kan hin mari'anne? <sup>32</sup> Hin danda'u yoo ta'e garuu, mootichi isa loluudhaaf ka'e sun fagoo utuu jiruu namoota isaa itti ergee nagaa buusundhaaf in kadhata. <sup>33</sup> Akkuma kanattis eenyu illee isin keessaa qaabeenya isaa hundumaa kan gad hin dhiifne bartuu koo ta'uu hin danda'u" jedhe.

\*7 Luq 14:5 "Mucaan isaa" kaan immoo "Harreen isaa" jedhu.

**Soogidda Waa'ee Hin Baafne**

(Mat 5:13; Mar 9:50)

34 Itti fufees, "Soogiddi waan ba'eessa, soogiddi garuu miyaa yoo of keessaa dhabe, maaliin deebi'ee miyeeffama ree? <sup>35</sup>Lafa coomsuudhaaf xaa'ootti dabaluudhaafis waa'ee bin baasu, bakkeetti in gatama malee; gurra ittiin dhaga'u kan qabu haa dhageeffatu!" jedhe\*.

<sup>35</sup> Mat 11:15; Mar 4:9**Fakkeenya Hoolaa Badee Argamee**

(Mat 18:12-14)

15 <sup>1</sup>Al tokko warri qaraxa fuudhanii fi warri akka seeraatti bin jiraanne hundinuu dubbii isaa dhaga'uudhaaf, gara isaatti dhi'aatan. <sup>2</sup>Fariisonnii fi barsiisonni seeraa garuu, "Namichi kun cubbamootti in simata isaanii wajjinis in nyaata" jedhanii Yesus irratti guunguman\*. <sup>3</sup>Kana irratti Yesus fakkeenya kana isaanitti hime; <sup>4</sup>"Isin keessaa hoolaa dhibba kan qabu, dhibba sana keessaa hoolaan tokko yoo duraa bade, inni sagaltamii salganuu moggaatti dhiisee, ishee bade sana hamma argatutti barbaaduudhaaf kan hin dhagane nama attamii ti ree\*? <sup>5</sup>Yommuu argatus gammadee gurmoo isaa irratti in baata\*. <sup>6</sup>Erga manatti galees firoota isaatii fi olloota isaa waamee, 'Hoolaa koo ishee na duraa bade waanan argadheef anaaf gammadaa!' in jedhaan. <sup>7</sup>Akkuma kanatti warri waaqa irraa qajeeltota sagaltamii salgan warra yaada garaa isaanii geddarchuun isaan bin barbaachifne irra caalaa, cubbamaa yaada garaa isaa geddaratee gara Waaqayyooti deebi'u tokkotti akka gammadan isinitan hima" jedhe.

<sup>1-2</sup> 5:29-30; 19:3,7; Mat 9:11<sup>4</sup> His 34:11; Luq 19:10<sup>5</sup> Isa 40:11**Fakkeenya Meetil Badee Argamee**

8 Itti dabalee immoo, "Dubartiin tokko meetii kudhan qabdi; kurnan sana keessaa tokko yoo bade, ibsaa ibsitee mana ishee harte, hamma argatutti dhimmittee in barbaaddi mitii ree? <sup>9</sup>Yommuu argatus firoota isheetii fi olloota ishee waamtee, 'Meetii koo isa na duraa bade waanan argadheef anaaf gammadaa!' in jettiin. <sup>10</sup>Akkuma

kanatti cubbamaan tokko yaada garaa isaa geddaratee, gara Waaqayyooti yommuu deebi'u, ergamoonni Waaqayyoo akka itti gammadan isinitan hima" jedhe.

**Fakkeenya Ilma Badee Argamee**

11 Gaaf tokko immoo Yesus, "Namni tokko ilmaan lama qaba ture\*." <sup>12</sup>Inni quxisuun abbaa isaatiin, 'Yaa abbaa ko qabeenya kee keessaa kan na ga'u hirmaata koo naa kenni!' jennaan, abbaan isaanii waan qabu hundumaa ilmaan isaa lamaaniiif hire. <sup>13</sup>Guyyaa baay'ee utuu hin turin ilmi namichaa inni quxisuun, kan isa ga'e hundumaa calleeffatee, mana abbaa isaatii ba'ee biyya fagoo dhaq; achitti akka malee jiraachu isaatiin horii isaa hundumaa akkasumaan bittimse. <sup>14</sup>Yeroo inni waan qabu hundumaa fixetti, beelli jabaan isaa biyya sanatti bu'e, kanaafis baay'ee rakkate. <sup>15</sup>Warra biyyasii keessaas gara isa tokkoo dhaqee itti of gate; namichis waan godhu dhabnaan, booyyee haa tiksuuf lafa darabaa isaa tiitti isa erge. <sup>16</sup>Baay'ina becla isaa irraa kan ka'es qola booyyeen nyaatuun illee garaa isaa guuttachu in kajeela ture, garuu isuma iyyuu argachu hin dandeenyc.

<sup>11</sup> Mat 21:28

17 "Yommuu gurbichi yaada isaa naanneefatee, 'Hojjetooni guyyaa abbaa kootiif hojjetanii buddeenni isaan irraa hafu nama meeqa? Ani garuu asitti beelaanan badduu ba'a. <sup>18</sup>Ka'ee gara abbaa koo dhaqetan, 'Yaa abbaa ko, Waaqayyoon, sis yakkeera\*'; <sup>19</sup>si'achis ilma kee jedhamuun anaaf hin ta'u, hojjetoota kee keessaa akka isa tokkoo na godhadhu" jedhaan. <sup>20</sup>Ka'ees gara abbaa isaa dhaquudhaaf karaa irra bu'e; amma illees fagoodhaa utuu inni dhuftutti jiruu, abbaan isaa fuulleetti isa argee garaan isaa mooga'e; itti fiigees ilma isaatti marmee dhungates. <sup>21</sup>Ilmi isaa garuu, 'Yaa abbaa ko, ani Waaqayyoon, sis yakkeera, si'achis ilma kee jedhamuun anaaf hin ta'u' jedheen. <sup>22</sup>Abbaan isaa garuu ergamtuu isaatiin, 'Dafaatii uffata isa keessaa caalu fidaatii itti uffisaa, amartii warqees quba isaatti kaa'aa, kophees miilla isaatti kaa'aa. <sup>23</sup>Tuntuniicha isa coomaa sana fidaatii qalaa, in

nyaanna in gammannas. <sup>24</sup>Ilmi koo kun du'eedhuma ture deebi'ee jiraate, badee ture in argamee" jedhe; hundumtinuus itti gammadan\*.

<sup>18</sup> Far 51:4<sup>24</sup> Efe 2:1,5; 5:14

25 "Ilmi namichaa inni angafni lafa gotiisaa turee, deebi'ee manatti yommuu dhi'aate sagalee weedduutii fi kan sirbaa dhaga'e. <sup>26</sup>Yommuu ijoollota keessaa isa tokko ofitti waamee, 'Maaltu argamee?' jedhee gaafate. <sup>27</sup>Gurbichi immoo deebisee, 'Obboleessa keetu deebi'ee gale; kanaafis nagaadhaa fi fayyaatti waan isa argateef, abbaan kee tuntunoo isa coomaa qalchiise' jedheen. <sup>28</sup>Kana irratti ilmi inni angafni aaree manatti galuu dide; abbaan isaa yommuu gad itti ba'ee, ol haa galuufis guddisee isa kadhate. <sup>29</sup>Inni garuu deebisee abbaa isaatiin, 'Ilaa, ani waggoota kana hundumaa akka garbichaatti siif hojjechuuttan jira; takkaas abboommii kee didee hin beeku, ati immoo ilmoo reetii tokko illee hiriyoota koo wajjin akkan itti gammaduuf takkaa anaaf laatee hin beektu. <sup>30</sup>Amma garuu ilmi kee inni qabeenya kee hundumaa gaalamootaa wajjin fixe kun, deebi'ee dhufnaan tuntunoo coomaa isaa qalteefii?' jedhe. <sup>31</sup>Abbaan isaa immoo, 'Yaa ilma ko, ati yeroo hundumaa anaa wajjin as jirta, wanti ani qabu hundinuus kan kee ti\*.' <sup>32</sup>Amma garuu obboleessi kee kun du'ee kan ture deebi'ee waan jiraateef, badees kan ture waan argameef cidha godhachuunii fi gammaduun nuuf in ta'a' jedhee deebiseef" jedhe.

<sup>31</sup> Yoh 17:10**Fakkeenya Miliqee****Hojii Adeemsiftuu**

16 <sup>1</sup>Yesus bartoota isaatiin immoo, "Namni sooreessi tokko, qabeenya mana isaa hundumaa irratti kan gaafatamuuf, hojii adeemsiftuu qaba ture; al tokko hojii adeemsiftuun isaa kun qabeenya isaa akka duraa bittimsaa jiru, namichatti in himame. <sup>2</sup>Yommuu namichi ofitti isa waamsisee, 'Waa'ee keef kanan dhaga'u kun maal inni? Caaffata hojii adeemsisuu keetii, anaaf dhi'eesi! Si'achi itti fuftee hojii koo adeemsisuu hin dandeesu' ittiin jedhe. <sup>3</sup>Yommuu hojii adeem-

siftuun sun garaa isaatti yaadee, 'Goof-taan koo hojii adeemsisuu kana keessaa yommuu na baasu, maal gochuudhaafan jira? Soqaa hin danda'u, kadhachuuf immoo nan yeella'a' jedhee of gaafate. <sup>4</sup>'Yommuu ani hojii kana keessaa ba'u namoonni akka ofitti na fudhataniif, amma waanan godhu beekera' jedhe. <sup>5</sup>Warra gooftaan isaa gatii irraa qabu hundumaa tokko tokkoon ofitti waamee, isa duraatiin, 'Gatiin gooftaa koo maaltu si irra jira?' jeunaan, 'namichi immoo, 'Dhadhaa ejersaa huroo dhibba' jedhee deebise. Hojii adeemsiftuunis namichaan, 'Ho'u fiirmaa gatii si irra jiruu, taa'ii dafiitii shantama jedhii caafi'. <sup>7</sup>Nama kan biraa tokkoon immoo, 'Gatii hammamii si irra jira?' jennaan, innis, 'Qamadii guuboo dhibba' jedhe. Isa kanaanis, 'Ho'u fiirmaa gatii si irra jiruu, saddeettama jedhii caafi!' ittiin jedhe.

8 "Goofichis hojii adeemsiftuu hin amanamne kana miliquu isaatiin in jaje; ijoollaan biyya lafa kanaa ijoollan ifaa irra kan caalu akka itti miliqanii walii wajjin jiraatan beeku\*. <sup>9</sup>Ani isinitan hima, qabeenyichi yommuu gatii dhabu mana bara baraatti akka simatamtaniif qabeenya biyya lafa irraa isa hin amansiifne kanaan firoota baafadhaa!" jedhe\*.

<sup>8</sup> Efe 5:8<sup>9</sup> 12:33; 14:14; Mat 6:20; 19:21**Amanamaa Ta'uu Fi Amanamaa Ta'uu Dadhabuu**

10 Yesus itti fufee, "Waan baay'ee xiunoo irratti amanamaa kan ta'e, waan guddaa irrattis amanamaa in ta'a; waan baay'ee xinnoo irratti amanamaa kan hin ta'in waan guddaa irratti immoo amanamaa hin ta'u. <sup>11</sup>Isin qabeenya biyya lafa irraa isa sobaa irratti kan hin amanamin, qabeenya isa dhugaa immoo eenyutu amanee isinitti kenna ree? <sup>12</sup>Qabeenya biyya lafaa isa kan keessan hin ta'initti erga amanamuu dhaabaattanii, kan keessan isa ta'uuf jedhu eenyutu isiniif kenna ree\*? <sup>13</sup>Garbichi tokko gooftota lamaaf abboomamu hin danda'u; isa tokko jibbee, isa kaan jaallachuu, isa tokkoof of kennee isa kaan tuffachuu dha malee.

Isinis akkasuma Waaqayyoo fi horii-dhaaf bojjechuu hin dandeessan\*\* jedhe.

\*10-12 19:17-26; Mat 25:20-30

\*13 Mat 6:24

### Waa'ee Seeraa Fi Waa'ee Mootummaa Waaqayyoo (Mat 11:12-13)

14 Fariisonni warri-horii jaallatan kana hundumaa dhaga'anii, Yesusitti ga'isan\*. 15 Inni garuu deebisee, "Isin namoota biratti qajeelota jedhamuu barbaaddu, Waaqayyoo garuu garaa keessan keessa beeka, waan nama duratti ol fuudhame Waaqayyoo duratti ciigga'amaa dha\*. 16 Seerrii fi raajonni hamma bara Yohannis cuuphaatti turan, ergasii immoo wangeela mootummaa Waaqayyootu lallabama, namni hundinuus dhiibbatee itti galuudhaaf yaalaa jira. 17 Garuu seerichi kan ittiin caafame keessaa gar tokkoon fidalaa illee hir'achuu irra, waaqni fi lafti ija duraa baduutu salphata\*.

18 "Namni haadha manaa isaa hii-ke kan biraa fuudhu hundinuu in ejja, dubartii abbaa manaa isheettii gargar baate kan fuudhus in ejja" jedhe\*.

\*14 Mat 23:14

\*15 18:9-14; Mat 23:28

\*17 21:33; Mat 5:18

\*18 Mat 5:32; 19:9; Mar 10:11-12; 1Qor 7:10-11

### Soorressa Tokkoo Fi Alaazaar

19 Amma immoo, "Al tokko namichi soorressi tokko ture; innis uffata irraa fi jalaan dhagnatti toluu fi ijatti miidhagu gatiin isaa baay'ee kan guddate geged-daruudhaan guyyuma guyyaatti qanootti jiraata ture\*. 20 Deegaan Alaazaar jedhamu, namummaan isaa guutummaatti madaa'e tokko immoo balbala kellaa isaa dura kaa'amee ture. 21 Inni achi ciisee hurraa maaddii soorressichaa irraa harca'ee gatamu illee nyaachuudhaaf in kajeela ture; saroanni immoo dhufanii madaa isaa in arraabu turan\*. 22 Gaaf tokko namichi deegaan sun du'ee, ergamoota Waaqayyootiin gara bukkee Abrahaamitti geffame; soorressichis immoo du'ee awwaalames\*. 23 Qilillee keessaas dhiphachaa utuma jiruu ol ilaalce, Abrahaamin fagootti, Alaazaarinis hukkee isaatti arge. 24 Achumaanis, 'Yaa abbaa ko Abrahaam, naa oo'i;

fiixee quba isaa bishaan cuuphee, arraba koo anaaf haa qabbaneessuufis Alaazaarin as anaaf ergi. Anoo ibidda kana keessatti dhiphachaan jira' jedhee waammate. 25 Abrahaam garuu, 'Yaa ilma ko, bara jireenya keetti carraa gaggaarii akka argatte yaadadhu; yommuus Alaazaar immoo carraa gaggadhee argachaa ture. Amma garuu inni bal'i-natti jira, ati immoo dhiphinatti jirta\*. 26 Kana hundumaa irratti immoo as gama keenyaa gara keessanitti darbuu warri barbaadan, akka hin dandeenyetti, achiis gara keenyatti akka hin ceenetti, bow-waa guddaan isaa nu gidduu jira' ittiin jedhe.

\*19 Yaq 5:5

\*21 15:16; Mat 15:27; Mar 7:28

\*22 Ibr 1:14; Far 7:3

\*25 6:24; Far 17:14

27 "Inni immoo deebisee, 'Egaa immoo yaa abbaa ko, mana abbaa kootti akka isa ergitu sin kadhada. 28 Anoo obboleota shan qaba, isaanis as iddoo dhiphinnaa kana akka hin dhufneef isaan haa akeekkachiisu' jedhe. 29 Abrahaam garuu, 'Isaan Museedhaa fi raajota qabu, isaan haa dhaggeeffatan' jedhee deebiseef\*. 30 Inni immoo, 'Waawuu, yaa abbaa ko Abrahaam, warra du'an keessaa tokko deebi'ee gara isaanii yoo dhage, yaada garaa isaanii geddaratu malee' jedhe. 31 Abrahaam immoo, 'Museedhaa fi raajota yoo dhaga'uu dhaabaatan, warra du'an keessaa tokko deebi'ee ka'u iyyuu dhugaa dha hin jedhan' ittiin jedhe\*"

\*29 2Xim 3:16

\*31 Yoh 5:46; 11:43-53

### Namoota Gufachiisuu Irraa Of Eggachuu, Wallifis Dhiisuu

(Mat 18:6-7, 21-22; Mar 9:42)

17 1 Yesus yommuus bartoota isaatiin, "Gufannaan dhufuu hin oolu; garuu nama gufannaan karaa isaa dhufu sanaaf wayyoo. 2 Warra xixinnaa kana keessaa tokko gufachiisuu isaatti hidhamee galaana keessa utuu buufamee isaaf wayya ture. 3 Ofii keessanii of eeggadhaa; obboleessi kee yoo si yakke, jaheessi isa gorsi, inni yoo yaada garaa isaa geddarate dhiisiif\*. 4 Guyyaattis si'a torba si yakke, si'a

torbanuu immoo gara keetti deebi'ee, 'Nan gaabbe anaaf dhiisi!' yoo siin jedhe dhiisuufitu siif ta'a" jedhe.

\*3 Mat 18:15

### Jabina Amantii

5 Ergamoonni yommuus goofti-chaan, "Amantii keenya nuuf guddisi!" jedhan\*. 6 Gooftichi immoo deebiseefii, "Amantii hamma ija sanaaficaa kan geessu utuu qabaattanii, qilxuu kanaan, 'Buqqa'ii galaana keessa dhaabami!' in jettu; innis isiniif in abboomama" jedheen\*.

\*5 Mar 9:24

\*6 Mat 17:20; 21:21

### Hojjetaa Irraa Kan Barhaadamu

7 Yesus, "Isin keessaa tokko hojjetaa qotiisa qotu yookiis horii tiksu yoo qabaate, hojjetichi hojiidhaa yommuu galu achumaan, 'As taa'ii nyaata nyaadhu!' in jedhaanii ree? 8 'Nyaata qopheessii anaaf dhi'ceessi, hamma ani nyaadhee dhugutti wayyaa kee marxi-fadhuu anaaf ergami! Kana booddee atis in nyaatta in dhugda' in jedhaan mitii ree? 9 Hojjetaa kanas isa itti ajajame waan raawwateef in galateeffataa ree? 10 Isinis immoo kan itti ajajaman hundumaa yommuu raawwattan, 'Hojjechuun kan nu irra jiru duwwaa waan hojjenneef, galateeffamuun nuuf hin ta'u' jedhaa!" isaaniin jedhe.

### Yesus Namoota

#### Lamxii Dhukkubsatan

#### Kurnan Fayyisuu Isaa

11 Yesus Yerusaalem utuu dhaquu Samaariyaadhaa fi Galiilaa keessa darbe\*. 12 Akkuma inni ganda tokkotti galeen, namoonni kudhan dhukkuba lamxii kan dhukkubsatan itti dhufan. Isaan fagoo dhaabatanii\*, 13 sagalee isaanii ol fudhatanii, 'Yaa Yesus barsiisaa nu maari!' jedhaniin. 14 Yesus isaan ilaalce, "Dhaqaa luhooda of ilaalchisaa!" jedheen; isaan immoo dhaqaa utuu jiranii in qullaa'an\*. 15 Tokko isaan keessaa akka fayye arginaan, sagalee guddaadhaan Waaqayyooof hooqubaa dhi'ceessaa, deebi'ee gara Yesus in dhufe. 16 Miilla Yesus jalatti adda isaatiin lafa dha'ee isa galateeffates; inni nama Samaariyaa ture. 17 Yesus

deebisee, "Namoota kudhantoo qullaa'ee, salganuu meerree ree? 18 Isa orma kana irraa kan hafe namni Waaqayyooof hooqubaa dhi'ceessuudhaaf deebi'ee hin argamnee?" jedhe. 19 Yesus yommuus namichaan, "Ka'ii, dhaqi amantiin kee si fayyiseera" jedheen\*.

\*11 9:51; 13:22

\*12 Lew 13:46

\*14 5:14; Lew 14:1-32

\*19 7:50; 18:42

### Dhufaatii Mootummaa Waaqayyoo

20 Yesus, mootummaan Waaqayyoo yoom akka dhufu warra Fariisotaatiin gaafatamee, deebii isaaniif deebise. "Mootummaan Waaqayyoo milikkitaan himamee hin dhufu\*. 21 Homtinuus, 'Ilaa as jira yookiis achi jira' hin jedhu; kunoo, mootummaan Waaqayyoo gidduu keessan jira" jedhe\*.

\*20 Yoh 3:3; 18:36

\*21 17:23; 19:11; HoE 1:6

### Deebi'ee Dhufuu Ilma Namaa

(Mat 24:23-28, 37-41)

22 Itti fufees bartoota isaatiin, "Yeroon isin itti guyyoota ilma namaa keessaa guyyaa tokko illee arguudhaaf hawwitan in dhufa, hin argitanis. 23 'Ilaa inni achi jira; yookiis inni as jira' isiniin jedhu, isinis immoo hin dhaqinaa duukaas hin fiiginaa\*. 24 Balaqqeessi bantii waaqaa gar tokkoo hamma gara kaaniitti balaqqeessa'ee akka ibsu, ilmi namaa guyyaa isaatti akkasuma in ta'a. 25 Haa ta'u iyyuu malee, kana dura, harka dhaloota si'anaa kanatti baay'ee dhiphachuunii fi raawwatee tuffatamuun isaaf in ta'a\*.

\*23 17:21; 21:8; Mar 13:21

\*25 9:22; 18:32-33; Mat 16:21; Mar 8:31

26 "Bara Nohitti akkuma ta'ee ture, bara ilma namaattis akkasuma in ta'a\*. 27 Namoonni hamma guyyaa Nohi markabatti galetti, bishaan badiisaas dhufee hunduma isaanii balleessetti, nyaachaa, dhugaa, fuudhaa, heerumaas turan\*. 28 Bara Looxis akkuma kana ta'ee ture, namoonni nyaachaa, dhugaa, bitaa, gurguraa, biqiltuu dhaabaa, mana ijaaraa turan\*. 29 Guyyaa Loox Sodoomii ba'etti garuu, ibiddii fi dhagaan boba'a waaqaa irraa isaanitti roobee hunduma isaanii fixe\*. 30 Guyyaa itti

ilmi namaa mul'atuttis akkasuma in ta'a.

\*26 Uma 6:5-8

\*27 Uma 7:6-24

\*28 Uma 18:20-21; 19:1-14

\*29 Uma 19:15-29

31 "Guyyaa sanatti namni mana isaa keessaa ba'ee ala yoo jiraate, mi'i isaa immoo mana keessatti yoo duraa hafe, isa fudhachuudhaaf manatti ol bin deebi'in; lafa qotiisaa kan jirus garagalee gara booddee isaa bin ilaalin!" 32 Haadha manaa Loox yaadadhaa! 33 Namni jireenya isaa oolfachuu yoo barbaade, jireenyi isaa duraa in fudhatama; jireenya isaa kan kennu garuu isa in oolfata\*. 34 Ani isinittan hima, bal-kan sana namoonni lama siree tokko irra in rafu, isaan keessaa inni tokko in fudhatama, inni kaan immoo in dhiifama. 35 Dubartoonni lama walii wajjin dhagaa tokkotti in daaku, isheen tokko in fudhatamti, isheen kaan immoo in dhiifamti. [36 Namoonni lama lafa qotiisaatti argamu, inni tokko in fudhatama inni kaan immoo in dhiifama] jedhe. 37 Kana irratti bartoonni isaa, "Eessatti, yaa gooftaa?" jedhanii gaafannan, inni immoo, "Raqqi iddoo jirutti, gogooroonni wal ga'u" jedhee isaaniif deebise\*.

\*31 21:21; Mat 24:17-18; Mar 13:15-16

\*32 Uma 19:26

\*33 9:24; Mat 10:39; 16:25; Mar 8:35;

Yoh 12:25

\*37 Iyo 39:30

#### Fakkeenya Haadha Hlyeessaa Tokkoo Fi Abbaa Firdii Jal'aa

18 Yeroo hundumaa kadhachuun akka isaaniif ta'u, kadhachuus akka hin dadhabne isaan barsiisuu-dbaaf, Yesus fakkeenya tokko isaanitti hime\*. 19 Abbaan firdii Waaqayyoon hin sodaanne, namas hin safeeffanne tokko, mandara tokko keessa ture. 20 Mandarichuma sana keessaa immoo haati hiyyeessaa tokko yeroo yerootti deddeebitee, 'Aanaa fi isa anatti falmu gidduutti firdii qajeelaa anaaf kenni!' jettee, itti boossi turte\*. 21 Inni immoo ishee jalaa didee lafa irra duraa harkise; booddee garuu innumtuu, 'Waaqayyoon yoon sodaachuu dhaabaadhe, namas yoon safeeffachuu dhaabaadhe, 22 haati hiyyeessaa kun waan na dadhab-siiftuuf firdii kennuufii anaaf wayya,

kanaa achi dhuftee ana nuffisiifti' jedhe\*.

\*1 Rom 12:12; Qol 4:2; 1Tas 5:17

\*3 Isa 1:17

\*5 11:7-8

6 Gooftaan kana irratti, "Dhaggeef-fadhaa, waan abbaan firdii jal'aa kun jedhu! 7 Waaqayyoo immoo warra isaaf fo'amanii, guyyaa fi halkan gara isaatti iyyaniif dhugaa isaani hin baasufii ree? Yookiis lafa irra duraa harkisaa ree\*? 8 Ani isinittan hima, dafee dhugaa in baasaaf; haa ta'u iyyuu malee, ilmi namaa yommuu dhufu amantii lafa irratti argata laataa?" jedhe.

\*7 Far 55:17-18

#### Fakkeenya Fariisichaa Fi Namicha Qaraxa Fuudhuu

9 Yesus namoota warra ofii qajee-lummaatti jiraanna jedhanii, of amana-tanii, warra kaan hundumaa immoo tuffatanitti, fakkeenya kana dubbate\*. 10 "Jarreen lama kadhachuudhaaf mana qulqullummaatti ol galan; isaan Fariisicha tokkoo fi, namicha qaraxa fuudhu tokko turan. 11 Fariisichi fuula dura dhaabatee garaa isaa keessatti, 'Yaa Waaqayyoo, akka namoota warra kaanii, warra saamtuu, jal'oota, ejjitoota yookiis akka qaraxxuu kanaa iyyuu waan hin ta'iniif sin galateffadha\*.' 12 Torban keessaa guyyaa lama nan sooma; waanan argadhu hundumaa keessaas kudhan keessaa tokko nan baasa' jedhee kadhate\*. 13 Inni qaraxa fuudhu sun garuu, achi fagaatee dhaabatee, ija isaan illee gara waaqaatti ol hin ilaalle; qoma isaa rukutachaa, 'Yaa Waaqayyoo, ana nama cubbamaatti araarami!' in jedha ture malee\*. 14 Egaa isa Fariisicha sana irra namichi qaraxa fuudhu kun Waaqayyoo duratti qajeelaa ta'ee, gara mana isaatti akka deebi'e, isinittan hima; kan ol of qabu hundinuu gad in deebifama, kan gad of deebisu immoo ol in qabama" jedhe\*.

\*9 16:15

\*11 Isa 58:2

\*12 11:42; Uma 14:20; Mat 9:14; 23:23

\*13 23:48; Far 51:3

\*14 14:11; Mat 23:12

#### Yesus Mucoolii Eebbisuu Isaa

(Mat 19:13-15; Mar 10:13-16)

15 Yesus harka isaa akka isaan irra kaa'uuf, namoonni mucooliis immoo

gara isaa in fidu turan; bartoonni kana yommuu argan, ifatanii isaan dhowan. 16 Yesus garuu mucoolii sana ofitti waamee, "Lakkisaa, mucooliin gara koo haa dhufan, hin dhowwinaa, mootummaan Waaqayyoo warra akka-siitiif ta'ao. 17 Dhuguman isinitti hima, eenyu illee mootummaa Waaqayyoo akka mucaan simatutti kan hin simanne, itti hin galu" jedhe\*.

\*17 Mat 18:3

#### Gaaffii Sooreessicha Tokkoo

(Mat 19:16-26; Mar 10:17-27)

18 Gurguddoota Yihudootaa kees-saa tokko, "Yaa barsiisaa gaarii, jireenya bara baraatti galuudhaaf maal godhu?" jedhee isa gaafate\*. 19 Yesus immoo deebiseefii, "Maaliif gaarii naan jetta? Waaqayyoo isa tokkicha duwwaa malee, namni gaariiin tokko illee hin jiru. 20 Abboommii isaa beek-ta, 'Hin ejjin, hin ajjeesin, hin hatin, sobaan nama irratti dhugaa hin ba'in, abbaa kee fi haadha keef ulfina kenni!'" jedhe\*. 21 Namichi immoo, "Kana hundumaa ijoolummaa kootii jalqabee raawwadheera" jedhe. 22 Yesus yommuu kana dhaga'e namichaan, "Amma illee wanti gochuun si hafe tokko jira, waan qabdu bundumaa gurgurii warra deegaadhaafis biri, waaqa irratti ba-dhaadhummaa in qabaatta; erga hirtee booddee immoo kottuu ana duukaa bu'i!" jedhe\*. 23 Namichi garuu yommuu kana dhaga'e, baay'ee sooreessa waan tureef, baay'isee gadde.

\*18 10:25

\*20 Bau 20:12-16; Kes 5:16-20

\*22 Mat 6:20

24 Yesus gadda namichaa yommuu hubate, "Warra qabeeyyiidhaaf mootummaa Waaqayyoootti galuun attam rakkisaa dha. 25 Sooressi tokko mootummaa Waaqayyoootti galuu irra, gaalli qaawwa lilmoo keessa ba'uutu salpha-ta" jedhe. 26 Warri kana dhaga'an immoo, "Egaa eenyutu fayyuu danda'a ree?" jennaan, 27 inni immoo, "Namaaf kan hin danda'amne, Waaqayyooof in danda'ama" jedhee deebiseef\*.

\*27 19:8-9; Mar 14:36

#### Warri Hundumaa Dhiisanii Yesus Duukaa Bu'an, Kan Argatan

(Mat 19:27-30; Mar 10:28-31)

28 Phexros yommuu, "Kunoo, nuyi qe'ee keenya dhiifnee si duukaa buu-neerra" jedhe. 29 Yesus immoo, "Dhuguman isinitti hima, namni hundinuu mana, haadha manaa yookiis obboloota yookiis abbaa fi haadha yookiis ijoollee sababii mootummaa Waaqayyooof jedhee dhiise, 30 bara jireenya isaatti dachaa baay'ee caalchisee in argata; bara dhufutti immoo jireenya bara baraatti in gala" isaaniin jedhe.

#### Yesus Si'a Sadaffaa Waa'ee Dhipbina Isaa Dubbachuu Isaa

(Mat 20:17-19; Mar 10:32-34)

31 Yesus ergasii bartoota kudha la-maan kophaatti fudhatee, "Kunoo gara Yerusaleemitti ol ba'uu keenya, waa'ee ilma namaatiif raajotaan kan caafame hundinuu in raawwatama. 32 Harka warra saba Waaqayyoo hin ta'initti in kennama, itti in ga'ifama, in arrabsama, itti in tufama; 33 isa in reebu, in ajjees-sus, inni immoo guyyaa sadaffaatti du'aa in ka'a" isaaniin jedhe\*. 34 Isaan garuu iji dubbichaa isaan duraa dhoka-tec waan tureef, dubbii kana keessaa waan tokko illee hin hubanne, waan jedhames bin qabanne\*.

\*32-33 9:22,44

\*34 24:45; Mar 9:32

#### Namicha Jaamaa Kadhachaa Ture Fayyisuu Isaa

(Mat 20:29-34; Mar 10:46-52)

35 Yesus Yerikootti yommuu dhi'aate, namichi jaamaan tokko karaa dura taa'ee, in kadhata ture. 36 Sagalee namoota danuu karicha irratti dhagee-nyaanis, maal akka ta'e warra darbuutti jiran gaafate. 37 Isaan immoo, "Yesus nama Naazireet sanatu asiin darbaa jira" jedhanii itti himan. 38 Kanaaf inni iyyee, "Yesus, ilma Daawit na maari!" jedheen\*. 39 Warri fuula dura adeeman immoo calluma jechisiisuuf isa ifatan; inni garuu ittuma caalchisee iyyee, "Ilma Daawit, na maari" jedhe. 40 Yeroo sanatti Yesus dhaabatee, namicha jaamaa sana gara isaatti akka fidaniif abboome; namichis gara isaatti in dhi'aate. 41 Yesus immoo, "Maal akkan siif godhu barbaadde?" jedhee



isa gaafate; kana irratti inni, "Agartuu koo akka naa deebiftu, gooftaa ko" jedhee deebiseef\*. <sup>42</sup>Yesus immoo, "Amantiin kee si fayyiseera'o, agartuun kee siif baa deebi'u" ittiin jedhe\*. <sup>43</sup>Achumaanis agartuun isaa deebi'ee; namichis Waaqayyoo hooqubaa dhi'eessaa, Yesus duukaa bu'e. Namoonni sun hundinuus kana yommuu argan Waaqayyoo galata galchan\*.

\*38 17:13; Mat 9:27

\*41 Mar 10:36

\*42 7:50; 17:19

\*43 7:16; 17:15

### Yesus Mana Zakewositti Simatamuu Isaa

**19** <sup>1</sup>Yesus Yerikoo dhufee keessa darbe. <sup>2</sup>Namni Zakewos jedhamu tokko achi ture; inni angafa warra qaraxxuu, badhaadhaas ture. <sup>3</sup>Zakewos kun Yesus isa kam akka ta'e baruu barbaade; garuu namoonni waan baay'ataniif, hojjaan isaas gabaabaa waan tureef, isa arguu hin dandeenye. <sup>4</sup>Yesus karaa sana irra akka darbu yommuu beeke, namichi isa arguudhaaf dura fiigee, qilinxoo tokko yaa-be. <sup>5</sup>Yesus iddoo sana yommuu ga'e, ol ilaalee, "Yaa Zakewos, daffi gad bu'i, bar'a mana kee ooluun anaaf ta'ao" jedheen. <sup>6</sup>Zakewosis dafee gad bu'ee, gammachuudhaan Yesusin simate\*. <sup>7</sup>Jarri kana arganii, "Keessumummaaf mana nama cubbamaa kanaa dhaqe" jedhanii, hundumti isaanii Yesus irratti gunguman\*. <sup>8</sup>Zakewos garuu ka'ee gooftichaan, "Yaa gooftaa walakkaa qabeenya kootii warra deegaadhaaf nan kenna, kana malees eenyu irraa illee waan tokko giddisiisee fudhadheera yoon ta'eef, dachaa afur nan baasaaf" jedheen\*. <sup>9</sup>Yesus deebiseefii, "Har'a fayyinni maatii kanaaf ta'era; namni kunis immoo ilma Ab-rahaami'o". <sup>10</sup>Ilmi namaa isa bade barbaaduudhaaf fayyisuudhaafis dhu-feera" jedhe\*.

\*6 Yoh 1:12

\*7 5:30; 15:2; Mat 9:11

\*8 Bau 22:1

\*9 13:16; HoE 16:31-34

\*10 His 34:16; Luq 15:4; 6:9; Mat 18:11;

Yoh 3:17

### Fakkeenya Warra Warqees Isaanitti Kennamee

(Mat 25:14-30)

**11** Namoonni dubbii isaa utuu dhageeffachaa jiranii, Yerusaa-lemitti waan dhi'aateef, jarris mootummaan Waaqayyoo yommuuma kan mul'atu waan isaanitti fakkaateef, Yesus dabalee fakkeenya kana isaanitti bime\*. <sup>12</sup>"Abbaan qoroo tokko mootummaa fudhatee deebi'umdhaf, biyya fagoo dhaqe. <sup>13</sup>Garboota isaa keessaa namoota kudhan ofitti waamee, adda addaan warqee waqeta tokko tokko itti keenee, 'Hamma ani deebi'utti ittiin bitaa gurguraa' jedhe. <sup>14</sup>Namoonni biyya isaatii garuu isa jibbanii, 'Namni kun nu irratti akka mo'u hin barbaannu' jedhanii akka himaniif, jaarsoliif booddee isaatiin duukaa ergan\*.

\*11 17:20; 24:21; HoE 1:6

\*14 Yoh 1:11; 15:18

**15** "Abbaan qoroo sunis mootummaa fudhatee erga deebi'ee booddee, horii isa isaan bira jiru kanaan hamam akka ittiin buufatan beekuudhaaf, garboota sana waamsise. <sup>16</sup>Inni duraa, 'Yaa gooftaa, warqee ati anatti kenniteen warqee waqeta kudhan buufadheera' jedheen. <sup>17</sup>Mootichi immoo, 'Ba'eessa goote, garbicha gaarii nana, waan baay'ee xinnoo irratti waan amanameef, ani immoo mandara kudhan akka mootuuf siifan kenna' jedheen\*. <sup>18</sup>Inni lammaffaanis dhi'aateef, 'Yaa gooftaa, warqee ati anatti kenniteen, warqee waqeta shan buufadheera' jedhe. <sup>19</sup>Isa kanaanis, 'Atis immoo mandaroota shan irratti mo'ii' jedhe. <sup>20</sup>Inni sadaffaan immoo dhi'aateef, 'Yaa gooftaa, warqeen kee inni ani erbeedhaan maree dhoksee kaa'e kunoo ti; <sup>21</sup>ati nama jabaa, kan hin kaa'in kan fudhatu, kan hin facaasinis kan galfattu waan taateef si sodaadheen ture' jedhe. <sup>22</sup>Gooftaan isaa immoo, 'Ati garbicha waa'ee hin baafnee nana, dubbiiidhuma keetiin sittan farada. Ani nama jabaa akkan ta'e, kanaan hin kaa'in akkan fudhadhu, kanaan biin facaasiinis akkan galfadhu erga beektee\*; <sup>23</sup>warqee koo warra dhalatti fuudhan bira maaliif anaaf hin keenye ree? Silaa'oo deebii kootti borii koo dhala isaa wajjin nan fudhadhan ture' jedheen. <sup>24</sup>Ergasii namoota achi dhaabataniin, 'Warqicha

harkaa fuudhaa, isa waqeta kudhan qabuuf kennaa!" jedhe. <sup>25</sup>'Yaa gooftaa, innoo amma iyyuu waqeta kudhan qaba' jedhaniin.] <sup>26</sup>'Ani isinittan bima, isa fudhatee waa qabu hundumaaf itti dabalamee in kennama, kana kan hin qabne garuu innumti inni qabu iyyuu isa duraa in fudhatama\*. <sup>27</sup>Amma garuu diinota koo warra isaan irratti mo'uu koo biin barbaanne kana, as fidaa ija koo duratti isaan gorra'aa!" jedhee abboome" jedhe.

\*17 16:10

\*22 Mat 12:37

\*26 8:18; Mat 13:12; Mar 4:25

### Yesus Milikkita Ulfinaan Yerusaa-lemitti Galuu Isaa

(Mat 21:1-11; Mar 11:1-11;

Yoh 12:12-19)

**28** Yesus kana erga dubbatee booddee gara Yerusaa-lemitti adeemuu isaa itti fufe. <sup>29</sup>Betfaageedhaa fi Bitaniyaatti, gaara "Gaara ejersaa" jedhamuttis yommuu dhi'aate, bartoota isaa keessaa lama erge. <sup>30</sup>"Ganda fuullee keessan jiru sana dhaqaa, akkuma achi galtaniin ilmoo harree [yaabbii] hidhamee jiru, bomtinuu takkaa kan biin yaabin in argitu, hikaatii as fidaa. <sup>31</sup>Namni, 'Maaliif hiiktu?' jedhee yoo isin gaafate, 'Gooftaatu dhimma isaa qaba' ittiin jedhaa" jedhe. <sup>32</sup>Bartoonni ergaman dhaqanii, akkuma Yesus isaanitti himme ta'ee argatan. <sup>33</sup>Utuu isaan ilmoo harree [yaabbii] sana biikuutti jiranii, warri horii kanaa, 'Maaliif ilmoo barree kana biiktu?' jedhanii isaan gaafatan. <sup>34</sup>Isaan immoo, 'Gooftaatu dhimma isaa qaba' jedhanii deebisaniif. <sup>35</sup>Akkasitti harree sana Yesusiif fidan, uffata isaanii irra buusanii Yesusin irra kaa'an.

**36** Yesus yaabbatee utuu adeemuu, namoonni uffata isaanii karaa inni irra darbu irra afan\*. <sup>37</sup>Mandara Yerusaa-lemitti dhi'aachaa, gad bu'a gaara ejersaa yommuu ga'e, tuuti bartootaa hundumti isaanii hojii dinqisiisaa argan hundumaaf gammadaniif, sagalee guddaadhaan Waaqayyoo galata dhi'eessuutti ka'an. <sup>38</sup>"Mootiin ergamee maqaa Waaqayyoo gooftaatiin dhufu, galateeffamaa dha; nagaan waaqa irratti, hooqubaanis ol waaqa gubbaatti" jedhan\*.

**39** Tuuta jaraa keessaa Fariisonni tokko, "Yaa barsiisaa, bartoota keetti dheekkani!" jedhaniin. <sup>40</sup>Yesus immoo, "Ani isinittan hima, isaan kun calluma utuu jedhanii, dhagoonni kun in iyyu turan" jedhee deebiseef\*.

\*36 2Mo 9:13

\*38 2:14; 13:35; Far 118:26

\*40 Anb 2:11

### Yesus Ammoo Yerusaa-lemitti Boo'uu Isaa

**41** Yesus itti dhi'aatec mandara Yerusaa-lemitti yommuu arge, in boo'ee\*. <sup>42</sup>"Har'uma illee, ati nagaa-dhaaf kan siif ta'u utuu beektee, atam gaarii ture; amma garuu wanti kun ija kee duraa dhokatee jira\*. <sup>43</sup>Guyyoonni itti diinonni kee dallaa sitti ijaaran, si marsan, karaa hundumaanis si cunqursan, sitti dhufuuf jiru. <sup>44</sup>Bara Waaqayyoo itti si fayyisuu dhufe waan biin beeknee, si, ijoollee kee warra masaraa kee keessa jiranis lafatti isin in dabalu, dhagaa wal irra kaa'ame hundumaas wal irratti siif hin dhiisan" jedhe\*.

\*41 Yoh 11:35

\*42 Kes 32:29; Isa 6:9-10

\*44 1:68; 21:6; Mat 24:2

### Yesus Warra Mana Qulqullummaa Keessatti Bitanii Gurguran Baasuu Isaa

(Mat 21:12-13; Mar 11:15-19;

Yoh 2:13-22)

**45** Yesus mana qulqullummaatti galee, warra bitanii gurguraa jiran manicha keessaa baasuutti ka'e. <sup>46</sup>Isaanitti dheekkamee, "Manni koo mana kadhataa ti" jedhamee caafameera, isin garuu holqa hattuu isa godhatan" jedhe\*.

\*46 Isa 56:7; Er 7:11

### Yesus Mana Qulqullummaa Keessatti Barsiisuu Isaa

(Mat 21:14-17)

**47** Yesus guyyaa guyyaatti mana qulqullummaa keessatti barsiisaa ture; luboonni warri angafoonnii fi barsiisonni seeraa, maanguddoota jaraa ofitti dabalanii, isa balleessuu barbaadan\*. <sup>48</sup>Haa ta'u iyyuu malee, warri kaan bundinuun yaada guutuudhaan dubbii isaa dhageeffachuutti waan

qabamaniif, waa isa gochuudhaaf fucha hin arganne\*.

\*47 21:37; 22:53; Yoh 18:20; Mat 21:46

\*48 21:38; Mar 12:37

### Gaaffil Waa'ee Gooftummaa Yesuslil Dhi'aate

(Mat 21:23-27; Mar 11:27-33)

**20** <sup>1</sup> Gaaf tokko Yesus mana qullummaa keessatti namoota barsiisaa, wangeelas lallabaa utuu jiru, luboonni warri angafoonnii fi barsiisonni seeraa, maanguddootaa wajjin isa biraan ba'anii, <sup>2</sup> "Gooftummaa maaliitiin akka kana gootu yookiis gooftummaa kana eenyu akka siif kenne nutti himi!" ittiin jedhan. <sup>3</sup> Inni immoo isaanitti deebisee, "Anis immoo gaaffii tokkon isin gaafadha; <sup>4</sup> cuuphaan Yohannis cuuphe Waaqayyo biraa moo, nama biraa abboomame? Natti hima!" jedhe\*. <sup>5</sup> Isaan kana irratti dudubbatanii, "Waaqayyo biraa" yoo jenne, "Yoos immoo maaliif dubbii isaa hin amanin ree?" nuun jedha\*. <sup>6</sup> "Nama biraa" yoo jenne immoo, Yohannis raajii ta'uu isaa amanee waan fudhateef, sabni kun hundinuu dhagaadhaan nu rukuta" waliin jedhan\*. <sup>7</sup> Kanaaf, "Nu'oo cessaa akka abboomame hin beeknu" jedhanii deebisaniif. <sup>8</sup> Yesus yommuu, "Anis gooftummaa maaliitiin akkan kana godhu isinitti hin himu" isaaniin jedhe.

\*4 3:3; Mat 3:6; Mar 1:4; Yoh 1:25-26; HoE 19:3-4

\*5 Mat 21:32

\*6 Mat 11:9

### Fakkeenya Warra Muka Waynii Akka Eeganiif Itti Kennamee

(Mat 21:33-46; Mar 12:1-12)

<sup>9</sup> Yesus itti aansee fakkeenya kana namootatti hime; "Namichi tokko muka waynii baay'ee lafa isaa irra dhaahee, namoota hojjetanii eeganiis, isaa wajjin ija isaa irraa birmaataniitti kennatee, biyya tokko dhage; achis baay'ee ture\*." <sup>10</sup> Yeroon isaa yommuu ga'e, warri waynicha eegan ija isaa irraa itti haa kennaniif, hojjetaa isaa tokko itti erge; isaan garuu hojjetaa sana reebanii harka isaa duwwaa isa gad dhiisan\*. <sup>11</sup> Hojjetaa kan biraa immoo itti erginaan, isas reebanii, salphisani, harka isaa duwwaa isa gad dhiisan. <sup>12</sup> Isa sadaffaas immoo itti erginaan, isa madeessanii,

dallaa waynichaa keessaa daddarhata-nii, gad baasan.

\*9 Isa 5:1

\*10 2Sen 36:15-16

<sup>13</sup> "Ergasii abbaan waynichaa, 'Maal godhu? Amma immoo ilma koo isa jaallatamaa ittan erga, tarii isa in safeeffatu ta'a' jedhe. <sup>14</sup> Warri eegduun garuu yommuu isa argan, 'Isa kana abbaa waynichaa kan dhaalu, kottaa dhaalli isaa niuf akka ta'utti isa in ajjeefnaa!' waliin jedhan. <sup>15</sup> Akkuma jedhanis dhaabaa waynichaa keessaa diidatti baasanii, isa ajjeesan. Egaa abbaan waynichaa maal isaan godha laata ree? <sup>16</sup> In dhufa, warra eegduu sanas in fixa, waynicha immoo kan biraatti in kennata" jedhe. Kana dhageenyaanis namoonni, "Waaqayyo kana haa oolchu!" jedhan. <sup>17</sup> Yesus garuu gara isaanii ilaale;

"Egaa immoo 'Dhagichi mana ijaartuun tuffatan, inni dhagaa mataa golee qajeelchu ta'e' jedhamee kan caafame maal jechuu dha ree\*?"

<sup>18</sup> Dhagaa sana irratti kan kufu hundi-nuu in caccaha, dhagichi nama irratti yoo kufe garuu, isa in buruqsa" jedhe\*.

\*17 Far 118:22

\*18 Isa 8:14-15

<sup>19</sup> Barsiisonni seeraa fi luboonni warri angafoonnii Yesus fakkeenya kana waa'ee isaanii irratti akka dubbate baranii, yommuuma achitti isa qabuu barbaadan; garuu namoota sodaatan\*. <sup>19</sup> 19:47-48; 22:2; Mat 21:46; Mar 12:12; Yoh 5:18

### Gaaffil Waa'ee Mootii Gabbaruu

(Mat 22:15-22; Mar 12:13-17)

<sup>20</sup> Kanaafis isaan isa in gaadu turan; waan inni dubbatuun isa qabatanii, gooftummaa isa biyya bulchutti dabarsanii kennuudhaafis; keetoo nama nagaa of fakkeessanii caqasaniif itti kaa'atan\*. <sup>21</sup> Isaan yommuu, "Yaa barsiisaa, dubbiin ati dubbattu fi barsiifni ati barsiiftu qajeelaa akka ta'e nuyi beekna; nama utuu wal hin caalchisin karaa Waaqayyoo dhugaatti in barsiifta". <sup>22</sup> Egaa, mootii warra Roomaatiif gibira haasuun seera moo seera miti?" jedhanii isa gaafatan\*. <sup>23</sup> Inni gatuun haxxummaa isaanii argee, <sup>24</sup> "Horii ittiin bittanii

gurgurtan tokko anatti argisiisaa; bifa eenyuuni, caaffata eenyuutus horicha irra jira?" jennaan, isaan immoo, "Kan mooticha warra Roomaa ti" jedhan. <sup>25</sup> "Yoos immoo mootichaaf, kan fudhachuun isaaf ta'u, Waaqayyoo is kan fudhachuun isaaf ta'u kennaa!" ittiin jedhe. <sup>26</sup> Isaanis deebii isaatti dinqifatanii calluma jedhan malee, isa inni dubbate kanaan namoota sana duratti isa qabuu hin dandeenye.

\*20 11:54

\*21 Lew 19:15; Yoh 3:2

\*22 Rom 13:6-7

### Gaaffil Waa'ee Du'aa Ka'uu

(Mat 22:23-33; Mar 12:18-27)

<sup>27</sup> Kana booddees warra Saduqootaa keessaa jarreen tokko, warri du'aa ka'uun hin jiru jedhan, Yesusin gaaffii gaafachuudhaaf dhufanii\*, <sup>28</sup> "Yaa barsiisaa, 'Namni tokko niitii fuudhee dhala utuu hin godhatin yoo du'e, obboleessi isaa niitii sana fuudhec sanyii obboleessa isaatiif haa dhaabu!' jedhee, Museen seera keessatti nuuf caafeera". <sup>29</sup> Kunoo, obboleonni torba turan; inni angafni niitii fuudhee, dhala utuu hin godhatin du'e. <sup>30</sup> Inni lammafaa ishee fuudhee irraa du'e; <sup>31</sup> inni sadaffaanis ishee fuudhee, akkasumas hamma isa torbaffaatti, hundinuu utuu dhala hin godhatin du'an. <sup>32</sup> Hundumaa hooddee dubartiittiin immoo duute. <sup>33</sup> Egaa torhanuun isaanii niitummaatti ishee fuudhaniiru\*otii, guyyaa du'aa ka'uutti isaan keessaa isa kamiif haadha manaa ta'uuf jirti ree?" jedhan. <sup>34</sup> Kanaaf Yesus deebisee, "Ijoollaan namaa bara biyya lafa kanaa irra jiraatanitti, in fuudhu in heerumus; <sup>35</sup> bara biyya isa dhufuu keessa jiraachuudhaaf, du'aa ka'uudhaafis, warri ayyaana argatan garuu, hin fuudhan hin heerumanis. <sup>36</sup> Du'aa erga ka'anii deebi'anii du'uu hin danda'an, ergamoota Waaqayyoo fakkaatanii, warra du'aa ka'an waan ta'aniifis ijoollae Waaqayyoo ta'u malee". <sup>37</sup> Museen iyyuu waa'ee daggala boba'u yeroo caafetti, Waaqayyoon 'Gooftaa' Abrahaam, gooftaa Yisihaa, gooftaa Yaaqoob' jedhee waameera; kanaanis warri du'an akka du'aa ka'an mul'iseera\*. <sup>38</sup> Ammas gooftaan, Waaqayyoo warra du'anii miti, Waaqayyoo warra jiranii ti malee;

isaaf hundinuu jiraatoo dha'o" isaaniin jedhe\*. <sup>39</sup> Kana irratti barsiisota seeraa keessaa gar tokko deebisanii, "Yaa barsiisaa, ba'essa dubbatte" ittiin jedhan. <sup>40</sup> Ergasii isaan deebi'anii gaaffii tokko illee isa gaafachuudhaaf ija hin jabaanne\*.

\*27 HoE 23:8

\*28 Kes 25:5; Uma 38:8

\*36 Gal 4:5-7

\*37 Bau 3:2,6

\*38 Rom 14:8

\*40 Mat 22:46; Mar 12:34

### Gaaffii Waa'ee Kristos Isa Abdachilamee

(Mat 22:41-46; Mar 12:35-37)

<sup>41</sup> Ycsus garuu, "Attamitti namoonni, 'Kristos ilma Daawit' jechuu danda'u?" jedhee isaan gaafate.

<sup>42</sup> "Daawit immoo macaafa faarfannaa keessatti akka jedhu,

gootichi gooftaa kootiin, 'Gara mirga koo taa'i;

<sup>43</sup> hamma ani diinota kee ejjeta miilla kee siif godhutti" jedhe\*.

<sup>44</sup> Egaa Daawit 'Gooftaa koo' jedhee erga isa waamee, attamitti immoo ilma isaa ta'a ree?" jedhe.

\*42-43 Far 110:1

### Yesus Barsiisota Seeraattii Of Eeggachiisuu Isaa

(Mat 23:1-36; Mar 12:38-40;

Luq 11:37-54)

<sup>45</sup> Namoonni hundinuu utuu dhageeffatanii Yesus bartoota isaatiin, <sup>46</sup> "Barsiisota seeraa warra wayyaa dheedheeraa uffatanii lafaan haraa naanna'an, gabaa keessattis namoonni gugguufanii akka nagaa isaan gaafatan jaallatan, akkasumas mana sagadaa keessaa taa'umsa olaanu, lafa ciidhaattis iddoo ulfinaa fo'atan irraa of ceggadhaa! <sup>47</sup> Isaan kun warra fucha ceggatanii bultoo haadha hiyyeessaa duraa fixanii, fakkeessaadhaaf immoo kadhata isaanii dheeressanii dha; egaa isaan kanatti yakka caalaatu itti muraama" jedhe.

**Yesus Buusil Haadba Hiyyeessaa  
Tokkoo Arguu Isaa**  
(Mar 12:41-44)

**21** 'Yesus achi ilaalee, badhaa-dhonni kennaa isaanii qodaa buusii keessa utuu buusanii arge. <sup>2</sup>Haati hiyyeessaa tokkos sibiila did-diimtuu, kan akka saantiima lamaa, qodaa buusii kana keessa buusuu ishee arge. <sup>3</sup>Kana irratti inni, "Dhuguman isinitti hima, haati hiyyeessaa kun hunduma isaanii caalaa buufteetti. <sup>4</sup>Isaan kun hundinuu bultoo isaanii irraa hafee kan kaa'atan keessaa qodaa buusii keessa buusan; isheen kun garuu danuu hiyyuma ishee keessaa, har'a ittiin buluudhaaf kan qabdu hundumaa qodicha keessa buufte" jedhe\*.

\*4 2Qor 8:12

**Yesus Waa'ee Dligamuu Mana  
Qulqullummaatiif Fi Rakkinna  
Dhufuu Dubbachuu Isaa**  
(Mat 24:3-14; Mar 13:1-13)

<sup>5</sup>Isaan keessaa kaan waa'ee dhagaa mimmiidhagaadhaa fi gati-jabeessaan, kennaa wareegaatiinis miidhagfamuu mana qulqullummaa dubbatan. <sup>6</sup>Kana irratti Yesus, "Kan isin ilaaltan kun hundinuu dhagaa tokko illee wal irratti utuu hin bafin, yeroon inni itti diigamu in dhufa" isaaniiin jedhe\*.

\*6 19:44

<sup>7</sup>Isaan immoo, "Yaa barsiisaa kun yoom ta'a? Wanti kun yommuu ta'uudhaaf jedhu immoo milikkinni isaa maali?" jedhanii isa gaafatan. <sup>8</sup>Yommuus Yesus, "Hubadhaa, hin gowwoomfaminaas! Baay'een, 'Ani Kristos, yerichi eegatames ga'eera" jechaa maqaa kootiin in dhufu. Isin garuu isaan duukaa hin dhaganaa! <sup>9</sup>Lolaa fi raafamuu biyyaa yommuu dhageessan hin sodaatinaa! Kan akkasii kun duraan dursee ta'uun irra jira'o; garuu dhumni achumaan hin ta'u" jedhe. <sup>10</sup>Itti fufees, "Sabni saba irratti, mootummaanis mootummaa irratti in ka'a\*." <sup>11</sup>socho'i lafaa gurguddaan beellii fi dha'ichis biyya hundumaatti in ta'a, wanti rom'iisiisanii fi milikkinni gurguddaanis waaqa irraa in mul'ata. <sup>12</sup>Wanti kun hundinuu utuu hin ta'in dura, isin in qabu, isin in ari'atus; yaa'ii warra mana sagadaatti, mana hidhaattis dabarsanii isin in kennu; anaaf jettanii

fuula moototaatti, fuula abboota biyyaattis in geeffamtu\*. <sup>13</sup>Kanaanis karaa ittiin dhugaa naa baatan in argattu. <sup>14</sup>'Maal jennee falmanna' jettanii yaadda'uun akka isin hin barbaachifne garaatti qabadhaa. <sup>15</sup>Anuu akka ta'utti akka dubbattaniif ogummaa, warri isinitti falman dura dhaabachuu yookiis ittiin mormuu hin dandeenye isiniifan kenna\*. <sup>16</sup>Warri isin bore, obboloonni, aantiin keessanii fi firri keessan illee dabarsanii isin in kennu; isin keessaas kaan in ajjeesu. <sup>17</sup>Hundinuu anaaf jedhanii isin in jibbu. <sup>18</sup>Garuu rifeensi mataa keessanii tokko illee hin badu\*. <sup>19</sup>Egaa rakkina obsuu keessaniin jireenya keessan isa dhugaa in argattu" jedhee isaaniiif deebise.

\*10 Isa 19:2; 2Sen 15:6

\*12 12:11; Mat 10:18; Yoh 15:20; HoE 12:1

\*14-15 12:11-12; Mat 10:19; HoE 6:10;

Efe 6:19

\*16-18 Mat 10:21-22

\*18 12:7; Mat 10:30

**Yesus Waa'ee Dligamuu  
Yerusaalem Dubbachuu Isaa**  
(Mat 24:15-21; Mar 13:14-19)

<sup>20</sup>Yesus itti fufee, "Yerusaalem loltuudhaan marfamuu ishee yommuu argitan garuu, diigamuun ishee akka dhi'aate beekaa. <sup>21</sup>Yommuus Yihudaa kan jiran gara gaarotaatti haa baqatan, mandarattii keessa kan jiranis ba'anii haa adeeman, biyya keessa kan jiranis mandarattiitti ol hin galin\*. <sup>22</sup>Guyyoonni kun 'Guyyoota adabaa ti'o', kan caafame hundinuu haa raawwatu muuf\*. <sup>23</sup>Garuu guyyoota sanatti dubartoota ulfaa fi warra hoosisaniif wayyoo! Gidiraan jabaan biyyicha irratti, dheekkamsis saba kana irratti in dhufa\*. <sup>24</sup>Kaan qara billaatiin in du'u, kaan immoo biyya hundumaatti in booji'amu; Yerusaaleenis saba Waaqayyoo warra hin ta'iniin irra in ejjetarati, kunis hamma barri, warra saba Waaqayyoo hin ta'iniitti kenname raawwatamutti" jedhe\*.

\*21 17:31

\*22 Kes 32:35; Hos 9:7

\*23 1Qor 7:26

\*24 Kes 28:64; Isa 63:18; Far 79:1;

Rom 11:25

**Yesus Waa'ee Dhufaatii Ilma  
Namaa Dubbachuu Isaa**  
(Mat 24:29-31; Mar 13:24-27)

<sup>25</sup>Itti fufee, "Milikkinnis biifuutti, ji'atti, urjootatti in ta'a; lafa irratti sabni hundinuu in muddama, huursaadhaa fi dha'aa galaanaa kan akka isaatii dhaga'amee kan hin beekne irraa kan ka'es, waan godhu in wallaala\*. <sup>26</sup>Namoonni naasuudhaaf isa biyya lafaatti dhufu sodaatanii eeg-gachuu irraa kan ka'e in laafu, humnoonni bantii waaqaa keessaa in raafamu. <sup>27</sup>Yommuu ilma namaa humnaa fi ulfina guddaadhaan duumessa keessa utuu dhufuu in argu\*. <sup>28</sup>Kun hundinuu ta'uu yommuu jalqabu, mataa keessan ol qabadhaa, ol ilaalaas, furamuun keessan dhi'aateera" jedhe\*.

\*25 Isa 13:10; His 32:7; Yoe 2:31;

Mul 6:12-13; Far 65:7

\*27 Dan 7:13; Mat 26:64; Mul 1:7

\*28 Rom 13:11

**Fakkeenya Muka Harbuu**  
(Mat 24:32-35; Mar 13:28-31)

<sup>29</sup>Ergasii Yesus fakkeenya kana isaanitti hime, "Muka harbuu, mukkeettii hundumaas ilaala. <sup>30</sup>Latuu damee isaanii ilaaltanii, bonni akka dhi'aate in hubattu. <sup>31</sup>Akkasuma isin immoo kun hundinuu akka ta'u yommuu argitan, mootummaan Waaqayyoo akka dhi'aate beekaa. <sup>32</sup>Dhuguman isinitti hima, wanti kun hundinuu hamma raawwatamutti dhaloonni si'anaa kun hin dhumu. <sup>33</sup>Waaqanii fi lafti darbuuf jiru, dubbiin koo garuu gonkumaa hin darbu\*" jedhe.

\*33 16:17

**Yesus Dammaqaniil Akka Of  
Eeggatan Barsiisuu Isaa**

<sup>34</sup>Yesus yommuu, "Gad-dhiisiitti jiraachuudhaan, machiidhaan, yaaddoo jireenyaatiinis yaada garaa keessanitti ba'aa fiddanii, akka kiyyoon bineensa qabutti guyyichi sun dingata akka isin irra hin baanetti of eeggadhaa\*. <sup>35</sup>Akkuma kanatti namoota guutummaa biyya lafaa irra jiraatan hundumaa irra in ba'ao\*. <sup>36</sup>Yeroo hundumaa dammaqaa, wanta ta'uuf jedhu kana hundumaa jalaa ba'uudhaaf, ilma namaa duras dhaabachuudhaaf humna akka argattaniif kadhadaa" jedhe\*.

\*34 Isa 5:11-13; Mat 24:48-50; Mar 4:19; Luq 17:27; 1Tas 5:3

\*35 Isa 24:17

\*36 Mat 26:41; Mar 13:33; 2Phe 3:11-13;

1Yoh 2:28

<sup>37</sup>Yesus guyyaa guyyaa mana qulqullummaa keessatti barsiisee, galgala galgala immoo gara gaara "Gaara ejersaa" jedhameetti ba'ee, achi bula ture\*. <sup>38</sup>Namoonni hundinuu ganama obboroodhaan isa bira dhufanii, mana qulqullummaa keessatti dubbii isaa in dhaggeeffatu turan\*.

\*37 19:47; Yoh 8:1

\*38 19:48

**Maree Yesus Irratti Mari'atame**  
(Mat 26:1-5, 14-16; Mar 14:1-2, 10-11; Yoh 11:45-53)

**22** <sup>1</sup>Ayyaanni Maxinoo, Faasiika jedhamee inni waamamu dhi'aatee ture\*. <sup>2</sup>Luboonni warri angafoonnii fi barsiisonni seeraa saba sana waan sodaataniiif, karaa ittiin Yesusin ajjeesisuun ta'u in barbaadu turan\*. <sup>3</sup>Yommuus Seexanni, Yihudaa nama biyya Keriyot warra kudha lamaa keessaa tokko isa turetti gale\*; <sup>4</sup>yommuus inni ba'ee attamitti Yesusin isaanitti dabarsee kennuu akka danda'u luboota warra angafoota, dura-butuu eegduu mana qulqullummaa wajjinis in mari'ate. <sup>5</sup>Isaan immoo gammadanii horii isaaf kennuudhaaf in abdachiisan. <sup>6</sup>Kana irratti Yihudaan itti walii galee, yeroo tuuti jaraa bira hin jirretti isaanitti dabarsee isa kennuudhaaf qoofnii in barbaada ture.

\*1 Bau 12:1-27

\*2 20:19; Mat 21:46; Mar 12:12; Yoh 5:18

\*3 Yoh 13:2, 27; HoE 1:16

**Qophee Irbaata Faasiikaa**  
(Mat 26:17-25; Mar 14:12-21; Yoh 13:21-30)

<sup>7</sup>Ayyaanni Maxinoo guyyaan itti hoolaan Faasiikaa qalamuun ta'u geenyaan\*. <sup>8</sup>Yesus Phexrosii fi Yohannisin ergee, "Dhaqaa, irbaata Faasiikaa akka nyaannuuf nuuf qopheessaal" jedheen\*. <sup>9</sup>Isaan immoo, "Eessatti akka qopheessinu jaallatta?" jedhaniin. <sup>10</sup>Inni immoo "Yommuu asii dhaqxanii mandarichatti galan, namni tokko okkotee bishaanii baatee isinitti in dhufa; isinis isa duukaa mana inni itti galu dhaqaa. <sup>11</sup>Abbaa manichaatiin, 'Manni

keessummaa kan ani bartoota koo wajjin keessatti irbaata Faasiikaa nyaadhu eessa? siin jedha barsiisaan\* jedhaa. <sup>12</sup>Namichi yommuus mana mana irraa keessaa kutaa bal'aa tokko mi'a manaatiin kan guute isinitti in argisiisa, achitti qopheessaa! jedheen. <sup>13</sup>Yeroo sanatti isaan dhaqanii akkuma inni isaanitti himetti argatanii, achitti irbaata Faasiikaa qopheessan\*.

\*7 Bau 12:6,14,15

\*8 Bau 12:8-11

\*13 19:32

### Irbaata Qulqulluu Dhaabuu Isaa

(Mat 26:26-30; Mar 14:22-26;

1Qor 11:23-25)

<sup>14</sup>Yeroon itti irbaata Faasiikaa nyaatan geenyaan, Yesus ergamoota isaa wajjin maaddiitti taa'e. <sup>15</sup>Inni isaaniin, "Dhiphachuu koo fuul dura irbaata Faasiikaa miilanaa isinii wajjin nyaachuudhaaf garaa koo guutuu bawweera\*." <sup>16</sup>Hamma gaafa mootummaa Waaqayyoo keessatti guutummaatti raawwatamutti, ani deebi'ee irbaata Faasiikaa akkan hin nyaanne isinittan hima" jedhe.

\*15 1Qor 5:7

<sup>17</sup>Xoofoo fudhatee, Waaqayyooof galata galchee, "Ho'aa, wal harkaa fuudbaa, dhugaa! <sup>18</sup>Ammaa jalqabee mootummaan Waaqayyoo hamma dhufutti daadhii waynichaattii akka ani hin dhugne isinittan hima" jedhe. <sup>19</sup>Buddeenas fuudhee, Waaqayyooof galata galchee, cabsee isaaniifis kennee, "Kun dbagna koo ti isiniif kan kennamu, kanas seenaa kootiif godhaddhaa!" jedhe\*. <sup>20</sup>Akkasumas irbaata booddee xooficha fudhatee, "Xoofoon kun kakuu isa haaraa dhiiga koo isa isiniif jedhee dhangala'uun dhaabatu dha!" jedhe. <sup>21</sup>Garuu kunoo, harki isa dabarsee na kennuu anaa wajjin maaddii irra jira\*. <sup>22</sup>Ilmi namaa illee akkuma dur murtoo ta'etti in dhaqa, garuu namicha dabarsee isa kennu sanaaf wayyoo!" jedhe. <sup>23</sup>Isaan immoo, inni kana gochuudhaaf jiru isaan keessaa eenyu akka ta'e wal gaggaafatan\*.

\*19 24:30; HoE 27:35

\*20 Bau 24:8; Er 31:31-34

\*21 Far 41:9; Yoh 13:21

\*23 Yoh 13:22

### Wallin Morkil Waa'ee Eenyutu Caalaa

(Mat 18:1-5; 20:24-28;

Mar 9:33-37; 10:41-45; Luq 9:46-50)

<sup>24</sup>Ergasii immoo nu keessaa eenyutu caala jechuu irraa kan ka'e, ergamoota isaa gidduutti morkiin ka'ee ture. <sup>25</sup>Yommuus Yesus, "Mootonni warra biyya lafaa gooftummaa isaanii saba isaanii irratti argisiisu; warri gooftummaa irra jiran sun immoo, 'Gargaaroo biyyaa' ofiin jechisiisu. <sup>26</sup>Isin keessatti garuu akkas hin ta'in; isin keessaa inni hundumaa irra caalu akka isa hundumaa irra xinnaatu haa ta'u malee, inni geggeessus akka isa warra kaaniif hojjetuu\*. <sup>27</sup>Isa maaddiitti taa'ee jiru moo, isa ergamutu caalaa guddaa dha ree? Isa maaddiitti dhi'aatee jiru mitii ree? Ani garuu isin gidduutti akka isa ergamuu ti\*. <sup>28</sup>Isin qorama koo keessatti warra anaa wajjin turtanii dha. <sup>29</sup>Abbaan koo mootummaa akka anaaf kaa'e, anis immoo akkasuma isiniif nan kaa'a. <sup>30</sup>Mootummaa kooti maaddii koo irraa in nyaatu, in dhugdu, teessota irra teessanii gosa Israa'el kudha lamaan keessatti firdii in kennitus" jedhe\*.

\*26 Mat 23:11

\*27 Yoh 13:4-16

\*30 Mat 19:28

### Pbexros Gannuuf Akka Jiru Yesus Duraan Dursee Dubbachun Isaa

(Mat 26:30-35; Mar 14:26-31;

Yoh 13:36-38)

<sup>31</sup>Yesus, "Simoon, Simoon, Seexanni akka namni qamadii gingilcibu isin gingilchuudhaaf isin falmeera. <sup>32</sup>Ani garuu amantiin kee iddoodhaa akka hin badneef siif kadhacheera; ati yeroo itti gara kooti deebitutti, obbooloota kee jabeessii!" jedhe\*. <sup>33</sup>Inni immoo, "Gooftaa, anoo sii wajjin gara hidhamuu, gara du'uus dhaquudhaaf qophaa'aa dha" jedhe\*. <sup>34</sup>Yesus deebiisee, "Yaa Pbexros, edana indaanqoon utuu hin iyyin na beekuudhaa kee iyyuu si'a sadii akka gantu, sittan hima" jedheen\*.

\*32 Yoh 17:9-15; 21:15

\*33 22:54

\*34 22:61

### Waa'ee Horii, Qalqalloo, Billaas Baachuu

<sup>35</sup>Yesus ammoo, "Horii, qalqalloo, kopbees utuu hin fudhatan yeroo ani isin erge, waa isinitti bir'ate turee ree?" jennaaniin, isaan immoo, "Hominuu nutti bin hir'anne" ittiin jedhan\*. <sup>36</sup>Inni immoo deebiisee, "Amma garuu, horii, qalqalloos kan qabu baa fudhatu; namni waa hin qabne immoo wayyaa isaa gurguree billaa haa bitatu\*! <sup>37</sup>Maacaafa keessatti, 'Warra seera cabsituutti lakkaa'ame' jedhamee kan caafame kun, anatti raawwatamuun akka ta'u isinittan hima; wanti na ilaalu hundinuu raawwatamuutti jira" jedhe\*. <sup>38</sup>Isaan immoo, "Ilaa, gooftaa, billaan lama as jira" jennaan, innis deebiisee, "In ga'a" ittiin jedhe.

\*35 9:3; 10:4; Mat 10:9-10; Mar 6:8-9

\*36 22:49

\*37 Isa 53:12

### Yesus Gaara Ejersaa Irratti Ol Ba'ee Kadbachuu Isaa

(Mat 26:36-46; Mar 14:32-42)

<sup>39</sup>Yesus mandaricha keessaa ba'ee, akkuma amala isaa gara gaara ejersaa dbaqe; bartoonni isaas isaa wajjin dhaqan\*. <sup>40</sup>Iddoo sana yommuu ga'e, "Qoramatti akka bin galleef kadhaddhaa!" isaaniin jedhe\*. <sup>41</sup>Inni hamma darbannaa dhagaa tokkoo isaanittii fagaatee, jilbeenfatees kadhachaa ture; <sup>42</sup>"Yaa abbaa, kun akka fedha kee yoo ta'e, xoofoo dhipbinaa ani fudhacbuudhaaf jiru kana ana irraa fuudhi; garuu akka ani jaalladhe utuu bin ta'in, akka ati jaallatte haa ta'u!" jedhe\*. <sup>43</sup>Yommuus ergamaan Waaqayyoo tokko isa jajjabeessuudhaaf waaqa irraa itti mul'ate. <sup>44</sup>Muddama isaa keessattis ittuma cimsee kadhate; dafqi isaas akka coccopha dhiigaa lafatti gad rooba ture\*. <sup>45</sup>Kadhata irraa ka'ee, gara bartoota isaa yommuu dhufe, bartoonni gaddaan waan bututaniif rafanii isa eegan. <sup>46</sup>Inni immoo, "Attamitti rafuu dandeessu? Ka'aa, qoramatti akka hin galleef kadhaddhaa!" ittiin jedhe\*.

\*39 21:37; Mar 14:26; Yoh 18:1

\*40 22:46

\*42 Mat 6:10; Yoh 6:38

\*44 Ibr 5:7

\*46 22:40

### Yesus Dabarfamee Kennamuu Isaa

(Mat 26:47-56; Mar 14:43-50;

Yoh 18:3-11)

<sup>47</sup>Utuu Yesus kana dubbachaa jiru kunoo, tuuti jaraa dhufan; bartoota kudha lamaan keessaa tokko Yihudaa kan jedhamu isaan fidee, Yesusin dhungachuudhaaf gara isaatti dhi'aa-te\*. <sup>48</sup>Yesus garuu, "Yibudaa, dhungachuudhaan ilma namaa dabarsitee kennitaa?" jedheen. <sup>49</sup>Yesusii wajjin kan turanis waan ta'uuf jiru yeroo hubatanitti, "Yaa gooftaa, billaadhaan rukunnuu?" jedhan. <sup>50</sup>Tokko immoo isaanuma keessaa, garbicha angafa lubootaa rukutee, gurra isaa isa mirgaa irraa kute\*. <sup>51</sup>Yesus garuu, "Lakkisaa, wanti akkasii akka hin dabalamne" jedhee gurra namichaa isa cites qaqqabee fayyise. <sup>52</sup>Kana booddee Yesus luboota warra angafoota, dura-buutuu eegduu mana qulqullummaa akkasumas maanguddoota warra isa qabuuf ba'aniin, "Akka warra saamtuu qabuudhaaf ba'aniitti billaadhaa fi bokkuudhaan yaatanii\*? <sup>53</sup>Guyyaa dhufaa darbaa mana qulqullummaatti, yeroo ani isinii wajjin ture hundumaatti harka keessan anatti hin buufne; amma garuu yeroon isiniif kennameera, aangoon dukkanaas in beekama" jedhe\*.

\*47 HoE 1:16

\*50 Yoh 18:26

\*52 22:37

\*53 19:47; 21:37; Yoh 7:30; 8:20; Qol 1:13

### Pbexros Yesusin Gannu Isaa

(Mat 26:57-58,69-75;

Mar 14:53-54,66-72; Yoh 18:12-18,25-27)

<sup>54</sup>Kana booddee Yesusin qabaniin, fuudhanii adeeman, gara mana angafa lubootaattis geessan; Pbexros immoo irraa fagaatee duukaa in adeema ture\*. <sup>55</sup>Yeroo jarreen oobdii keessatti ibidda bobeessanii walii wajjin taa'anitti, Pbexrosis isaan gidduu taa'e. <sup>56</sup>Inni gara ifaatti ba'ee teenyaan, intalli tokko ija itti baaftee, "Namichi kunis isaa wajjin ture" jette. <sup>57</sup>Inni garuu, "Intallatii nana, anoo isa hin beeku" jedhee ga'e. <sup>58</sup>Yeroo xinnoo booddee immoo namni kan biraa tokko isa argee, "Atis immoo isaan keessaa tokko" ittiin jedhe; Pbexros garuu, "Ana miti, namicha nana" jedhe. <sup>59</sup>Akka sa'aatii tokkoo booddees kan biraa tokko immoo

cimsee, "Dhuguma namichi kunis isaa wajjin ture, innoo nama Galiilaa ti" jedhe. <sup>60</sup>Phexros garuu, "Namicha nama, waan ati jettu kun iyyuu anaaf hin galu" jedhe; utuu inni kana dubbachaa jiruu indaanqoon in iyyite. <sup>61</sup>Gooftaan yommuus garagalee Phexrosin ilaale; Phexros dubbii gooftaa isa inni, "Har'uma utuu indaanqoon hin iyyin si'a sadii na ganta" ittiin jedhee ture yaadatee\*, <sup>62</sup>gad ba'ee maramee in boo'e.

\*54 22:33

\*61 22:34

### Yesus Itti Ga'ifamuu Isaa Fi Reebeenuu Isaa

(Mat 26:67-68; Mar 14:65)

<sup>63</sup>Warri Yesusin qabanii egaa turanis, isatti ga'isan, isa reebanis. <sup>64</sup>Akkasumas ija isaa hidhanii, "Eenyutu si rukute? Raajii keetiin nutti himi!" in jedhuun turan. <sup>65</sup>Kana malees immoo arrabsoo garaa garaa baay'eedhaan isa in arrabsu turan.

### Yesus Yaa'li Duratti Dhi'aachuu Isaa

(Mat 26:59-66; Mar 14:55-64;  
Yoh 18:19-24)

<sup>66</sup>Yommuu bari'es maanguddoonni sabaa, luboonni warri angafooni, barsiisonni seeraas walitti qabamnaan, Yesus yaa'ii isaanii duratti akka dhi'aatu godhan\*. <sup>67</sup>Isaanis, "Ati Kristos isa abdachiifame yoo taate nutti himi!" ittiin jedhan. Inni garuu, "Yoo ani isinitti hime iyyuu hin amantan\*", <sup>68</sup>yoo ani isin gaafadhes anaaf hin deebifan; <sup>69</sup>garuu ilmi namaa ammaa jalqabee, gara mirga Waaqayyoo isa hundumaa danda'uu taa'uuf jira" jedheen\*. <sup>70</sup>Hundumti isaanii, "Egaa ati ilma Waaqayyoo ti moo ree?" jedhan; inni immoo, "Isa ta'uu koo isin iyyuu in jettu" jedhe\*. <sup>71</sup>Kana irratti isaan, "Nuyi ofii keenyaa afaan isaa irraa dhageenyeerra'o, dhugaa ba'uu kana irra caatu maal barbaachisa?" jedhan.

\*66 Mat 27:1; Mar 15:1

\*67 Yoh 3:12; 8:45; 10:24

\*69 Far 110:1; HoE 7:56

\*70 4:3-9; Mat 4:3

### Yesusin Fuula Philaaxositti Dhi'eessuu Isaanii

(Mat 27:1-2,11-14; Mar 15:1-5;  
Yoh 18:28-38)

**23** <sup>1</sup>Kana booddee warri yaa'ii sana keessa jiran hundinuu ka'anii, Yesusin fuula Philaaxositti dhi'eessanii, <sup>2</sup>"Namni kun saba keenya karaa irraa kaachisuu isaa, mootii warra Roomaatiif gibira baasuun hin ta'u jedhee ittisuu isaa, ani Kristos mootii dha offiin jechuu isaa qorree bira geenyeerra" jedhanii isa hadheessuutti ka'an\*. <sup>3</sup>Yommuus Philaaxos, "Sii mootiin Yihudootaa?" jedhee isa gaafate; inni immoo, "Situ akkas jedhe" jedhee deebiseef\*. <sup>4</sup>Yeroo sanatti Philaaxos luboota warra angafoota, yaa'ii achi jiruunis, "Ani nama kana irraa yakka tokko illee hin arganne" jedhe. <sup>5</sup>Isaan garuu itti jabeessanii, "Kun barsiisa isaatiin biyya Yihudaa hundumaatti Galiilaa-dhaa jalqabee hamma asiitti iyyuu saba keenya raase" jedhan\*.

\*2 20:21-26

\*3 1Xim 6:13

\*5 HoE 10:36-38

### Yesus Fuula Herodis Dura Dhaabachuu Isaa

<sup>6</sup>Philaaxos kana dhageenyaan nama Galiilaa ta'uu isaa gaafate. <sup>7</sup>Yesus biyya Herodis bulchu keessaa ta'uu isaas yommuu hubate, gara Herodisitti isa erge; Herodis immoo yeroo sanatti Yerusaalem ture\*. <sup>8</sup>Inni Yesusin argee baay'ee gammade. Waa'ee Yesus waan dhaga'ee, yeroo dheeraadhaaf isa arguudhaaf in hawwa ture; dinqii Yesus hojjetu keessaas waa arguudhaaf abdatee\*. <sup>9</sup>Kanaaf Herodis gaaffii baay'ee Yesusitti dhi'eesse, inni garuu homaa iyyuu hin deebifneef\*. <sup>10</sup>Luboonni warri angafooni, barsiisonni seeraas achi dhaabatanii, jabeessanii isa hammeessan. <sup>11</sup>Herodis immoo loltuu isaa wajjin erga isa salphissee itti ga'isces booddee, uffata calaqqisaa itti uffisee Philaaxositti deebisee erge. <sup>12</sup>Herodisii fi Philaaxos duraan diina walii kan turan, gaafuma sana walitti firooman\*.

\*7 3:1

\*8 9:9; Mat 14:1-2

\*9 Yoh 19:10

\*12 HoE 4:27

### Philaaxos Gaafas Yesusitti Du'a Faraduu Isaa

(Mat 27:15-26; Mar 15:6-15;  
Yoh 18:39-19:16)

<sup>13</sup>Philaaxos luboota warra angafoota, warra biyya seerratan, jaras walitti waame. <sup>14</sup>Isaaniin, "Namni kun namoota karaa irraa kaachise jettanii, qabdanii gara kootti fiddan; kunoo, isinuma durattan isa qoree, waan ittiin isa hammeessitan keessaa yakka tokko illee namicha kana irraa hin arganne. <sup>15</sup>Herodis akkasuma yakka waan isa irraa dhabeef deebisee nutti erge; waan firdii du'aatiin isa ga'u tokko illee akka inni hin hojjetin mul'ataa dha. <sup>16</sup>Kanaafis adabeen gad isa dhiisa" jedhe. [17 Wagguma waggaan ayyaana Faasiikaatti warra hidhaman keessaa tokko isaaniif gad dhiisuun isa irra ture.]

<sup>18</sup>Namoonni sun hundinuu, "Nama kana balleessiitii Barabbaa gad nuuf dhiisi!" jedhanii itti iyyan. <sup>19</sup>Barabbaa immoo goolii mandari-chatti ta'e keessaa waan qabuuf gumaadhaaf hidhame. <sup>20</sup>Philaaxos illee Yesusin gad dhiisuu fedhee, ammoo isaanitti dubbate. <sup>21</sup>Isaan garuu, "Fannisi, isa fannisi!" jedhanii itti iyyan. <sup>22</sup>Si'a sadaffaa immoo, "Maaliif? Maal balleesse? Firdii du'aatiin kan isa ga'u yakka irraa hin arganne; kanaafis adabeen gad isa dhiisa" isaaniin jedhe. <sup>23</sup>Isaan garuu akka inni fannifamuuf sagalee guddaadhaan jabeessanii kadhatan; iyyi jaraas harka fudhate. <sup>24</sup>Philaaxos kanaaf jarreen kan gaafatan akka raawwatamuuf farrade. <sup>25</sup>Namicha isa goolama biyyaati fi gumaadhaaf hidhamnaan, jarri nuuf gad dhiisi jedhanii kadhatan hiikeeffii, Yesusin immoo fedha isaanitti dabarsee kenne\*.

\*25 HoE 3:13-14

### Yesus Fannifamuu Isaa

(Mat 27:32-44; Mar 15:21-32;  
Yoh 19:16-27)

<sup>26</sup>Yesusin fannisuuf utuu geessanii, nama biyya Qareenaa isa Simi'oon jedhamu tokko diidaa utuu galuu qabatanii, muka fannichaa baatee Yesus duubaan akka adeemuuf irra kaa'an. <sup>27</sup>Saba sana keessaa namoonni danuun isa duukaa turan;

isaan keessaa dubartoonni immoo qoma isaanii rukutachaa boo'aafii turan. <sup>28</sup>Yesus garuu gara isaaniitti garagalee, "Yaa intaloota Yerusaalem, ofii keessanii fi ijoollee keessaniif boo'aa malee, anaaf hin boo'inaa!" <sup>29</sup>Kunoo, guyyoonni, "Dhabduun, kan mucaa hin da'in, harmi hin hoosisinis kan ayyaanomanii dha" itti jedhan in dhu-fu\*. <sup>30</sup>Bara sanatti tullootaan, "Nu irratti jigaa!" gaarotaanis, "Nu aw-waalaa!" in jedhu\*. <sup>31</sup>Egaa muka jiidhaa erga akkas godhanii, muka gogaa immoo attam godhinu laata ree?" jedhe\*.

\*29 21:23; Mat 24:19

\*30 Hos 10:8; Mul 6:16

\*31 1Phe 4:17-18

<sup>32</sup>Namoota hamaa godhan lamas immoo ajjeesuudhaaf isaa wajjin geessan. <sup>33</sup>Iddoo "Lafee mataa" jedhamee waamamu yommuu ga'an, achitti Yesusin fannisan; warra hamaa godhanis, isa tokko mirga isaatti isa kaanis bitaa isaatti fannisan\*. <sup>34</sup>Yesus garuu, "Yaa abbaa, waan godhan hin beekani'o isaaniif dhiisi!" jedhe; warri isa fannisan immoo uffata isaa buufata mukaatiin hirmaatan\*. <sup>35</sup>Namoonni achi dhaabatanii in ilaalu turan; warri biyya seerratanis itti qoosanii, "Namni kun namoota biraa oolcheera, inni Masiihii isa Waaqayyoo ta'e yoo ta'e, ofii isaa haa oolchu!" jedhan\*. <sup>36</sup>Warri loltuus immoo itti ga'isaa, daadhii waynii dhangaggaa'e kennaniifii\*, <sup>37</sup>"Yoo dhuguma mooticha Yihudootaa taate, ofii kee oolchi!" jedhanii. <sup>38</sup>Caaffanni, "Mootichi Yihudootaa isa kana" jedhu tokko immoo mataa isaa irraan ture. <sup>39</sup>Warra hamaa godhanii achitti fannifaman lamaan keessaa inni tokko, "Ati Kristos isa abdachiifame mitti moo? Egaa'oo of oolchi, nuunis oolchi!" jedhee isa arrabse. <sup>40</sup>Inni kaan garuu isa ifatee, "Namana, akkuma isaa firdiidhaan dhiphachaa utuu jirtuu Waaqayyoon illee hin sodaattu moo? <sup>41</sup>Nuyi qajeeltootti nutti faradamee hojii keenya nyaanne; inni kun garuu homaa hin yakki-ne!" jedheen. <sup>42</sup>Yesusiin immoo, "Yaa Yesus, mootummaa keetiin yommuu dhuftu na yaadadhu!" jedhe\*. <sup>43</sup>Yesus immoo, "Dhuguman



sitti hima, har'a anaa wajjin jannata keessatti in argamta" jedheen\*.

\*33 Isa 53:12

\*34 Mat 5:44; HoE 3:17; 7:60; Far 22:18

\*35-36 Far 22:7-8

\*36 Far 69:21

\*42 Mat 16:28

\*43 Yoh 5:24; 2Qor 12:4; Mul 14:13;

Isa 53:11-12

### Yesus Du'uu Isaa

(Mat 27:45-56; Mar 15:33-41;

Yoh 19:28-30)

44 Guyyicha keessaa sa'aatii ja'afaa ture; garuu kunoo, biiftuun ifa ishee waan dhabdeef, hamma sa'aatii salgaaffaatti dukkanni lafa hundumaa irra ture\*. 45 Golgaan mana qulqullummaas qixxee lamaanitti tarsa'e\*. 46 Yesus yommuus sagalee guddaadhaan iyyee, "Yaa abbaa ko, hafuura koo harka keettan kennadha!" jedhe. Utuu inni kana dubbatuus hafuuri isaa keessaa yaa'e\*. 47 Angafni dhibbaa waan ta'e kana yommuu arge, "Namni kun dhuguma nama Waaqayyoo ti" jedhee, Waaqayyoof hooqubaa dhi'eesse. 48 Namoonni waan ta'u eeguudhaaf walitti qabamanii turan hundinuu kan raawwatame yommuu argan, qoma isaanii rukutachaa gara mana isaaniitti galan\*. 49 Michoonni isaa fi dubartoonni Galiilaadhaa Yesusin duukaa bu'an hundinuu halaala dhaabatanii, in ilaalu turan\*.

\*44 Amo 8:9

\*45 Bau 26:31-33

\*46 Far 31:5; HoE 7:59

\*48 18:13

\*49 8:2-3

### Yesus Awwaalamuu Isaa

(Mat 27:57-61; Mar 15:42-47;

Yoh 19:38-42)

50 Biyya Yihudootaa mandara Armaatiyaa keessa namni gaariidhaa fi qajeelaan, Yoseef jedhamu tokko ture. 51 Inni warra biyya seerratan keessaa tokko; garuu yaada isaaniitii fi hojii isaaniitti utuu walii hin galin, mootummaa Waaqayyoo eeggachaa ture\*. 52 Namni kun Philaaxos bira dhaqee reeffa Yesus kadhate. 53 Isas fannoo irraa gad buusee wayyaa quncee talbaa irraa dha'ameen kalfanee, awwaala garaa dhagaa keessatti tolfamee, takkaa namni itti hin awwaalamu keessa

kaa'e\*. 54 Guyyaa sanattis Sanbanni itti lixuuf waan tureef, namoonni in qophaa'u turan. 55 Dubartoonni Galiilaadhaa Yesus duukaa bu'an sun Yoseefii wajjin dhaqanii, iddoo awwaalichaa akkasumas akka itti reeffi isaa kaa'ame hubatan. 56 Achumaa deebi'anii immoo waan ittiin reeffa isaa sukkuuman urgooftuudhaa fi dibata qopheessan; guyyaa Sanbataatti garuu akka seerri ajajutti in boqotan\*.

\*51 2:25,38

\*53 19:30

\*56 Bau 20:10; Kes 5:14; Mar 16:1

### Yesus Du'aa Ka'uu Isaa

(Mat 28:1-10; Mar 16:1-8; Yoh 20:1-10)

24<sup>1</sup> Guyyaa jalqaba torbaniitti, [gaafa Sanbata guddaa] obbo-roo, dubartoonni sun urgooftuu dibataa isa qopheessanii turan, fudhatanii gara awwaalichaa dhaqan\*. 2 Dhagichi awwaalicha ittiin cufanii turanis, garagalfamee argatan. 3 Awwaalicha keessa yommuu lixan garuu, reeffa gooftaa Yesus hin arganne. 4 Waa'ee kanaa waan jedhan wallaalanii utuu jiranii, kunoo, dingata namoonni lama wayyaa caccalaqqisaa uffatanii isaan bukkee dhaabatan\*. 5 Dubartoonni baay'ee sodaatanii lafa ilaalan; namoonni sun immoo, "Isa jiraataa maaliif warra du'an keessa barbaaddu"? 6 Innoo as hin jiru, ka'eera; Galiilaa utuu jiruu waan inni isinitti himee ture yaadadhaa! 7 Ilmi namaa harka warra cubbamootaatti kennamuuf, fannifamuuf, guyyaa sadaffaattis du'aa ka'uuf jira' jedhe" ittiin jedhan\*. 8 Yommuus isaan dubbii isaa yaadatan\*. 9 Iddoo awwaalichaatii yeroo deebi'an immoo, kana hundumaa ergamoota kudha tokkonuutti, warra kaan hundumaattis odeessan. 10 Warri kana walii wajjin ergamootatti odeessan immoo, Maariyaam ishee Magdala, Yo'anaa, Maariyaam haadha Yaaqoobii fi dubartoota kan biraas turan\*. 11 Garuu dubbiiin kun kan hundee hin qabne isaanitti fakkaate, kanaafis dubbii isaanii hin amanne. 12 Haa ta'u iyyuu malee, Phexros ka'ee gara iddoo awwaalichaatti fii-geo, gad jedhees awwaalicha keessatti kafana isaa duwwaa arge; kana

booddee immoo wanta ta'e kana dinqifachaa gara manaatti deebi'e.

\*1 Yoh 20:19; HoE 20:7; 1Qor 16:2

\*4 HoE 1:10

\*5 2:9

\*7 9:22; 17:25; 18:31-33; Mat 16:21; 17:22-

23; 20:18-19; Mar 8:31; 9:31; 10:33-34

\*8 Yoh 2:22

\*10 8:2-3

### Waa'ee Warra Gara

Emaahus Dbaqanii

(Mar 16:12-13)

13 Gaafasuma isaan keessaa namoonni lama gara ganda, mandara Yerusaleem irraa akka kiilo metirii kudha tokkoo yookiis akka adeemsa sa'aatii lamaa fagaatu, maqaan isaas Emaahus jedhamu tokko in dhaqu turan. 14 Jarri karaatti waa'ee waan gidduu sana ta'e hundumaa kaasanii, haasa'aa in adeemu turan. 15 Utuu isaan haasa'aa, irrattis daddabbachaa adeemanii, Yesus ofii isaa isaan bira ga'ee, isaanii wajjinis adeeme\*. 16 Iji isaanii garuu, isa akka hin hubanneef ittifamee ture.

\*15 Mat 18:20; Mar 16:12

17 Yommuus Yesus, "Inni isin walii wajjin haasa'aa adeemtan kun, maali?" jennaan, nyaara guuranii achuma dhaabatan\*. 18 Isaan keessaa inni Qileyo-phaa jedhamu tokko deebisee, "Warra Yerusaleem jiraatan keessaa waan gidduu kana mandaricha keessatti ta'e kan hin beekne, si'uma duwwaa dhaa?" jedhe. 19 Inni, "Waan attamii ti?" isaanii jennaan, isaan immoo, "Waa'ee Yesus nama Naazireet, isa gochatti dubbiittis Waaqayyoo fi namoota duratti raajii aango-qabeessa ture sana\*", 20 akka luboonni warri angafooni, warri biyya seerratanis duuni itti haa faradamuuf dabarsanii isa kennan, akka isa fannisanis. 21 Nuyi garuu kan Israa'elin furu isa, jennee abdannee turre; eyyee, kana hundumaa irratti iyyuu immoo kun erga ta'e har'a guyyaa sadaffaa isaa ti\*. 22 Kana malees, warra gara keenyaa keessaa dubartoonni ganama obbo-roo iddoo awwaalichaa dhaqan tokko, akka abjuu nu godhan. 23 Isaan achii deebi'anii reeffa isaa awwaalicha keessaa akka dhaban, garuu ergamoonni Waaqayyoo itti mul'atanii, 'Yesus jiraataa dha' akka ittiin jedhan nutti himan\*.

\*17 Yoh 16:20

\*19 7:16; Mat 21:11; HoE 2:22

\*21 1:68; 2:38; HoE 1:6

\*22-23 24:1-11; Mat 28:1-8; Mar 16:1-8

24 "Warra nuu wajjin turan keessaas kaan gara awwaalichaa dhaqanii, akkuma dubartoonni sun jedhan ta'uu isaa baran, isa garuu hin argine" jedhanii itti himan\*. 25 Inni immoo, "Isin gowwota attamii ti, waan raajonni jedhan hundumaas amanuudhaaf yaadni garaa keessanii attam daagii dhaa\*. 26 Kristos kun kana hundumaa dhipha-tee ulfina isaatti akka galu, barbaachisaa hin turre moo ree?" isaanii jedhe\*. 27 Innis macaafa Musee fi macaafota raajotaa hundumaa keessatti iddoo itti waa'ee isaatiif dubbatu hundumaa isaaniif hiike\*.

\*24 Yoh 20:3-8

\*25 24:44; Mar 16:14

\*26 9:22; 17:25; Mat 16:21; Mar 8:31;

Yoh 7:30; HoE 3:13; 17:3

\*27 Kes 18:15; Far 22:1-18; Isa 53;

HoE 8:31-35

28 Gara ganda jarri lamaan itti adeemaa turanittis dhi'aannaan, Yesus akka waan darbee adeemuu fedheetti aggaame. 29 Isaan garuu, "Nu bira turi, galgalaa'ee aduunis gad sokketeetti" jedhanii jabeessanii isa kadhahan; kanaaf isaan bira turuudhaaf dunkaa ol gale. 30 Jaraa wajjin nyaatatti yeroo dhi'aates, buddeenicha fuudhee, eebbi-see, cabsees isaaniif kenne\*. 31 Yommuus iji isaanii ittifamee kan ture gad dhiifame, hubatanis, inni garuu isaan duraa miliqe\*.

\*30 22:19

\*31 2Mot 6:17

32 Isaan immoo, "Yeroo inni karaatti nutti dubbachaa, macaafa keessatti kan caafames nuu ibsaa dhufe garaan keenya in raafame, mitii ree?" waliin jedhan. 33 Yeroodhuma sanattis ka'anii Yerusaleemitti deebi'an; achitti immoo bartoota kudha tokkon, warra isaan biraa wajjin walitti qabaman argan. 34 Warri walitti qabaman sun, "Gooftichi dhuguma du'aa ka'eera, Simoonittis mul'ateera" in jedhu turan\*. 35 Yommuus jarreen lamaan waan karaatti ta'e hundumaa, yeroo inni buddeena cabsetti, attamitti akka isa baranis odeessan.

\*34 1Qor 15:4-5

### Yesus Bartoota Isaatti Mul'achuu Isaa

(Mat 28:16-20; Mar 16:14-18;  
Yoh 20:19-23; HoE 1:6-8)

36 Jarreen lamaan kana utuu himaa jiranii, Yesus ofii isaa isaan gidduu dhaabatee, "Nagaan isiniif haa ta'u!" isaanin jedhe\*. 37 Isaan garuu ekeraa waan argan itti fakkaatee, na'anii sodaatan\*. 38 Inni immoo, "Maaliif yaa-daan rakkattan? Mamnis maaliif garaa keessan keessaa ka'a?" 39 Harka koo fi miilla koo ilaalaa, ana mataa koo ti'o; mee qaqqabaa na ilaalaa, ekeraan foonii fi lafee hin qabu, ani garuu akkan qabu in argitu\*" jedhe. 40 Yeroo kana jedhettis harka isaa fi miilla isaa isaan argisiise. 41 Isaan gammaduudhaaf raajeffachuu irraa kan ka'e, amma iyyuu amanuu dadhabnaan, "Waan nyaatamu tokko asii qabduu?" jedheen\*. 42 Kana irratti isaan qurxummii waadamaa seera tokko kenninaaniif\*, 43 inni fudha-tee isaan fuul duratti nyaate\*.

\*36 1Qor 15:5  
\*37 Mat 14:26  
\*39 1Yoh 1:1  
\*41 Yoh 21:5  
\*42 Yoh 21:9-10  
\*43 HoE 10:41

44 Kana booddees Yesus, "Yomuun isinii wajjin ture waa'ee kootiif seera Musee, macaafa raajotaa fi, macaafa faarfannaa keessatti kan caafame hundinuu raawwatamuuf akka jiru, kan

ani isinitti hime, kunoo, isa kana" isaanin jedhe\*. 45 Ergasii macaafa haa hubataniif sammuu isaanii ibseef. 46 "Kris-tosichi dhiphachuuf, guyyaa sadaffaattis du'aa ka'uuf akka jiru\*", 47 yaada garaa geddarachuunii fi dhiifamuun cubbuu maqaa isaatiin Yerusaleemii jalqabee saba lafa irraa hundumaatti akka lallaba-muuf jiru, caafameera\*. 48 Isinis dubbii kanaaf dhuga-baatuu dha\*. 49 Kunoo, isa abbaan koo isin abdachiise isiniif nan erga, garuu akka nama uffannaa guutuu uffatuutti waaqa irraa bumma hamma argattanitti mandaricha keessa turaa" isaanin jedhe\*.

\*44 18:31; 24:27

\*46 Hos 6:2; HoE 17:3

\*47 Mat 24:14; HoE 17:30; 1Xim 3:16

\*48 Yoh 15:27; HoE 1:8

\*49 Yoh 14:16,26; 15:26; 16:7; HoE 1:4

### Yesus Gara Waaqa Keessaatti Ol Fudhatamuu Isaa

(Mar 16:19-20; HoE 1:9-11)

50 Kana booddee Yesus mandaricha keessaa baasee, hamma Bitaniyaatti isaan geesse; harka isaa lachuu ol fudhees isaan eebbise. 51 Utuma isaan eebbisee jiruus, isaan irraa gargar ba'ee, gara waaqa keessaatti ol fudhatame. 52 Isaanis sagadaniifii, gammachuu gud-daadhaan gara Yerusaleemitti deebi'an\*; 53 gaafa hundumaas mana qulqullummaa keessatti maqaa Waaqayyoo galateeffa-chaan turan.

\*52 Yoh 5:23; 14:28; 16:22

## Wangeela Gooftaa Keenyaa Yesus Kristos Isa Qulqulluu Isa Yohannis Caafe

### Kristos "Sagallchi" Foon Uffachuu Isaa

1 1 Sagalichi jalqaba waan hunduu maa dura ture; sagalichi Waaqayyoo bira ture; sagalichi ofii isaa Waaqayyoo ture\*. 2 Inni kun jalqabumaa jalqabee Waaqayyoo bira ture. 3 Wanti hundinuus isumaan ta'e; waan ta'e keessaas isa malee kan ta'e tokko illee hin jiru\*. 4 Jireenyi isa keessa ture; jireenyichis ifa namootaa ture\*. 5 Ifichi dukkana keessatti in ibsa, dukkanichi immoo isa bira ga'uu hin danda'u\*.

\*1 17:5; 8:58; 1Yoh 1:1-2; Mul 19:13

\*3 1:10; 1Qor 8:6; Qol 1:16-17; 1Ibr 1:2

\*4 5:26; 14:6; 8:12

\*5 3:19; 9:5

6 Namni Waaqayyoo biraa ergame tokko ture, maqaan isaas Yohannis jedhama\*. 7 Inni kun dhugaa ba'uu-dhaaf dhufe; namoonni hundinuu dubbii isaatiin akka amananiif waa'ee ifichaa dhugaa ba'e\*. 8 Inni ofii isaa ificha hin turre, waa'ee ifichaa akka dhugaa ba'uu ergame malee\*. 9 Ifichi inni dhugaan, inni gara biyya lafaa dhufe, namoota hundumaaf in ibsa\*. 10 Inni biyya lafaa keessa ture; biyyi lafaas isumaan ta'e; biyyi lafaa garuu isa hin beekne\*. 11 Gara biyya dhuun-faa isaa dhufe; namoonni isaa garuu isa hin simanne\*. 12 Hamma isa simataniif immoo ijoollee Waaqayyoo akka ta'a-niif aboo isaaniif kenne; isaanis warra maqaa isaattii amananii dha\*. 13 Isaan kun Waaqayyottii dhalatan malee, dhiigattii yookiis fedha fooniitti yookiis fedha dhiiraattii hin dhalanne\*.

\*6 Mat 3:1; Mar 1:4; Luq 3:1-2

\*7 1:31; 5:33-35; HoE 19:4

\*8 1:20; 3:28

\*9 1Yoh 2:8; Yoh 3:19; 12:46

\*10 1:3-5; 1:14; 17:25; 1Qor 8:6; Qol 1:16; 1Ibr 1:2

\*11 Mat 13:57; Yoh 3:32

\*12 Rom 8:14-16; Gal 3:26; 1Yoh 3:1

\*13 3:3,5-6; Yaq 1:18; 1Phe 1:23;

1Yoh 5:1,18

14 Sagalichis nama foonii ta'ee, nu gidduus buufate. Ulfina isaa isa ayyaanaa fi dhugaadhaan guutes argine; ulfinni isaas isa ilmi tokkichi abbaa isaa irraa argatu ture\*. 15 Yohannis waa'ee isaatiif dhugaa in ba'a; sagalee isaa ol fudhattees, "Inni ana booddee dhufu ana irra caala, ana dura ture'o" jedhee waa'ee isaa kanan dubbadhe, kunoo, isa kana" jedhe\*. 16 Guutummaa ayyaana isaa keessaa hundumti keenya ayyaana irratti ayyaana fudhanneerra\*. 17 Seerri Museedhaan kenname, ayyaannii fi dhugaan garuu Yesus Kristosiin argaman\*. 18 Homtinuu takkaa Waaqayyoon bin argine, ilma tokkicha isa abbaa bukkee ture sanatu waa'ee isaa hiikee beeksise malee\*.

\*14 Mat 17:2; Gal 4:4; 1Xim 3:16; 1Ibr 2:14; 1Yoh 4:2; Isa 60:1

\*15 1:27,30; Mat 3:11

\*16 Qol 2:9-10

\*17 7:19; Bau 31:18; Rom 6:14; 10:4

\*18 6:46; Mat 11:27; 1Xim 6:16

### Dhugaa Ba'uu Yohannis Cuuphaa

(Mat 3:1-12; Mar 1:2-8; Luq 3:15-17)

19 Yeroo Yihudoonni Yerusaleemii lubootaa fi Lewwota Yohannisitti erganii, "Ati eenyu?" jedhanii isa gaafachiisanitti, Yohannis\*, 20 utuu hin haalin, "Ani Kristos isa abdachiifame miti" jedhee mul'isee dhugaa ba'e\*. 21 Warri ergamanis deebisanii, "Amma ati eenyu? Ati Eliyaasii?" jedhanii isa gaafatan. Inni immoo, "Waawuu ani isa miti" jedhe. Isaan, "Ati raajichaa ree?" ittiin jennaan, "Waawuu" jedbee deebise\*. 22 Isaanis, "Eenyu ati? Egaa, warra nu erganitti kan deebifnu nutti himi; ati eenyu offin jetta?" ittiin jedhan.

\*19 5:33; Luq 3:15-16

\*20 3:28; HoE 13:25

\*21 Kes 18:15-18; Mat 11:14; 17:10-13

23 Yohannis deebisee, "Isaayaas raajichi akkuma dubbatetti, 'Ani sagalee namaa, isa karaa gooftaan irra adeemu qajeelchaa' jedhee, lafa onaa

keessaa iyyuu dha" jedhe\*. <sup>24</sup>Warri isatti ergaman immoo Fariisota keessaa turan. <sup>25</sup>Isaan kun itti dabalani, "Ati Kristos yookiis Eliyaas yookiis raajicha erga hin ta'inni maaliif cuuphaa ree?" jedhanii isa in gaafatan\*. <sup>26</sup>Yohannis immoo, "Ani bishaaniinan isin cuupha, inni isin isa hin beekne garuu isin gidduu in dhaabata. <sup>27</sup>Inni na booddee in dhufa; ani immoo hidhaa kophee isaatii illee hiikundhaaf nama ta'u miti" jedhee isaaniif deebise\*. <sup>28</sup>Wanti kun hundinuu Yordaanos gama, Betaabaraa iddoo Yohannis cuuphaa turetti ta'e\*.

\*23 Isa 40:3; Mat 3:3

\*25 1:33; Mat 21:25

\*27 1:15; Mat 3:11; HoE 13:25

\*28 10:40; Mat 3:6,13

### Hoolaa Waaqayyoo

<sup>29</sup>Borumtaa Yohannis utuu Yesus gara isaa dhufuu argee, "Ilaa hoolicha Waaqayyoo, isa cubbuu biyya lafaa irraa fudhu". <sup>30</sup>Namni ana booddee dhufu ana irra caala, ana dura ture'o" jedhee waa'ee isaa kanan dubbadhe isa kana\*. <sup>31</sup>Ani ofii kootii iyyuu isa hin beekne, garuu Israa'elitti akka inni mul'ifamuufan bishaaniin namoota cuuphuu dhufe" jedhe\*. <sup>32</sup>Yohannis dhugaa ba'eefii, "Hafuurri qulqulluun akka gugeetti waaqa irraa isa irra bu'ee hafuu isaa argeera". <sup>33</sup>Ani ofii kootii iyyuu isa hin beekne; garuu inni akka ani bishaaniin cuuphuuf na erge sun, 'Hafuurri qulqulluun isa irra bu'ee hafuu isaa kan argitu, isa inni hafuura qulqulluudhaan cuuphu" jedhee anatti hime\*. <sup>34</sup>Ani ofii kootii kana argeera, inni kun ilma Waaqayyoo ta'uu isaas dhugaa ba'eera" jedhe\*.

\*29 1:36; Isa 53:4-7; 1Phe 1:18-19;

Mul 3:6,9,12; 1Yoh 3:5

\*30 1:15,27

\*31 1:26

\*32 Mat 3:16; Mar 1:10; Luq 3:22

\*33 Mat 3:11

\*34 Mat 3:17; 4:3

### Bartoota Yesus Warra Dura Waamaman

<sup>35</sup>Borumtaas immoo Yohannis bartoota isaa keessaa namoota lamaa wajjin in dhaabata ture. <sup>36</sup>Yohannis utuu Yesus achiin darbuu ilaalee, "Ilaa hoolicha Waaqayyoo" jedhe\*. <sup>37</sup>Bar-

toonni isaa lamaan kana dubbachuu isaa dhaga'anii, Yesus duukaa bu'an. <sup>38</sup>Yesus garagalee isa duukaa bu'uu isaanii argee, "Maal barbaaddu?" jedhee isaan gaafate. Isaan immoo, "Rabbii, eessa buufatte?" jedhanii deebisaniif; "Rabbii" jechuun "Barsiisaa" jechuu dha. <sup>39</sup>Yesus immoo, "Kottaatii ilaalaa!" jedhee isaaniif deebise. Bartoonni sunis dhaqanii, iddoo Yesus buufate arganii, guyyaa sana isa bira oolan; yeroon isaa akka sa'aatii kudhanii ture.

\*36 1:29; Isa 53:7

<sup>40</sup>Bartoota lamaan dubbii Yohannis dhaga'anii, Yesus duukaa bu'an keessaa, inni tokko Indriiyaas obboleessa Simoon Phexros ture. <sup>41</sup>Indriiyaas, dura obboleessa isaa Simoonin argatee, "Masiihicha arganneerra" jedhee itti himc; "Masiihii" jechuun "Kristos" jechuu dha\*. <sup>42</sup>Indriiyaasis Simoonin gara Yesusitti geesse; Yesus immoo isa ilaalee, "Edaa ati Simoon ilma Yohannis; egaa si'achi 'Keefaas' jedhamtee in waamanta" jedheen. "Keefaas" jechuun afaan Griikiitti "Phexros" jechuu dha; Phexros jechuun immoo "Dhagaa hin sochoone" jechuu dha\*.

\*40-42 Mat 4:18-20

\*41 4:25

\*42 Mat 16:18; Mar 3:16

### Yesus Filiphosii Fi Naataanaa'elin Waamuu Isaa

<sup>43</sup>Borumtaas Yesus Galiilaa dhaquudhaaf ka'ee, Filiphosin argatee, "Na duukaa bu'!" ittiin jedhe\*. <sup>44</sup>Filiphosis akkuma Indriiyaasii fi Phexros, nama mandara Betsayidaa ture\*. <sup>45</sup>Filiphos kun Naataanaa'elin argatee, "Isa Museen macaafa seeraa keessatti, raajonnis immoo macaafa isaanii keessatti waa'ee isaa caafan arganneerra; inni namicha Naazireet, Yesus ilma Yoseef" jedheen\*. <sup>46</sup>Naataanaa'el yommuu, "Naazireet keessaa wanti gaariin ba'uu danda'aa?" jedhec Filiphosin gaafate; Filiphos immoo, "Kottuutii ilaali!" jedhee deebiseef\*. <sup>47</sup>Yesus, utuu Naataanaa'el gara isaa dhufuu argee, "Ilaa, nama Israa'el isa dhugaa isa sobni keessa hin jirre" jedhee waa'ee isaa dubbate. <sup>48</sup>Naataanaa'el, "Eessatti na beekta?" jedhec

isa gaafate; Yesus immoo deebisee, "Filiphos utuu si hin waamin muka harbuu jalattan si arge" jedheen. <sup>49</sup>Kana irratti Naataanaa'el, "Rabbii! Ati ilma Waaqayyoo ti, ati mootii Israa'el!" jedheen\*. <sup>50</sup>Yesus ammas deebisee, "Muka harbuu jalattan si arge waanan siin jedheef amantaa? Isaan kana irra kan caalu iyyuu arguuf jirta" jedheen. <sup>51</sup>Itti dabalees, "Dhuguma, dhuguman isinitti hima, waaqa bana-maa, ergamoota Waaqayyos ilma nama irra utuu ol ba'anii gad bu'anii arguuf jirtu" jedheen\*.

\*43 Mar 2:14

\*44 12:21

\*45 21:2; Luq 24:25-27; Kes 18:15,18;

Isa 7:14; Er 23:5,6; His 34:23

\*46 7:41,52

\*49 Far 2:7; Mat 14:33; 16:16; 27:42;

Yoh 12:13

\*51 Uma 28:12; Mat 4:11

### Cidha Qaanaatti Ta'e

**2** <sup>1</sup>Guyyaa sadaffaatti immoo kutaa biyya Galiilaa mandara Qaanaatti cidhi tokko ture; haati Yesus achi turte\*. <sup>2</sup>Yesusii fi bartoonni isaas cidhiichatti waamamanii turan. <sup>3</sup>Daadhiin waynii duraa dhumnaan, haati isaa, "Daadhii waynii hin qaban" jettee Yesusitti himte. <sup>4</sup>Yesus immoo "Haadhuu, maaliif hojii koo keessa lixxa ree? Waa gochuuf yeroon koo amma illee hin geenye" jedhee deebise\*. <sup>5</sup>Haati isaa yommuu warra achii ergamaniin, "Waanuma inni isinitti himu godhaa!" jetteen.

\*1 4:46; 21:2

\*4 7:30; 8:20; Mat 12:48

<sup>6</sup>Warri Yihudootaas seera ittiin ofii isaanii, qodaa isaanis qulleessan qabu turan; kanaafis gaanii dhagaa ja'a, tokkon tokkon isaa akka liitrii saddeettamaa hamma dhibbaa fi digdamaatti kan fudhatu achi in dhadhaabatu\*. <sup>7</sup>Yesus yommuu jaraan, "Bishaan gaanota kanatti guutaa!" jedhe; kanaaf isaan hamma afaaniitti guutan. <sup>8</sup>Kana booddee Yesus, "Buusaatii isa cidhiicha geggeessutti geessaa!" isaaniiin jedhe; isaan yommuu itti geessan. <sup>9</sup>Namichi bishaan isa daadhii ta'e sana miyeeffatee ilaale. Daadhichi eessaa akka ba'e, warra bishaan guure sanatu beeka malee namichi hin beeku ture. Yommuu dhirsa misirroo ofitti waa-

mee, <sup>10</sup>"Silaa illee akka amala biyya kanaatti namni hundinuu daadhii waynii isa gaarii dura kennee, erga keessummoonni quufanii daadhii isa laafaa fida; ati garuu daadhii isa gaarii hamma ammaatti keesse", ittiin jedhe.

\*6 Mar 7:3-4

<sup>11</sup>Yesus milikkita argisiise hundumaa keessaa isa jalqabaa kana Qaanaa Galiilaaatti hojjete, ulfina isaa mul'ise, bartoonni isaas ittumaa isatti amanana\*. <sup>11</sup>1:14; 12:37,41; 20:30

<sup>12</sup>Kana booddee Yesus haadha isaa, obboloota isaatii fi bartoota isaa wajjin gara mandara Qifirnaahomitti gad bu'e; garuu guyyaa baay'ee achi hin bubbulle\*.

\*12 Mat 4:13; 13:55

### Yesus Mana Qulqullummaa Keessaa Warra Bitee Gurguru Oofuu Isaa

(Mat 21:12-13; Mar 11:15-17;

Luq 19:45-46)

<sup>13</sup>Ayyaanni Faasiikaa warra Yihudootaa geenyaan, Yesus gara Yerusaleemitti ol ba'e\*. <sup>14</sup>Mana qulqullummaa keessattis namoota iddoo sana taa'anii sangoota, hoolota, gugees gurguran, warra horii callaa gegeddaranis arge. <sup>15</sup>Yommuu inni quncee irraa qaccee dha'atee, hunduma isaanii hoolota isaanii fi sangoota isaanii wajjin gad isaan oofe; horii warra horii gegeddaranii in bittimse, gabatootas gad gara-galche. <sup>16</sup>Warra gugee gurguraniin immoo, "Kana keessaa gad baafadhaa! Mana abbaa kootiis mana bitaa gurgurtaa hin godhinaa!" jedheen\*. <sup>17</sup>Yommuu bartoonni isaa, "Hinaaffaan mana keetii na guba" jedhamee isa caafame yaadatan\*.

\*13 6:4; 11:55; Bau 12:1-27

\*16 Luq 2:49

\*17 Far 69:9

<sup>18</sup>Kana irratti Yihudoonni, "Waan ittiin kana gochuu dandeessu mul'isuudhaaf, milikkita maalii nu argisiifta?" jedhanii isa gaafatan\*. <sup>19</sup>Yommuu Yesus deebisee, "Mana qulqullummaa kana jigsaa! Ani immoo guyyaa sadiitti deebisee isa nan dhaaba" isaaniiin jedhe\*. <sup>20</sup>Yihudoonni immoo, "Mana qulqullummaa kana ijaaruun isaa waggaa afurtamii ja'a fudhate, ati immoo guyyaa sadii keessatti deebiftee isa

dhaabdaa ree?" jedhanii gaafatan.  
 21 Yesus garuu waa'ee mana qulqul-  
 lummaa yommuu dubbate waa'ee  
 dhagna ofii isaa dubbachuu isaa ti\*.  
 22 Kanaaf bartoonni isaa, erga inni  
 du'aa ka'ee booddee, waa'ee isa ka-  
 naaf dubbachuu isaa yaadatan; waan  
 macaafni jedhe, dubbii Yesus dubbates  
 in amanan\*.

\*18 6:30; Mat 21:23

\*19 Mat 26:61; 27:40; Mar 14:58; 15:29;  
 HoE 6:14

\*21 1Qor 6:19

\*22 12:16; 14:26; 20:9; Luq 24:8,26-27

### Yesus Garaa Nama Hundumaa Beekuu Isaa

23 Yeroo inni ayyaana Faasiikaaf  
 Yerusaalem turetti, namoonni baay-  
 yeen milikkita inni godhe arganii isatti  
 in amanan\*. 24 Inni garuu namoota  
 hundumaa gaarii godhee waan beek-  
 kuuf, amanee isaanitti of hin dhiifne\*.  
 25 Inni ofii isaatii garaa namaa keessa  
 kan jiru waan beekuuf, kan biraa dhu-  
 fee waa'ee nama tokkoo isatti himuu  
 hin barbaachifne.

\*23 7:31; 11:45-48

\*24 6:64

### Niqoodemos Gara Yesus Dhaquu Isaa

3 1 Fariisota keessa, namni Niqoo-  
 demos jedhamu tokko ture; inni du-  
 ra-buutuu Yihudoootaa ture\*. 2 Inni kun  
 halkaniin gara Yesus dhufee, "Rabbii  
 akka ati barsiisaa taatee Waaqayyoo  
 biraa dhufte nuyi beekna; homtinuu  
 yoo Waaqayyoo isaa wajjin jiraate ma-  
 lee milikkita ati argisiiftu kana, dan-  
 da'ee hin argisiisu" ittiin jedhe\*. 3 Ye-  
 sus, "Dhuguma, dhuguman sitti hima,  
 eenyu illee olii yoo dhalachuu dhaa-  
 baate, mootummaa Waaqayyoo arguu  
 iyyuu hin danda'u" jedhee deebiseef\*.  
 4 Niqoodemos immoo, "Namni erga  
 qancaree attamitti dhalachuu danda'a?  
 Gadameessa haadha isaatti lammaffaa  
 galee, dhalachuu danda'a moo?" je-  
 dhee Yesusin gaafate\*. 5 Kanaaf Yesus,  
 "Dhuguma, dhuguman sitti hima, ee-  
 nyu illee bishaanii fi hafuura qulqul-  
 luuttii yoo dhalachuu dhaabaate, moo-  
 tummaa Waaqayyoo galuu hin dan-  
 da'u\*. 6 Nama fooniittii kan dhalate  
 foon, hafuurattii kan dhalate hafuura\*.  
 7 Olii dhalachuun isiniif in ta'a siin

jechuu kootiif hin dinqifatin. 8 Qilleen-  
 si gara fedhetti in qilleensa'a, qilleen-  
 sa'uu isaa in dhageessa, eessaa akka  
 inni dhufu, eessas akka inni dhaqu  
 garuu hin beektu; egaa hafuurattii kan  
 dhalate hundinuus akkuma kana" je-  
 dhee deebiseef\*.

\*1 7:50; 19:39

\*2 9:16,33; Mat 22:16; HoE 10:38

\*3 1:13; IPhe 1:23; 1Yoh 3:9

\*4 2Qor 5:17

\*5 His 36:25-27; Efe 5:26; Tit 3:5

\*6 1:13; 1Qor 15:50

\*8 Lal 11:5

9 Niqoodemos deebisee, "Kun atta-  
 mitti ta'uu danda'a?" jedhee Yesusin  
 gaafate. 10 Yesus deebiseefii, "Ati barsii-  
 saa Israa'el kan taate, kana hin beektuu?  
 11 Dhuguma, dhuguman sitti hima, nuyi  
 isa beeknu in dubbanna, isa argines  
 dhugaa in baana; utuma ta'uu iyyuu isin  
 isa nuyi dhugaa baanu hin fudhattan\*.  
 12 Waa'ee isa biyya lafaa isinitti himnaan  
 erga hin amantan ta'ee, waa'ee isa biyya  
 waaqaa yoon isinitti hime immoo atta-  
 mitti amantu ree? 13 Ilma namaa isa  
 waaqa irraa gad bu'e sana malee, hom-  
 tinuu gara waaqaatti ol hin baane\*.  
 14 Museen lafa onaa keessatti bofa sibiila  
 diimaa muka irratti akka ol fuudhe, ilmi  
 namaas immoo akkasuma muka irratti ol  
 fuudhamu in ta'a\*. 15 Kunis ilma na-  
 maatti kan amanu hundinuu jireenya  
 bara baraa haa qabaatuuf ta'a\*.  
 \*11 3:32; 8:26  
 \*13 Fak 30:4; Rom 10:6; Efe 4:9; HoE 2:34  
 \*14 Lak 21:9; Yoh 8:28; 12:32-34  
 \*15 20:31; Mar 16:16; Rom 1:16;  
 1Yoh 5:11-13

16 "Waaqayyoo, akkasitti tokkicha  
 ilma isaa hamma kennuufitti biyya  
 lafaa jaallate; kun immoo isatti kan  
 amanu hundinuu jireenya bara baraa  
 haa qabaatuuf malee, haa baduuf miti\*!  
 17 Waaqayyoo biyya lafaatti farachiisuuf  
 miti, biyyi lafaa isaan haa fayyuuf ilma  
 isaa biyya lafaatti erge malee\*. 18 Ilma  
 isaa kanatti kan amanu itti hin farada-  
 mu, isatti kan hin amanne garuu, maqaa  
 tokkicha ilma Waaqayyooitti waan hin  
 amaniniif, ammuma iyyuu itti farada-  
 meera\*. 19 Ifichi gara biyya lafaa dhu-  
 feera, namoonni garuu hojiin isaanii  
 hamaa waan ta'eef, ifa irra dukkana  
 jaallatan; firdichis akkuma kanatti in  
 raawwatama\*. 20 Hamaa kan hojjetu  
 hundinuu ificha in jibba, hojiin isaa

akka irratti hin beekamneef gara ifi-  
 cbaatti hin ba'u\*. 21 Dhugaatti kan ji-  
 raatu garuu hojiin isaa, inni akka jaalala  
 Waaqayyooitti hojjetame, haa mul'atuuf  
 gara ifichaatti hin ba'a" jedheen\*.

\*16 Rom 8:32; 1Yoh 4:9-10; Yoh 3:36

\*17 12:47; Luq 19:10

\*18 5:24; 2Tas 2:12

\*19 1:5,9-11; 8:12; 9:5; 12:48

\*20 7:7; Efe 5:11-13

\*21 Mat 5:16; 1Yoh 1:6-7

### Yohannis Waa'ee Yesus Dhugaa Ba'uu Isaa

22 Kana booddee Yesusii fi bar-  
 toonni isaa gara kutaa biyya Yihudaa  
 dhaqan; Yesus bartoota isaa wajjin  
 takka achi bubbule, in cuuphas ture\*.  
 23 Yohannis immoo mandara Enon isa  
 Saalemitti dhi'oo, iddoo bishaan  
 baay'een argame sanatti in cuupha  
 ture; namoonnis achi dhaqanii in cuu-  
 phaman. 24 Yohannis yeroo sanatti ma-  
 na hidhaatti hin galfamne ture\*.

\*22 4:1-2

\*24 Mat 14:3; Mar 6:17; Luq 3:19-20

25 Yommuu bartoonni Yohannis  
 waa'ee kulleessuu irratti Yihudii tok-  
 koo wajjin walitti falmuutti ka'an.  
 26 Bartoonni sun gara Yohannis dhufa-  
 nii, "Yaa barsiisaa, inni gama Yordaa-  
 nositti sii wajjin ture, atis immoo  
 dhugaa baateef sun kunoo, in cuupha;  
 hundumtinuus gara isaa dhaqaa jiru"  
 jedhanii itti himan\*. 27 Yohannis yom-  
 mus deebisee, "Namni yoo waaqa irraa  
 isaaf kenname malee, waan tokko illee  
 fudhachuu hin danda'u\*. 28 Ani Kris-  
 tos miti, garuu fuula isaa duran erga-  
 me jedhee akkan dubbadhe, isin ofii  
 keessanii dhugaa anaaf baatu\*. 29 Mi-  
 sirroo kan manaa qabu inni dhirsa  
 misirroo ti, minjeen inni isa dhaggeef-  
 fatu garuu sagalee dhirsa misirroo dha-  
 ga'uutti guddaa in gammada; anis ak-  
 kuma kanatti gammachuun koo amma  
 guutuu in ta'a\*. 30 Inni sun guddachaa  
 adeemuun in ta'aaf, ani garuu xinnaa-  
 chaa adeemuun anaaf in ta'a" jedhe.

\*26 1:25-34; 4:1-2; Mat 3:11,13

\*27 19:11; 1Qor 4:7; Ibr 5:4

\*28 1:20,23; Luq 3:15-17

\*29 15:11; 17:13; Mat 9:15

### Yesus Waaqa Irraa Dbufuu Isaa

31 Yohannis itti fufee, "Inni olii  
 dhufu hundumaa irra jira; namni lafa

kanaa kanuma lafaa ti, waa'ee isa lafa  
 irraa dubbatas, inni waaqa irraa dhufu  
 bundumaa irra jira\*. 32 Isa arge isa  
 dhaga'e sanas dhugaa in ba'a, isa inni  
 dhugaa ba'us homtinuu hin fudhatu\*.  
 33 Isa inni dhugaa ba'u kan fudhatu  
 immoo, Waaqayyoo dhuga-qabeessa  
 akka ta'e mallattoodhaan cimseera\*.  
 34 Inni Waaqayyoo isa erge dubbiidhu-  
 ma Waaqayyoo dubbata, Waaqayyoo  
 hafuuricha safara malee in kenna'o\*.  
 35 Abbaan ilma isaa in jaallata, waan  
 bundumaas barka isaatti kenneera\*.  
 36 Namni ilma Waaqayyooitti amanu,  
 jireenya bara baraa qaba; ilma Waa-  
 qayyooof kan hin abboomamne garuu  
 jireenya hin argatu, dheekkamsa Waa-  
 qayyootu isa irratti hafa malee" je-  
 dhe\*.

\*31 8:23; 1Qor 15:47; 1Yoh 4:5

\*32 3:11; 8:26

\*33 1Yoh 5:10

\*34 1:16,33-34; Qol 1:19

\*35 5:20; 17:2; Mat 11:27; Luq 10:22

\*36 3:15-18; 1Yoh 5:12-13; Efe 5:6;

Ibr 3:18-19; Rom 11:20,30-32

### Yesusii Fi Dubartii Samaariyaa

4 1 Yesus yommuu Yohannis irra kan  
 caalu bartoota dabalachaa, cuu-  
 phaas akka ture warri Fariisotaa dha-  
 ga'uu isaanii, Yesusis in bare\*. 2 Utuma  
 ta'uu iyyuu bartoota isaatu cuuphe ma-  
 lee Yesus ofii isaatii hin cuuphe ture.  
 3 Kana booddee inni kutaa biyya Yihu-  
 daa dhiisee Galiilaa dhaqe. 4 Yeroo achi  
 dhaqu immoo Samaariyaa keessa dar-  
 buun isa irra ture\*.

\*1 3:22,26

\*4 Mat 10:5; Luq 9:52

5 Kutaa biyya Samaariyaa keessaa  
 gara mandara Siikaar jedhamu tokkoo  
 dhufe; mandarichi lafa isa Yaaqoob  
 ilma isaa Yoseefiif kennetti dhi'oo  
 dha\*. 6 Bisbaan boollaa Yaaqoob achi  
 ture. Yesus karaa adeemaa oolee waan  
 dadhabeeff, boolla bisbaanii sana buk-  
 kee taa'e; yeroon isaas akka sa'aatii  
 ja'aa ture\*.

\*5 Uma 33:19; 48:22; Iya 24:32

\*6 4:12

7 Dubartiin Samaariyaa tokkos bi-  
 shaan waraabbachuudhaaf dhufte;  
 yommuu Yesus, "Bisbaan dhugaatii  
 anaaf kenni!" ittiin jedhe. 8 Bartoonni  
 isaa nyaata bituudhaaf gara mandaraa

dhaqanii turan\*. <sup>9</sup>Dubartiin Samaariyaa sun, "Attamitti ati Yihudii taatee, ana dubartii Samaariyaa bishaan dhugaatii gaafatta?" ittiin jette. Yihudoonni warra Samaariyaa wajjin qodaa tokkotti hin sooratan\*. <sup>10</sup>Yesus immoo deebiseefii, "Kennaa Waaqayyoo utuu beektee, inni 'Bishaan dhugaatii anaaf kenni!' siin jedhe kunis eenyu akka inni ta'e utuu hubattee, silaa situ isa kadhata, inni immoo bishaan yeroo hundumaa jiraatu siif in kenna ture" jedheen\*.

\*8 Mar 6:37

\*9 Iz 4:1-5; Nah 4:1-2; Luq 9:52-53

\*10 7:38; Mul 21:6; 22:17

<sup>11</sup>Dubartittiin kana irratti, "Yaa gooftaa, atoo waan ittiin budduqsitu hin qabdu, boolli bishaanichaa immoo gad fago dha, bishaan yeroo hundumaa jiraatu sana cessa fidda ree? <sup>12</sup>Abbaa keenya Yaaqoob isa bishaanicha dhugee, ijoolleen isaa, horiin isaas dhuganii, boolla bishaanichaa immoo nuuf kenne in caaltaa?" jetteen\*. <sup>13</sup>Yesus immoo, "Bishaan kana irraa kan dhugu hundinuu deebi'ee in dheebota; <sup>14</sup>bishaan isa ani kennuufiif jiru irraa inni dhugu garuu, bara baraan hin dheebota; bishaan inni ani kennuufiif jiru, isa keessatti burqaa bishaanii isa jireenya bara baraatiif burqu in ta'ao" ittiin jedhe\*. <sup>15</sup>Kana irratti dubartittiin, "Yaa gooftaa! Deebi'ee akka ani hin dheebonneef, bishaan waraabbachuufis akka ani as hin dhufneef, bishaan kana anaaf kenni!" jetteen.

\*12 8:53

\*14 6:35; 7:37-39; Isa 49:10; 55:1

<sup>16</sup>Yesus immoo, "Dhaqi! Abbaa manaa kee waamii kottu!" jedheen. <sup>17</sup>Dubartittiin deebitee, "Anoo abbaa manaa hin qabu" jetteen; Yesus immoo, "Isa 'Abbaa manaa hin qabu' jette, ba'essa dubbatte. <sup>18</sup>Abboota manaa shan qabda yoo turte iyyuu, inni amma sii wajjin jiru abbaa manaa kee miti'o; kana dhugaa dubbatte" ittiin jedhe. <sup>19</sup>Kana irratti dubartittiin, "Akka ati raajii taate nan arga, yaa gooftaa". <sup>20</sup>Abbootni keenya gaara kana gubbaatti in sagadu; isin warri Yihudootaa immoo 'Lafti itti Waaqayyooof sagaduun ta'u Yerusaleem keessa jira' jettu" ittiin jette\*.

\*19 9:17; Mat 21:46; Luq 7:39

\*20 Kes 11:29; 12:5-14; Far 122:1-5

<sup>21</sup>Yesus yommuu, "Dubartii nana, yeroon itti isin gaara kana gubbaatti yookiis Yerusaleemitti abbaadhaaf hin saganne dhufuuf jira; na amani"! <sup>22</sup>Isin waan bin beeknetti sagaddu, nuyi garuu waan beeknutti saganna, fayyinni Yihudoota keessaa in dhufa\*. <sup>23</sup>Yeroon itti warri dhuguma sagadan, ha fuuraa fi dhugaadhaan abbaadhaaf sagadan garuu in dhufa; innis ammuma iyyuu ga'eera. Abbaanis warra akka-sitti isaaf sagadan in barbaada\*. <sup>24</sup>Waaqayyoo hafuura; warri isaaf sagadanis hafuura fi dhugaadhaan isaaf sagaduun in ta'aaf" ittiin jedhe\*. <sup>25</sup>Dubartittiin immoo deebitee, "Masiihiin inni Kristos jedhamu akka dhufu anuu beeka; inni gaafa dhufe waan hundumaa nutti in hima" jette\*. <sup>26</sup>Yesus yommuu, "Inni amma sii wajjin dubbachaa jira; kunoo, ani isa" ittiin jedhe\*.

\*21 Mil 1:11

\*22 2Mot 17:29-41; Isa 2:3; Rom 9:3-5

\*23 Efe 2:18; Filp 3:3

\*24 2Qor 3:17; Rom 12:1

\*25 1:41

\*26 9:35-38; Mar 14:61-62

<sup>27</sup>Yeroo kanatti bartoonni isaa deebi'anii dhufan; dubartii wajjin dubbachuu isaatiifis in dinqifatan, garuu isaan keessaa tokko illee, maal akka isheen barbaaddu, yookiis maaliif akka inni isheedhaa wajjin dubbatu hin gaafanne. <sup>28</sup>Dubartittiin yommuu okkotee ishee achumatti dhiiftee, gara mandaraa dhaqxee namootattis dubbattee, <sup>29</sup>"Kottaa namicha, waan ani kanaan dura hojjedhe hundumaa anatti bime tokko ilaalaa; kun Kristos laataa?" jette\*. <sup>30</sup>Namoonni yeroo sanatti mandaricha keessaa ba'anii, gara isaa dhufuutti ka'an.

\*29 4:39; 7:26; Mat 12:23

<sup>31</sup>Kana gidduutti bartoonni isaa, "Yaa barsiisa, waa nyaadhu!" jedhanii isa in kadhata turan. <sup>32</sup>Inni garuu deebisee, "Ani nyaata isin hin beekne kanaan nyaadhu qaba" isaaniin jedhe. <sup>33</sup>Yommuu bartoonni, "Namni nyaata fideef jiraa ree?" waliin jedhan. <sup>34</sup>Yesus immoo, "Nyaanni kan koo jaalala isa na ergee gochuudhaaf hojii isaa raawwachu dha". <sup>35</sup>Isin amma, 'Haamaan ji'a afur booddee in ta'a' jettu

mitii? Ija keessaniin maasicha ilaalaa! Ani immoo, midhaan ammuma iyyuu bilchaatee, haamaan akka ga'e kunoo, isinittan beeksisa\*. <sup>36</sup>Inni haamu gatii isaa in argata, ija midhaanichaas jireenya bara baraatiif walitti in qaba; kunis inni facaasu fi inni haamu walii wajjin akka gammadaniif in ta'a\*. <sup>37</sup>Egaa mammaaksichi, 'Namni tokko in facaasa inni kaan immoo in haama' jedhu sun kanaan dhugaa in ta'a\*. <sup>38</sup>Waan itti hin dadhabin akka haamtaniifan isin erge; warri kaan itti dadhabaniiru, isin immoo isa isaan itti dadhabanitti galtan" isaaniin jedhe.

\*34 5:36; 6:38; 17:4; Mat 4:4

\*35 Mat 9:37; Luq 10:2; HoE 8:25

\*36 1Qor 3:6-9; 9:17-18

\*37 Iyo 31:8; Mik 6:15

<sup>39</sup>Sababii dubartittiin, "Waan ani kanaan dura hojjedhe hundumaa anatti hime" jettee dhugaa baateef, mandara sanaa warri Samaariyaa baay'een isatti amanan\*. <sup>40</sup>Warri Samaariyaa kunis yeroo isa bira ga'an, isaan bira akka turuuf Yesusin kadhannaan, inni guyyaa lamaaf isaan bira ture. <sup>41</sup>Namoonni sonaan baay'eenis dubbii isaatiif jedhaniin itti amanan. <sup>42</sup>Jarri garuu dubartittiidhaan, "Egaa nuyi si'achi waan ati dubbateef amanna miti; nuyi ofuma keenyaa dhageenyeerra, inni kun dhuguma fayyisaa biyya lafaa akka ta'es in beekna" jedhan\*.

\*39 4:29

\*42 3:17; 1Yoh 4:14; 1Xim 4:10; HoE 5:31

### Yesus Ilma Hojjetaa Mootii Tokkoo Fayyisuu Isaa

(Mat 8:5-13; Luq 7:1-10)

<sup>43</sup>Guyyaa lamaan sana booddees Yesus achii ba'ee kutaa biyya Galiilaa dhaqe\*. <sup>44</sup>Innumtuu ofii isaatii illee raajiin tokko biyya isaa keessatti akka hin fudhatamne dubbatee ture\*. <sup>45</sup>Warri Galiilaa gara ayyaanichaatti ol ba'anii, guyyaa ayyaanaa sana Yerusaleemitti kan inni hojjete hundumaa waan arganiif, yeroo inni Galiilaa ga'e isa siman\*.

\*43 4:40; Mat 4:12

\*44 Mat 13:57; Mar 6:4; Luq 4:24

\*45 2:23

<sup>46</sup>Inni. deebi'ee Qaanaa Galiilaa, iddoo itti bishaan daadhii waymiitti geddare in dhufe; Qifirmaahomis namichi mootiidhaaf hojjetu tokko ture; ilmi isaa duraa dhukkubsatee ture\*. <sup>47</sup>Yesus Yihudaadhaa Galiilaa dhufuu isaa yommuu dhaga'es, namichi gara isaa dhaqee Qifirmaahomitti gad bu'ee, akka inni ilma isaa isa du'atti dhi'aate fayyisuuf Yesusin kadhate. <sup>48</sup>Yesus immoo, "Silaa isin milikkita fi dinqii yoo arguu dhaabaatan hin amantan" jedheen\*. <sup>49</sup>Namichi mootiidhaaf hojjetu sunis, "Yaa gooftaa kottu, mucaan koo utuu hin du'in gad bu'i!" jedheen. <sup>50</sup>Yesus immoo, "Dhaqi! Ilmi kee siif in jiraata" ittiin jedhe; namichis dubbicha Yesus isatti dubbate amance dhaqe. <sup>51</sup>Gara manaatti utuu inni adeemaa jiruu, hojjetoonni isaa karaatti itti dhufanii, ilmi isaa du'a akka oole itti himan. <sup>52</sup>Inni immoo sa'aatii mucichi itti fooyya'e isaan irraa qorannaan, isaan immoo "Kaleessa sa'aatii torbafaatti dhagna-gubaan isa dhiise" jedhaniin. <sup>53</sup>Yommuu abbaan mucichaa yeroo itti Yesus, "Ilmi kee siif in jiraata" ittiin jedhetti ta'uu isaa hubate; kana irratti inni, namoonni isaa hundinuu in amanan\*. <sup>54</sup>Yesus Yihudaadhaa gara Galiilaatti erga deebi'ee, kanaan milikita lammaffaa gochuu isaa ti\*.

\*46 2:1-11

\*48 2:18; Mar 13:22; 1Qor 1:22

\*53 HoE 11:14; 16:14-15, 31-34

\*54 2:11

### Yesus Bishaan Betzataa Bukkeetti Dhukkubsataa Fayyisuu Isaa

<sup>5</sup><sup>1</sup>Yeroo kana booddee ayyaanni warra Yihudootaa ture, Yesusis Yerusaleemitti ol ba'e\*. <sup>2</sup>"Karra hoolaa" isa jedhamu isa masaraa mandara Yerusaleemitti galchu bukkeedhaan bishaan kuufamaan, afaan Ibraayis-xiitti "Betzataa" jedhamu tokko ture; bishaan sana bira godoo babal'aa shantu ture\*. <sup>3</sup>Namoonni dhukkubsatan baay'een, warri jaaman, warri naafatan, warri dhagni isaanii gar tokko du'es godoota sana keessa ciisanii, [raafamuu bishaanichaa in ceggatu turan. <sup>4</sup>Ergamaan Waaqayyoo yeroo yerootti golba bishaanichaa keessa lixee isa in raasa; raafamuu isaa booddee,

\*1 Yoh 5:2 "Betzataa" kaan immoo "Betsayidaa" jedhu.



namni dura bishaanicha keessa lixe dhukkuba isa kamittii iyyuu in fayyaa ture].

\*1 6:4

\*2 Nah 3:1,32; 12:39

5 Namni waggaa soddonii saddeet dhukkubsate tokko achi ture. \*Yesus yommuu namicha dhukkubsatec ciisu sana arge, yeroo dheeraa hammana ga'u dhukkubsachuu isaa erga beekke, "Fayyuu barbaaddaa?" jedhee isa gaafate. \*Namichi dhukkubsataan sun, "Goof-taa, bishaanichi yommuu raafamu kuufama bishaanichaa keessa nama na buusu hin qabu; ofii kootii immoo utuu ani itti rakkadhoo, namni biraa na dura keessa lixa" jedhee deebiseef. \*Yesus immoo, "Ka'i, siree kee fudhadhuutii adeemi!" ittiin jedhe. \*Namichis achumaan fayyee, siree isaa fudhatee achii adeeme; guyyaan namichi kun fayyee guyyaa Sanbataa ture\*.

\*8 Mat 9:6; Mar 2:11; Luq 5:24; HoE 9:34  
\*9 9:14; Luq 6:6-9

10 Yommuu warri Yihudootaa namicha fayyee sanaan, "Har'i Sanbata, siree baachuu seerri si dhowwa" jedhan\*. 11 Inni garuu deebisee, "Namicha isa ana fayyisetu, 'Siree kee fudhadhuutii adeemi!' anaan jedhe" isaanin jedhe. 12 Isaan immoo, "Eenyu namichi, 'Siree kee fudhadhuutii adeemi' jedhee sitti hime?" jedhanii isa gaafatan\*. 13 Namichi fayyee sun garuu enyu akka isa fayyise hin beekne; Yesus immoo namoonni iddoo sanatti waan tuuta'aniif achii adeemee ture. 14 Ergasii Yesus namicha fayyee sana mana qulqullummaatti argatee, "Kunoo, amma fayyiteetta; egaa kan kana irra caalu akka sitti hin dhufnetti, si'achi cubbuu hin hojjetin!" ittiin jedhe\*. 15 Namichi yommuu dhaqee, kan isa fayyise Yesus akka ta'e warra Yihudootaatti hime\*. 16 Yihudoonni kana irratti, Yesus hojii akkasii guyyaa Sanbataatti waan hojjetee, isa ari'achuutti ka'an\*. 17 Yesus garuu, "Abbaan koo amma iyyuu hojjechuutti jira, anis immoo nan hojjedha" jedhee isaanitti dubbate\*. 18 Kana dhageenyaan Yihudoonni, Yesus seera Sanbataa kan cabse duwwaa utuu hin ta'in, Waaqayyo abbaadhuma koo ti jechuu isaatiin immoo ofii isaa Waaqayyotti qixxeessee-

ra jedhanii isa ajjeesuudhaaf caalchisani yaa'an\*.

\*10 Nah 13:19; Er 17:21; Mat 12:2;

Luq 6:2; Yoh 7:23; 9:16

\*12 Mat 21:10; Mar 4:41; Luq 5:21; 7:49

\*14 8:11; Mat 12:45

\*15 9:11

\*16 9:16; 5:10,18; Mat 12:9-14

\*17 9:4

\*18 7:1,30; 10:30-33; Mat 26:4; Mar 14:1

### Yesus Gooftummaa Qabaachuu Isaa

19 Yesus itti fufee, "Dhuguman isinitti hima, ilmi ofuma isaatiin homaa gochuu hin danda'u, isa abbaan isaa hojjetu ilaalee in hojjetu; isuma abbaan hojjetu ilmis immoo akkuma kanatti in hojjeta". 20 Abbaan ilma in jaallata, ofii isaatiin kan hojjetu hundumaa ilmatti in argisiisa; isin akka dinqifattiin inni hojii kana irra caalu iyyuu isatti argisiisuuf jedha\*. 21 Abbaan warra du'an kaasee akkuma isaan jiraachisu, ilmis immoo warra barbaadu in jiraachisa\*. 22 Abbaan ofii isaatiin homaattuu hin faradu, firdii hundumaa harka ilma isaatti kenneera malee\*. 23 Hundinuu abbaadhaaf ulfina akka kuma kennanitti, ilmaafis ulfina haa kennan; ilmaaf ulfina kan hin kennine, abbaa isa ilma isaa ergeefis ulfina hin kennu\*.

\*19 3:11,32; 5:30; 8:28

\*20 1:50; 3:35; 10:17; 14:12

\*21 Kes 32:39; Yoh 11:25; Rom 4:17; 8:11; Efe 2:5

\*22 Dan 7:13-14; Mat 25:32; Yoh 5:27; 9:39; HoE 10:42; 17:31

\*23 Luq 10:16; Filip 2:10-11; 1Yoh 2:23

24 "Dhuguma, dhuguman isinitti hima, dubbii koo dhaga'ee isa ana ergetti kan amanu jireenya bara baraa qaba; inni du'a keessaa gara jireenyaatti darbee malee, gara firdii hin dhaqu". 25 Dhuguma, dhuguman isinitti hima, yerichi warri du'an sagalee ilma Waaqayyoo itti dhaga'an dhuufuuf jira, ammuma iyyuu dhufee; warri isa dhaga'anis in jiraatu\*. 26 Abbaan ofuma isaatiin burqaa jireenyaa akka ta'e, akkuma kanatti ilmi isaas immoo burqaa jireenyaa akka ta'uuf isaaf kenneera\*. 27 Inni ilma namaa isa ulfina-qabeessa waan ta'eef, abbaan isaa firdii akka inni faraduuf gooftummaa kenneeraaf\*. 28 Waa'ee kanaa hin dinqifatinnaa; warri du'anii awwaalaman sagalee isaa yeroon itti dhaga'an in dhufa\*. 29 Isaan

awwaala keessaa in ba'u, warri waan gaarii hojjetan jireenya argachuudhaaf in ka'u, warri waan hamaa hojjetan immoo firdiitti dhi'aachuudhaaf in ka'u" jedhe\*.

\*24 3:16,18; 6:47; 8:51; 11:25-26; 12:44; 1Yoh 3:14

\*25 5:28; 11:43; Mar 5:41; Luq 7:14; Efe 2:5-6; 5:14

\*26 1:1-4; 1Yoh 5:20

\*27 5:22; 9:39; Mat 25:31; Dan 7:10,13-14; HoE 10:42; 17:31

\*28 HoE 24:15; 1Tas 4:16; 1Qor 15:52

\*29 Dan 12:2; Mat 16:27; 25:31-46; Yoh 6:40; HoE 24:15; Rom 2:6-10; 2Qor 5:10

### Yesusiif Kan Dhugaa Ba'an

30 Yesus itti dabalee, "Ani humna kootiin homaa gochuu hin danda'u; abbaa koo irraa akkan dhaga'etti nan farada; firdiin ani faradus qajeelaa dha. Anoo yaada koo duukaa bu'u hin barbaadu, yaada isa ana ergee duukaan bu'a malee". 31 Ofii kootiif dhugaa nan ba'a yoon ta'e, dhugaa ba'uun koo hin fudhatamu\*. 32 Garuu anaaf kan dhugaa ba'u kan biraa tokko jira, dhugaan inni anaaf ba'us amanamaa akka ta'e ani beeka\*. 33 Isin Yohannis cuuphaatti namoota ergitan; iuni dubbii amanamaa sanaaf dhugaa ba'eera\*. 34 Isin akka fayyitaniifan kana jedha malee, anoo dhugaa ba'uu namaa hin fudhadhu. 35 Yohannis akka ibsaa boba'eetti kan ibsu ture; isin garuu hamma yerootti ifa isaatti gammaduu barbaaddan. 36 Isa Yohannis cuuphaan dhugaa ba'e irra caalaa kan dhugaa anaaf ba'u qaba; hojiin abbaan koo akkan raawwadhuuf dabarsee anatti kenne baay'ee dha; hojiin ani hojjedhu kunis abbaan akka ana erge dhugaa anaaf in ba'a\*. 37 Inni ana erge abbaanis immoo ofii isaatiin anaaf dhugaa ba'eera; isin utuu inni dubbatuu sagalee isaa takkaa hin dhaqeenye; bifa isaas argitanii hin beektan\*. 38 Isin isa abbaan ergetti hin amantan; kanaaf dubbiin isaa garaa keessan keessa hin turu\*. 39 Caaffata qullaa'oo keessaa jireenya bara baraa qabna jettanii waan yaaddaniif, caaffattoota in qortu; caaffatootni sunis immoo anaaf dhugaa in ba'u\*. 40 Haa ta'u iyyuu malee, jireenya akka qabaataniif gara koo dhufuu hin barbaaddan\*.

\*30 5:19; 6:38

\*31 8:13-14

\*32 5:36-37; 1Yoh 5:6-9

\*33 1:19-27; 3:27-30; Luq 3:15-17

\*36 1:33; 3:2; 10:25,37-38; 14:10-11

\*37 8:18; Mat 3:17; Mar 1:11; Luq 3:22

\*38 6:29; 10:26; 1Yoh 2:14

\*39 Isa 34:16; Luq 24:27,44; HoE 13:27; 2Xim 3:15-17; 1Phe 1:10-11

\*40 Mat 23:37

41 "Ani nama biraa ulfina hin fudhadhu". 42 Akka isin Waaqayyoon hin jaallanne, anoo bubadheera\*. 43 Ani maqaa abbaa kootiin nan dhufe, isin garuu ana hin simanne; kan biraa maqaa ofii isaatiin yoo dhufe, isa immoo in simattu\*. 44 Isin walii walii keessan irraa ulfina fudhattu malee, ulfina isa Waaqayyo tokkicha biraa dhufu hin barbaaddan; egaa, attamitti amanuu dandeessu ree? 45 Ani fuula abbaa koo duratti kanan isin hadheessu, isinitti hin fakkaatin; kan isin hadheessu jira, innis Musee isa isin abdattanii dha\*. 46 Utuu isa Museen caafatti amantan ta'ee, anattis immoo in amantu turtan; Museen waa'ee koo caafeera\*. 47 Isa Museen caafee isiniif kenne erga hin amantan ta'ee, attamitti isa ani afaan kootiin isinitti dubbadhu amantu ree?" jedhe\*.

\*41 12:43; 1Tas 2:6

\*42 Luq 11:42; 1Yoh 3:17

\*43 7:28; Mat 24:5

\*44 5:41; 17:3; Rom 2:29; 1Xim 1:17

\*45 Kes 31:26-27; Rom 2:17-23

\*46 Kes 18:15; Luq 24:27,44

\*47 Luq 16:29-31

### Yesus Namoota Kuma Shan Nyaachisuu Isaa

(Mat 14:13-21; Mar 6:30-44; Luq 9:10-17)

6 1 Kana booddee Yesus bishaan ciisaa Galiilaa, isa bishaan Xiberiyaas jedhamu ce'e. 2 Namoonni danuun, warra dbukkubsatan fayyisum isaatiin miilkitti inni godhe waan arganiif, isa duukaa bu'an\*. 3 Yesus gaafas bartoota isaa wajjin gara dirree gaara tokkootti ol ba'ee taa'e\*. 4 Yeroo sana Faasiikaan, ayyaanni warra Yihudootaa dhi'aatee ture\*. 5 Yesus achi taa'ee asii fi achi ilaalee, namoonni danuun gara isaa akka dhufan arge; kana irratti, "Buddeena jarri kun nyaatan eessaa binna?" jedhee Filiphosin gaafate\*. 6 Kana immoo waan Filiphos jedhu ilaaluuf itti dubbate,

Yesus ofii isaatii waan gochuuf jedhe beeka ture'o. <sup>7</sup>Kana irratti Filiphos deebisee, "Buddeenni meetii dhibba lamaa iyyuu tokkoon tokkoon isaanii xinnoo xinnoo illee wal hin ga'u" jedheen. <sup>8</sup>Indriyaas obboleessi Si-moon Phexros, bartoota isaa keessaa tokko kan ture, Yesusitti dubbatee, <sup>9</sup>"Gurbaan buddeena garbuu shanii fi qurxummii lama qabu tokko as jira; garuu namoota baay'ee kanaaf kun maal godha?" jedhe.

\*2 2:23; 6:14

\*3 6:15; Mat 5:1

\*4 Lew 23:5-14; Yoh 2:13; 11:55

\*5 1:43

\*9 2Mot 4:42-44; Yoh 21:9-13

10 Yesus immoo, "Namoota teessisaa!" jedhee abboome. Achi margi baay'een jira ture; namoonni akka kuma shanii ta'anis marga sana irra taa'an. <sup>11</sup>Kana booddee Yesus buddeenan sana fuudhee, Waaqayyoo galata galchee, warra taa'aniifis hire; qurxummicha irraas akkasuma hamma isaan barbaadan hireef. <sup>12</sup>Namoonni erga nyaatanii quufanii, Yesus, "Waan tokko illee akka hin badnetti, burraa isa hafe walitti qabaa!" jedhee bartoota isaatti hime. <sup>13</sup>Hurraa buddeenan garbuu shanan jarri nyaatan irraa hafes gundoo kudha lama guutuu walitti qaban. <sup>14</sup>Namoonni sun milikkita Yesus argisiise kana yommuu argan, "Kun dhuguma raajicha, isa gara biyya lafaa dhufuuf jiru sana" jedhan. <sup>15</sup>Yesus namoonni kun dhufanii humnaan isa qabannii, mootii isa godhachuudhaaf abbaluutti akka jiran hubatee, kophaa isaa ammas gara gaaraatti jalaa sokke.

\*14 Kes 18:15; Yoh 7:40

\*15 12:13; 18:36

### Yesus Bishaan Gubbaa Adeemuu Isaa

(Mat 14:22-27; Mar 6:45-52)

16 Yeroo galgalaa'es, bartoonni isaa gara bishaan ciisaa sanaatti gad bu'an. <sup>17</sup>Erga dukkanaa'ee immoo, Yesus amma illee gara isaanii hin dhufne iyyuu, bidiruu yaabbatanii gama Qifirnaahomitti ce'uuf ka'an. <sup>18</sup>Qilleensi jabaan qilleensofnaan bishaanichi raafame. <sup>19</sup>Kiilo metirii shanii hamma ja'aatti bidiruudhaan erga adeemanii, Yesus bishaan gubbaa adeemee gara bidiri-

chaatti utuu dhi'aatuu arganii sodaatan. <sup>20</sup>Yesus garuu, "Hin sodaatinaa, innoo ana" isaaniin jedhe. <sup>21</sup>Isaan gara bidiri-chaatti isa fudhachuu barbaadan; bidiri-chi garuu achumaan qarqara bishaanichaa iddoo itti adeemaa turan ga'e.

\*18 Mat 8:24

### Namoonni Yesusin Barbaaduu Isaanii

22 Borumtaas namoonni bishaanicha gamatti hafan sun, kaleessumtii bidiruun tokkichi duwwaan akka achi ture, Yesus immoo bartoota isaa wajjin bidiricha akka hin yaabbatin, bartoonni kophaa isaanii bidirichaan akka adeeman baran. <sup>23</sup>Haa ta'u iyyuu malee, bidiroonni kan biraa Xiberiyaasii gara iddoo sanaa dhufaniiru; iddoo sun immoo lafa itti gooftaan galata galche, namoonni buddeena nyaatan sanatti dhi'oo ture. <sup>24</sup>Namoonni sun, Yesus, bartoonni isaas akka achi hin jirre baranii, bidiroota yaabbatanii, Yesusin barbaacha gara Qifirnaahomitti ce'an.

\*23 6:11

### Yesus Buddeena Jireenyaa Ta'uu Isaa

25 Yommuu jarri Yesusin bishaanicha gamatti argatanii, "Yaa barsiisaa! Yoom as geesse?" ittiin jedhan. <sup>26</sup>Yesus immoo deebisee, "Dhuguma, dhuguman isinitti hima, isin milikkita waan argitaniif utuu hin ta'in, buddeena nyaatanii waan quuftaniif na barbaaddu. <sup>27</sup>Nyaata baduuf hin dhama'inaa! Nyaata jireenya bara baraa tiif argamuuf dhama'aa malee! Ilmi namaa inni Waaqayyoo abbaan mallattoo itti godhe, nyaata kana isiniif kennuuf jira" isaaniin jedhe. <sup>28</sup>Isaan immoo, "Egaa bojjii Waaqayyoo akka dhamaanuuf maal gochuutu nuuf ta'a?" jedhanii isa gaafatan. <sup>29</sup>Yesus deebisee, "Isa inni ergetti amanuu keessaniin hojii Waaqayyoo in hojjetu" jedheen. <sup>30</sup>Kana irratti isaanis, "Arginee akka sitti amannuuf, milikkita maatii argisiifta? Maatii hojjetta ree?" <sup>31</sup>Macaaftii 'Buddeena akka nyaataniif waaqa irraa isaaniif kenne' akkuma jedhu, abaabiliin keenya lafa onaatti nyaata 'Maannaa' jedhamu nyaataniiru" jedhaniin. <sup>32</sup>Yesus immoo deebisee, "Dhuguma, dhuguman

isiniin jedha, Museen buddeena waaqa irraa isiniif hin kennine; abbaan koo buddeena isa dhugaa waaqa irraa isiniif in kenna. <sup>33</sup>Buddeenni Waaqayyoo isa waaqa irraa gad dhufu, biyya lafaatiifis isa jireenya kennuu dha" jedheen.

\*26 6:11-12

\*27 4:14; 5:36

\*29 1Yoh 3:23; 1Tas 1:3

\*30 2:18; Mat 12:38; Mar 8:11

\*31 6:49,58; Bau 16:4,13-15; Far 78:24

\*33 6:41,51

34 Isaan immoo, "Gooftaa, buddeena kana yeroo hundumaa nuuf kenni" jedhaniin. <sup>35</sup>yommuu Yesus, "Ana buddeenni jireenyaa, gara koo kan dhufu hin beela'u, kan anatti amanus matumaa hin dheebotu. <sup>36</sup>Akkuma ani isinitti hime, isin ana argitaniitu, garuu hin amantan. <sup>37</sup>Abbaan koo anaaf kan kennu hundinuu gara koo in dhufa, isa gara koo dhufus ani of irraa hin ari'u. <sup>38</sup>Fedha ofii kootii raawwachuudhaaf miti, fedha isa ana ergee raawwachuudhaafan waaqa irraa gad bu'e malee. <sup>39</sup>Inni na erge immoo, warra inni anaaf kenne keessaa tokko illee akka ani balleessu hin fedhu, guyyaa booddeetti du'aa akkan isaan kaasu fedha malee. <sup>40</sup>Abbaan koo, namni ana ilma isaa argu, kan anatti amanus hundinuu, jireenya bara baraa akka qabaatu in fedha; anis immoo guyyaa booddeetti du'aa isa nan kaasa".

\*34 4:15

\*35 6:48,51; 4:14; 7:37

\*37 17:2,6-9,24; Mat 11:28

\*38 4:34; 5:30; Mat 26:39; Ibr 10:9

\*39 10:28-29; 17:12

\*40 3:14-16; 6:44,54; 11:24

41 "Warri Yihudootaa, waan inni, 'Ani buddeena isa waaqa irraa gad bu'ee dha' ofiin jedheef, isa irratti in guungaman." <sup>42</sup>Isaan, "Kun Yesus ilma Yoseef isa abbaa isaa fi haadha isaa beeknu miti? Amma attamitti 'Waaqaraan gad bu'e' jedha ree?" jedhan. <sup>43</sup>Yesus deebisee, "Walii keessanitti hin guunguminaa! <sup>44</sup>Abbaan inni ana erge yoo isa harkisuu dhaabaate, homtinuu gara koo dhufuu hin danda'u; isa gara koo dhufu immoo ani guyyaa isa dhumaatti du'aa nan kaasa". <sup>45</sup>Macaafta raajotaa keessatti, 'Hundumti isaanii warra Waaqayyoo

isaan barsiise in ta'u' jedhamee caafameera; abbaa koo irraa kan dhaga'ee fi kan bare hundinuu immoo gara koo in dhufa". <sup>46</sup>Kanaanis namni tokko illee abbaa argeera jechuu koo miti, isa Waaqayyoo biraa dhufe sana duwwaatu abbaa arge malee. <sup>47</sup>Dhuguma, dhuguman isinitti hima, namni amanu jireenya bara baraa qaba. <sup>48</sup>Ana buddeenni jireenyaa. <sup>49</sup>Abaabiliin keessan lafa onaatti nyaata 'Maannaa' jedhamu nyaatan, haa ta'u iyyuu malee in du'an. <sup>50</sup>Buddeenni waaqa irraa gad bu'u garuu akkas miti, namni isa nyaatu hin du'u. <sup>51</sup>Ani buddeenicha jiraataa isa waaqa irraa gad bu'ee dha; eenyu illee buddeena kanattii yoo nyaate bara baraan in jiraata; buddeenni ani biyya lafaatiif jireenya fiduudhaaf kennus, foon koo ti" isaaniin jedhe.

\*41 6:33,35,51,58

\*42 Mat 13:55; Luq 4:22

\*44 6:65; 6:39-40; Mat 16:17

\*45 Isa 54:13; Er 31:33-34; 1Tas 4:9;

Filp 3:15; 1Yoh 2:27; Mat 11:25-29

\*46 1:18; 1Xim 6:16

\*47 3:15-16,36; 5:24

\*48 6:35,51

\*49 6:31,58; 1Qor 10:3-5

\*51 6:33; Luq 22:19; Ibr 10:10

52 Kana irratti Yibudoonni, "Nami-chi kun attamitti foon isaa akka nyaannuuf nuuf kennuu danda'a?" jedhanii waliin morkatan. <sup>53</sup>Yesus immoo, "Dhuguma, dhuguman isiniin jedha, isin foon ilma namaa yoo nyaachuu dhaabaattan, dhiiga isaas yoo dhugu dhaabaattan, jireenya of keessaa hin qabdan. <sup>54</sup>Eenyu illee foon koo kan nyaatu, dhiiga koos kan dhugu jireenya bara baraa qaba; anis guyyaa isa dhumaatti du'aa isa nan kaasa. <sup>55</sup>Foon koo dhuguma nyaata, dhiigni koos dhuguma dhugaatii dha. <sup>56</sup>Foon koo kan nyaatu, dhiiga koos kan dhugu ana keessa in jiraata, anis isa keessa nan jiraadha. <sup>57</sup>Abbaan inni jiraataan akka na erge, ani immoo sababii abbaatiif akkuman jiraadhu; namni foon koo nyaatu immoo sababii kootiif in jiraata. <sup>58</sup>Isa kana buddeenni; inni waaqa irraa gad bu'e; akka isa abaabiliin keessan nyaatanii, booddee immoo du'anii miti; buddeena kana kan nyaatu bara baraan in jiraata" jedhe. <sup>59</sup>Yesus Qifirnaahomitti yeroo barsiise mana

sagadaa keessatti kana hundumaa dubbate.

\*52 6:60; 9:16

\*53 4:14; 5:26; 6:27; Mat 26:26-28

\*54 6:39-40,44; 11:24

\*56 15:4-5; 1Yoh 2:24; 3:24

\*57 5:26

### Dubbii Jireenya Bara Baraa

60 Bartoota isaa keessaa baay'een kana dhaga'anii, "Kunoo, jecha jabaa dha, eenyutu isa dhaggeeffachuu danda'a?" jedhan. <sup>61</sup>Yesus immoo bartoonni isaa kana irratti guungumuu isaanii beekce, "Kun isin in gufachii-saa?" <sup>62</sup>Ilmi namaa kun gara iddoo dur tureetti utuu ol ba'uu yoo argitanoo, attam ree? <sup>63</sup>Hafuurri in jiraachisa, foon homaa dhimma hin baasu; dubbiin ani isinitti dubbadhe kun hafuura, jireenyas\*. <sup>64</sup>Garuu isin keessa kan hin amanne jiru" jedhe. Yesus jalqabaa jalqabee eenyufaa akka hin amanne, eenyus akka dabarsee isa kennuuf jiru beekera'o\*. <sup>65</sup>Yesus, "Kanaafan 'Abbaa biraa yoo kennamuufii dhaabaate, homtinuu gara koo dhuufu hin danda'u" jedhee isinitti dubbadhe" jedhe\*.

\*62 3:13; 20:17; Mar 16:19; Luq 24:51; HoE 1:9-11

\*63 2Qor 3:6

\*64 6:36; 2:25; 13:11

\*65 6:44

66 Yeroo sanaa jalqabanii bartoota isaa keessaa baay'een gara booddee dcebi'an; ergasiis isaa wajjin hin adeemne. <sup>67</sup>Yesus yommuu warra kudha lamaanin, "Isinis immoo adeemuu in barbaaddu iyyuu?" jedhee gaafate\*. <sup>68</sup>Simoon Phexros deebisee, "Si dhiifue eenyu bira dhaqna ree? Gooftaa, dubbii waa'ee jireenya bara baraa nama barsiisu situ qaba'o. <sup>69</sup>Nuyi isa tokkicha qulqulluu Waaqayyoo akka ati taate amanneerra, beekneerras" jedhan\*. <sup>70</sup>Yesus immoo, "Ani kudha lamaan keessan fo'adheera mitii? Isin keessaa tokko garuu, Seexana" isaaniiin jedhe\*. <sup>71</sup>Kanas waa'ee Yihudaa ilma Simoon, nama biyya Keriyot sanaaf dubbate; innoo warruma kudha lamaan keessaa tokkotu, dabarsee isa kennuudhaaf jira ture\*.

\*67 Luq 22:28

\*68-69 1:49; 6:63; 11:27; Mat 14:33; 16:16; Mar 1:24; 8:29; Luq 4:34; 9:20; HoE 5:20

\*70 13:18; 15:16; Luq 6:13

\*71 6:64; 12:4; 18:2

### Yesusii Fi Obholoota Isaa

**7** <sup>1</sup>Kana booddees Yihudoonni warri Yesusiin morman isa ajjeesuu waan yaadaniiif, Yesus kutaa biyya Galilaa keessa deddeebi'e malee, kutaa biyya Yihudaa keessa deddeebi'uu hin barbaanne\*. <sup>2</sup>Ayyaanni Yihudoota inni ayyaana Gordommaa jedhamu tokko dhi'aatee ture\*. <sup>3</sup>Obholoonni Yesus immoo, "Bartoonni kee hojii ati bojjettu akka arganiif, iddoo kanaa ka'ii kutaa biyya Yihudaa dhaqi\*! <sup>4</sup>Eenyu illee mul'inati yoo beekamuu barbaade, hojii isaa dhoksaatti hin bojjetu; amma garuu ati hojii kana hundumaa in hojjetta erga ta'ee, biyya lafaatti of mul'isi!" ittiin jedhan. <sup>5</sup>Obholoonni isaa iyyuu isatti hin amanne\*. <sup>6</sup>Yesus immoo, "Yeroon anaaf ta'u amma illee hin geenye, isiniif garuu yeroon hundinuu kan ta'u isinitti fakkaata". <sup>7</sup>Biyyi lafaa isin jibbuu hin danda'u; ana garuu, bojiin isaa hamaa akka ta'e waanan dhugaa itti ba'uuf, in jibba\*. <sup>8</sup>Isin ofii keessanii gara ayyaanichaatti ol ba'aa, ani garuu, yeroon anaaf ta'u waan hin raawwatamiiniif, amma illee gara ayyaana kanaatti ol hin ba'u" jedhee isaaniiif deebise. <sup>9</sup>Kana isaaniiin jedhee, Galilaatti hafe.

\*1 5:16,18; 8:37,40

\*2 Lew 23:34-36; Kes 16:13

\*3 2:12; Mat 12:46; HoE 1:14

\*5 Mar 3:21; Far 69:8

\*6 2:4; 7:30

\*7 15:18; 3:19

### Yesus Ayyaana Gordommaa Irratti Argamuu Isaa

10 Obholoonni isaa gara ayyaanichaatti erga ol ba'anii booddee, Yesus immoo mul'inati utuu hin ta'in dhoksaatti ol ba'e. <sup>11</sup>Yihudoonni warri Yesusiin morman, "Inni eessa jira?" jechaa ayyaanicha irratti in iyyaafatu turan\*. <sup>12</sup>Namoonnis waa'ee isaa in guungumu turan; isaan keessaa garri tokko, "Inni nama gaarii dha" jedhan, garri tokko immoo, "Wawuu, inni

namoota karaa irraa kaachisa" jedhan\*. <sup>13</sup>Haa ta'u iyyuu malee, Yihudoota warra Yesusiin morman waan sodaataniif, isaan keessaa namni tokko illee waa'ee isaa mul'isee hin dubbanne\*.

\*11 11:56

\*12 7:47; 9:16; Mat 27:63

\*13 9:22; 12:42; 19:38; 20:19

14 Guyyoonni ayyaanichaa torban erga walakkatanii, Yesus mana qulqullummaatti ol galee barsiisuutti ka'e\*. <sup>15</sup>Yihudoonni warri Yesusiin morman, "Inni kun barumsa dheeraa utuu hin qabaatin, attamitti macaafota beeke?" jedhanii dingifatan\*. <sup>16</sup>Yesus immoo isaaniiif deebisee, "Barsiifni ani barsiisu kan koo miti, kan isa ana ergee ti malce". <sup>17</sup>Namni fedha Waaqayyoo raawwachuu barbaade, barsiifni kun Waaqayyoo biraa ta'uu isaa yookiis of keessaa fuudhee dubbachuu koo in hubata. <sup>18</sup>Namni of keessaa fuudhee dubbatu, ulfina mataa isaa barbaada; inni ulfina isa isa ergee barbaadu garuu dhuga-qabeessa, jal'innis isa keessa hin jiru\*.

\*14 7:28; Mat 26:55; Luq 19:47

\*15 Mat 13:54; Mar 6:2; Luq 2:47

\*16 8:26,28; 12:49; 14:10,24

\*18 5:41-44; 8:50

19 "Museen seera isiniif kenneera mitii? Isin keessaas tokko illee seericha hin eegne; egaa maaliif ana ajjeesuu barbaaddu ree?" jedhe\*. <sup>20</sup>Jarri kana irratti, "Seexanatu si keessa jira! Eenyutu si ajjeesuu barbaada?" jedhaniin\*. <sup>21</sup>Yesus immoo deebisee, "Ani hojii isin dinqisiisu tokko bojjedheera, isin hundumti keessan immoo isa irratti in rifattan\*. <sup>22</sup>Museen seera dhagna-qabaa isiniif kenne; dhagna-qabaan kun illee abaabilliidhaan dhufe malee, Museedhaan hin jalqabanne; isin immoo guyyaa Sanbataatti iyyuu nama dhagna in qabdu\*. <sup>23</sup>Seerri Musee akka eegamuuf, namni guyyaa Sanbataatti iyyuu dhagna kan qabatu erga ta'ee, guyyaa Sanbataatti waan ani nama guutummaa isaa fayyiseef anatti dheekkamtu ree? <sup>24</sup>Akka bakkeedhaan ilaaltanitti hin faradinaa, firdii qajeelaa kennaa malee" isaaniiin jedhe\*.

\*19 1:17; HoE 7:53; Rom 2:17-29;

Mat 12:14

\*20 8:48,52; 10:20; Mar 3:21-22

\*21 5:16

\*22 Uma 17:10-13; Lew 12:3

\*23 5:8-9,16

\*24 8:15; Kes 1:16-17; 16:19; Isa 11:3-4

### Yesus Masiibii Ta'uu Isaa Gaafachuu Isaanii

25 Amma immoo warra Yerusaa-lem keessaa jarri tokko, "Inni kun isa isaan ajjeesuu barbaadan mitii?" <sup>26</sup>Uaa inni mul'inumatti dubbachaa jira, isaanis waan tokko illee isa irratti hin dubbatan; warri aboo qaban, akka inni Masiibicha ta'e dhuguma hubatan laataa? <sup>27</sup>Haa ta'u iyyuu malee, namichi kun nama cessaa akka ta'e in beekna; Masiibichi yommuu dhufu garuu, eessaa akka inni ta'e homtinuu hin beeku" jedhan\*. <sup>28</sup>Isa irratti Yesus utuu mana qulqullummaa keessatti barsiisuu sagalee isaa ol fudhatee, "Dhuguma ana beektu, nama cessaa akkan ta'es in beektu. Ofiin hin dhufne, inni ana erge jira; inni amanamaa dha, isin immoo isa hin beektan". <sup>29</sup>Ani garuu isa biraa nan dhufe, isatus na erge; kanaafis isa nan beeka" isaaniiin jedhe\*. <sup>30</sup>Kana irratti isa qabuu yaadan; garuu yeroon isaa amma illee waan hin ga'iniif, namni tokko iyyuu barkaan isa hin qabne\*. <sup>31</sup>Namoota sana keessaa baay'een Yesusitti amanan; isaanis, "Masiibichi yommuu dhufu, isa namichi kun argisiise irra caalaa milikkita argisiisa laataa?" jedhan\*.

\*25 5:18; 7:1,19

\*27 6:42; 7:41; 9:29; Ibr 7:3

\*28 8:19,42,55; 17:25

\*29 Mat 11:27

\*30 8:20; 7:44; 13:1; Luq 22:53

\*31 2:23; 8:30; 10:42; 11:45; 12:11

### Yesusin Qabsiisuudhaaf Nama Itti Ergun Isaanii

32 Fariisonni yommuu isa namoonni waa'ee Yesus guunguman dhaga'an; luboonni warri angafooni, Fariisonnis Yesusin qabsiisuudhaaf naa'ota isaanii isatti ergan. <sup>33</sup>Yesus yeroo sanatti, "Egaa ani yeroo gabaabduu duwwaadhaaf isin biran jira; kana booddee gara isa ana ergee nan dhaqa". <sup>34</sup>Isin ana barbaaduuf jirtu, garuu ana hin argattan; iddoo ani jirus dhufu hin dandeessan" jedhe\*. <sup>35</sup>Yihudoonni warri Yesusiin morman, "Akka nuyi isa hin argineef namichi kun eessa dhaquudhaaf jedha? Gara Yihudoota warra biyya Griikotaa keessatti

faca'anii dhaqee Griikota barsiisuu yaadaa\*? <sup>36</sup> Isin ana barbaaduuf jirtu, garuu ana hin argattan; iddoo ani jirus dhufuu hin dandeessan' jechuun isaa kun maal jechuu isaa ti?" jedhanii waliin dudubbatan.

\*33 12:35; 13:33; 14:12; 16:28

\*34 8:21; 13:36

\*35 8:22; 12:20; HoE 6:1; Yaq 1:1; 1Phe 1:1

### Yaa'aa Bishaan Jiraataa

<sup>37</sup> Guyyaan dhuma ayyaanichaa guyyoota sana hunduma irra caalaa guddaa ture; guyyaa sanatti Yesus ka'ee dhaabatee, sagalee isaa ol fudhatee, "Namini dheebote yoo jiraate gara koo haa dhufu, haa dhugus\*." <sup>38</sup> Namni anatti amanu akkasuma haa godhu! Macaafni akkuma dubbate, 'Yaa'aa bishaan jiraataa garaa isaa keessaa in burqa'" jedhe\*. <sup>39</sup> Inni dubbii kana waa'ee hafuura qulqulluu, isa warri isatti amanu fudhaachuuf jiraniif dubbate; inni iddoo ulfina isaatti waan ol hin fudhataminiif, hafuurri qulqulluun amma iyyuu hin kennamne ture\*.

\*37 Lew 23:36; Yoh 4:10,14; Mul 22:17

\*38 Isa 58:11; Hih 47:1; Zak 14:8

\*39 16:7; HoE 2:4; 2Qor 3:17

### Waa'ee Yesus Irratti Gargar Ba'uu Namootaa

<sup>40</sup> Warra dubbii kana dhaga'an keessaa jarreen tokko, "Namichi kun dhuguma raajicha" jedhan\*. <sup>41</sup> Warri kaan immoo, "Inni Kristos" jedhan; warri kaan garuu, "Kristos Galiilaadhaa dhufaa\*?" <sup>42</sup> Macaafichi, Kristos sanyii Daawit keessaa Betlihem ganda Daawitii akka dhufu hin dubbannee ree?" jedhan\*. <sup>43</sup> Namoonni waa'ee isaa irratti yaadaan gargar ba'an\*. <sup>44</sup> Isaan keessaa kaan isa qabuu barbaadan; garuu namni tokko iyyuu harkaan isa hin qabne\*.

\*40 6:14; Kes 18:15; HoE 3:22

\*41 7:26,52; 1:46; HoE 9:22

\*42 Far 89:3-4; 132:11; Mik 5:2; Mat 2:5-6

\*43 9:16; 10:19

\*44 7:30

### Amanuu Diduu Warra Aboo Qabanii

<sup>45</sup> Naa'onni warri Yesusitti ergaman gara luboota warra angafootaatti gara warra Fariisotaattis in deebi'an; isaan immoo, "Maaliif Yesusin hin dhi'eessine?" jedhanii naa'ota in gaa-

fatana\*. <sup>46</sup> Naa'onnis, "Akka namicha kanaatti takkaa namni dubbatee hin beeku" jedhanii deebisanii\*. <sup>47</sup> Kana irratti warri Fariisotaa, "Isinuma iyyuu karaa irraa isin kaachise\*." <sup>48</sup> Warra aboo qaban keessaa yookiis warra Fariisotaa keessaa tokko iyyuu isatti amaneeraa ree\*? <sup>49</sup> Jarattii seera Musee-dhaan kenname hin beekne kana duw-waa dha; isaan immoo abaaramoo dha" jedhaniin. <sup>50</sup> Niqoodemos inni duraan gara Yesus dhaqe immoo, warra Fariisotaa sana keessaa tokko ture\*. <sup>51</sup> Inni yommuu, "Seerri keenya afaan isaa irraa utuu hin dhaga'in, waan inni hojjetes utuu hin hubatin nama tokkotti in farachiisaa?" isaaniin jedhe\*. <sup>52</sup> Isaan garuu deebisanii, "Atis immoo nama Galiilaa tii? Macaaficha qoriitii ilaali! Galiilaadhaa raajiin hin ka'u" jedhaniin\*. <sup>53</sup> Kana booddee hundumti isaaniin gara mana mana isaaniitti galan.

\*45 7:32

\*46 18:6; Mat 7:28-29

\*47 7:12; Mat 27:63

\*48 12:42; 1Qor 1:26-28

\*50 3:1-2; 19:39

\*51 Kes 1:16-17; HoE 25:16

\*52 1:46; 7:41

### Dubartii Hadheeffamtee Yesus Duratti Dhi'aatte

<sup>8</sup> [<sup>1</sup> Yesus ergasii gara gaara ejersaatti ol ba'e\*. <sup>2</sup> Ganama obboroos deebi'ee gara mana qulqullummaa dhaqee. Namoonni hunduu gara isaa dhufnaan, inni immoo taa'ee isaan barsiisuu jalqabe\*. <sup>3</sup> Barsiisonni seeraatii fi Fariisonni dubartii ejja irratti qabamte tokko ol galchanii, namoota gidduu dhaabachiisan. <sup>4</sup> Yesusiin immoo, "Barsiisaa, dubartiin kun utuu ejjituu qabamte. <sup>5</sup> Museen seera keessattii, dubartoota akkasii dhagaadhaan rukunnee akka ajjeefnu nu abboomeera; egaa ati immoo maal jetta?" jedhan\*. <sup>6</sup> Isaan kaanaan qabanii isa hadheessuudhaaf, akkas jedhanii isa qoran; Yesus garuu gad jedhee quba isaatiin lafatti caafe\*. <sup>7</sup> Isaan garuu ittuma dabalaniin waan isa gaafataniif, Yesus ol jedhee, "Isin keessaa namni cubbuu hin qabne, duraan dursee dubartii kanatti dhagaa haa darbatu" isaaniin jedhe\*. <sup>8</sup> Kana booddee ammas gad jedhee lafatti caafe. <sup>9</sup> Isaan kana dhaga'anii, jaarsoliidhaa hamma warra kaaniitti tokko tokkoon

ba'anii adeeman; Yesusin kophaatti dhiisan; dubartittiinis achuma dhaabatee hafte\*. <sup>10</sup> Yommuu Yesus ol jedhee, "Dubartii nana, meerrree isaan? Namni tokko illee firdii si irratti hin raawwannee?" isheedhaan jedhe. <sup>11</sup> Isheen immoo, "Tokko illee, gooftaa ko" jettee deebifteef; kana irratti Yesus, "Egaa anis sitti hin faradu, dhaqi ammaa jalqabdee cubbuu hin hojjetin!" isheedhaan jedhe\*.]

\*1-2 Luq 21:37-38

\*2 Mat 26:55

\*5 Lew 20:10; Kes 22:22-24

\*6 Mat 22:15; Luq 10:25; 11:53-54

\*7 Kes 17:7; Rom 2:1

\*9 Mat 22:22; Rom 2:22

\*11 3:17; 5:14

### Yesus Ifa Biyya Lafaa Ta'uu Isaa

<sup>12</sup> Yesus ammas namootatti dubbatte, "Ani ifa biyya lafaa ti, namni ana duukaa bu'u ifa jireenyaa in qabaata malee, dukkana keessa hin adeemu" isaaniin jedhe\*. <sup>13</sup> Kana irratti warri Fariisotaa, "Ati ofii keetiif dhugaa in baata, dhugaan kees hin fudhatamu" jedhaniin\*. <sup>14</sup> Yesus immoo deebisee, "Ofii kootiif yoon dhugaa ba'e iyyuu, eessaa akkan dhufe, eessaa akkan dhaqu waanan beekuuf, dhugaan koo in fudhatama; isin garuu eessaa akkan dhufu, eessaa akkan dhaqu hin beektan\*. <sup>15</sup> Isin akka yaada namaatti faraddu, ani garuu nama tokkotti iyyuu hin faradu". <sup>16</sup> Ani yoon farade iyyuu firdiin koo dhugaa dha; anoo kophaa koo miti, isa ana erge abbaatu anaa wajjin jira\*. <sup>17</sup> Seera keessan keessattis immoo, 'Dhugaan namoonni lama dhugaa ba'an in fudhatama' kan jedhu caafamee jira\*. <sup>18</sup> Ani ofii kootiif dhugaa nan ba'a, abbaan inni ana erges immoo anaaf dhugaa in ba'a" isaaniin jedhe\*. <sup>19</sup> Isaan immoo, "Abbaan kee eessa jira?" jedhanii Yesusin gaafatan. Yesus immoo deebisee, "Isin anas, abbaa koos hin beektan; ana utuu beektanii, abbaa koo immoo in beektu turtan" isaaniin jedhe\*.

\*12 Isa 49:6; 60:1; Yoh 1:4,5,9; 9:5; 12:46;

Mat 5:14

\*13 5:31

\*14 7:28,33; 9:29; 13:3; 16:28

\*15 1Sam 16:7; Yoh 7:24; 12:47

\*16 5:30; 8:29

\*17 Kes 17:6; 19:15

\*18 5:37; 1Yoh 5:9

\*19 14:7; 16:3

<sup>20</sup> Yesus kutaa mana qulqullummaa keessaa, iddoo qodaan buusii kaa'amutti dhi'oo taa'ee, utuu barsiisuu dubbii kana hundumaa dubbate. Yeroon isaa amma iyyuu waan hin ga'iniif, namni tokko illee harkaan isa hin qabne\*.

\*20 7:30; Mar 12:41; Luq 21:1

### Yesus Warra Isatti Hin Amanne Akeekkachiisuu Isaa

<sup>21</sup> Ammas Yesus, "Ani nan adeema, isin ana barbaaduuf jirtu; iddoo ani dhaqu dhufuu hin dandeessan, kanaaf cubbuu keessaniin in duutu" jedhee isaanitti dubbate\*. <sup>22</sup> Kana irratti Yihudoonni warri Yesusiin morman, "Iddoo ani dhaqu dhufuu hin dandeessan erga jedhee, of ajjeesinna laataa?" jedhan\*. <sup>23</sup> Inni immoo, "Isin kan goodaa kanaa ti, ani immoo kan gubbaa sanaa ti; isin kan biyya lafa kanaa ti, ani garuu kan biyya lafa kanaa miti". <sup>24</sup> Cubbuu keessaniin akka duutan isinitti himeera; ani eenyu akkan ta'e beektanii yoo amanuu dhaabaattan, cubbuu keessaniin in duutu" isaaniin jedhe\*. <sup>25</sup> Kana irratti isaan, "Egaa eenyu ati?" jedhanii isa gaafatan; Yesus immoo, "Maaliifan waan akkasii isinitti dubbadha ree? <sup>26</sup> Ani waa'ee keessaniif kanan dubbadhu kanan faradus waan baay'een qaba; isa na erge irraa waanan dhaga'e, biyya lafaatti nan dubbadha; inni ana erges dhuga-qabeessa" jedhee isaanitti hime\*. <sup>27</sup> Isaan garuu waa'ee abbaa isaanitti dubbachuu isaa hin hubanne. <sup>28</sup> Kanaaf Yesus, "Ilma namaa kana erga muka irratti ol fuutanii, eenyu akkan ta'e, ani isa abbaan na barsiise akkan dubbadhu malee, ofiin homaa akka ani hin hojjennes in hubattu\*. <sup>29</sup> Inni ana erge anaa wajjin jira; ani yeroo hundumaa kan isa gammachiisu waan ani hojjedhuuf, inni kophaatii ana hin dhiifne" isaaniin jedhe\*. <sup>30</sup> Yesus kana yommuu dubbate, namoonni baay'een isatti in amanana\*.

\*21 8:24; 7:34; 13:33

\*22 7:35

\*23 3:31; 17:16

\*24 4:26; 13:19

\*26 3:32-33; 7:28; 12:49

\*28 3:14; 12:32; 5:19

\*29 8:16; 16:32

\*30 2:23; 7:31; 10:42; 11:45

### Dhugaan Birmaduu Nama Baasuu Isaa

31 Yommuu Yesus Yihudoota warra isatti amananiin, "Dubbii kootti qabamtanii yoo jiraattan, egaa isin dhuguma bartoota koo ti". 32 Dhugicha in hubattu; dhugichis birmaduu isin in baasa jedhe\*. 33 Isaan immoo deebisaaniif, "Nuyi sanyii Abrahaam, nuyi nama tokkoof iyyuu takkaa garba hin taane; attam 'Warra birmaduu ba'an in taatu' jetta ree?" jedhan\*. 34 Kana irratti Yesus, "Dhuguma, dhuguman isinitti hima, namni cubbuu hojjetu hunduu garbicha cubbuu ti". 35 Garbichi barumaan iyyuu maatii gooftaa isaatti hin lakkaa'amu, ilmichi garuu yoom iyyuu maatii abbaa isaatti in lakkaa'ama\*. 36 Ilmichi yoo birmaduu isin baase, egaa isin warra birmaduu baatanii dha\*. 37 Isin sanyii Abrahaam akka taatan ani beeka; haa ta'u iyyuu malee, dubbiin koo isin keessatti hundee waan hin godhatiniif, ana ajjeesuu in barbaaddu\*. 38 Ani isan abbaa koo biratti argeen dubbadha; isin immoo isa abbaa keessan irraa dhageessan in hojjetu" isaaniin jedhe.

\*31 15:7

\*32 Rom 8:2; 2Qor 3:17; Gal 5:1,13; Yaq 1:25; 2:12; 1Phe 2:16

\*33 8:39; Mat 3:9; Luq 3:8; Nah 9:36

\*34 Rom 6:16,20; 2Phe 2:19; 1Yoh 3:8

\*35 Uma 21:10; Bau 21:2; Gal 4:30; Far 23:6

\*36 Rom 6:18,22; 8:2

\*37 5:18

39 Yihudoonni immoo, "Abbaan keenya Abrahaam" jedhanii deebisaaniif. Yesus garuu deebisee, "Ijoollee Abrahaam utuu taatanii, hojii Abrahaam hojjete in hojjetu turtan". 40 Ani dhugicha isan Waaqayyoo irraa dhaga'e isinitti himceera; isin garuu ana nama akkasii ajjeesuu barbaaddu; Abrahaam akka kana hin hojjenne. 41 Isin hojii abbaa keessanii in hojjetu" isaaniin jedhe. Isaan immoo, "Nuyi abbaa hin beekamnettii hin dhalanne; nuyi abbaa tokkicha qabna, innis Waaqayyoo dha" jedhaniin\*. 42 Yesus deebisee, "Waaqayyoo utuu abbaa keessan ta'ee, ana in jaallattu turtan; anoo Waaqayyoo keessaa ba'ee, dhufeen as jira; isatu ana erge malee, ani ofiin hin dhufne". 43 Maaliif akka ani itti dubbadhu hin

hubattan? Dubbii koo dhaga'u uwan bin dandeenyeef hin hubattan\*.

\*39 8:33,37; Mat 3:9; Rom 9:7; Gal 3:7

\*41 Kes 32:6; Isa 63:16; 64:8

\*42 7:28; 16:27-28; 17:8; 1Yoh 5:1

\*43 6:60; 1Qor 2:14

44 "Isin kan abbaa isa tokkoo, kan Seexanaa ti; kajeellaa hamaa isa kan abbaa keessaniis gochuu in feetu. Jalqabumaa jalqabee inni sun nama ajjeesaa ture; dhugaan isa keessa waan hin jirreef, inni dhugaa irra bin dhaabanne. Inni sobaa dha, abbaa sobaa tis; kanaaf yommuu sobu isa garaa isaa keessa jiru in dubbata\*. 45 Ani garuu isa dhugaa waanan isinitti dubbadhuuf ana hin amantan. 46 Isin keessaa cubbuudhaaf kan ana ceepha'u eenyu? Isa dhugaa yommuun dubbadhu immoo maaliif ana hin amantan? 47 Kan Waaqayyoo inni ta'ee, dubbii Waaqayyoo in dhaga'a; isin immoo kan Waaqayyoo waan hin ta'iniif dubbii isaa hin dhageessan" jedhe\*.

\*44 Uma 3:1-5; 1Yoh 3:8-10

\*46 2Qor 5:21; 1Phe 2:22; 1Yoh 3:5

\*47 18:37; 1Yoh 4:6

### Yesus Abrahaam Dura Iyyuu Jiraachuu Isaa

48 Yihudoonni immoo deebisanii, "Ati nama Samaariyaa ti, hafuurri bamaanis si keessa jira, siin jechuun keenya qajeellaa ture mitii?" jedhaniin\*. 49 Yommuu Yesus, "Ana keessa hafuurri hamaan hin jiru; ani abbaa koottiifan ulfina kenna, isin garuu ulfina na dhowwattu. 50 Ani ulfina mataa kootii hin barbaadu, kan isa barbaadu waa'ee isaatiifis kan faradu tokko jira". 51 Dhuguma, dhuguman isinitti hima, namni dubbii koo eegu bara baraan hin du'u" isaaniin jedhe\*. 52 Kana irratti Yihudoonni, "Amma akka hafuurri hamaan si keessa jiru hubanneerra; Abrahaam du'eera, raajonnis du'aniiru; ati immoo, 'Namni dubbii koo eegu, bara baraan hin du'u' in jetta". 53 Ati egaa abbaa keenya Abrahaam isa du'e irra in caaltaa ree? Raajonnis du'aniiru, ati eenyu of seeta?" jedhaniin\*.

\*48 7:20; Mar 3:21-22

\*50 5:41; 7:18

\*51 5:24; 6:40,47; 11:25-26; 1Ibr 11:5

\*52 Zak 1:5; Mar 9:1

\*53 4:12; Mat 12:41-42

54 Yesus immoo, "Ofii kootiif ulfina nan kenna yoon ta'ee, ulfinni koo homaa miti; abbaan koo inni ulfina anaaf kennu jira; isin iyyuu, 'Inni Waaqayyoo keenya' in jettu. 55 Haa ta'u iyyuu malee, isa hin beektan, ani garuu isa nan beeka. Isa hin beeku yoon jedhe, akkuma keessan sobduu nan ta'a; anoo dhuguman isa beeka, dubbii isaas nan eega". 56 Abbaan keessan Abrahaam guyyaa koo arguuf waan tureef gammachuudhaan isa eeggate; guyyicha argees itti gammade" jedhe\*. 57 Kana irratti Yihudoonni, "Atooo waggaa shantama iyyuu hin guunne, cessa Abrahaamin argite?" jedhaniin\*. 58 Yesus immoo deebisee, "Dhuguma, dhuguman isinitti hima, Abrahaam utuu hin dhalatin iyyuu ani jiran ture" isaaniin jedhe\*. 59 Yommuu Yihudoonni Yesusitti darbachuudhaaf dhagoota funaanatan; inni garuu of dhoksee mana qulqullummaa keessaa ba'ee adeeme\*.

\*55 7:28-29; Mat 11:27; Luq 10:22

\*56 1Ibr 11:13; 1Phe 1:8

\*57 Luq 3:23

\*58 1:1-2

\*59 10:31; 11:8; Mat 23:37

### Yesus Nama Dhaloota Isaati Jalqabee Jaame Tokko Fayyisuu Isaa

9 <sup>1</sup> Yesus utuu darbuu nama dhaloota isaatii jalqabee jaame tokko arge. <sup>2</sup> Yommuu bartoonni isaa, "Barstisaa! Namni kun cubbuu eenyuutiif jaamaa ta'ee dhalate? Isatu yakke moo yookiis abbaa isaatii fi haadha isaatu yakke?" jedhanii Yesusin gaafatan\*. <sup>3</sup> Yesus immoo deebisee, "Inni cubbuu hojjeteeff yookiis abbaan isaatii fi haati isaa cubbuu hojjetaniif miti, isa fayyisuu-dhaan hojiin Waaqayyoo akka mul'atuuf jaamaa ta'ee dhalate malee". <sup>4</sup> Hojii isa ana ergee guyyaadhaan hojjechuun nuuf in ta'a, yeroo namni tokko illee itti hojjechuu hin dandeenye halkan in dhufa'o\*. <sup>5</sup> Biyya lafaa keessa hamman jirutti, ani ifa biyya lafaa ti" isaaniin jedhe\*. <sup>6</sup> Yesus akkuma kana jedheen lafatti tufee, hancufa isaatiinis biyyoo dhoqqeessee, dhoqqicha ija namichaatti dibe\*. <sup>7</sup> Namichaanis, "Dhaqi Siilo'am bishaan kuufamaatti dhiqadhu!" jedhe; "Siilo'am" jechuun isa ergame jechuu dha. Namichi yommuu dhaqee dhiqatee, ija isaatiinis argaa, deebi'ee dhufe\*.

\*2 Bau 20:5; His 18:20; Luq 13:2

\*3 11:4

\*4 5:17

\*5 8:12; 12:35; Mat 5:14

\*6 Mar 8:23

\*7 5:2-4; 2Mot 5:10

8 Olloonna isaa, warri kanaan dura utuu inni kadhatuu argan, "Inni kun namicha isa taa'ee kadhachaa ture mitii?" jedhanii gaafatan\*. <sup>9</sup> Namoonni kaan, "Eeyyee isuma" jedhan; kaan immoo, "Lakkisaa, isa fakkaata malee" jedhan. Namichi yommuu, "Ani isa" jedhe. <sup>10</sup> Namoonni immoo, "Iji kee lachanuut attamitti siif banaman ree?" jedhanii isa gaafatan. <sup>11</sup> Kana irratti inni, "Namicha isa Yesus jedhamutu biyyoo dhoqqeessee, ija koo lachuutti anaaf dibee, 'Gara bishaan Siilo'am dhaqiitii dhiqadhu!' anaan jedhe. Anis dhaqee dhiqadheetan arguu danda'e" jedhee isaaniif deebise. <sup>12</sup> Jarri immoo, "Inni cessa jira?" jedhanii isa gaafatan; namichi garuu, "Ani hin beeku" jedhee deebiseef.

\*8 HoE 3:10

### Fariisonni Akka Itti Namichi Jaamaan Sun Fayye Qorachuu Isaaniin

13 Jarri yommuu namicha dur jaamaa ture sana fiula warra Fariisotaatti in dhi'eesaan\*. <sup>14</sup> Guyyaan Yesus biyyoo dhoqqeessee ija namicha jaamaa bane guyyaa Sanbataa ture\*. <sup>15</sup> Fariisonnis immoo attamitti arguu akka danda'e namicha in gaafatan; namichi yommuu, "Inni ija koo irra dhoqqee kaa'ee, ani immoo nan dhiqadhe, nan arges!" isaaniin jedhe. <sup>16</sup> Fariisota keessaa jarri tokko, "Namni kun guyyaa Sanbataa waan hin eegneef, nama Waaqayyoo biraa dhufe ta'uu hin danda'u" jedhan. Isaan keessaa kaan garuu, "Namni cubbamaan attamitti milikkita kana hundumaa hojjetee argisiisuu danda'a?" jedhanii kana irratti yaadaan gargar ba'an\*. <sup>17</sup> Kana booddee warri Fariisotaa namicha isa jaamaa ture sanaan, "Waa'ee isa ija kee siif bane kanaa maal jetta?" jedhan; yommuu namichi, "Inni raajii dha" jedhee deebiseef\*.

\*13 7:32; 11:46

\*14 5:9-10

\*16 3:2; 9:31,33; 7:23; HoE 2:22

\*17 4:19; Luq 24:19



18 Yihudoonni amma iyyuu, namichi kun jaamaa akka ture akka inni arguu danda'es hin amanne; kanaaf abbaadhaa fi haadha namicha isa arguu danda'e kanaa, ofitti waaman. <sup>19</sup> Warra waamaman kanaanis, "Inni kun ilma keessan, isa isin jaamaa ta'ee dhalate jettanii? Amma immoo attamitti arga ree?" jedhanii gaafatan. <sup>20</sup> Abbaan isaa fi haati isaa deebisanii, "Akka inni ilma keenya ta'e, jaamaa ta'ees akka dhalate in beekna. <sup>21</sup> Amma attamitti akka argu hin beeknu; yookiis eenyu ija isaa lachuu akka baneef nuyi hin beeknu; inni nama ga'aa dha, innumtuu waa'ee ofii isaatii in dubbata, isa gaafadhaa!" jedhan. <sup>22</sup> Abbaan isaa fi haati isaa Yihudoota waan sodaataniif kana jedhan; namni "Yesus Masihiicha" jedhee dhugaa ba'u, tokkummaa mana sagadaa isaanii keessaa akka baafamu Yihudoonni sun irratti walii galanii turan. <sup>23</sup> Sababii kanaaf abbaan isaa fi haati isaa, "Inni nama ga'aa dha, isa gaafadhaa!" jedhan.

<sup>22</sup> 7:13; 19:38; 20:19; 12:42

24 Ergasii Fariisonni namicha jaamaa ture sanas si'a lammaffaa waamanii, "Ati, dhugaa dubbachuudhaan Waaqayyoo ulfina kenni! Namni kun cubbamaa akka ta'e nuyi in beekna" ittiin jedhan. <sup>25</sup> Namichi immoo, "Inni cubbamaa ta'uu isaa ani hin beeku, waan tokkicha duwwaa nan beeka, ani jaamaa ta'een dhaladhe, amma garuu nan arga" jedhee isaaniif deebise. <sup>26</sup> Kana irratti isaan, "Maal siif godhe? Attamitti ija kee siif bane?" jedhanii gaafatan. <sup>27</sup> Inni immoo, "Kanaan dura ani isinitti himmaan dhaga'uu diddan; maaliif ammas dhaga'uu barbaaddu? Tarii isinis immoo bartoota isaa ta'uu feetu?" jedhee deebiseef. <sup>28</sup> Fariisonni kana irratti namichatti ori'anii, "Situ bartuu isaa ti, nuyi garuu bartoota Musee ti. <sup>29</sup> Waaqayyoo Museetti akka dubbate nuyi in beekna; namichi kun garuu eessaa akka inni dhufe iyyuu hin beeknu" jedhaniin. <sup>30</sup> Namichi immoo deebisee, "Inni ija koo anaaf bane, isin immoo eessaa akka inni dhufe iyyuu hin beeknu jettu; kun nama dinqa. <sup>31</sup> Waaqayyoo warra cubbamoottaa akka hin dhageenye in beekna; nama isa sodaatuuf jaalala isaas isa raawwatuuf garuu in dhaga'a. <sup>32</sup> Durii durii jalqa-

bee, namni ija nama jaamaa ta'ee dhalatee akka bane, dhaga'amee hin beeku. <sup>33</sup> Namni kun utuu Waaqayyoo biraa dhufuu dhaabaate, waanuma tokko iyyuu hojjechuu hin danda'u ture" isaaniin jedhe. <sup>34</sup> Isaan immoo deebisanii, "Ati guutummaatti cubbuudhaan dhalatee nu barsiiftaa?" jedhaniin; yommuu namicha tokkummaa mana sagadaa isaanii keessaa in baasan.

<sup>24</sup> Iya 7:19; Mul 11:13

<sup>29</sup> 7:27; 8:14

<sup>31</sup> Far 66:18; Fak 15:8,29; Isa 1:15

<sup>33</sup> 3:2; 9:16

<sup>34</sup> 9:2; Far 51:5,7

### Hafuuratti Jaamaa Ta'uu Namootaa

35 Yesus yommuu, Fariisonni namicha jaamaa ture sana tokkummaa mana sagadaa isaanii keessaa akka baasan in dhaga'e; isa argees, "Ilma namaatti in amantaa?" ittiin jedhe. <sup>36</sup> Namichi immoo, "Inni isa kam? Yaa gooftaa, anatti himi, itti nan amana!" jedhee deebiseef. <sup>37</sup> Kana irratti Yesus, "Isa'oo dur argite, inni amma sii wajjin dubbachaa jirus isuma" jedheen. <sup>38</sup> Namichi deebisee, "Nan amana, gooftaa ko" jedhee, jilbeenfatee Yesusiif sagade. <sup>39</sup> Yesus ammoo, "Warri hin argine akka argan, warri arguutti jiran immoo jaamota akka ta'an, firdii kennuudhaaf ani gara biyya lafa kanaa dhufeera" jedhe. <sup>40</sup> Fariisota warra isaa wajjin turan keessaa jarreen tokko kana dhaga'anii, "Nus immoo jaamota jechuu keetii ree?" jedhaniin. <sup>41</sup> Yesus immoo, "Jaamota utuu taatanii cubbuu hin qabdan turtan, amma garuu in argina jettu, kanaaf cubbuun keessan isin irratti in hafa" jedhee isaaniif deebise.

<sup>37</sup> 4:26

<sup>39</sup> 3:17; 5:22,27,30; Mat 11:5,25; 13:11-17; Luq 2:34; 4:18

<sup>40</sup> Mat 15:14; 23:26; Rom 2:19

<sup>41</sup> 15:22

### Yesus Tiksee, Balbala Hoolotaas Ta'uu Isaa

10 <sup>1</sup> Yesus itti fufee, "Dhuguma, dhuguman isinitti hima, namni gola hoolotaatti balbalaan ol galuu dhiisee, karaa biraatiin lixu, inni hattuu dha, saamtuu dhas. <sup>2</sup> Namni balbalaan gola hoolotaatti ol galu garuu, inni tiksee hoolota sanaa ti. <sup>3</sup> Tiksee sanaaf kella

eegduun in bana, hoolonni sagalee isaa in beeku, inni hoolota isaa maqaa maqaa isaaniitiin isaan waamee gad isaan in baasa. <sup>4</sup> Hoolota isaa hundumaa erga gad yaasee, fuula isaanii dura in adeema; hoolonni sagalee isaa waan beekaniif isa duukaa in bu'u. <sup>5</sup> Sagalee warra ormaa waan hin beekneef, nama orma in baqatu malee, isa duukaa hin bu'an" jedhe. <sup>6</sup> Yesus dubbii haalaa kana isaanitti himme, isaan garuu wanti inni isaanitti himme kun, maal akka ta'e hin hubanne.

<sup>1</sup> His 34:1-10

<sup>3</sup> Far 95:7; Isa 43:1

<sup>4</sup> 10:27

<sup>6</sup> 16:25

7 Yesus ammas "Dhuguma, dhuguman isinitti hima, ana balballi hoolota! <sup>8</sup> Warri na dura dhufanii karaa biraatiin lixan hundinuu hattuu dha, saamtuu dhas; hoolonni garuu isaaniif hin dhageenye. <sup>9</sup> Balbalichi ana, inni anaan ol galu in fayya; ol in gala, gadis in ba'a, dheedichas in argata. <sup>10</sup> Hattuu, waan biraaf utuu hin ta'in, hatuudhaaf, qaluudhaaf, balleessuudhaafis in dhufi; ani garuu hoolonni jireenya haa qabaataniif, irraa hafaas haa qabaataniif dhufeera" jedhe.

<sup>8</sup> Mat 7:15; Er 23:1-2

<sup>9</sup> 14:6; Far 118:20

<sup>10</sup> Luq 15:4-7; Far 23:1

### Yesus Tiksee Isa Gaarii Dha

11 Yesus, "Tikseen gaariin ana, tikseen gaariin lubbuu isaa hoolotaaf in kenna. <sup>12</sup> Tiksee dhugaa utuu hin ta'in bitamee kan eegu, hoolonnis kan isaa kan hin ta'in, yeeyyiin hoolotatti dhufuu yommuu argu, hoolota dhiisee in baqata; yeeyyiinis hoolota butatee, warra hafan in bittimsa. <sup>13</sup> Namichi sun bitamee waan eeguuf, hoolotaaf hin dhimmu. <sup>14</sup> Tikseen gaariin ana, ani hoolota koo beeka, hoolonni koos ana beeku. <sup>15</sup> Abbaan akkuma ana beeku, anis akkuma abbaa beeku, anii fi hoolonni koo wal beekna; lubbuu koos hoolotaaf nan kenna. <sup>16</sup> Warra gola kanatti galan malees hoolota kan biraa qaba; isaan immoo yaasuun anaaf in ta'a, sagalee koos in dhaga'u; walitti karra tokko in ta'u, tikseen isaaniis tokko in ta'a. <sup>17</sup> Lubbuu koo deebisee fudhachuudhaaf dabarsee waanan kennuuf, abbaan koo na jaallata. <sup>18</sup> Hom-

tinuu lubbuu koo na duraa hin fudhatu, anumatu ofii kootiin kenna malee. Ani lubbuu koo dabarsee kennuudhaaf, ammoo deebisee fudhachuudhaaf aboo qaba; abboommii kana immoo abbaa koo biraan fudhadhe" jedhe.

<sup>11</sup> Isa 40:11; His 34:11-31; 37:24;

<sup>12</sup> Yoh 15:13; 1Yoh 3:16; 1Ibr 13:20; Mul 7:17

<sup>13</sup> HoE 20:29; Zak 11:16-17

<sup>14</sup> 10:27; 2Xim 2:19

<sup>15</sup> 15:13; 1Yoh 3:16; Mar 10:45;

<sup>16</sup> Mat 11:27; Luq 10:22

<sup>17</sup> Isa 56:8; His 34:23; 37:24; Yoh 11:52;

<sup>18</sup> Efe 2:14-18; 1Phe 2:25

<sup>19</sup> Isa 53:10; Filp 2:8-9

<sup>20</sup> 5:26; 14:31

19 Sababii dubbii kana hundumaa tiif Yihudoonni ammas yaadaan gargar ba'an. <sup>20</sup> Baay'een isaanii, "Hafuura hammaatu isa keessa jira, qalbiis dabarseera! Maaliif isa dhaggeeffattu?" jedhan. <sup>21</sup> Kaan immoo, "Namni hafuurri hamaan keessa jiru, dubbii akka-oaa dubbachuu hin danda'u; hafuurri hamaan ija warra jaamaa banuu danda'aa ree?" in jedhu turan.

<sup>19</sup> 7:43; 9:16

<sup>20</sup> 7:20; 8:48; Mar 3:21-22

<sup>21</sup> 9:30-33

### Yihudoonni Yesusin Tuffachuu Isaanii

22 Yommuu Yerusaalemitti ayyaanni seenaa mana qulqullummaa cebbisu in ayyaaneffama ture; yeroon isaas yeroo gannaa ture. <sup>23</sup> Yesus immoo mana qulqullummaa keessa kutaa "Gardaafo Solomoon" jedhamu, jala in deddeebi'a ture. <sup>24</sup> Yommuu warri Yihudoota isatti naanna'anii, "Ati hamma yoomiitti garaa keenya rarraafta? Masihiicha yoo taate keessaa baasii nutti himi!" ittiin jedhan. <sup>25</sup> Kana irratti Yesus deebisee, "Ani isinitti himera, isin immoo hin amantan, hojiin ani maqaa abbaa kootiin hojje-dhu hundinuu anaaf dhugaa in ba'u. <sup>26</sup> Isin garuu hoolota koo keessaa waan hin ta'iniif, hin amantan. <sup>27</sup> Hoolonni koo sagalee koo in dhaga'u, ani isaan beeka, isaanis na duukaa in bu'u. <sup>28</sup> Ani jireenya bara baraa isaaniif nan kenna, isaan bara baraan hin badan, namni tokko illee harka koo keessaa isaan hin butatu. <sup>29</sup> Abbaan koo inni anatti isaan kenne, hundumaa irra guddaa dha; homtinuus harka abbaa

koo keessaa isaan butachuu hin danda'u. <sup>30</sup>Abbaanii fi ani tokko" isaaniiin jedhe\*.

\*23 HoE 3:11; 5:12

\*24 8:25; Luq 22:66-67

\*25 4:26; 9:37; 5:36; 10:38

\*26 8:45,47

\*27 10:3-4; 18:37

\*28 5:24; 17:2,12; 18:9

\*30 17:21-22

31 Kana irratti warri Yibudootaa dhaga'anii isa ajjeesuudhaaf ammas dhagaa funaannatan\*. <sup>32</sup>Yesus garuu deebisee, "Hojii gaggaarii abbaan koo anatti kenne baay'ee hojjedhee isinitti argisiiseera; isaan kana keessaa hojii isa kamiif dhagaadhaan ana dha'uu barbaaddu?" isaaniiin jedhe\*. <sup>33</sup>Yihudoonni immoo, "Ati Waaqayyoon waan arrabsiteef malee, hojii gaarii waan hojjetteef dhagaadhaan kan si dhooftu miti. Ati nama taatee utuma jirtuu Waaqayyoon of goota'o" jedhanii deebisanilf\*. <sup>34</sup>Yesus immoo, "Anoo, isin waaqayyoota isiniin jedheera" kan jedhu seera keessan keessatti caafamee jira mitii? <sup>35</sup>Waaqayyoo warra dubbiin isaa itti kennameen 'Waaqayyoota' jedhe; waan macaafni jedhus hin diigamu\*. <sup>36</sup>Yoo immoo ana, isa abbaan qulqulleessee gara biyya lafaatti erginaan, 'Ani ilma Waaqayyoo ti' jedhe kanaan, attamitti 'Waaqayyoon arrabsita' jettu ree? <sup>37</sup>Egaa ani bojjii abbaa koo hin bojjedhu yoon ta'e, anatti hin amaninaa\*. <sup>38</sup>Ani bojjii abbaa koo nan hojjedha yoon ta'e garuu, anatti yoo amanuu dhaabaattan iyyuu, bojjii kanatti amanaa! Kanaanis abbaan ana keessa, anis abbaa keessa akkan jiru, ba'eessa gootanii in bubattu" isaaniiin jedhe\*. <sup>39</sup>Yihudoonni ammas isa qabacbuu barbaadan; inni garuu isaan harkaa ba'ee sokke\*.

\*31 8:59; 11:8

\*32 Mar 7:37

\*33 5:18; Lew 24:16; Mat 9:3; 26:65

\*34 Far 82:6

\*35 Mat 5:17-18

\*36 5:17-23

\*37 5:36; 10:25

\*38 14:9-11; 15:24

\*39 7:30; 8:59; Luq 4:30

40 Yesus ammas gama Yordaanos, iddoo Yohannis duraan itti cuuphaa ture dhaqee, acbi bubbule\*. <sup>41</sup>Namoonni baay'eenis gara isaa dhufanii, "Yohannis milikkita tokko illee hin argi-

siifne, garuu waa'ee namicba kanaatiif kan inni dubbate hundinuu dhugaa ture" jedhan\*. <sup>42</sup>Achittis namoonni baay'een Yesusitti amanana\*.

\*40 1:28

\*41 3:27-30

\*42 2:23; 7:31; 11:45

### Alaazaar Du'uu Isaa

1 <sup>1</sup>Bitaaniiyaa ganda Maariyaamii fi obboleettii ishee Maartaatii, namicbi Alaazaar jedhamu tokko dhukkubsachaa ture\*. <sup>2</sup>Maariyaam kun ishee gooftaa urgooftuu dibdee, rifeensa mataa isheetiin miilla isaa haxooftee dha; Alaazaar inni dhukkubsate kun immoo obboleessa ishee ti\*. <sup>3</sup>Kanaaf obboleettonni isaa gara Yesusitti nama erganii, "Gooftaa! Kunoo, inni ati jaallattu in dhukkubsata" jedhan\*. <sup>4</sup>Yesus kana yommuu dhaga'e, "Dhukkubni kun Alaazaar du'ee akka hafuuf miti, ulfina Waaqayyoo akka mul'isuuf, ilmi Waaqayyoo ittiin akka ulfaatuuf malee" jedhe\*. <sup>5</sup>Yesus immoo Maartaa fi obboleettii ishee, Alaazaarinis in jaallata ture. <sup>6</sup>Garuu dhukkubsachuu Alaazaar erga dhaga'ee iyyuu, iddoodhuma ture sana guyyaa lama oole.

\*1 Luq 10:38-39

\*2 12:3

\*3 11:36

\*4 9:3

7 Kana booddee garuu Yesus, "Mee kottaa ammas biyya Yihudaa in dhaqnaa!" jedhee bartoota isaatti in dubbate. <sup>8</sup>Bartoanni isaa immoo, "Barsiisa! Dbi'oo kana Yihudoonni dhagaadhaan si dha'uu barbaadan; ati immoo ammas achi dhaquu yaaddaa?" jedhaniin\*. <sup>9</sup>Yesus garuu deebisee, "Ifni guyyaa tokkoo sa'aatii kudha lama qaba mitii ree? Namni guyyaadhaan adeemu, ifa aduu waan arguuf hin gufatu". <sup>10</sup>Namni halkanii adeemu garuu, ifa of keessaa waan hin qabneef in gufata" jedhe\*.

\*8 8:59; 10:31

\*9 9:4-5; 1Yoh 2:10

\*10 12:35; 1Yoh 2:11

11 Yesus kana erga dubbatee booddee, "Alaazaar firri keenya rafeera, ani immoo dhageen isa dammaqsa" isaaniiin jedhe\*. <sup>12</sup>Kana irratti bartoonni isaa, "Yaa gooftaa yoo rafeera ta'ee in fayya" jedhaniin. <sup>13</sup>Yesus akka Alaazaar du'ee isaanitti

dubbate, isaan garuu waa'ee rafiitii hirribaa waan dubbate isaanitti fakkaate. <sup>14</sup>Kanaaf Yesus mul'inumatti, "Alaazaar du'era; <sup>15</sup>isin amanuu akka dandeessaniif, baga ani achi hin jiraatin; amma garuu kottaa gara isaa in dhaqnaa!" isaaniiin jedhe\*. <sup>16</sup>Toomaas inni "Diidimos" jedhame immoo, "Egaa kottaa in dhaqna, nuyis barsiisaa wajjin in duumaa!" jedhee bartoota warra kaanitti dubbate\*.

\*11 11:13; Mat 9:24; 27:52; Mar 5:39;

HoE 7:60; 1Qor 11:30; 15:20

\*15 11:42

\*16 20:24-29; 21:2; Mar 14:31; Rom 6:8

### Yesus Du'aa Ka'uu Dha, Jireenyas

17 Yesus yommuu achi ga'e, Alaazaar du'ee erga awwaalamee guyyaa afur ta'uu isaa bare\*. <sup>18</sup>Bitaaniiyaan Yerusaleem irraa akka kiilo metrii sadii yookiis adeemsa walakkaa sa'aatii duwwaa in fagaata ture\*. <sup>19</sup>Yihudoonni baay'eenis waa'ee du'a obboleessa isaaniiitiif Maartaa fi Maariyaamin jajjabeessuudhaaf dhufanii turan\*. <sup>20</sup>Maartaan dhufa Yesus dhageessee, gad itti baate; Maariyaam garuu mana keessa in teessi turte\*. <sup>21</sup>Maartaan yommuu Yesusiin, "Gooftaa utuu ati as jiraatee, obboleessi koo hin du'u ture". <sup>22</sup>Ammuma iyyuu immoo waanuma ati isa kadhatte, Waaqayyoo akka siif kennu ani nan beeka" jette\*. <sup>23</sup>Yesus yommuu, "Obboleessi kee in ka'a" ittiin jedhe. <sup>24</sup>Maartaan immoo deebiftee, "Guyyaa isa dhumaatti, yeroo warri du'an du'aa ka'anitti, akka inni ka'u ani beeka" jette\*. <sup>25</sup>Yesus garuu, "Du'aa ka'uun, jireenyis ana; namni anatti amanu yoo du'e iyyuu in jiraata". <sup>26</sup>Utuu jiruu kan anatti amanu hundinuu immoo bara baraan hin du'u; kana amantaa ree?" jedheen\*. <sup>27</sup>Isheen kana irratti, "Eeyyee gooftaa, ati Kristos, isa gara biyya lafaa dhufuuf jiru, ilma Waaqayyoo akka taate amaneera" jetteen\*.

\*17 11:39

\*18 Mat 21:17

\*19 11:31; Iyo 2:11; 1Sen 10:12

\*20 Luq 10:38-42

\*21 11:32,37

\*22 9:31,33; 11:41-42

\*24 5:25,28-29; HoE 24:15; Dan 12:2

\*25 14:6; 3:36; 6:40,54

\*26 5:24; 8:51

\*27 6:14,69; Mat 16:16

### Yesus Alaazaariif Imimmaan Dhangalaasuu Isaa

28 Maartaan erga kana jettee booddee, dhaqxee obboleettii ishee Maariyaamin suuta jettee waamte; "Barsiisaan as jira, si waamas" jette. <sup>29</sup>Maariyaam akkuma kana dhageesseen, dafttee kaatee gara Yesus dhaqxe. <sup>30</sup>Yesus iddoodhuma Maartaan isatti dhufte ture malee, amma illee gandichatti hin galle\*. <sup>31</sup>Yihudoonni warri ishee jajjabeessuudhaaf ishee wajjin mana keessa turan, Maariyaam dafttee kaatee gad ba'uu ishee argan; isaan iddoo awwaalaatti boo'uu dhaqxi se'aanii ishee duukaa in bu'an. <sup>32</sup>Maariyaam iddoo Yesus ture geessee, erga isa argitee miilla isaatti kuftee, "Gooftaa! Utuu ati as jiraatee, obboleessi koo hin du'u ture" jetteen\*. <sup>33</sup>Yesus boo'icha ishee fi boo'icha Yihudoota warra ishee wajjin dhufanii yommuu arge, hafuuraati dhiphatee garaan isaa raafame\*. <sup>34</sup>"Eessatti awwaaltan?" jedhee gaafannaan, "Kottuutii ilaali gooftaa!" jedhanii deebisanilf. <sup>35</sup>Yesus imimmaan isaa dhangalaase\*. <sup>36</sup>Yommuu warri Yihudootaa, "Ilaa attam isa jaallate!" jedhan\*. <sup>37</sup>Isaan keessaa garri kaan garuu, "Inni ija nama jaamaa bane kun, Alaazaar akka hin duune gochuu hin danda'u turee?" jedhan\*.

\*30 11:20

\*32 11:21

\*33 13:21; Mat 26:37-38

\*35 Luq 19:41

\*36 11:3

\*37 9:6-7,32

### Yesus Alaazaarin Du'aa Kaasuu Isaa

38 Yesus ammas of keessatti dhiphatee, gara awwaalichaa dhaqe. Awwaalichi holqa dhagaa ti; holqichis dhagaadhaan cufamee ture\*. <sup>39</sup>Yommuu Yesus, "Dhagicha itti fuudhaa!" jedhe; Maartaan obboleettiin isa du'e immoo, "Gooftaa, yoonaa foolii godhateera, erga awwaalamee har'a guyyaa afuraffaa isaa ti" ittiin jette\*. <sup>40</sup>Kana irratti Yesus, "Yoo amante ulfina Waaqayyoo akka argitu, ani sitti hin himnee ree?" isheedhaan

jedhe\*. <sup>41</sup>Kana booddee isaan dhagicha awwaalichattii fuudhan; Yesus garuu ol ilaalee, "Yaa abbaa! Anaaf dhaga'uu keetiif sin galateeffadha". <sup>42</sup>Akka ati yeroo hundumaa anaaf dhageessu, ani beekera, garuu namoonni as dhaabatan kun, akka ati ana ergite haa amananiifan kana dubbadhe" jedhe\*. <sup>43</sup>Kana jedhee sagalee guddaadhaan, "Alaazaar as ba'ii" jedhee waame. <sup>44</sup>Kanaaf namichi du'ee ture sun awwaalicha keessaa gad ba'e; miilla isaa lamaanii fi barka isaa lamaanitti wayyaan hidhamee, fuula isaattis uffanni maramee ture. Yesus, "Irraa biikaatii gad dhiisaa! Haa dhaqu!" jedhee isaan abboome\*.

\*38 Mat 27:60

\*39 20:1

\*40 11:4, 23; 25-26

\*41 17:1; 1Mot 18:36-37

\*42 12:30; 17:21

\*44 20:6-7; Mar 5:42

### Yesusin Ajjeesuudhaaf Korachuu Isaanii

(Mat 26:1-5; Mar 14:1-2; Luq 22:1-2)

<sup>45</sup>Yihudoota gara Maariyaam dbufan keessaa baay'een, waan Yesus hojjete arganii itti amanam\*. <sup>46</sup>Isaan keessaa kaan immoo gara warra Fariisotaa dhaqanii, waan Yesus hojjete isaanitti himan. <sup>47</sup>Kana irratti luboonni warri angafoonnii fi Fariisonni yaa'ii warra Yihudootaa walitti waammatanii, "Waa'ee namicha milikkita baay'ee argisiisaa jiru kanaa maal gochuu nuuf wayya?" <sup>48</sup>Akka-sumatti yoo isa dhiifne, namoonni hundinuu isatti in amanu; warri Roomaas dbufanii, mana qulqullummaa keenya, saba keenyas nu duraa fudhatu" jedhan\*. <sup>49</sup>Isaan keessaa tokko, Qayyaafaa inni jedhamu, waggaa sanatti angafa lubootaa ture; inni, "Isin homaa iyyuu hin beektan. <sup>50</sup>Sabni guutummaatti dhumu mannaa, namni tokko sabaaf du'uun akka isiniif wayyus hin hubattan" isaaniin jedhe\*. <sup>51</sup>Inni dubbii kana of keessaa fuudhee hin dubbanne; waggaa sanatti angafa lubootaa waan tureef, Yesus saba sanaaf du'uuf akka jiru, raajii dubbate malee\*. <sup>52</sup>Saba sana duw-waadhaaf utuu hin ta'in, ijoollee Waaqayyoo warra biyya adda addaatti bittimmaa'an tokkummaatti walitti

gabuudhaaf du'uuf ture\*. <sup>53</sup>Kanaaf jarri guyyaa sanaa jalqabanii, Yesusin ajjeesuudhaaf murtoo godhan\*.

\*45 7:31; 12:11, 42

\*47 Mat 26:3-5

\*48 12:19

\*50 18:14

\*51 Bau 28:30; Lak 27:21

\*52 7:35; 10:16; 1Yoh 2:2

\*53 5:18; Mat 26:4

<sup>54</sup>Yommus Yesus qooda mul'inatti Yihudoota gidduu deddeebi'uu, iddoo sana dhiisee gara kutaa biyyaa isa lafa onaatti dhi'aafuu, gara mandara Efreem jedhamuu dhaqee, bartoota isaa wajjin achi in bubbule\*.

\*54 7:1; 3:22

<sup>55</sup>Ayyaanni Faasiikaa warra Yihudootaa dhi'aannaan, biyya keessaa namoonni baay'een, ayyaanichi utuu hin ga'in of qulleessuudhaaf, Yerusaleemitti ol ba'an\*. <sup>56</sup>Isaan kun Yesusii wajjin wal arguu barbaadan; mana qulqullummaa keessa dhaabatanii, "Maal isinitti fakkaata? Gara ayyaanichaa in dhufa moo?" waliin jedhan\*. <sup>57</sup>Luboonni warri angafoonnii fi Fariisonni, Yesusin qabachuudhaaf, namni iddoo inni jiru beeku akka isaanitti beeksisuuf abboommii baasan.

\*55 2:13; 6:4; 2Sen 30:17

\*56 7:11; 12:9

### Maariyaam Yesusin Urgooftuu Dibuu Ishee

(Mat 26:6-13; Mar 14:3-9)

**12** <sup>1</sup>Ayyaaneffamuu Faasiikaa guyyaa ja'aan jiru, Yesus Biitaaniyaa iddoo Alaazaar ture dhaqee; inni isa Yesus warra du'an keessaa dammaqse ture\*. <sup>2</sup>Achitti irbaata qopheessaniif; Maartaan in ergamti, Alaazaar garuu warra isaa wajjin maaddiitti dhi'aatan keessaa tokko ture\*. <sup>3</sup>Maariyaam yommus urgooftuu dibataa makaa hin qabne bidda biqiltuu gati-jabeessa "Naardos" jedhamu irraa kan hojjetame, akka walakkaa liitrii kan ta'u fuutee, miilla Yesus lachuu dibdee, rifeensa mataa isheetiinis ha-xoofte; manichi immoo foolii urgooftuu sanaatiin in guutame\*. <sup>4</sup>Bartoota isaa keessaa tokko, Yihudaan namni biyya Keriyyot, inni isa qabsiisuuf jira ture garuu kana irratti\*. <sup>5</sup>"Urgooftuun kun meetii dhibba sadiitti gurguramee,

maaliif warra biyyeessotaaf hin kenname?" jedhee dubbate. <sup>6</sup>Kana immoo biyyeessotaaf oo'ee miti, hattuu waan tureef jedhe malee; korojoo horii isaanii isa baani keessaas in fudhata ture\*. <sup>7</sup>Yesus immoo, "Ishee dhiisi! Guyyaa awwaala kootiif na qopheessuudhaaf urgoofticha keesse'o. <sup>8</sup>Namoota biyyeessota yeroo hundumaa of biratti in argattu, ana garuu yeroo hundumaa hin argattan" jedhe\*.

\*1 11:1, 43-44

\*2 Luq 10:40

\*3 Luq 7:37-38

\*4 6:71; 13:26; 18:2

\*6 13:29; Luq 8:3

\*8 Kes 15:11

### Luboonni Warri Angafoonnii Alaazaaritti Korachuu Isaanii

<sup>9</sup>Yihudoota keessaa namoonni sonaan baay'een Yesus achi jiraachuu dhaga'an; yommus Yesus duwwaadhaaf utuu hin ta'in, Alaazaarin isa inni warra du'an keessaa dammaqses ilaaluudhaaf achi dhufan\*. <sup>10</sup>Yommus luboonni warri angafoonnii Alaazaarin immoo ajjeesuudhaaf murtoo godhan. <sup>11</sup>Sababiin isaa immoo Yihudoota keessaa baay'een isaaf jedhanii dhaqanii, Yesusitti in amanu waan turaniif\*.

\*9 11:43-44

\*11 2:23; 7:31; 11:45

### Yesus Ulfinaan Yerusaleemitti Lixuu Isaa

(Mat 21:1-11; Mar 11:1-11;

Luq 19:28-40)

<sup>12</sup>Borumtaas namoonni sonaan baay'atanii ayyaanichaaf ol ba'an, Yesus Yerusaleem akka dhufu dhaga'an. <sup>13</sup>Damee muka meexxii harkatti qabata-nii, isa simuudhaaf ba'an; sagalee guddaadhaanis, "Hosaa'inaa, mootiin Israa'el inni maqaa Waaqayyoo gooftaatiin dhufu galateeffamaa dha" jedhan\*.

\*13 Lew 23:40; Far 118:25-26; Mat 23:39

<sup>14</sup>Yesus yommus ilmoo harree tokko argatee irra taa'e; kunis macaafa keessatti caafameera; <sup>15</sup>"Yaa ijoollee Xiyyoon hin sodaatinaa, kunoo, mootiin keessan ilmoo harree irra taa'ee in dhufa" jedhame\*. <sup>16</sup>Bartoonni isaa si'a duraa kana hin hubanne; Yesus ulfina isaatti erga ol fudhatamee booddee garuu, kun waa'ee

isaatiif akka caafame, kanas akka isaaf godhan in yaadatan\*.

\*15 Isa 41:10, 13; Zak 9:9

\*16 12:23; 2:22

<sup>17</sup>Namoonni gaafa inni Alaazaarin awwaala keessaa waamee, warra du'an keessaas dammaqse isa bira turan, kana gochuu isaa dhugaa ba'anii turan\*. <sup>18</sup>Yommus tuuti jaraa milikkita kana argisiisuu isaa waan dhaga'aniif, isa simuudhaaf ba'an. <sup>19</sup>Warri Fariisotaa garuu, "Isin waan tokko dhimma baafachuu akka hin dandeenye in argitu; biyyi lafaa isa duukaa bu'eera" waliin jedhan\*.

\*17 11:43-44

\*19 3:26; 11:48

### Griikonni Tokko Yesusin Barbaaduu Isaanii

<sup>20</sup>Warra yeroo ayyaanichaatti sagaduudhaaf ol ba'an keessa, Griikonni tokko turan\*. <sup>21</sup>Isaan kun Filiphos, nama Betsayidaa isa kutaa biyya Galilaa sana bira dhufanii, "Yesusin arguu feena, gooftaa" jedhantiin\*. <sup>22</sup>Filiphos immoo dhaqee Indriiyaasitti hime; Indriiyaasii fi Filiphos walii wajjin dhaqanii Yesusitti himan. <sup>23</sup>Yesus garuu deebisee, "Yeroon ilmi namaa ulfina isaatti ol fudhatamu ga'eera". <sup>24</sup>Dhuguma, dhuguman isinitti hima; iji qamadii biyyoo keessa bu'ee yoo du'uu dhaabaate, tokkichuma ta'ee hafa; yoo du'ee garuu ija baay'ee in godhata". <sup>25</sup>Namni jireenya isaa mararsiifatu jireenya isaa in dhaba; namni biyya lafaa kanatti jireenya isaa hin mararsiifanne garuu, jireenya bara baraatiif isa in kaa'ata\*. <sup>26</sup>Namni tokko yoo anaaf ergamuu barbaade, ana duukaa bu'uun in ta'aaf, inni anaaf ergamus lafa-ani jiru in jiraata; namni anaaf ergamu yoo jiraate, abbaan koo ulfina in kennaaf" jedhe\*.

\*20 7:35; 11:55

\*21 1:44; Luq 19:3; 23:8; Mat 13:16-17

\*23 13:31-32; 17:1

\*24 1Qor 15:36

\*25 Mat 10:39; 16:25; Mar 8:35;

Luq 9:24; 14:26; 17:33

\*26 14:3; 17:24; Luq 9:23

### Yesus Waa'ee Du'uu Isaa Dubbachuu Isaa

<sup>27</sup>Yesus itti fufec, "Amma lubbuun koo dhiphatteetti; egaa, 'Yaa

abbaa yerottii kana na oolchi! jedhu moo ree? Garuu sababiidhuma kanaaf ani immoo gara yerottii kanaa dbufe\*. <sup>28</sup>Yaa abbaa maqaa kee ulfeessi, gud-disi! jedhe. Yommuu sagaleen tokko waaqa irraa dhufee, "Raawwadhee ulfeessee, guddiseera; si'achis nan ulfeessa, nan guddisas!" jedhe\*. <sup>29</sup>Tuuta achi ijaajjee dhaga'aa ture keessaa kaan, "Qaqawwee dha" jennaan, kaan immoo, "Ergamaa Waaqayyootu isatti dubbate" jedhan\*. <sup>30</sup>Yesus immoo deebisee, "Sagaleen kun sababii keessaniif dubbate malee, sababii kootiif miti". <sup>31</sup>Yeroon firdii biyya lafa kanaa amma, inni hamaan biyya lafaa kana seerratus amma gad in gatama\*. <sup>32</sup>Ani yommuun lafa irraa ol kaafamu, nama hundumaa ofitti nan harkisa" jedhe\*. <sup>33</sup>Kanas du'a attamii du'udhaaf akka ture tuquuf jedhe. <sup>34</sup>Tuuti jaraas deebisanii, "Kristos bara baraan akka jiraatu seera irraa dhageenyeerra; ega attamitti ilmi namaa ol kaafamuun in ta'a jetta ree? Ilmi namaa kun eenyu inni?" jedhaniin\*. <sup>35</sup>Yesus immoo, "Ifni amma iyyuu yeroo gabaabaadhaaf isin bira jira; dukkanni akka isin hin qaqqabnetti, ificha utuu qabdanii adeemaa! Namni dukkana keessa adeemu, gara kam akka dhaqu hin beeku". <sup>36</sup>Ijoolllee ifaa akka taatanitti, ificha utuu qabdanii ifichatti amanaa!" isaaniiin jedhe.

Yesus kana dubbatee isaan biraa adeemee, ija isaanii duraas of dhokse\*.

\*27 Far 42:5-6; Mat 26:38-39

\*28 13:31; Mat 3:17; 17:5

\*29 Luq 22:43; HoE 23:9

\*30 11:42

\*31 9:39; 14:30; 16:11; Luq 10:18

\*32 3:14; 8:28; 17:24

\*34 Far 110:4; Isa 9:7; His 37:25;

Dan 7:13-14

\*35 7:33; 8:12; 9:4-5; 11:9-10; 12:46;

1Yoh 2:11

\*36 8:59; Efe 5:8

#### Yihudoonni Amanuu Dadhabuu Isaaniif

<sup>37</sup>Utuma Yesus milikkita baay'ee isaan duratti hojjetee argisiisuu iyyuu, isaan isatti bin amanne\*. <sup>38</sup>Kun immoo dubbiin raajicha Isaayaas akka raawwatamuuf, isa inni, "Yaa gooftaa, eenyutu waan nuyi dhageenye itti himne amane? Irreen Waaqayyoo eenyutti mul'ate?" jedhe\*.

<sup>39</sup>Isaan amanuu bin dandeenye; Isaayaas itti dabale immoo, <sup>40</sup>"Ija isaanii-tiin akka bin arginetti, garaa isaanii-tiin akka hin fudhannetti akka ani isaan fayyisuufis, akka isaan hin deebinetti, inni ija isaanii jaamseera, garaa isaanii jabeesseera" jedhee dubbateera\*. <sup>41</sup>Isaayaas ulfina isaa argee, waan'ee isaa waan dubbateef kana jedhe\*. <sup>42</sup>Haa ta'u iyyuu malee, Yihudoota warra aboo qaban keessaa iyyuu baay'een itti amananiiru; garuu mana sagadaa isaanii keessaa nu baasu jedhanii warra Fariisotaa waan sodaataniiif, isatti amanuu isaanii hin mul'ifne\*. <sup>43</sup>Isaan Waaqayyoo irraa ulfina argachuu caalaa nama irraa ulfina argachuu jaallatan\*.

\*37 20:30-31; HoE 2:22

\*38 Isa 53:1; Rom 10:16

\*40 Isa 6:9-10; Mat 13:14-15; HoE 28:26-27

\*41 Isa 6:1

\*42 7:48; 12:11; 19:38; 9:22; 16:2

\*43 5:44

#### Dubbiin Yesus Namatti Faradun Isaa

<sup>44</sup>Yesus sagalee isaa guddisee, "Namni anatti amanu, isa ana erge sanatti amana malee, anatti amana miti"; <sup>45</sup>namni ana argus, isa ana erge sana arga\*. <sup>46</sup>Eenyu illee kan anatti amanu dukkana keessatti akka hin hafnetti, ani ifa ta'ee gara biyya lafa kanaa dhufeera\*. <sup>47</sup>Namni dubbii koo dhaga'ee yoo eeguu dhaabaate, ani isatti hin faradu; ani biyya lafaa oolchuudhaaf malee, itti faraduudhaaf hin dhufne\*. <sup>48</sup>Nama ana tuffatee, dubbii koo fudbachuu didetti kan faradu jira; dubbii ani dubbadhetu gyyaa isa dbumaatti isatti farada\*. <sup>49</sup>Abbicba isuma na ergetu ofii isaatii waanan dubbadhu na abboome malee, ani ofuma kootiin hin dubbanne\*. <sup>50</sup>Dubbiin inni na abboomes, jireenya bara baraa akka ta'e ani beeka; ega waanan jedhu, akka abbaan anatti himettan dubbadha" jedhe\*.

\*44 5:24; 7:16; Mat 10:40

\*45 14:9

\*46 12:35; 1:4-10; 8:12; 1Phe 2:9

\*47 3:17; 8:15

\*48 3:18; 1br 4:12

\*49 7:17; 8:26,18

\*50 3:34; 6:40,68; 17:2

#### Yesus Miilla Bartoota Isaa Dhiquu Isaa

<sup>13</sup>Ayyaana Faasiikaa dura, Yesus biyya lafaa kana keessaa gara abbaa dhaquudhaaf yeroon isaa akka ga'e in beeke; inni biyya lafaa kana keessatti kan isaa warra ta'an akkuma jaallate, hamma dhumaatti jaalala guutuu isaan argisiise\*. <sup>2</sup>Yeroo irbaataatti, Seexanni akka Yihudaan ilmi Simoon, namni biyya Keri-yot, Yesusin dabarsee kennuuf yaada isaa irra kaa'ate\*. <sup>3</sup>Yesus immoo Waaqayyoo abbaan waan hundumaa harka isaatti akka keene, inni ofii isaatii Waaqayyoo biraa akka dhufe, gara Waaqayyoo akka dhaqu in beeke\*. <sup>4</sup>Kanaafis irbaata irraa ka'ee, wayyaa isaa of irraa fuudhee kaa'ee, erbee tokkos fuudhee mudhiitti suuqqate\*. <sup>5</sup>Xuwwee miillaatti bishaan buusee, miilla bartootaa dhiqee, erbi-cha mudhiitti suuqqate sanaanis qoor-suutti ka'e\*. <sup>6</sup>Simoon Phexros biras geenyaan, Phexros, "Gooftaa situ miilla koo dhiqaa?" ittiin jedhe. <sup>7</sup>Yesus immoo, "Waan ani hojjechaa jiru ati amma hin beektu; gara booddeetti garuu in hubatta" jedhee deebiseef\*. <sup>8</sup>Phexrosis, "Yoom iyyuu taanaan miilla koo hin dhiqxu" jedheen. Kana irratti Yesus, "Ani yoon si dhiquu dhaabaadhe, na biraa qooda bin qabdu" jedhee deebiseef\*. <sup>9</sup>Simoon Phexros yommuu, "Yoom miilla koo duwwaa utuu bin ta'in, barkas mataas na dhiqi!" ittiin jedhe. <sup>10</sup>Yesus immoo, "Kanaan dura kan dhiqate miilla isaa duwwaa dhiqachuu malee, lam-maffaa isaaf hin barbaachisu inni guutummaatti qullaa'aa dha'o; isin qullaa'oo dha, garuu bunda keessan miti" jedheen\*. <sup>11</sup>Innoo dabarsee isa kennuuf kan ture, eenyu akka ta'e waan beekkeef, "Hundumti keessan qullaa'oo miti" jedhe\*.

\*1 Mat 26:2,45; Yoh 17:1; 16:28; 15:13; 1Yoh 3:16

\*2 13:27; Luq 22:3

\*3 3:35; 17:2

\*4 Mat 11:29; 20:28; Luq 12:37

\*5 12:3; Luq 7:44

\*7 13:12

\*8 1Qor 6:11

\*10 15:3; Tit 3:5

\*11 6:64,70-71

<sup>12</sup>Yesus miilla isaanii dhiqee wayyaa isaa fudhatee, iddoo isaatti erga deebi'ee booddee, "Waan isiniif godhe hubattuu ree? <sup>13</sup>'Barsiisaa, gooftaa' jettanii na waamtu, isin akkuma jettan iyyuu ani isa\*. <sup>14</sup>Ani barsiisaan keessanii fi gooftaan keessan ergan miilla isiniif dhiqee, isin immoo miilla walii walii keessaniif dhiquun isiniif in ta'a\*. <sup>15</sup>Ani akkuman isiniif godhe, isinis immoo akka gootanitti fakkeenya isiniif ta'ceera\*. <sup>16</sup>Dhuguma, dhuguman isinitti hima, hojjetaan isa isa hojjechiifatu irra bin caalu, inni ergames isa ergate irra hin caalu\*. <sup>17</sup>Kana erga beektanii, akkuma kanaatti yoo hojjetan kan ayyaanomtanii dha\*.

\*13 Mat 23:8,10; 1Qor 12:3; Filp 2:11

\*14 Luq 22:26-27; 1Xim 5:10; 1Yoh 3:16

\*15 Filp 2:5; 1Phe 2:21

\*16 15:20; Mat 10:24; Luq 6:40

\*17 Mat 7:21,24; Luq 10:37; Yaq 1:25

<sup>18</sup>"Ani waa'ee hunduma keessa-niitiif hin dubbadhu, warra ani fo'adhe immoo beeka; inni macaafni, 'Namichi buudeena koo nyaate na dhiite!' jedhu garuu, raawwatamuun in ta'a\*. <sup>19</sup>Yommuu inni ta'u 'Ani isa ta'uu koo' akka amantaniif, utuu inni hin ta'in duraan dursee amma isinitti nan hima\*. <sup>20</sup>Dhuguma, dhuguman isinitti hima, namni isa ani erge simatu ana simachuu isaa ti, namni ana simatus isa ana erge simachuu isaa ti" jedhee isaanitti dubbate\*.

\*18 15:16; Mat 26:23; Far 41:9

\*19 14:29; 16:4

\*20 Mat 10:40; Mar 9:37; Luq 9:48; 10:16

#### Yesus Waa'ee Dabarfamee Kennamuu Isaa Dubbachuu Isaa

(Mat 26:20-25; Mar 14:17-21;

Luq 22:21-23)

<sup>21</sup>Yesus erga kana dubbatee booddee, hafuura isaatti dhiphatee, "Dhuguma, dhuguman isinitti hima, tokko isin keessaa dabarsee na kennuuf jedha" jedhee dhugaa ba'e\*. <sup>22</sup>Bartoonni garuu waa'ee eenyuutiif akka inni dubbate walii wallaalanii, ija keessa wal ilaalan. <sup>23</sup>Bartoota isaa keessaa inni Yesus jaallate tokko baay'ee Yesusitti maxxanee in taa'ature\*. <sup>24</sup>Kanaaf Simoon Phexros waa'ee eenyuutiif akka Yesus dubbate baa gaafatuuf, nyaaraan bartichatti

argisiise. <sup>25</sup> Bartuun sunis gara Yesu-sitti jedhee, "Yaa gooftaa, eenyu in-ni?" jedhee gaafate\*. <sup>26</sup> Yesus immoo, "Inni ani buddeena afaan-kaa'ata tokko cuuphee kennuuf isa" jedhee deebiseef; si'uma sanas buddeena afaan-kaa'ata tokko cuuphee, Yihudaa ilma Simoon nama biyya Keriyotiif kenne. <sup>27</sup> Yihudaan akkuma buddeenicha afaan kaa'ateen, See-xanni isatti gale; yommuus Yesus, "Waan gochuuf jettu daffii godhil" ittiin jedhe\*. <sup>28</sup> Warra maaddiitti taa'an sana keessaas, maaliif Yesus akkas akka ittiin jedhe, hominuu hin hubanne. <sup>29</sup> Kaan Yihudaan korojoo horii waan baateef Yesus, "Waan ayyaanaaf nu barbaachisu bitil" ittiin jedhe; yookiis immoo akka inni hiyyeessotaaf waa kennuuf, itti hime se'an\*. <sup>30</sup> Yihudaan buddeena afaan-kaa'ata tokko sana fudhatee, achumaan gad ba'e; yeroon isaa immoo halkan ture\*.

\*21 12:27  
\*23 19:26; 20:2; 21:7,20  
\*25 21:20  
\*27 13:2; Luq 22:3  
\*29 12:6  
\*30 18:3

#### Abboommicha Haaraa

<sup>31</sup> Yihudaan erga gad ba'ee bood-dee, Yesus, "Egaa ilmi namaa ulfina argachuu isaa ti; Waaqayyos isaan ulfina argachuu isaa ti". <sup>32</sup> [Waaqayyo isaan ulfina erga argatee], Waaqayyo immoo deebisee ulfina isa in argachiisa, dafees in argachiisa\*. <sup>33</sup> Yaa ijoollee ko, si'achi yeroo gabaabaa duw-waadhaafan isinii wajjin jira; na barbaaduuf jirtu, "Iddoo ani dhaqu dhufuu hin dandeessan" jedhee Yihudootatti akkuman hime, isiniis immoo amma nan hima\*. <sup>34</sup> Akka isin wal jaallatti-niif abboommii haaraa isiniif nan kenna; ani akkuman isin jaalladhe, isinis immoo akka wal jaallattan isin abboomeera\*. <sup>35</sup> Jaalala yoo waliif qabaattan, kanaan namoonni hundinuu akka isin bartoota koo taatan in beeku" jedhe\*.

\*31 12:23  
\*32 17:1-5  
\*33 7:33-34; 8:21  
\*34 15:12,13,17; 1Yoh 2:8,10; 3:11,14; 2Yoh 5  
\*35 1Yoh 2:5; 4:20

#### Phexros Ganuuf Akka Jiru Yesus Duraan Dursee Dubbachuu Isaa

(Mat 26:31-35; Mar 14:27-31; Luq 22:31-34)

<sup>36</sup> Yommuus Simoon Phexros, "Ees-sa dhaquuf jetta yaa gooftaa?" jedheen; Yesus immoo, "Iddoo ani dhaquudhaaf jedhu amma na duukaa dhufuu hin dandeessu, booddee garuu na duukaa in buuta" jedhee deebiseef\*. <sup>37</sup> Kana irratti Phexros, "Gooftaa maaliifan amma si duukaa bu'uu hin danda'u? Anoo siif jedhee lubbuu koo kennuuf jira" jedheen. <sup>38</sup> Yesus immoo deebisee, "Maal akkas anaaf jettee lubbuu kee kennita? Dhuguma, dhuguman sitti hima, indaanqoon utuu hin iyyin si'a sadii na ganta" jedhe.

\*36 7:34-35; 21:18-19

#### Yesus Karaa Gara Abhaattii Geessu Ta'uu Isaa

<sup>14</sup> Yesus itti fufee bartoota isaa-tiin, "Garaan keessan hin raafamin, Waaqayyotti amanaa, anattis amanaa\*! <sup>1</sup> Mana abbaa koo keessa iddoon jireenya baay'eeu jira; utuu inni hin jiru ta'ee, isinitti nan himan ture; iddoo jiru sana isiniif qopheessuudhaaf nan adeema\*. <sup>2</sup> Yommuun dhaqee iddoo sana isiniif qopheessus, iddoodhuma ani jiru isinis akka jiraattaniif, deebi'ee dhufectan gara offii kooriitti isin fudhadha\*. <sup>3</sup> Lafa ani dhaqu, karicha achi geessus in beektu" jedhe. <sup>4</sup> Toomaas immoo, "Yaa gooftaa, cessa akka ati dhaqxu hin beeknu, karicha immoo attamitti beekuu dandeenya?" jedheen. <sup>5</sup> Yesus deebisee, "Karichi, dhugaan, jireeniyis, ana; anaas yoo ta'e malee, eenyu iyyuu gara abbaa hin dhufu\*. <sup>6</sup> Ana beektanii utuu jiraattanii, abbaa koos in beektu turtan; ammaa jalqab-danii isa in beektu, isa argitaniiftus" jedheen\*. <sup>7</sup> Filiphos immoo, "Yaa gooftaa, abbaa nu argisiisi, kanaa achi nu ga'a" ittiin jedhe\*. <sup>8</sup> Yesus deebisee, "Utuma ani yeroo dheeraa hammana ga'u isinii wajjin jiraadhuu iyyuu ana hin beeknee, Filiphos? Namni ana arge abbaa arge; attamitti, 'Abbaa nu argisiisi' jetta ree\*? <sup>9</sup> Ani abbaa keessa, abbaanis ana keessa akka jiru hin amantuu ree? Abbaa isa ana keessa jiraatutu hojii isaa hojjeta

malee, dubbii ani isinitti dubbadhu hundumaa ofuma kootiin hin dubba-dhu\*. <sup>11</sup> Ani abbaa keessa, abbaanis ana keessa akka jiru na amanaa! Yookiis sababii hojichuma kana hundumaaf ana amanaa\*!

\*1 14:27; 12:44; Mar 11:22  
\*2 Mat 25:34; 2Qor 5:1; Ibr 11:16  
\*3 12:26,32; 17:24; 1Tas 4:17  
\*6 11:25; Mat 11:27; Rom 5:1-2; Ibr 10:20  
\*7 8:19  
\*8 Bau 33:18-23  
\*9 12:45; 2Qor 4:4; Qol 1:15; Ibr 1:3  
\*10 12:49  
\*11 10:25,37-38

<sup>12</sup> "Dhuguma, dhuguman isiniin jedha, namni anatti amanu waan ani hojjedhu hundumaas in hojjeta; ani gara abbaa waanan dhaquuf kana irra kan caalu iyyuu in hojjeta\*. <sup>13</sup> Abbaan ilma isaatiin ulfina akka argatutti, waanuma isin maqaa kootiin kadhat-tan ani nan raawwadha\*. <sup>14</sup> Waanuma tokko isin maqaa kootiin yoo kadhat-tan, ani nan raawwadha" jedheen\*.

\*12 7:33; 14:28; Mat 17:20; 28:19; HoE 2:41  
\*13 15:7,16; Mar 11:24  
\*14 16:23-24; 1Yoh 5:14-15

#### Yesus Hafuura Qulqulluu Abdachiisuu Isaa

<sup>15</sup> Yesus itti fufee, "Isin yoo na jaallattan abboommota koo in eegdu\*. <sup>16</sup> Ani abbaa nan kadhadha, inni bara baraan isin bira haa jiraatuuf, kan biraa kan isiniif dubbatu, isiniif in kenna\*. <sup>17</sup> Inni isiniif dubbatu kun, hafuura dhugaa ti; biyyi lafaa waan isa hin argineef isa hin beekneefis, isa fudhachuu hin danda'u. Isin garuu, inni isinii wajjin waan turuuf, isin keessas waan jiraatuuf isa beekuuf jirtu\*. <sup>18</sup> Ani kophaatti isin hin dhiisu, gara keessan nan dhufa\*. <sup>19</sup> Yeroo gabaabduu booddee biyyi lafaa deebi'ee ana hin argu, isin garuu ani waanan jiraadhuuf, isinis immoo jiraachuuf waan jiraniif na argitu\*. <sup>20</sup> Gaafas ani abbaa koo keessa, isin immoo ana keessa, anis isin keessa akkan jiru beekuuf jirtu\*. <sup>21</sup> Namni abboommii koo qabu, inni isa raawwatus, isa, kan na jaallatu; nama na jaallatu immoo abbaan koo isa jaallachuuf jira, anis isa nan jaalladha, offii koos isatti mul'isuufan jira" jedhe\*.

\*15 15:10; 1Yoh 5:3  
\*16 14:26; 15:26; 16:7; 1Yoh 2:1  
\*17 16:13; Mat 10:20; Rom 8:26; 1Qor 2:14  
\*18 14:3,28; Mat 28:20  
\*19 16:16; 20:20  
\*20 14:10-11; 17:21-23  
\*21 16:27; 1Yoh 5:3

<sup>22</sup> Yihudaa nama biyya Keriyot utuu hin ta'in, Yihudaa inni tokko, "Gooftaa, attamitti ati biyya lafaatti utuu hin ta'in nutti of mul'ifta ree?" ittiin jedhe\*. <sup>23</sup> Yesus deebisee, "Een-yu illee yoo na jaallate dubbii koo in raawwata, abbaan koo immoo isa in jaallata; nuyis isa bira in dhufna, iddoo jireenyaas isa bira in godhan-na\*. <sup>24</sup> Namni ana hin jaallanne immoo dubbii koo hundumaa hin raaw-watu, dubbii isin dhageessan kunis kan abbicha isa na ergee ti malee, kan koo miti" jedheen\*.

\*22 HoE 10:40-41  
\*23 14:21; Mat 18:20; 2Qor 6:16; Efe 3:17-19  
\*24 7:16-17; 14:10

<sup>25</sup> Yesus ammoo, "Kana hundumaa ntuun isin bira jiruu isinitti himeera. <sup>26</sup> Inni isiniif dubbatu hafuuri qulqul-luun, inni abbaan maqaa kootiin ergu garuu, waan hundumaa isin in barsiisa, waanan isinitti hime hundumaas isin in yaadachiisa\*. <sup>27</sup> Nagaa isin biratti nan hambisa, nagaa koo isiniif nan kenna; ani akka biyyi lafaa kennuttan isiniif kenna miti, garaan keessan hin raafamin, hin sodaatinis\*! <sup>28</sup> 'Amma nan adeema deebi'ees isin bira nan dhufa' akkan isiniin jedhe dhageessaniittu; utuu na jaallattu taatanii, waanan gara abbaa dhaquuf in gammaddu turtan, abbaan na caala'o\*. <sup>29</sup> Kunis yeroo raawwatamu akka amantaniif, duraan dursee utuu inni hin ta'in kunoo, isinitti himeera\*. <sup>30</sup> Kanatti dabalee si'achi waan baay'ee isinii wajjin hin dubbadhu, inni biyya lafaa kana seer-ratu dhufuutti jira; haa ta'u iyyuu malee, inni ana irratti aboo hin qabu\*. <sup>31</sup> Garuu ani abbaa jaallachuu koo, akka abboommii abbaan anaaf kennettis hoj-jechuu koo biyyi lafaa haa beeku; ka'aa egaa itti adeemnaa!" jedhe\*.

\*26 14:16; 15:26; 16:7; Mat 10:19-20  
\*27 14:1; 16:33; Rom 5:1; Filp 4:7  
\*28 14:3,12,18,23  
\*29 13:19; 16:4  
\*30 12:31; 16:11; Efe 2:2  
\*31 10:18; 12:49; Mat 26:46



### Yesus Muka Waynii Isa Dhugaa Ta'uu Isaa

**15** <sup>1</sup> Yesus, "Mukichi waynii inni dhugaana ana, mukicha dhaabee kan eeguu immoo abbaa koo ti". <sup>2</sup> Damee utuu anatti jiruu ija hin godhanne, hundumaa in mura; damee isa ija godhatu hundumaa garuu, caalchisee akka inni ija godhatuuf irraa in qeexxa'a\*. <sup>3</sup> Isin ammuma iyyuu dubbii ani isiniitti dubbadheen qulleeffamtanjittu\*. <sup>4</sup> Anatti qabadhaa jiraadhaa! Anis isiniitti nan jiraadha; akkuma dameen muka waynichaa qabatee yoo jiraachuu dhaabaate ofiin ija godhachuu hin dandeenye, isin anatti qabattanii yoo jiraachuu dhaabaattan ija godhachuu hin dandeessan. <sup>5</sup> Ani muka waynichaa ti isin immoo damoota isaa ti; inni anatti qabatee jiraatu, anis isatti jiraadhu, isa ija baay'ee kan godhatu; anattii gargar baatanii waan tokko illee gochuu hin dandeessan\*. <sup>6</sup> Namni anatti qabatee hin jiraame, akkuma damee sanaa in gatama, in gogaa; damoota akkasiis walitti qabannii ibiddatti in naqu, in gubatus. <sup>7</sup> Isin anatti qabattanii yoo jiraattan, dubbiiin koos isin keessa yoo jiraate, waan feetan in kadhattu, isiniif in ta'as\*. <sup>8</sup> Kanaan, ija baay'ee godhachuu keessaniin, bartoota koo akka taatanis mul'isuu keessaniin ulfinni abbaa koo in argama\*.

\*1 Far 80:8-11, 14-17  
\*2 Mat 3:10; 15:13; Filip 1:9-11  
\*3 13:10; Efe 5:26; 1Phe 1:23  
\*5 1Qor 12:12, 27; 2Qor 3:5-6  
\*7 5:38; 14:13; Mar 11:24  
\*8 Mat 5:16

<sup>9</sup> "Abbaan akka na jaallate, anis akkasuma isin jaalladheera; jaalala kootti qabamaa jiraadhaa! <sup>10</sup> Akkuma ani abboommii abbaa kootii hundumaa eegge, jaalala isaattis qabamee jiraadhu, isinis abboommii koo hundumaa yoo eegdan jaalala kootti qabamtanii in jiraattu\*. <sup>11</sup> Gammachuun koo isin keessatti akka argamuuf, gammachuun keessanis guutuu akka ta'uufan kana hundumaa isiniitti dubbadhe\*.

\*10 14:15; 8:29; 1Yoh 2:5; 5:3  
\*11 16:24; 17:13; 1Yoh 1:4

<sup>12</sup> "Abboommiiin koo isa kana; ani akkan isin jaalladhe, isinis wal jaal-

ladhaa\*! <sup>13</sup> Namni tokko firoota isatiif jireenya isaa dabarsee kennuu irra kan caalu, jaalala guddaa qabaachuu hin danda'u\*. <sup>14</sup> Waanan isin abboome yoo gootan, isin firoota koo ti\*. <sup>15</sup> Ani garboota isiniin hin jedhu, garbichi waan gooftaan isaa godhu hin beeku'o; ani garuu firoota koo isiniin jedheera, waanan abbaa koo irraa dhaga'e hundumaas isin beeksiseera\*. <sup>16</sup> Isin ana hin fo'anne, anatu isin fo'ate; dhaqxanii akka ija godhattaniif, iji keessanis akka jiraatuuf, maqaa kootiin abbaa waan kadhattanis akka inni isiniif kennuuf, ani isin kaaseera\*. <sup>17</sup> Kana hundumaa akka isin wal jaallattaniifan isin abbooma" jedhe\*.

\*12 13:34; 15:17; 1Yoh 3:11, 23; 4:19; 2Yoh 5  
\*13 10:11; 1Yoh 3:16; Rom 5:6-8  
\*14 8:31; Mat 12:50; 7:21-23  
\*15 Luq 12:4; Yaq 2:23  
\*16 6:70; 13:18; 16:23  
\*17 15:12

### Jibba Biyya Lafaa

<sup>18</sup> Yesus itti dabalees, "Biyyi lafaa yoo isin jibbe, isin dura akka ana jibbe beekaa\*! <sup>19</sup> Kan biyya lafaa utuu taatanii, biyyi lafaa akka kan isaatiitti isin in jaallata ture; amma garuu anatu biyya lafaa keessaa isin fo'ate malee, isin kan biyya lafaa waan hin ta'iniif, biyyi lafaa isin in jibba\*. <sup>20</sup> Dubbii ani, 'Hojjetaan isa hojjechiifatu irra hin caalu' jedhee isiniitti hime yaadadhaa! Kanaaf na ari'atanii yoo jiraatan isinis in ari'atu; dubbii koo eegannii yoo jiraatan, dubbii keessanis in eegu\*. <sup>21</sup> Sababii kootiif jedbanii kana hundumaa isin irratti in raawwatu, isa na erge sana hin beekani'o\*. <sup>22</sup> Utuu ani dhufee isaanitti hin dubbanne ta'ee, cubbuu isaanitti hin ta'u ture; amma garuu cubbuu isaaniif waan itti qabatan hin argatan\*. <sup>23</sup> Namni na jibbu, abbaa koos immoo in jibba\*. <sup>24</sup> Utuu hojii namni biraa tokko illee hin hojjetin kana hundumaa, ani isaan gidduutti hin hojjenne ta'ee, cubbuu isaanitti hin ta'u ture; amma garuu hojii kana hundumaa utuma arganii, anas abbaa koos in jibban\*. <sup>25</sup> Kana gochuun isaanis, dubbiiin seera isaanii keessatti, 'Sababiidhuma malee na jibban'

jedhamee caafame akka raawwatu-muuf\*.

\*18 7:7; 1Yoh 3:13  
\*19 17:14; 1Yoh 4:5-6; Luq 6:22  
\*20 13:16; Mat 10:24-25; Luq 6:40  
\*21 16:3; Mat 5:11  
\*22 9:41  
\*23 5:23; Luq 10:16; 1Yoh 2:23  
\*24 10:37-38; 9:41; 14:11; 12:37  
\*25 Far 35:19; 69:4

<sup>26</sup> "Hafuura isa isiniif dubbatu, abbaa biraa isiniif nan erga; hafuurri dhugaa inni abbaa biraa ba'u sun yommuu dhufu, anaaf dhugaa in ba'a\*. <sup>27</sup> Isinis immoo jalqabaa jalqabdanii anaa wajjin waan turtaniif, dhugaa in baatu" jedhe\*.

\*26 14:16, 26; Luq 24:49; 1Yoh 5:6-7  
\*27 Luq 1:2; HoE 1:8, 21-22; 1Yoh 4:14

### Sababii Jibba Biyya Lafaa

**16** <sup>1</sup> Yesus itti fufee, "Ani kana hundumaa karaa irraa akka isin hin gufanneefan isiniitti hime\*. <sup>2</sup> Manneen sagadaa isaanii keessaa isin in baasu; caalaadhumatti iyyuu yeroon itti isin ajjeesan in dhufa; namni yoo isin ajjeeses Waaqayyooof waan hojjetu isatti fakkaata\*. <sup>3</sup> Isaan abbaa yookiis ana waan hin beekiniif kana hundumaa in godhu\*. <sup>4</sup> Egaa yeroon, kun hundiinu itti ta'u yommuu ga'u, kana isiniitti himuu koo akka yaadattaniifan, kana isiniitti dubbadhe.

Ani jalqabatti dubbii kana isiniitti hin himne, yommuu ofii kootii isinii wajjinan ture" jedhe\*.

\*1 15:18-27; Mat 11:6; 13:21  
\*2 9:22; Mat 5:11; 10:17; 24:9; HoE 8:1; 9:1; 23:12  
\*3 15:21; HoE 3:17; 1Qor 2:8; 1Yoh 3:1  
\*4 13:19; 14:29

### Hojli Hafuura Qulqulluu

<sup>5</sup> Yesus, "Amma garuu gara isa na ergee nan dhaqa, isin keessaas tokko illee, 'Eessa dhaqxa?' jedhee ana hin gaafatu\*. <sup>6</sup> Waan ani kana jedheef immoo, garaan keessan baay'ee gaddeera\*. <sup>7</sup> Dhuguman isiniitti hima, yoon adeeme isiniif wayya; yoon adeemuu dhaabaadhe inni isiniif dubbatu gara keessan hin dhufu; ani yoon dhaqe garuu isa isiniifan erga\*. <sup>8</sup> Inni yommuu dhufu waa'ee cubbuu, waa'ee qajeelummaa, waa'ee firdiis, biyya la-

faa in hubachiisa\*. <sup>9</sup> Isaan waan anatti hin amanneef, cubbuu isaanii in argisiisa\*; <sup>10</sup> ani gara abbaa dhaquu kootiin isinis na arguu dhabuudhaan qajeelummaa koo in argisiisa\*; <sup>11</sup> isa biyya lafaa kana abboommitti faradamuu isaatiin, firdii in argisiisa\*.

\*5 7:33; 13:36; 14:5  
\*6 16:22  
\*7 14:16, 26; 15:26  
\*8 1Qor 14:24; HoE 24:25  
\*9 3:18; 8:24; 15:22, 24  
\*10 HoE 5:31; Rom 4:25; 8:34  
\*11 12:31; 14:30

<sup>12</sup> "Ani waan baay'ee kanan isiniitti himu illee qaba, ammaaf garuu baachuu hin dandeessan\*. <sup>13</sup> Hafuurri dhugaa sun yommuu dhufu, gara dhugaa hundumaa keessatti isin in geessa; inni waan dhaga'u dubbata malee, of keessaa fuudhee hin dubbatu; waan dhufuuf jirus isiniitti in mul'isa. <sup>14</sup> Dubbii koo keessaa fuudhee waan isiniitti mul'isuuf, inni anaaf ulfina in keena. <sup>15</sup> Waan abbaan qabu hunduu kan koo ti; kanaafan inni dubbii koo keessaa fuudhee isiniitti in mul'isa, jedhee isiniitti dubbadhe" jedhe\*.

\*12 1Qor 3:1  
\*13 14:17, 26; 1Yoh 2:27  
\*15 3:35; 17:10

### Gaddi Bartootaa Gammachuutti Geddamuu

<sup>16</sup> Yesus, "Yeroo xinnoo booddee na arguu in dhabdu, ammoo yeroo xinnoo booddee deebitanii na argitu" jedhe\*. <sup>17</sup> Bartoota isaa keessaa kaan, "Yeroo xinnoo booddee na arguu in dhabdu, ammoo yeroo xinnoo booddee deebitanii na argitu", yeroo biraa immoo, "Ani gara abbaa dhaquu koo ti nuun jechuun isaa kun maali?" waliin jedhan. <sup>18</sup> Itti fufaniis, "Yeroo xinnoo" jechuun isaa kun maali? Maal akka inni jedhu hin beeknu" jedhan\*.

\*16 14:19, 28  
\*18 7:33-36

<sup>19</sup> Yesus akka isaan isa gaafachuu barbaadan baree, "Inni ani 'Yeroo xinnoo booddee na arguu in dhabdu, ammoo yeroo xinnoo booddee deebitanii na argitu' jedhe maal jechuu akka ta'e, wal gaggaafachaa jirtuu\*? <sup>20</sup> Dhuguma, dhuguman isiniin jedha; isin in boossu in wawwaattus; biyyi lafaa garuu in gammada; isin in gadditu,

gaddi keessan garuu gammachuutti in geddarama\*. <sup>21</sup>Dubartiin ciniinsifattu yeroon ishee waan ga'eef in gadditi; mucaa erga deessee garuu, namni biyya lafaatti waan dhalateef, gammachuu irraa kan ka'e rakkina ishee sana hin yaadattu\*. <sup>22</sup>Akkasuma isinis amma gadda qabdu; garuu ani deebi'ee isin nan arga, garaan keessanis in gammada, gammachuu keessanis eenyu illee isin duraa hin fudhatu\*. <sup>23</sup>Gaafas isin homaa ana hin gaafattan; dhuguma, dhuguman isinitti hima, waanuma isin maqaa kootiin isa kadhattan abbaan isiniif in kenna\*. <sup>24</sup>Hamma ammaatti isin maqaa kootiin waan tokko illee hin kadhanne; egaa gammachuu keessan guutuu akka ta'uuf kadhadaa, in fudhattu!" isaaniiin jedhe\*.

\*19 6:61; Luq 9:45

\*20 Luq 5:35; 6:21; Mat 5:4; Mar 16:10

\*21 Isa 26:17

\*22 Far 126; Isa 35:10; 66:14; Yoh 20:20; Luq 24:41-52

\*23 14:13-14; 15:7; Mat 7:7; 1Yoh 5:14-15

\*24 15:11; 1Yoh 1:4; Mat 18:19

### Mo'amuu Biyya Lafaa

25 Yesu, "Kana hundumaa dubbii haalaatiin isinitti dubbadheera; garuu yeroon ani dubbii haalaatiin isinitti hin dubbaane in dhufa; yommu mul'inat-tan waa'ee abbaa isinitti hima". <sup>26</sup>Gaafas isin maqaa kootiin in kadhattu, ani immoo abbaatti isiniif nan dubbadha isiniin hin jedhu. <sup>27</sup>Isin waan na jaallattaniif, abbaa biraa dhufuu koos waan amantaniif, abbaan ofii isaa isin in jaallata\*. <sup>28</sup>Abbaa biraa ba'een gara biyya lafaa dhufe, deebi'ee immoo biyya lafaa nan dhiisa gara abbaas nan dhaqa" jedhe\*.

\*25 10:6; 16:4; Mat 13:34

\*27 14:21; 17:8,25

\*28 13:3

29 Yommu bartoonni isaa, "Kunoo, amma'oo dubbii haalaatiin bin dubbattu, mul'inati himta". <sup>30</sup>Amma ati waan hundumaa, gaaffii namni qahu iyyuu utuu inni si hin gaafatin akka beektu nuyi barreerra; kanaanis Waaqayyoo biraa akka ati dhufte in amanuu" jedhaniin\*. <sup>31</sup>Yesu immoo isaaniif deebisee, "Amma in aman-tuu? <sup>32</sup>Yeroo isin itti kophaatti na dhiiftanii gara mana mana keessaniitti hittiimmooftan in dhufa, ammuma iy-

yun immoo dhufeera; ani garuu kophaa koo miti, abbaan anaa wajjin jira". <sup>33</sup>Anatti qabamtanii nagaan akka qabaattaniif ani kana hundumaa isinitti hime; biyya lafaatti rakkina qabdu, garuu jabaadhaa! Ani biyya lafaa mo'eera" jedhe\*.

\*29 16:25

\*30 2:24-25; 21:17

\*32 Zak 13:7; Mat 26:31; Mar 14:27,50; Yoh 8:29

\*33 14:27; Rom 5:1; 2Xim 3:12; 1Yoh 5:4

### Yesu Bartoota Isaatiif Kadhachuu Isaa

17 <sup>1</sup>Dubbii kana erga dubbatee booddee, Yesu gara waaqaatti ol ilaalee, "Yaa abbaa, yerichi ga'eera, ilmi kee ulfina akka siif kennuuf, ilma kee gara ulfinaatti ol fudhadhu". <sup>2</sup>Akkuma ati foon-qabeessa hundumaa irratti aboo isaaf kennite, inni immoo warra ati isaaf kennite hundumaaf jireenya bara baa kennuuf\*. <sup>3</sup>Si Waaqayyoo isa tokkicha, isa dhugaa, Yesu Kristosin isa ati ergites beekun isaanii jireenya bara baraa ti\*. <sup>4</sup>Ani lafa irratti ulfina siif kenneera, bojjii akka ani hojjedhuuf ati anaaf laattes raawwadheera\*. <sup>5</sup>Ammas yaa abbaa, ulfina isa utuu biyyi lafaa hin uumamin ani si biratti qaba tureen, ofii kee biratti ulfina anaaf kenni\*!

\*1 11:41; 12:23,28; 13:31-32

\*2 3:35; 6:37; Mat 11:27; 28:18

\*3 1Qor 8:6; 1Tas 1:9; 1Yoh 5:20

\*4 4:34; Yoh 13:31-32

\*5 1:1-2; 17:24; Filp 2:6

6 "Biyya lafaa keessaa warra ati anaaf laattetti maqaa kee beeksiseera. Isaan kan kee turan, ati immoo anaaf isaan laatte; isaanis dubbii kee ceganiiru\*. <sup>7</sup>Ammas wanti ati anaaf kennite hundinuu si biraa ta'uu isaa hubataniiru. <sup>8</sup>Dubbii ati anaaf kennite hundumaa ani immoo isaaniif kenneera. Isaanis fudhatanii, ani si hiraa akkan dhufe dhuguma hubatan; akka ati na ergites amanuu". <sup>9</sup>Ani isaaniifan kadhada, biyya lafaatiif hin kadhada, warra ati anaaf kenniteef malee; isaanoo kan kee ti\*. <sup>10</sup>Kan koo hundumtuu kan kee ti, kan kees kan koo ti, ulfinni koos isaanii in mul'ata\*. <sup>11</sup>Ammas ani si'achi biyya lafaatti hin argamu, isaan garuu biyya lafaa keessa jiru; ani immoo gara kee

nan dhufa. Yaa abbaa qulqulluu, akkuma nuyi tokko taane, warri ati anaaf kennites tokko akka ta'aniif, maqaa keetiin isaan eegi\*! <sup>12</sup>Hamma ani isaan bira turetti, humna maqaa keetiin isa ati anaaf kenniteen isaan nan eegi; waan hamaattii isaan eegera, dubbiin macaafaa akka raawwatu-muufis isaan keessaa ilma badiisaa malee, tokko illee kan bade hin jiru\*.

<sup>13</sup>Amma garuu gara kee nan dhufa, isaan immoo gammachuu koo guutummaatti akka qabaataniif, dubbii kana biyya lafaa keessatti nan dubba-dha\*. <sup>14</sup>Ani dubbii kee isaaniif kenneera; akkuma ani kan biyya lafaa hin ta'in, isaanis kan biyya lafaa waan hin ta'iniif, biyyi lafaa isaan jibbe\*.

<sup>15</sup>Isa hamaattii akka isaan eegduuf malee, biyya lafaa keessaa akka isaan baafuuf si hin kadhada\*. <sup>16</sup>Akkuma ani kan biyya lafaa hin ta'in, isaanis kan biyya lafaa miti. <sup>17</sup>Dubbii kee dhugaa dha, dhugichaan isaan qulqulleessi\*. <sup>18</sup>Akka ati biyya lafaatti na ergite, anis akkasuma biyya lafaatti isaan ergeera\*. <sup>19</sup>Isaan immoo dhugaatti kan qulqullaa'an akka ta'aniif, ani isaaniif jedhee of nan qulleessa\*.

\*6 17:9,26; Mat 6:9

\*8 16:27,30

\*9 6:37; 1Ibr 7:25

\*10 16:15

\*11 10:30; Gal 3:28

\*12 6:39; 13:18; Far 41:9

\*13 15:11; 1Yoh 1:4

\*14 15:18-19

\*15 Mat 6:13; 2Tas 3:3; 1Yoh 5:18

\*17 Far 119:160

\*18 20:21

\*19 1Ibr 2:11; 10:10; Tit 2:14

20 "Isaan kana duwwaadhaaf miti, warra dubbii isaanii dhaga'anii anatti amananiifis immoo nan kadhada malee\*. <sup>21</sup>Isaanis tokko haa ta'aniif, yaa abbaa, akka ati ana keessa jirtu anis si keessa akkan jiru, isaanis nu keessa haa jiraataniif, biyyi lafaas ati akka na ergite haa beekun kadhachuu koo ti\*. <sup>22</sup>Akkuma nuyi tokko taane, isaanis tokko haa ta'aniif, ulfina ati anaaf kennite isaaniif kenneera\*. <sup>23</sup>Ani isaan keessa atis na keessa jiraachuu keetiin isaanis raawwatanii tokko haa ta'an; biyyi lafaas ati na erguu kee, akkuma na jaallattes isaan immoo jaallachuu kee haa beeku\*! <sup>24</sup>Yaa abbaa, isaan ati

anaaf kennite kun iddoon ofii jiraadhu haa jiraataniif, ulfina isa ati biyyi lafaa utuu hin uumamin waan na jaallatteef anaaf laattes, haa arganiif nan fedha\*. <sup>25</sup>Yaa abbaa ko, qajeelaa! Biyyi lafaa kun si hin beeku, ani garuu si beeka, isaan kunis immoo ati akka na ergite beekaniiru\*. <sup>26</sup>Maqaan kee isaan biratti akka beekamu godheera, jaalalli ati ittiin na jaallatte isaan keessa akka jiraatuuf, anis isaan keessa akkan jiraadhuuf, ammas akka beekamu nan godha" jedhe\*.

\*20 17:9; Rom 10:17

\*21 17:11; HoE 4:32; Gal 3:28

\*22 Rom 8:15-30

\*23 1Qor 6:17; Efe 4:3-6

\*24 12:26; 14:3; 1Yoh 3:2; Mat 25:34

\*25 8:19,55

\*26 15:9; 17:6

### Yesu Qahamuu Isaa

(Mat 26:47-56; Mar 14:43-50;

Luq 22:47-53)

18 <sup>1</sup>Yesu dubbii kana erga dubbatee bartoota isaa wajjin ka'ee, iddoo dhaabaa dachaa Qedroon gama jiru tokko dhaq; inni, bartoonni isaa dhaabaa sana keessa lixan\*. <sup>2</sup>Yesu yeroo baay'ee bartoota isaa wajjin achitti wal arga waan tureef, Yihudaan inni dabarsee isa kennuuf ture iddoo sana in beeka\*. <sup>3</sup>Yommu Yihudaan loituu kutata tokko, warra eegduu mana qulqullummaa, luboota angafootaa fi Fariisota biraa ergamanis, of duukaa buusee dhufe; jarri guca, ibsaa, mi'a lolaas in baatu turan. <sup>4</sup>Yesu waan isatti dhufuuf jiru hundumaa beekke, ka'ee itti adeemee, "Eenyuu barbaad-du?" isaaniiin jedhe\*. <sup>5</sup>Isaan immoo deebisanii, "Yesu namicha biyya Naazireet" jedhan; kana irratti Yesu, "Innoo, ana" jedhe. Yihudaan inni dabarsee isa kennus isaanumaa wajjin in dhaabata ture. <sup>6</sup>Yeroo inni, "Innoo, ana" isaaniiin jedhetti gara booddee isaaniitti deebi'anii in kukkufan\*. <sup>7</sup>Ammas, "Eenyuu barbaaddu?" jedhee isaan gaafate; isaan immoo, "Yesu namicha biyya Naazireet" jedhan. <sup>8</sup>Yesu deebisee, "Innoo, ana", jedhee isinitti himeera; kanaaf ana barbaaddu yoo ta'e, isaan kana dhiisaa, haa dhaqan!" jedhe. <sup>9</sup>Dubbii inni kanaan dura, "Warra ati anaaf kennite

keessaa tokko illee hin ganne" jedhe, akka raawwatamuuf kana dubbate\*.

\*1 Mat 26:36; Mar 14:32; Luq 22:39;

\*2 Sam 15:23

\*2 Luq 21:37

\*4 13:1; 19:28

\*6 7:45-46

\*9 17:12

10 Simoon Phexros, billaa qaba ture iyyuu, luqqifatee naa'oo angafa lubootaa rukutee, gurra isaa mirgaa irraa kute; maqaan naa'oo sanaa immoo Maalkos ture. "Yesus garuu Phexrosiin, "Billaa kee mann'ee isaatti deebisi! Xoofoo dhiphinaa abbaan anaaf kenne keessaa hin dhuguu ree?" jedhe\*.

\*11 Mat 26:39; Mar 14:36; Luq 22:42

### Yesus Haannaas Duratti Dhi'aachuu Isaa

(Mat 26:57-58; Mar 14:53-54; Luq 22:54)

12 Kutati warra loftuu, angafni kumaas, karaa warra Yihudootaa immoo eegdonni mana qulqullummaa Yesusin qabanii hidhan. "Duras Haannaasitti isa geessan; Haannaas abbiyyuu Qayyaafaa ti, Qayyaafaan immoo bara sannatti angafa lubootaa ture\*." "Qayyaafaan kunis, namni tokko sabaaf du'uu akka wayyuu Yihudoota isa gorse ture\*."

\*13 18:24; Luq 3:2

\*14 11:49-50

### Phexros Yesusin Ganuu Isaa

(Mat 26:69-70; Mar 14:66-68;

Luq 22:55-57)

15 Simoon Phexrosii fi bartuun kan biraa tokko Yesus duukaa dhaqan; bartuun inni kaan angafa lubootaa biratti beekamaa waan tureef, Yesusii wajjin oobdii mana angafa lubootaa sana lixe\*. "Phexros immoo karaa alaa karra dura in dhaabata ture; kanaaf bartuun inni kaan, inni angafa lubootaa biratti beekame sun, gad ba'ee xombole ishee karra eegduuti dubbatee, Phexrosin ol galche\*." "Xomboleen karra eegdu sun Phexrosiin, "Atis bartoota namicha kanaa keessaa tokko mitii ree?" jette; inni immoo, "Ana miti" jedhe\*. "In dhaamota waan tureef, hojjetoonnii fi eegdonni ibidda cilaattii qabsiisanii, tjaajjanii in qaqaammatu turan; Phexrosis isaanii wajjin dhaabatee in qaqaammata ture."

\*15 20:2-3; 21:20

\*16 Mat 26:58; Mar 14:54; Luq 22:54-55

\*17 18:25

### Angafni Lubootaa Yesusin Gaaffii Gaggaafachuu Isaa

(Mat 26:59-66; Mar 14:55-64;

Luq 22:66-71)

19 Angafichi lubootaa yommuu Yesusin waa'ee bartoota isaatii fi waa'ee barsiisa-isaatii gaggaafate. "Yesus immoo deebisee, "Ani mul'inatti biyya lafaatti dubbadheera; yeroo hundumaas mana sagadaa fi mana qulqullummaa iddoo, Yihudoonni hundinuu itti wal ga'anitti barsiiseera; dhoksaattis waan tokko illee bin dubbanne\*." "Egaa maaliif na gaafatta ree? Waanan isaanin jedhe, warra na dhaga'e gaafadhu; isaan waanan jedhe in beeku" jedheen. "Yeroo inni kana jedhetti, eegdoti isa bukkee dhaabatan keessaa tokko, "Akkasitti angafa lubootaatiif deebii deebiftaa?" jedhee maddii isaa kabale\*." "Yesus deebisee, "Yoon dabaa dubbadheera ta'e, dabaa sana mul'isii dhugaa ba'il Dubbii qajeelaa yoon dubbadhe garuu maaliif na rukutta ree?" jedheen. "Haannaas ergasii Yesusin, akkuma inni hidhamee jirutti, gara Qayyaafaa angaficha lubootaatti in erge\*."

\*20 7:14,26; Mat 26:55

\*22 19:3

\*24 18:13; Luq 3:2

### Phexros Ammas Yesusin Ganuu Isaa

(Mat 26:71-75; Mar 14:69-72;

Luq 22:58-62)

25 Simoon Phexros dhaabatee utuu ibidda qaqaammachaa jiruu, warri kaan, "Atis bartoota isaa keessaa tokko mitii?" jedhanii isa gaafatan; inni garuu, "Ana miti" jedhee gane\*. "Hojjetoota angafa lubootaa keessaas tokko, firri isa Phexros gurra isaa kutee, "Isaa wajjin iddoo dhaabaa sana keessatti ani si hin arginee?" jedhe\*. "Phexros garuu ammas in gane; yommuumas indaanqoon in iyyite\*."

\*25 18:17-18

\*26 Mat 26:51

\*27 13:38; Mat 26:34

### Yesus Philaaxos Duratti Dhi'efferamu Isaa

(Mat 27:1-2,11-21; Mar 15:1-12;

Luq 23:1-5,13-19)

28 Ergasii Yesusin mana Qayyaafaatii gara mana mootummaa warra

Roomaa, lafa inni biyya bulchu jiraa-tutti geessan; yeroon isaas ganama barii ture. Warri Yihudootaa ofii isaanitii boolaa Faasiikaa nyaachuudhaaf of in eeggatu waan turaniif, akka hin xuroofneef mana mootummaa warra Roomaa sana hin linne. "Kanaaf Philaaxos gara isaanitii gad ba'ee, "Wanti isin namicha kana ittiin hadheessitan maali?" jedheen. "Isaan immoo deebisanii, "Utuu inni kun nama hamaa hojjete ta'uu dhaabaate, nuyi sitti dabarsinee isa hin laannu ture" jedhaniin. "Philaaxos immoo, "Isinumti isa fudhadhaa, dhaqaatii akka seera keessaniitti isatti faradaa!" isaanin jedhe. Warri Yihudootaa garuu, "Nuyi nama tokko illee ajjeesuuf seerri nuuf hin kennu" jedhaniin\*. "Kanas, Yesus du'a attamiitiin du'uuf akka jiru tuquudhaaf kan inni jedhe, akka raawwatamuuf dubbatan\*."

\*31 19:6-7; HoE 18:15

\*32 3:14; 8:28; 12:32-33; Mat 20:19

33 Philaaxos yommuu gara mana mootummaa sanatti ol deebi'e, Yesusin waamsisee, "Ati mooticha Yihudootaa tii?" jedhee isa gaafate. "Yesus deebisee, "Kana yaaduma keettiin dubbatta moo yookiis warra kaantu waa'ee koo sitti hime?" jedhe. "Philaaxos immoo, "Anatu Yihudii dha moo ree? Saba keetu, luboota warra angafootatus anatti dabarsee si kenne, ati maal goote?" jedhe\*. "Yesus garuu deebisee, "Mootummaan inni kan kootii mootummaa biyya lafa kanaa miti; utuu mootummaa biyya lafa kanaa ta'ee, akka ani warra Yihudootaatti hin kennamneef, namoonni koo anaaf in lolu turan; garuu mootummaan inni kan kootii mootummaa biyya lafa kanaa miti" jedhe\*. "Philaaxos, "Yoos immoo ati mootii dha kaa?" jedheen; Yesus deebisee, "Akka ani mootii ta'e ati iyyuu in jetta, dhugaadhaaf dhugaa ba'uufan dhaladhe, kanumaafanis gara biyya lafaa dhufe; inni kan dhugaa ta'e hundinuus, sagalee koo in dhaga'a" jedhe\*. "Kana irratti Philaaxos, "Dhugaan maal inni?" jedheen\*."

\*35 1:11; Mat 21:38-39

\*36 6:15; 8:23; Mat 26:52-53

\*37 8:47; 10:27; 1Xim 6:13; 1Yoh 4:6

\*38 14:6

Kana dubbatee ammas gara warra Yihudootaatti gad ba'ee, "Ani dabaa tokko illee isa irratti hin argu. "Garuu Faasiikaatti nama hidhame tokko akkan isiniif gad dhiisu, amala godhattaaniitu; mooticha Yihudootaa kana akkan isiniif gad dhiisu in feemu?" isaanin jedhe. "Isaan itti iyyanii, "Isa kana miti, Barabbaa malee!" jedhan; Barabbaan kun immoo saamtuu ture\*."

\*40 HoE 3:14

### Yesusitti Du'i Faradamu Isaa

(Mat 27:22-31; Mar 15:13-20;

Luq 23:20-25)

19 Yommuu Philaaxos Yesusin achii fuudhee reebisee. "Warri loftuu gonfoo qoraattii hojjetanii, mataa isaa irra kaa'an; uffata dhiilgees itti uffisan\*." "Gara isaatti deddeebi'aniis, "Attam ree, yaa mootii Yihudootaa!" jedhanii isa in kabalu turan\*. "Philaaxos ammas gad ba'ee, "Dabaa tokko illee akkan isa irratti hin argine akka beektaniif, kunoo, gara keessanittan gad isa baasa" isaanin jedhe\*. "Yesus immoo gonfoo qoraattii kaa'atee, uffata dhiilgees uffatee gad ba'ee; yommuu Philaaxos, "Namichi kunoo ti ilaajaa!" isaanin jedhe\*. "Luboonni warri angafoonnii fi eegdonni yeroo isa argan, "Fannisi! Fannisi!" jedhanii iyyan. Philaaxos immoo, "Isin ofii keessanii fuudhaatii isa fannisaa, ani dabaa tokko illee isa irratti hin argine" isaanin jedhe\*. "Warri Yihudootaa deebisanii, "Nuyi seera tokko qabna; inni immoo ilma Waaqayyoo of godheera, kanaaf akka seera keenyaa sanatti du'uutu isa irra jira" jedhan\*."

\*2 Luq 23:11

\*3 18:22

\*4 18:29,38; Luq 23:4

\*5 Far 22:6; Isa 53:3

\*6 18:31

\*7 5:18; 10:33; Lew 24:16; Mat 26:63-66

8 Philaaxos dubbii kana yommuu dhaga'e caalchisee in sodaate. "Deebi'ees manichatti ol lixee, Yesusiin, "Ati eessaa dhufte?" jedhe; Yesus garuu deebii hin deebifneef\*. "Philaaxos kana irratti, "Anatti hin himtuu? Gad si dhiisuudhaaf akka ani humna qabu akkasumas si fannisuudhaaf akka ani humna qabu hin beektu moo?" jedheen. "Yesus garuu deebisee,

"Utuu olii siif kennamuu dhaabaatee, ati humna tokko illee ana irratti hin qabdu turte; kanaafis inni dabarsee sitti na kenne, cubbuu caalaa qaba" ittiin jedhe\*.

\*9 Mat 27:12-14; Mar 14:61; Luq 23:9  
\*11 3:27; 10:18; HoE 2:23; Rom 13:1

12 Kana irraa kan ka'es Philaaxos isa gad dhiisuuf in dhama'e. Warri Yihudootaa garuu, "Namicha kana yoo gad dhiifte, ati fira mootii warra Roomaa miti; namni ofii isaa mootii of godhu hundinuu, mootii warra Roomaatiin morkata'o" jedhanii itti iyyan\*. 13 Philaaxos dubbii kana dhaaga'ee Yesusin gad baasee, iddoo dhagaa buufamaa isa afaan Ibraayisxiitti "Gabataa" jedhamutti, barcuma firdii irra taa'e. 14 Kunis guyyaa qophe Faasiikaa gara sa'aatii ja'ffaatti ture; Philaaxos yommuu Yihudootaan, "Ilaa mootii keessan" jedhe\*. 15 Isaanis iyyanii, "Balleessi, balleessi, isa fannisi!" jedhan. Philaaxos immoo, "Mootii keessan fannisuu ree?" ittiin jedhe, Luboonni warri angafooni immoo deebisanii, "Nuyi Qeesaar mootii warra Roomaa malee mootii hin qabnu" jedhan\*. 16 Yommuu akka inni fannifamuu dabarsee isaanitti isa kenne; isaan akkasitti Yesusin fuudhanii adeeman.

\*12 18:37; Luq 23:2; HoE 17:7

\*14 Mar 15:42

\*15 18:37; 19:6; Luq 23:18; HoE 3:13

### Yesus Fannifamuu Isaa

(Mat 27:32-44; Mar 15:21-32; Luq 23:26-43)

17 Yesus fannoo isaa ofii baatee, gara iddoo "Lafee mataa" yookiis afaan Ibraayisxiitti "Golgothaa" jedhamutti ba'e\*. 18 Achitti isa fannisan; namoota kan biraa lama garasii fi garanaan, Yesusin gidduutti fannisan. 19 Philaaxos yommuu waan ittiin beeksisu tokko caafee, mataa fannoo isaatiitti maxxanse; caaffatichis, "Yesus nama biyya Naazireet, mooticha Yihudootaa" kan jedhu ture. 20 Iddoon itti Yesus fannifame mandarichatti dhi'oo waan tureef, caaffata beeksisaa sana Yihudoota keessaa baay'eetu dubbise; inni afaan Ibraayisxiitti, afaan warra Roomaatti, afaan warra Griikiittis caafamee tu-

re\*. 21 Yommuu luboonni warri angafooni Yihudootaa Philaaxosiin, "Namicha kanatu 'Ani mootii Yihudootaa ti' jedhe, jedhi malee, 'Mooticha warra Yihudootaa' jettee hin caafin!" jedhan. 22 Philaaxos garuu deebisee, "Waan caafe caafeera" jedhe.

\*17 Uma 22:6

\*20 Ibr 13:12-13

23 Yesusin erga fannisanii warri loltuu, wayyaa isaa fudhatanii, tokko tokko akka isaan ga'utti iddoo afuritti birmaatan; kittaana isaa garuu olii hamma gadiitti dha'aa tokkichaana ba'e malee, hodhaa hin qabu ture. 24 Kanaafis, "Kottaa kittaa kana hin targaafnu, muka itti buufannee abbaa inni ba'uuf ilaalla!" waliin jedhan. Kanaanis dubbiin macaafaa inni,

"Wayyaa koo birmaatanii, uffata koottis

muka buufatan" jedhe in raawwatame.

Warri loltuus kanuma godhan\*.

\*24 Far 22:18

25 Fannoo Yesus bukkees haati isaa, obboleettiin haadha isaa, Maariyaam haati manaa Qilophaa, Maariyaam isheen Magdalaas in dhaabatu turan\*. 26 Yesus yeroo sanatti haadha isaa, bartuu isa inni jaallates ishee bukke utuu dhaabatuu argee, haadha isaatiin, "Haadha ko, ilaa ilma kee!" jedhe\*. 27 Ergasii bartuu sanaan immoo, "Ilaa haadha kee!" jedhe; bartichi yeroo sanaa jalqabee gara mana ofii isaatti ishee fudhate.

\*25 Luq 2:35; Mar 15:40-41

\*26 13:23; 20:2; 21:7; 2:4

### Yesus Du'uu Isaa

(Mat 27:45-56; Mar 15:33-41; Luq 23:44-49)

28 Yesus amma wanti hundinuu fiihaan ba'uu isaa beekke, dubbii macaafaa fiixaan baasuudhaaf, "Nan dheebodhe" jedhe\*. 29 Qodaan daadhiin waynii dhangaggaa'aa keessa guute tokko achi in dhaabata ture; daadhii dhangaggaa'aa sanas, waan akka cumaa buqqee hadhaa'aa isa bishaan dhagnatti xuuxu tokkotti guutanii, hanxaxii hisoophiitti kaa'anii afaan Yesusitti qaban\*. 30 Yesus daadhii dhangaggaa'aa sana erga afaaniin qabee booddee, "Fiixaan

ba'eera" jedhe; mataa isaas jal'isee hafuura isaa kenne\*.

\*28 17:4; 18:4; Far 22:15

\*29 Far 69:21

\*30 Luq 12:50

### Cinaachi Yesus Waraanamuu Isaa

31 Guyyaan sun guyyaa itti qophaa'an; guyyaan Sanbata isatti aanus guyyaa guddaa ture. Kanaaf dhagna warra fannifamanii, guyyaa Sanbataatti fannoo irra akka hin oolle gochuudhaaf, lafeen miillan isaanii cabsamanii fannoo irraa akka gad buufamaniif, warri Yihudootaa Philaaxosin gaafatan\*. 32 Akkasitti warri loltuu dhufanii, miilla namicha isa duraa kan isa isaa wajjin fannifamees in cabsan. 33 Gara Yesus dhufanii, kanaan dura du'uu isaa yommuu argan garuu miilla isaa hin cabsine. 34 Haa ta'u iyyuu malee, warra loltuu keessaa inni tokko eeboodhaan cinaacha isaa waraannaan, yommuuma dhiignii fi bishaan keessaa lola'e\*. 35 Inni kana arge dhugaa ba'eera, wanti inni dhugaa ba'es amanamaa dha; isinis immoo akka amantanitti, inni isa dhugaa akka dubbatu in beeka\*. 36 Kunis inni macaafni, "Lafeen isaa tokko illee hin cabsamu" jedhe haa raawwatamuuf ta'e\*. 37 Macaafni iddoo biraatti immoo, "Garuma isa waraananii in ilaalu" jedhe\*.

\*31 Lew 23:7; Kes 21:22-23

\*34 20:25; 1Yoh 5:6,8

\*35 21:24

\*36 Bau 12:46; Lak 9:12; Far 34:20

\*37 Zak 12:10; Mul 1:7

### Yesus Awwaalamuu Isaa

(Mat 27:57-61; Mar 15:42-47; Luq 23:50-56)

38 Kana booddees Yoseef kan jedhamu namni Armaatiyaa tokko, reeffa Yesus fannoo irraa fudhachuudhaaf Philaaxosin kadhate; Philaaxos tole jennaan, namichi dhaqee reeffa Yesus fudhate. Namichi kun Yihudoota waan sodaateef, mul'inatti utuu hin ta'in dhoksaatti bartuu Yesus ture\*. 39 Niqoodemos immoo inni gaafa jalqabaa halkanii Yesus bira dhufe, waliin makaa qumbii fi sabirii naxirii dhibba tokko kan ta'u fuudhee iddoo sana dhaqe\*. 40 Yommuu reeffa Yesus fuudhanii akka amala awwaala Yihudootaatti, urgootuu sanaa wajjin wayyaa

quncee talbaa irraa hojjetameen kafanan. 41 Lafa inni itti fannifame sana immoo iddoon dhaabaa tokko ture; iddoo dhaabaa sana keessas awwaalli haaraan, kanaan dura namni keessatti hin awwaalamu tokko ture. 42 Guyyaa warri Yihudootaa itti qophaa'an ta'e, awwaaliichi dhi'ootti waan argameef, Yesusin achi keessa kaa'an.

\*38 7:13; 12:42

\*39 3:1-2; 7:50-52; Mat 2:11

### Yesus Du'aa Ka'uu Isaa

(Mat 28:1-10; Mar 16:1-8; Luq 24:1-12)

20 Guyyaa jalqaba torbaniitti, [gaafa Sanbata guddaa,] utuu dukkanaa'uutti jiruu obbooroodhaan, Maariyaam isheen Magdala gara awwaaliichaa dhuftee, dhagichi awwaaliicha ittiin cufanii turan, awwaaliicha irraa akka fuudhame argite\*. 2 Isheen fiigaa gara Simoon Phexrosii fi gara bartuu isa kaan, isa Yesus jaallatee dhuftee, "Goofticha awwaala keessaa fudhataniru, eessa akka isa kaa'anis hin beeknu!" jettee isaanitti himte\*.

\*1 20:19; HoE 20:7

\*2 13:23

3 Yommuumas Phexrosii fi bartuun inni kaan ba'anii, gara awwaaliichaa dhaqan. 4 Isaan lamaan walii wajjin fiigan; bartuun inni kaan garuu Phexros dura darbee fiigee, dafee awwaaliicha bira ga'e. 5 Innis gad jedhee kafanni achi akka jiru arge malee, keessa hin linne. 6 Simoon Phexrosis immoo isa booddeedhaan dhufee, achumaan awwaaliichatti ol lixee, kafanichi achi kaa'amee arge. 7 Erbeen mataa Yesus irra ture garuu, kafanichaa wajjin bin kaa'amee, dachaafamee kophaatti iddoo tokko ture malee\*. 8 Kana booddee bartuun inni kaan, inni Phexros dura awwaala bira ga'ee ture, keessa lixee, kana argee amanee. 9 Macaafni, "Inni, warra du'an keessaa ka'uun in ta'aaf" in jedha, isaan garuu kana hamma ammaatti hin beekne\*. 10 Kana booddee bartoonni deebi'anii manatti galan.

\*7 11:14

\*9 Luq 24:25-27,44-46; HoE 2:27,31;

1Qor 15:4; Isa 53:10-12; Far 16:10

**Yesus Maariyaam Ishee  
Magdalaatti Of Mul'isuu Isaa**  
(Mar 16:9-11)

11 Maariyaam alaan awwaala buk-  
kee dhaabatee in boossi turte; isheen  
boo'aa gad jettee awwaalicha keessa  
ullaate. <sup>12</sup>Ergamoonni Waaqayyoo lama  
uffaata adii uffatanii, iddoo Yesus kaa'a-  
mee ture, inni tokko mataa duraan, inni  
kaan immoo miilla jalaan utuu taa'anii  
argite. <sup>13</sup>Isaan yommuu, "Duhartii nana,  
maaliif boossa?" jedhanii ishee gaafa-  
tan; isheen immoo, "Goofaa koo fudha-  
taniiru, anis iddoo isa kaa'an hin beeku"  
jettee isaaniif deebifte. <sup>14</sup>Kana jechaa  
yommuu garagalte, Yesusin argite. Inni  
achi dhaabata ture; isheen garuu Yesus  
ta'uu isaa hin barre\*. <sup>15</sup>Yesus immoo,  
"Duhartii nana, maaliif boossa? Ee-  
nyuun barbaadda?" jedhee ishee gaafa-  
te; isheen illee, kun eegduu dha jettee,  
waan yaadeef, "Goofaa ko, ati asii  
fuutee iddoo tokkotti isa geessiteetta  
yoo ta'e, eessa akka isa keesse anatti  
humi, ani dhaqee isa nan fida" ittiin  
jette\*.

\*13 20:2

\*14 21:4; Luq 24:16

\*15 19:41

16 Yommuu Yesus, "Maariyaam!"  
isheedhaan jedhe. Isheen immoo gara  
isaatti garagalte afaan Ibraayixiitiin,  
"Rahhuunii!" ittiin jette; kana jechuun  
"Barsiisaa" jechuu dha. <sup>17</sup>Yesus im-  
moo, "Ana hin qabin! Ani amma iyyuu  
gara abbaatti ol hin haane; gara obbo-  
lota koo dhaqii, 'Ani gara abbaa  
kootii fi abbaa keessaniitti, gara Waa-  
qayyoo kootii fi Waaqayyoo keessaniitti  
ol nan ba'a" jedhii isaaniitti anaaf  
himi!" jedhee ishee abboome\*. <sup>18</sup>Erga-  
sii Maariyaam isheen Magdala dhu-  
tee, "Ani goofticha argeera, inni dubbii  
kana anatti dubbateera" jettee bartoo-  
tatti in himte.

\*17 6:62; Rom 8:29; Ibr 2:11-12

**Yesus Bartoota Isaatti  
Of Mul'isuu Isaa**

(Mat 28:16-20; Mar 16:14-18;  
Luq 24:36-49)

19 Guyyaa jalqaba torbaniitti [gaafa  
Sanbata guddaa] sana galgala, bartoon-  
ni Yihudoota waan sodaataniif, mana  
cufatanii taa'an; yommuu Yesus dhufee  
isaan gidduu dhaabatee, "Nagaan isiniif

haa ta'ul" isaaniin jedhe\*. <sup>20</sup>Kana erga  
jedhee hooddee harka isaa lamaanii fi  
cinaacha isaa isaaniitti argisiise; bar-  
toonnis goofticha arganii gammadan\*. <sup>21</sup>Yesus ammas itti deebi'ee, "Nagaan  
isiniif haa ta'ul" isaaniin jedhe; itti  
fufees, "Abbaan akkuma ana erge, ani  
immoo isin nan erga" jedhee isaaniitti  
dubbate\*. <sup>22</sup>Kana jechaa bafuura isaa-  
nitti baafatee, "Hafuura qulqulluu fu-  
dhadhaa!" <sup>23</sup>Cubbuu isaaniin kan isin  
dhiiftaniif, cubbuun isaaniin isaaniif  
dhiifameera; cubbuu isaaniitti kan isin  
hin hiikne, cubbuu isaaniitiin hidhama-  
niiru" isaaniin jedhe\*.

\*19 20:1; 7:13; 9:22; 19:38; 20:26

\*20 19:34; 16:22; 1Yoh 1:1

\*21 14:27; 17:18

\*22 7:39; HoE 2:1-4,38; 1Qor 15:45

\*23 Mat 16:19; 18:18

**Yesus Toomaasitti Of Mul'isuu Isaa**

24 Bartoota gooftaa kudha lamaan  
keessaa, Toomaas inni "Diidimos" je-  
dhame tokko, yommuu Yesus dhufe  
bartootaa wajjin hin turre\*. <sup>25</sup>Bartoon-  
ni warri kaanis, "Goofticha argineer-  
ra" jedhanii itti himan; inni garuu,  
"Iddoo sibiilichi ure, harka isaa lamaa-  
nitti yoon arge malee, quba koos iddoo  
sibiilichi ure irra yoon kaa'e malee,  
harka koos madaa cinaacha isaa keessa  
yoon kaa'e malee, hin amanu!" isaa-  
niin jedhe\*.

\*24 11:16; 14:5; 21:2

\*25 19:34; 20:20

26 Guyyaa saddeet booddees bar-  
toonni isaa ammas walitti qabamanii  
mana keessa turan, Toomaasis isaani  
wajjin ture. Isaan mana cufatanii ufuu  
taa'anii, Yesus dhufee isaan gidduu  
dhaabatee, "Nagaan isiniif haa ta'ul"  
isaaniin jedhe\*. <sup>27</sup>Kana hooddee Too-  
maasiin, "Quba kee fidii as irra kaa'i,  
barka koo lamaan ilaali, harka kee  
fidiitii madaa cinaacha koo keessa  
kaa'i; kan hin amanne hin ta'in, kan  
amante ta'i malee!" jedhe\*. <sup>28</sup>Toomaas-  
sis, "Goofaa ko, Waaqayyoo kol" je-  
dhee deebiseef\*. <sup>29</sup>Yesus immoo, "Yaa  
Toomaas, waan ana argiteef amantee?  
Ufuu ana hin argin kan amanani, attam  
haa gammadan!" ittiin jedhe\*.

\*26 20:19

\*27 Luq 24:39-40

\*28 1:1

\*29 1Phe 1:8; Ibr 11:1,27

**Sababii Wangeelichi Caafameef**

30 Yesus macaafa kana keessatti  
kan hin caafamin, miliikkita kan biraa  
baay'ee bartoota isaa duratti hojjetee-  
ra\*. <sup>31</sup>Isaan kun garuu, Yesus, Kristo-  
sicha, ilma Waaqayyoo ta'uu isaa akka  
amantaniif, amanachuu keessaniinis  
maqaa isaatti jireenya akka qahaatta-  
niif caafaman\*.

\*30 2:11; 12:37; 21:25

\*31 3:16; 6:69; Mat 16:16; 1Yoh 5:13;

Rom 1:17

**Yesus Ammas Bartootatti  
Mul'achun Isaa**

21 <sup>1</sup>Kana booddee Yesus ciisa bi-  
shaan Xiberiyaas bukkeetti am-  
mas bartootatti of mul'ise; akka kanatti  
aance jirutti of mul'ise. <sup>2</sup>Simoon Phex-  
ros, Toomaas inni "Diidimos" jedha-  
mu, Naataanaa'el inni Qaanaa Galiilaa,  
ilmaan Zabdwos, lamas bartoota war-  
ra kaan keessaa walii wajjin turan\*.  
<sup>3</sup>Yommuu Simoon Phexros, "Ani qur-  
xummii qabuu nan dhaqa" isaaniin  
jedhe; isaanis, "Nuyis sii wajjin in  
dhaqna" jedhaniin; gad ba'anis bidi-  
ruu yaabhatan. Halkan sana garuu  
waan tokko hin qabne\*.

\*2 11:16; 20:24; 1:45

\*3 Luq 5:5

4 Erga boruun baqagee immoo Ye-  
sus qarqara bishaanii dhaabatee ture;  
bartoonni garuu Yesus ta'uu isaa hin  
barre\*. <sup>5</sup>Yesus yommuu, "Ijoolee!  
Qurxummii waa of biraa hin qabda-  
nii?" isaaniin jedhe; isaan immoo,  
"Waawuu" jedhanii deebisaniif\*. <sup>6</sup>Inni  
immoo, "Bidiricha bukkee gara mir-  
gaatiin kiyyoo darbadhaa in argattus!"  
isaaniin jedhe. Isaanis kfiyyicha darba-  
tanii, baay'ina qurxummii irraa kan  
ka'es isa harkisuu dadhaban\*. <sup>7</sup>Bar-  
tuun inni Yesus jaallate immoo, "Innoo  
gooftaa dha" jedhee Phexrositti dubba-  
te. Simoon Phexros, inni gooftaa akka  
ta'e, yommuu dhaga'e, qomee isaa isa  
of irraa baasee ture uffatee bishaanitti  
gad utaale\*. <sup>8</sup>Bartoonni warri kaan  
immoo hidiruu keessa taa'anii, kiyyoo  
isa qurxummiin keessa guute harkisaa  
dhufan; isaan akka dhundhuma dhibba  
lamaa malee qarqara bishaanii irraa  
fagoo hin turre.

\*4 20:14; Luq 24:16

\*5 Luq 24:41

\*6 Luq 5:4-7

\*7 13:23; Mat 14:28-29

9 Yommuu gara lafaatti ba'an im-  
moo buddeenaa fi qurxummii barbadaa  
ibiddaa irra jiru argan. <sup>10</sup>Yesus, "Qur-  
xummii isuma amma qabdan irraa waa  
fidaa!" isaaniin jedhe. <sup>11</sup>Kanaaf Si-  
moon Phexros bidiricha yaabee, kiyyoo  
isa qurxummii gurguddaan dhibbaa fi  
shantamii sadii keessa guute, gara la-  
faatti harkise; utuma qurxummiin ham-  
ma kana baay'afuu immoo kiyyoon hin  
tarsaane\*. <sup>12</sup>Yesus yommuu, "Kottaa  
afaan bule baafadhaa!" isaaniin jedhe.  
Bartoota keessaa immoo tokko illee ija  
jabaatee, "Ati eenyu?" kan jedheen hin  
jiru; isaan gooftaa ta'uu isaa baraniiru.  
<sup>13</sup>Yesus dhufee buddeenicha fuudhee  
isaaniif kenne; qurxummichas akkasu-  
ma godhe\*. <sup>14</sup>Yesus du'aa erga kaafa-  
mee, kanaan si'a sadaffaa bartoota  
isaatti of mul'isuu isaa ti\*.

\*11 Luq 5:6

\*13 6:11; Mat 14:19; 15:36; HoE 10:41

\*14 20:19,26

**Yesus Phexrosin Gaafachuu Isaa**

15 Erga afaan bule baafatanii bood-  
dee Yesus, Simoon Phexrosiin, "Si-  
moon ilma Yohannis! Isa warri kun na  
jaallatan caalaa ana jaallattaa ree?"  
jedhe; inni immoo, "Eeyyee gooftaa!  
Akan si jaalladhu atu in beekta"  
jedheen. Yesus deebisee, "Ilmoolee  
koo tiksi!" jedhe\*. <sup>16</sup>Si'a lammaffaa  
Yesus, "Simoon ilma Yohannis, ana  
jaallattaa ree?" jedheen; yommuus in-  
ni, "Eeyyee gooftaa! Akan si jaalla-  
dhu atu in beekta" jedhee deebiseef.  
Yesus immoo, "Hoolota koo eegi!"  
jedheen\*. <sup>17</sup>Si'a sadaffaa Yesus, "Si-  
moon ilma Yohannis, ana jaallattaa  
ree?" jedheen. Phexros immoo waan  
inni si'a sadaffaa "Ana jaallattaa ree"  
ittiin jedheef in gadde; deebisee im-  
moo, "Gooftaa, ati waan hundumaa in  
beekta; akkan si jaalladhus atu in  
hubatta" jedheen; Yesus immoo,  
"Hoolota koo tiksi!" <sup>18</sup>Dhuguma, dhu-  
guman siin jedha; ati dargaggeessa  
yommuu turte ofuma keetiin mudhii  
kee hidhatte, gara jaallatte in dhaqxa  
turte; yommuu dulloomu garuu ati  
harka kee in diriirsita, kan biraas  
mudhii kee si hidha, fuudhees gara ati  
hin jaallannetti si geessa" ittiin jedhe\*.



<sup>19</sup> Kanas, Phexros du'a maaliitiin Waaqayyoof ulfina kennuuf akka jiru mul'isuf dubbate; dubbii kana booddee immoo, "Na duukaa bu'il" ittiin jedhe\*.

\*15 1:42; Luq 5:8-10; Mat 16:17; Yoh 13:37

\*16 Luq 22:32; 1Phe 5:2-4

\*17 13:38; 16:30; 2:25; HoE 20:28

\*18 21:7; Mat 16:22-23; HoE 21:11; 2Phe 1:14

\*19 12:33; 13:36; 1Phe 4:16

### Yesus Waa'ee Bartuu Isa Kaanli Dubbachuu Isaa

20 Phexros garagalee bartuu isa Yesus in jaallata ture isaan duukaa utuu dhufuu in arge; bartuun kun isa irbaata irratti isatti jedhee, "Gooftaa, eenyu inni dabarsee si kennuuf jedhu?" jedhee gaafatee turee dha\*. <sup>21</sup> Phexros yommuu isa arge, Yesusiin, "Gooftaa, inni kun immoo attam ta'a?" jedhe. <sup>22</sup> Yesus immoo, "Hamma ani dhufutti akka inni jiraatuuf yoon barbaade

maaltu si dhibe? Atumtuu ana duukaa bu'il" jedheen\*. <sup>23</sup> Achumaanis oduun, "Bartuun kun hin du'u" jedhu obboloota keessatti odeeffame. Yesus garuu, "Hamma ani dhufutti akka inni jiraatuuf yoon barbaade, maaltu si dhibe?" jedheen malee, "Inni hin du'u" hin jenne.

\*20 13:23,25

\*22 Mat 16:28

24 Inni dubbii kanaaf dhugaa ba'u, kan kana hundumaa caafes bartuudhuma kana; nuyis akka dhugaan isaa amanamaa ta'e in beekna\*. <sup>25</sup> Kana malees, kan biraa Yesus kan bojjete waan baay'een jiru; hundumti isaanii tokko tokkoon utuu caafamanii, biyyi lafaa macaafota isaan itti caafaman fudhachuu hin danda'u anatti fakkaata\*.

\*24 15:27; 19:35; 3Yoh 12; Mul 1:2

\*25 20:30

## Hojii Ergamootaa

### Ittiin Lixa

1 <sup>1</sup> Yaa ulfaataa Tewofilos!

Macaafa koo isa kanaan duraa keessatti, waan Yesus hojjettee fi barsiise hundumaa caafeera\*. <sup>2</sup> Kunis immoo jalqaba isaatii kaasee, hamma guyyaa inni ergamoota isaa warra fo'ate hafuura qulqulluudhaan abboomee, gara waaqaatti ol fudhatameetti kan ta'ee dha\*.

\*1 Luq 1:1-4

\*2 Mat 28:19; Mar 16:19; Luq 24:49-51;

Yoh 20:21-22

### Jiraataa Ta'nu Yesusil Fi Abdil Hafnura Qulqulluu

3 Yesus du'a isaa booddee immoo jiraataa akka ta'e, deddeebi'ee karaa hin mamsiifneen isaanitti of mul'ise; guyyaa afurtamaaf akka isa argan godhe, waa'ee mootummaa Waaqayyoos isaanitti in dubbate\*. <sup>4</sup> Isaanii wajjin utuu jiruus, "Abdii abbaan koo isiniif kenne, isa ani isinitti hime sana eegadhaa malee, Yersaaleemii hin ba'inaa!" jedhee isaan abboome\*. <sup>5</sup> Itti dabalees, "Yohannis bishaaniin cuuphe, isin garuu guyyaa baay'ee utuu hin turin hafuura qulqulluudhaan in cuuphamtu" jedhe\*.

\*3 Yoh 20:19-30; 1Qor 15:4-8

\*4 10:41; Luq 24:49; Yoh 14:16; 15:26

\*5 Mat 3:11; Mar 1:8; Luq 3:16;

Yoh 1:33; HoE 2:4; 11:15-17

### Yesus Gara Waaqaatti Ol Fudhatamuu Isaa

6 Yeroo walitti qabamanitti ergamoonni, "Yaa gooftaa, si'a kana Israa'eliif mootummaa deebiftaafii ree?" jedhanii gaafatan\*. <sup>7</sup> Inni immoo, "Yeroo yookiis bara abbaan gooftummaa isaatiin dhaabe, beekuun isiniif hin kennamne". <sup>8</sup> Isin garuu, hafuurri qulqulluun yommuu isin irra bu'u, humna in godhattu; Yersaaleemitti, Yihudaa hundumaatti, Samaariyaatti, hamma andaara lafaattis dhuga-baatuu koo in taatu" isaaniin jedhe\*. <sup>9</sup> Dubbii kana dubbatees, utuma isaan ilaalanii gara waaqaatti ol fudhatame; duumessi isa simate, ija isaanii duraas in dhokse\*. <sup>10</sup> Utuma isaan karaa inni ol ba'e sa-

nattii ija hin buqqifatin, kunoo, namoonni uffata adaadii uffatan lama isaan bukkee dhaabatanii\*, <sup>11</sup> "Isin namoota Galila, maaliif dhaabbattanii waaqa keessa ilaalaa jirtu? Yesus, inni isin biraa gara waaqaatti ol fudhatame kun, akkuma amma itti gara waaqaa dhaquu isaa argitan kanatti immoo, deebi'ee in dhufa" jedhaniin\*.

\*6 Luq 19:11; 24:21

\*7 Mar 13:32

\*8 5:32; Mat 28:19; Mar 16:15;

Luq 24:47-48; Yoh 15:27

\*9 Mar 16:19; Luq 24:50-51; Yoh 6:62

\*10 Luq 24:4

\*11 Mat 26:64; Luq 21:27; Mul 1:7

### Waa'ee Isa Iddoo Yihudaa Bu'uu

12 Kana booddee ergamoonni gaara ejersaatii gara Yersaaleemitti deebi'an; gaarichi mandaricha irraa adeemsa guyyaa Sanbatāa, kunis akka dhundhuma kuma lamaa in fagaata ture. <sup>13</sup> Yommuu deebi'an immoo mana isa keessa turan kutaa olaanutti galan. Isaanis Phexros, Yohannis, Yaaqoob, Indriyaas, Filiphos, Toomaas, Bartolomewos, Maatewos, Yaaqoob ilma Alfewos, Simoon isa "Hinaafticha" jedhamee beekamee fi Yihudaa ilma Yaaqoob turan\*. <sup>14</sup> Isaan kun hundinuu dubartoota tokkoo wajjin, Maariyaam haadha Yesus, obboloota isaa wajjinis yaada tokkoon kadhataaf of kennanii turan\*. <sup>15</sup> Gidduu sana Phexros walga'ii, amantoota' akka nama dhibbaa fi digdamaa ta'an keessa dhaabatee, <sup>16</sup> "Obboloota nana, dubbiin macaafaa inni hafuurri qulqulluun duraan dursee afaan Daawitiin waa'ee Yihudaaf dubbate, raawwatameera; innoo warra Yesusin qabuu dhaqan dura adeemee argisiise". <sup>17</sup> Inni nuu wajjin lakkaa'amee, hojii kanas nuu wajjin hojjechuudhaaf fuula qabatee ture. <sup>18</sup> Namichi kun, horii isa hojii jal'inaa hojjettee argate sanaa, lafa bitate; ofii isaa mataadhaan kufee tarsi'ee, mar'u-maan isaas bakkee guute\*. <sup>19</sup> Kunis warra Yersaaleem jiraatan hundumaa biratti beekame, lafichis afaan isaaniitti 'Akeldamaa' jedhamee waamame, hii-kuun isaas 'Lafa dhiigaa' jechuu dha.

/ HoE 1:15 "Amantoota" Grii "Obboloota".